

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 792
Παρασκευή
11 Ιουλίου 2003
Τιμή: 4 Ευρώ

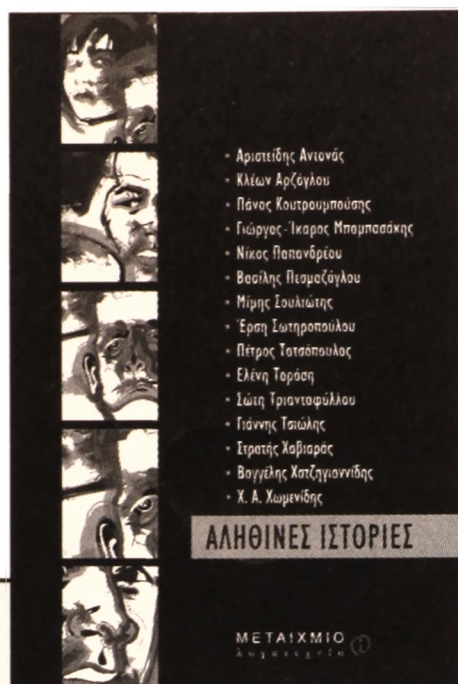
Habemus papam!

- Ποιο το νόημα του ανασχηματισμού; 11
- Ο Ρυθμιστής Κουρής και οι Μεταρρυθμιστές του εκσυγχρονισμού
- Η υπόθεση Κόκκαλη δεν έκλεισε με τα νομοτεχνικά τεχνάσματα
- Το Κοινωνικό Φόρουμ, χώρος συνάντησης της Αριστεράς
- Η συμφωνία μεταξύ Η.Π.Α. και Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έκδοση των πολιτών
- ΗΠΑ-Κούβα: Ο πόλεμος των βιβλίων

ISSN 1108-9822

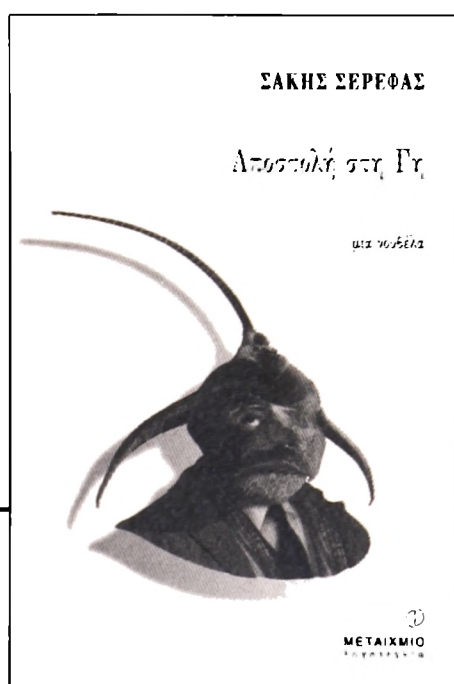

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΑΣ
ΚΛΕΩΝ ΑΡΖΟΓΛΟΥ
ΠΑΝΟΣ ΚΟΥΤΡΟΥΜΠΟΥΣΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ-ΙΚΑΡΟΣ ΜΠΑΜΠΑΣΑΚΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ
ΜΙΜΗΣ ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ
ΕΡΣΗ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΕΤΡΟΣ ΤΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΛΕΝΗ ΤΟΡΟΣΗ
ΣΩΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΩΛΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΧΑΒΙΑΡΑΣ
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
Χ. Α. ΧΩΜΕΝΙΔΗΣ

Αληθινές ιστορίες

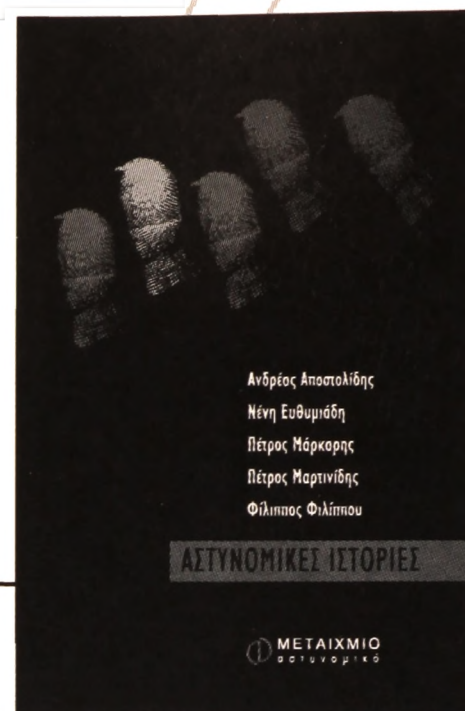
Δεκαπέντε αληθινές ιστορίες από δεκαπέντε σπουδαίους έλληνες συγγραφείς. Ιστορίες που βασίζονται στην αυθεντικότητα των χαρακτήρων και στη γνησιότητα των βιωμάτων και των αισθημάτων.

ΣΑΚΗΣ ΣΕΡΕΦΑΣ

Αποστολή στη Γη μια νουβέλα

Δύο εξωγήινα πλάσματα φτάνουν στη Θεσσαλονίκη και ανακαλύπτουν — όλο έκπληξη — τον κόσμο των ανθρώπων.

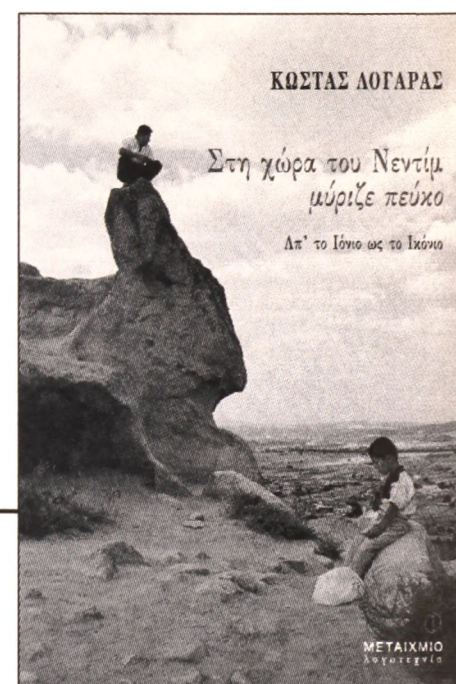
Ανδρέας Αποστολίδης
Νένη Ευθυμιάδη
Πέτρος Μάρκαρης
Πέτρος Μαρτινίδης
Φίλιππος Φιλίππου

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
ΝΕΝΗ ΕΥΘΥΜΙΑΔΗ
ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΚΑΡΗΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Αστυνομικές ιστορίες

Οι πιο πολυδιαβασμένοι έλληνες συγγραφείς αστυνομικών ιστοριών αποκαλύπτουν τα ανομολόγητα πάθη, τις σκοτεινές πλευρές της ανθρώπινης ψυχής και τις δολοπλοκίες που εξυφαίνονται στο περιθώριο της ελληνικής κοινωνίας.

ΚΩΣΤΑΣ ΛΟΓΑΡΑΣ

Στη χώρα του Νεντίμ μύριζε πεύκο

Απ' το Ιόνιο ως το Ικόνιο

Ένα Οδοιπορικό του συγγραφέα στις αχανείς εκτάσεις της Μεσοτουρκίας, γραμμένο με χιούμορ και ευαισθησία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Κάτι κουρασμένα παλληκάρια...	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Ένας «σαστισμένος διαχειριστής» ετοιμάζει μια νέα Χάρτα	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• Αλέξανδρος Καζαμίας: Απ' το κομματικό κράτος στον κρατικό κομματισμό	14
• Χ.Γ.Π.: Ο Ρυθμιστής και οι Μεταρρυθμιστές	16
• Στρατής Μοσχονήσιος: Οι αλλαγές και η «πορεία νίκης» του ΠΑΣΟΚ	17
• Φώτης Κουβέλης: Η συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ σχετικά με την έκδοση πολιτών	18
• Μανόλης Καρέλλης: Για το πρώτο εξάμηνο του 2003...	20
• Νίκος Γιαννόπουλος: Συνέντευξη στον Σωτήρη Λέτσιο	22
• Εφημερολόγια από την Εφήμερη (Όλγα Ι. Φωτακοπούλου)	24
• Όλγα Ι. Φωτακοπούλου: Εκεί που τα ρείθρα συνάντησαν τα αρχαία	26
• — : Λυκαβηττός: Στα χέρια ιδιώτου...	28
• Αλέκος Τζιόλας: Ποιο το νόημα του ανασχηματισμού;	30
• Ρεπόρτερ: Ώδινεν όρος και έτεκε δικονομικόν μιν	32
• Ρόντα Νόιγκεμπαυερ: ΗΠΑ-Κούβα: Ο πόλεμος των... βιβλίων	37
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	40
• Σταύρος Κυρανάκης: Κοινοτική Εκπαιδευτική Πολιτική... (Μέρος β')	42
• ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ	46
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	47
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Αδέσποτα	50
• Δημήτρης Χαρίτος: Η ψυχαγωγία της βίας	51
• Δημήτρης Ψαριανός: Συνέντευξη στον Σωτήρη Λέτσιο	52
• Γιάννης Παρασκευόπουλος: Συνέντευξη στην Ειρήνη Μουντράκη	53
• Ειρήνη Μουντράκη: Εκπαιδεύοντας το σώμα του ηθοποιού	55
• Δάφνη Τζανετή: Χρήστος Αποστολάκης – Hero In	56
• Γιολάντα Τερέντσιο: Η Βιέννη συμφιλιώνει τους καλλιτέχνες των Βαλκανίων	58
• Κώστας Κουκουζέλης: Τρομοκρατία, Αριστερά και Δημοκρατία	59
• ΒΙΒΛΙΟ	63

Περίοδος Β' • Έτος 30ο • Τεύχος 792

Παρασκευή 11 Ιουλίου 2003

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrprou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Νεφέλη Παπουτσάκη

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Εύη Ζήση

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 76 δολ. ΗΠΑ, ετήσια 152 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

Το επόμενο διπλό τεύχος του Αντί θα είναι αφιερωμένο στον Κωστή Παλαμά. Θα κυκλοφορεί από 25 Ιουλίου μέχρι και τις 4 Σεπτεμβρίου.

ΚΑΤΙ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑ...

ΤΟ 'ΔΑΜΕ κι αυτό. Την ανακαίνιση του Εκτελεστικού Γραφείου και τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης δηλαδή. Τι πλήξη, Θεέ μου!

ΜΗΝ ΠΕΡΙΜΕΝΕΤΕ από μας βαθυστόχαστες αναλύσεις του τύπου «τι παραπάνω έχει στο μυαλό του ο κ. Πρωθυπουργός» κ.λπ. Θα αρκεστούμε στο χασμουρητό που μας έφερε η «νέα κατάσταση» στο κόμμα και την κυβέρνηση. Εκτός και εάν θεωρείτε ως τη νέα μεγάλη εξόρμηση για την εκκαθάριση του δημόσιου βίου όσα περί του πόθεν έσχες ανακοίνωσε ο Πρωθυπουργός την Τετάρτη. Καλά-καλά δεν πρόλαβε να μας τα μεταφέρει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και νάσου σκάει η ιστορία για τα καμώματα της κοινοτικής, παρακαλώ, επιτρόπου κας Διαμαντοπούλου με τις εταιρείες που έπαιρναν δουλειές από το Υπουργείο Εργασίας. (Εάν δεν με απατά η μνήμη μου, υπουργός Εργασίας ήταν τότε ο νυν κυβερνητικός εκπρόσωπος.)

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ έχουν κουραστεί. Όλα τα «παιδιά»· μικρά και μεγάλα. Τόσα χρόνια στα ίδια και τα ίδια. Με την επανάληψη των ίδιων κενών λόγων και των ίδιων συνθημάτων. Με τα τερτίπια, τις οικογενειακές τους ίντριγκες, με τις φαγωμάρες τους, με την αντιγραφή του ενός από τον άλλο.

Η ΜΙΛΕΝΑ στη θέση της Μιλένας, άντε κι ένας Παναγιωτακόπουλος από κοντά για ποικιλία. Το μόνο που κέντρισε για λίγο το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης ήταν η αποπομπή Λαλιώτη και η ανάδυση Χρυσοχοΐδη. Αλλά αυτά αφορούν την οικογένεια του ΠΑΣΟΚ.

Ο ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, ο Μπίστης, ο Ακριβάκης ήρθαν μεταξύ άλλων για να αντικαταστήσουν την κυρία Κούρκουλα, τον Μπένο, τον Ανωμερίτη· μεταξύ άλλων. Σπουδαίες οι αλλαγές! Παλαιοί φωστήρες αποπέμφθηκαν, νέοι φωστήρες προσκλήθηκαν. Αλλά νέες ιδέες δεν είδαμε, νέα πνοή δεν υπάρχει. Νέα πολιτική δεν γευθήκαμε. Το καλοκαιράκι στη Σίφνο θα συντάξει τη νέα διακήρυξη του νέου Σεπτέμβρη ο κ. Πρωθυπουργός. Θα ανακυκλώσει τις λέξεις και θα φωτίσει υπό άλλη γωνία το τέλμα. Έλεος!

ΑΠΟ ΟΛΗ αυτή τη βαβούρα που μας είχαν ζαλίσει από διμήνου μετά τις αποκαλύψεις για τα καμώματα των Μαλέσιου, Νεονάκη, Μανίκα και λοιπών από τον Κουρή, είδαμε να μεσουρανούν τα αστέρια του Κοντογιαννόπουλου και του Μπίστη. Και αναφέρουμε τις «αποκαλύψεις» Κουρή, διότι πολύ αμφιβάλλουμε ότι ο Πρωθυπουργός θα σκεπτόταν, με πονηρία Μπερτόδουλου, να αποπέμψει τον Λαλιώτη, να αναδείξει τον Χρυσοχοΐδη και να ανανεώσει το άνευρο Εκτελεστικό. Χωρίς αυτές, εάν δεν αναταρασσόταν ο λιμνάζων βούρκος από τα χτυπήματα του Ταύρου, οι Κοντογιαννόπουλος και Μπίστης θα περίμεναν στα αζήτητα.

Η ΚΟΥΡΑΣΗ και η βαρεμάρα που διαπερνά το ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνησή του είναι πια απερίγραπτες. Μια κατάρρα δέρνει τον τόπο εξαιτίας των αβελτηριών, των παραλείψεων, της διαφθοράς, της αυθαιρεσίας, της διαπλοκής. Δεν μπορούν πια να ελέγξουν την κατάσταση· το τρένο βγήκε απ' την τροχιά του και τίποτε δεν το συγκρατεί στην κατηφόρα. Ποιος να κατέβει τώρα απ' αυτό το τρένο; Αυτά δεν μπορούν να τα συνειδητοποιήσουν ούτε στην κυβέρνηση, ούτε στο ΠΑΣΟΚ.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ «ταξίδευε» αλλού από καιρό· όχι για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Άλλοτε θυμόταν τις κροτίδες της δικτατορίας, άλλοτε το «Πιστεύω» του Παπαδόπουλου, άλλοτε την ΟΝΕ, άλλοτε άλλα. Πληροφορήθηκε άραγε το –ξεχασμένο πια– θανατηφόρο «μικροατύχημα» του νέου παιδιού στα Άνω Λιόσια από την προχειρότητα των έργων που πραγματοποιούν οι εργολάβοι της «Αττικής Οδού»; Όχι βεβαίως. Αυτά τα μικρά και τα ασήμαντα δεν είναι για το διαμέτρημά του. Αυτός θα σχεδιάσει στη Σίφνο τη νέα διακήρυξη για το λαό στα διαλείμματα από τα μπάνια Του.

ΕΧΟΥΝ πάρα πολύ κουραστεί τα παλληκάρια. Και έχουν κουράσει και όλους εμάς. Η ανία τους έχει καταλάβει. Οι πολίτες έχουν στρέψει την πλάτη τους στο ΠΑΣΟΚ κι έχουν επίσης βαρεθεί να παρακολουθούν τις λεκτικές ασκήσεις της αμφισημίας περί του τίποτε. Έλεος!

ΟΧΙ, Κ. ΣΗΜΙΤΗ... ΔΕΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΑΙ
ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΩ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΑΣ...

ΣΚΑΣΙΛΑ ΜΟΥ... ΘΑ ΠΑΡΩ ΤΟΝ ΜΠΙΣΤΗ...

~~ΧΑΡΝΤ ΡΟΚ~~
ΤΑ ΜΠΛΟΥΖ
ΤΟΥ
ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥ

Ένας «σαστισμένος διαχειριστής» ετοιμάζει μια νέα Χάρτα

... ΚΑΙ ΑΦΟΥ έγινε ο ανασχηματισμός (ακριβέστερα ο μη ανασχηματισμός), καρατομήθηκε ο Κ. Λαλιώτης, εγκαταστάθηκε, ως γραμματέας του ΠΑΣΟΚ, ο Μ. Χρυσοχοϊδης, αφού τα πάντα εγένοντο για να μην υπάρξει αλλαγή της κυβερνητικής πολιτικής, άρχισαν τα... όργανα, άρχισαν να μας αφηγούνται τι θα διαλαμβάνει η νέα Χάρτα Σημίτη, η οποία –καλώς εχόντων των πραγμάτων– θα κατατεθεί τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, κατά τα εγκαίνια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης...

ΠΛΗΝ και προτού αλέκτωρ λαλήσαι, άρχισαν να τα μαζεύουν. Έτσι, ενώ μας διαβεβαίωναν ότι τον Σεπτέμβριο ο Κ. Σημίτης θα εξαγγείλει μεγάλες αυξήσεις στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων, μεγαλύτερες στους συνταξιούχους, φορολογικές ελαφρύνσεις στους μικρομεσαίους, κίνητρα για επενδύσεις στους επιχειρηματίες, κ.λπ., ξαφνικά η εικόνα άρχισε να χαλάει. Αυτό συνέβη κατά τη διαδικασία παράδοσης του Γενικού Λογιστηρίου

του κράτους από τον Γ. Φλωρίδη στον νέο υφυπουργό Οικονομικών Ν. Φαρμάκη, όπου το «πουγκί» του κράτους κατέστησε σαφές ότι άλλο πράγμα είναι η «βροχή ανέξοδων επαγγελιών», και άλλο κάποιες παροχές επιδοτικού χαρακτήρα στους οικονομικά ασθενέστερους – κάτι που συνήθως γίνεται σε όλες τις προεκλογικές περιόδους.

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, η όποια Χάρτα Σημίτη δεν μπόρεσε ν' ανατρέψει το βαρύ κλίμα που έχει διαμορφωθεί σε βάρος του ΠΑΣΟΚ και του ίδιου του πρωθυπουργού. «Υπάρχει –έγραψε η Αυγή– παγωμάρα, αμηχανία, σύγχυση»... Όσο για τον ίδιο τον πρωθυπουργό, συμπεριφέρεται –κατά την εκτίμηση της Καθημερινής– «μάλλον ως σαστισμένος διαχειριστής της κρίσης της κυβέρνησης και του ΠΑΣΟΚ», παρά ως «ηγέτης που βαδίζει βάσει συγκεκριμένου σχεδίου».

ΦΥΣΙΚΑ, ο πρωθυπουργός και η κυβέρνηση θα μπορούσαν να επιχειρήσουν την ανάκαμψη (μια κάποια, έστω, ανάκαμψη), αν αυτή ήταν η πρόθεσή

τους. Αποδεικνύεται, όμως, ότι, για τον κ. Σημίτη, «ανάκαμψη» σήμαινε διατήρηση του ίδιου (αποτυχημένου) κυβερνητικού σχήματος, συντήρηση της ίδιας κυβερνητικής πολιτικής. Όσο για το σύνθημα «πρώτα η Ελλάδα», μπορεί ν' αντηχεί ωραία, υπό την αίρεση ότι η Ελλάδα ανήκει σε όλους και όχι μόνο στους εργολάβους και τα διαπλεκόμενα!

ΟΙ ΣΦΥΓΜΟΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ – ΠΡΟΣΧΗΜΑ

Ο «ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ»

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, η κυβέρνηση φέρεται «προβληματισμένη», αφού οι αλλαγές που έγιναν δεν συγκίνησαν τον μέσο ψηφοφόρο. Ήδη, με βάση μια πρώτη σφυγμομέτρηση, το 43,2% των ερωθέντων θεωρεί το καινούριο κυβερνητικό σχήμα «μια από τα ίδια», το 14,4% «χειρότερο από το προηγούμενο», το 19,4% Δ.Γ./Δ.Α., ενώ μόλις το 23% «καλύτερο από το προηγούμενο». Όσο

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ANTI (2002)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δύο ακόμα τόμοι του ANTI που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
754 έως και 766 (ο 56ος)
και 767 έως και 778 (ο 57ος).

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών
Στους τόμους του περιοδικού ANTI
αποτυπώνεται η σύγχρονη ιστορία μας.

Α' εξάμηνο 2002

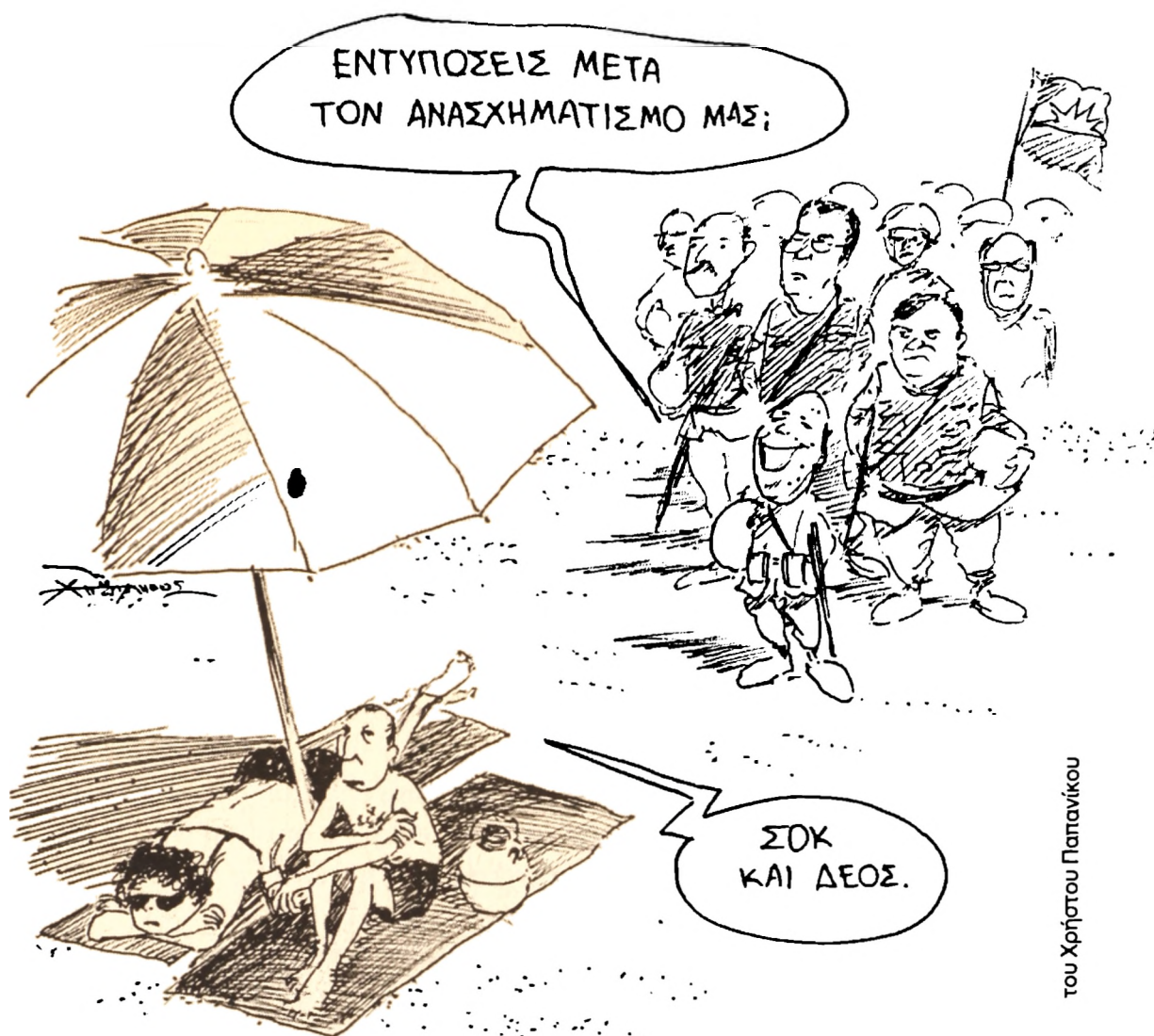
Β' εξάμηνο 2002

για τις αλλαγές που έγιναν στην οργανωτική (διάβαζε κομματική) ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, το 34,4% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η αντικατάσταση του Κ. Λαλιώτη από τον Μ. Χρυσοχοϊδή θα συμβάλει στη βελτίωση της εικόνας του ΠΑΣΟΚ, το 24% ότι θα παραμείνει η ίδια και το 23% ότι θα επιδεινωθεί.

QUIZ: Γιατί, όμως, «αντικαταστάθηκε» – έπρεπε να «αντικατασταθεί», να καρατομηθεί ο γραμματέας του ΠΑΣΟΚ Κ. Λαλιώτης; Αυτό, κανένα κυβερνητικό στόμα «δεν τόβρε και δεν τόπε ακόμα»... Ο ίδιος ο Κ. Λαλιώτης, πάντως, άφησε να εννοηθεί ότι την αντικατάστασή του ζήτησαν ο εδώ πρέσβης των ΗΠΑ Μίλερ, ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ Ντικ Τσένι και ο υφυπουργός Αμυνας (και μέγας πολεμοποιός) Πολ Γούλφοβιτς. Ασφαλώς ο τρόπος που έγινε η καθαίρεση Λαλιώτη, ήλθε να επιβεβαιώσει ότι οι δημοκρατικές εσωκομματικές διαδικασίες δεν τηρούνται με μεγάλη ευλάβεια στο ΠΑΣΟΚ, έστω και αν τύποις ο νέος γραμματέας του ΠΑΣΟΚ «εξελέγη» από την Κεντρική Επιτροπή του κόμματος. Πάντως, ενώ ορισμένοι «κεντροεπίτροποι» (του ΠΑΣΟΚ) προθυμότατα σε διαβεβαιώνουν –με κάποια δόση χαιρεκακίας– ότι «ούτε ο Τσένι, ούτε ο Γούλφοβιτς γνωρίζουν τον άνδρα» (εννοώντας τον σύντροφό τους Κώστα Λαλιώτη), οι ίδιοι «κεντροεπίτροποι» αποφεύγουν να σχολιάσουν τη δήλωση Γιάννη Καψή ότι «το 80% των μελών της Κ.Ε. είναι κρατικοδίαιτοι» – άρα «τι ελεύθερη γνώμη μπορούν να έχουν»;

ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ «αντικατάστασης» του Κ. Λαλιώτη σχολίασε, όμως, και ο «Ημεροδρόμος» του Ριζοσπάστη: Αν σε κάποιο άλλο κόμμα –έγραψε– καθαιρείτο ο γραμματέας του, αλλά απαγορευόταν στα μέλη της Κ.Ε. ν' ανοίξουν το στόμα τους, αφού η μόνη εντολή που είχαν ήταν απλώς να επικυρώσουν τον διορισμό του νέου γραμματέα, κ.λπ., «φαντάζεστε τι δημοκρατικός παροξυσμός (και δικαίως) θα είχε πιάσει τις γραφίδες και τα μικρόφωνα ορισμένων». [Και ο νούν, νοείτω!]

ΥΠΑΡΧΕΙ, όμως, και μια δεύτερη απορία: Αφού ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης δεν είχε πρόθεση ν' αλλάξει πολιτική, ούτε ν' αλλάξει πρόσωπα, τότε

γιατί οι άνθρωποι του διέβλεπαν (ως ένα από τα πιθανά ενδεχόμενα) ακόμα και τον «εκ βάθρων ανασχηματισμό»; Η μόνη απάντηση που δίνεται τώρα είναι ότι ο «περιορισμένος χρόνος που μεσολαβεί μέχρι τις εκλογές», δεν επέτρεψε τις αλλαγές προσώπων, αφού είναι γνωστό (κατά την εκτίμηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή...) ότι ένας υπουργός χρειάζεται έξι μήνες, από την ανάληψη των καθηκόντων του, για ν' αρχίσει ν' αποδίδει – αν, βέβαια, είναι υπουργός που αποδίδει... Αποτέλεσμα: Το κυβερνητικό σχήμα να παραμείνει βασικά το ίδιο, με τις εξής μίνι-διαφορές: Ν' απομακρυνθούν πέντε (Γ. Ανωμερίτης, Ελένη Κούρκουλα, Λ. Αποστολίδης, Στ. Μπένος, Χρ. Θεοδώρου), να εισέλθουν οκτώ (Χ. Καστανίδης, Αλ. Ακριβάκης, Κ. Κουλούρης, Θ. Κοτσώνης, Νίκος Μπίστης, Ν. Φαρμάκης, Β. Κοντογιαννόπουλος, Γ. Θωμάς) και να μετακινηθούν δύο (Γ. Φλωρίδης και Γ. Πασχαλίδης).

ΚΑΙ ΕΝΙΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΝΕΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ – ΑΛΛΑ Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΔΕΝ ΣΥΝΑΙΝΕΙ...

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, η κυβέρνηση όχι μόνο δεν απέκρυψε την πρόθεση της ν' αλλάξει (επί το αναλογικότερον) τον εκλογικό νόμο, αλλά και κάλεσε τη Νέα Δημοκρατία να συναινέσει στην αλλαγή

αυτή. Πλην, ο πρόεδρος της Ν.Δ. Κ. Καραμανλής διαμήνυσε ήδη στην κυβέρνηση ότι, πρώτον, δεν εμπιστεύεται τους χειρισμούς της και, δεύτερο, ότι θα θεωρούσε οποιαδήποτε αλλαγή του εκλογικού νόμου (ενώ η χώρα διανύει ουσιαστικά προεκλογική περίοδο...) ως casus belli. Αλλωστε, οι επιτελείς της Ν.Δ. πιστεύουν ότι οποιαδήποτε αλλαγή του εκλογικού νόμου, αυτή τη στιγμή, θα σήμαινε αναδιάρθρωση του πολιτικού σκηνικού και, ενδεχομένως, φραγμό στον δρόμο της Ν.Δ. προς την εξουσία.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ, όμως, ότι στις προθέσεις της κυβέρνησης είναι (μεταξύ άλλων) και η κατάτμηση των εκλογικών περιφερειών, κάτι που μάλλον δεν θα περάσει, αφού, κατά την εκτίμηση του Φώτη Κουβέλη, κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΣΥΝ, απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία 2/3, δηλαδή συναίνεση και της Ν.Δ. Αλλά από εκλογικά σχέδια, άλλο τίποτε! Η κυβέρνηση άρχισε από τώρα να σκέφτεται πώς θα κερδίσει την προεδρική εκλογή του 2005, ακριβέστερα πώς θα εμποδίσει τη Ν.Δ. να εξασφαλίσει προεδρική πλειοψηφία 180 βουλευτών. Αλλά περί εκλογών πολλά θα έχουμε να πούμε στα επόμενα τεύχη του Αντί.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΚΑΙ ΚΑΝΑΛΑΡΧΗΣ Ο ΣΗΜΙΤΗΣ!

Λοιπόν ναι, ο τέως προεδρεύων στην Ε.Ε. και δικός μας πρωθυπουργός, ο κ. Κώστας Σημίτης απέκτησε δικά του κανάλια: ET1, NET και ET3. Το είδατε πώς «έκοψε» την ομιλία του σύντροφου Λαλιώτη; Αποφάσισε να διακόψει κάποιες από τις ψυχοπαιδευτικές εκπομπές. Δικά του τα κανάλια, ό,τι θέλει τα κάνει.

Ο ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ

Πήραμε την επιστολή που ακολουθεί: Κύριε Διευθυντά, Ο «αμερικανικός παράγων» ακόμη λειτουργεί στην Ελλάδα. Το είπε πρώτος ο Λαλιώτης αποκαλύπτοντας ότι ο πρεσβευτής κ. Μίλερ τον αντικατέστησε με τον Χρυσοχοϊδή. Το επεσήμανε όμως και ο Μίκης. Όσο για τον κύριο πρεσβευτή, αυτός χαρακτήρισε «γελοίο» το σχόλιο Λαλιώτη: αυτός πάλι με τη σειρά του είπε ότι αυτά που είπε ο Μίλερ τον χαρακτηρίζουν. Δηλαδή ότι ο Μίλερ είναι γελοίος.

Πάνω που λέγαμε ότι καταλάγιασε ο θόρυβος από τους Μαλεσιονεονάκηδες, ήλθαν να μας ταράξουν τα νεύρα με νέες καταγγελίες, που αποτελούν πλέον το νέο εθνικό μας άθλημα. Αυτή τη φορά μάλιστα δεν είναι από δημοσίευμα της γνωστής Κουριάδας, η οποία ασχολείται με τα εκατομμύρια που παίρνουν ως μισθό μια χούφτα δημοσιογράφοι και άλλοι από τον «Αθήνα 2004», ούτε είναι κουβέντες «καλά ενημερωμένων κύκλων». Αντίθετα προέρχονται από επίσημα στοιχεία, με βάση τα οποία κατατέθηκε και σχετική ερώτηση στην Βουλή.

Συγκεκριμένα πρόκειται για μια υπόθεση με πρωταγωνίστρια την Επίτροπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Άννα Διαμαντοπούλου, η οποία φέρεται να έχει άμεση σχέση με την ΕΡΓΟΠΛΑΝ ΑΕ και τη θυγατρική της ΚΕΚ ΕΡΓΟΝ, εταιρείες παροχής υπηρεσιών συμβούλων οργάνωσης, προγραμματισμού και ανάπτυξης.

Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, οι δύο αυτές εταιρείες έχουν υπογράψει μεγάλης έκτασης συμβάσεις με το Υπουργείο Εργασίας και φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ασχολούνται με την υλοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του Β' Κοινοτικού Πακέτου Στήριξης και άλλων Ευρωπαϊκών Ταμείων, συνολικού ύψους 5,2 εκ ευρώ (περίπου 1,7 δισ. δρχ), για την περίοδο 1998-2003.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν λοιπόν, στο διάστημα 1991-1993, οπότε κλήθηκε να ανα-

Η ΡΟΔΟΣ...

λάβει ενεργό πολιτικό ρόλο από το ΠΑΣΟΚ, η κ. Διαμαντοπούλου ήταν μέτοχος και Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΡΓΟΠΛΑΝ, ενώ αμέσως μετά την αποχώρησή της στη θέση της ορίστηκε ο σύζυγός της Ιωάννης Σαβαλάνος, που έμεινε στη θέση αυτή μέχρι το καλοκαίρι του 2001.

Η ερώτηση στη Βουλή έχει κατατεθεί ουσιαστικά από τον περασμένο Μάιο, από το βουλευτή της ΝΔ Θανάση Νάκο, αλλά μέχρι τώρα δεν του έχει δοθεί καμία απάντηση. Θα πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι στην κ. Διαμαντοπούλου είχε αναφερθεί -χωρίς τα συγκεκριμένα στοιχεία όμως- ένα δημοσίευμα της *Αυριανής*, η οποία ωστόσο δεν έδωσε καμία συνέχεια.

Πρόκειται πάντως για μεγάλο θέμα ηθικής τάξης, όπως σωστά σημειώνει στην ερώτησή του ο βουλευτής, το οποίο μάλιστα, θα λέγαμε εμείς, δίνει μεγαλύτερες διαστάσεις στο ευρύτερο θέμα της διάθεσης κονδυλίων από τα ευρωπαϊκά πακέτα στήριξης σε αεριτζήδες και αετονύχιδες εντός, εκτός και γύρω από την εξουσία.

Το αστείο τώρα είναι ότι μόλις προχτές ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, προσπαθώντας να πείσει ότι ΠΑΣΟΚ και κυβέρνηση ενδιαφέρονται για τη διαφάνεια της πολιτικής ζωής, αναφώνησε: «Όποιος υποστηρίζει το αντίθετο, ιδού η Ρόδος...»

Λοιπόν κ. Υπουργέ, την είδαμε την Ρόδο. Περιμένουμε τώρα να απολαύσουμε και... τη συνέχεια... **Τ.Κ.Δ.**

ΔΙΚΑΙΩΘΗΚΑΜΕ!

Θα πρέπει να θυμάστε, αγαπητοί αναγνώστες, ότι εμείς πρώτοι είχαμε στηρίξει τον κύριο Νίκο Μπίστη στις επιλογές του όταν έφευγε από το Συνασπισμό. Είχαμε μάλιστα συστήσει και μια ΜΚΟ με την επωνυμία «Φίλοι του Νίκου Μπίστη».

Και είδατε ότι τελικώς δικαιωθήκαμε! Ο κ. Σημίτης, παρά την κριτική που ασκούσε συνεχώς ο

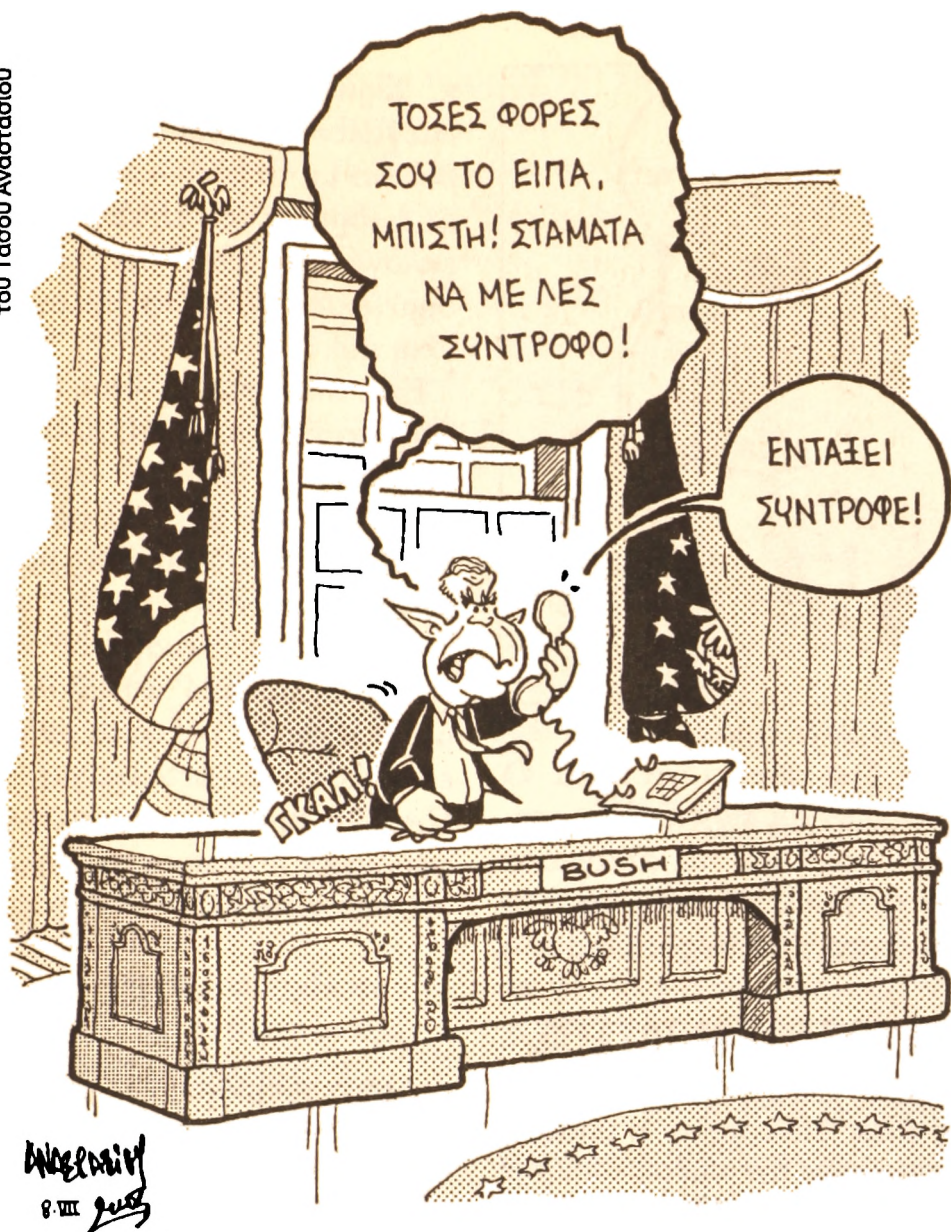
του Χρήστου Παπανίκου

Ν. Μπίστης στην κυβέρνηση, το παρέβλεψε και τον επέλεξε ως υφυπουργό υπεύθυνο στην προώθηση του νέου μεγάλου προγράμματος με τα «Κέντρα Ενημέρωσης Πολιτών».

Τώρα που θεωρούμε ότι «είμαστε στα πράγματα», καλούμε όποιον αναγνώστη μας έχει το οποιοδήποτε πρόβλημα να απευθυνθεί στα γραφεία μας κι εμείς με τη σειρά μας θα τηλεφωνήσουμε στον κύριο υφυπουργό ο οποίος θα ρυθμίσει αυτομάτως το αίτημά του. Δικαιωθήκαμε!

• Συναφώς με τα προηγούμενα δεν μπορούμε παρά να σημειώσουμε ότι ο γνωστός Σασάκης είναι μειωμένης αντιλήψεως πολιτικός άνδρας. Δεν στέγνωσε το μελάνι από τη διακήρυξη που υπέγραψε μαζί με πεντέξι άλλους της ΑΕΚΑ και κατακεραύνωνε τον πρόεδρό της και τον κατηγορούσε για «ηγεμονισμούς» και τα όμοια. Να δούμε τώρα, θα μπορέσει ο Σασάκης και οι λοιποί να ζητήσουν εξυπηρετήσεις από τον υφυπουργό κύριο Νίκο Μπίστη; Αμ δε! **Π**

του Τάσου Αναστασίου

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Σαν έτοιμος από καιρό επανήλθε μετά από χρόνια σε κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ ο Κίμωνας Κουλούρης, επιτρέποντας να ξανακουστεί απανταχού εις την ελληνική ύπαιθρο –και να ριγήσουν οι ευαίσθητες χορδές των θαυμαστών των ηρωικών στιγμών της παπανδρεϊκής εποχής– η γεμάτη θεατρικό στόμφο μεταλλική φωνή του. Και ο πρώτος που... έπεσε θύμα αυτής της συναισθηματικής καταιγίδας δια στόματος Κίμωνος ήταν ο απερχόμενος υφυπουργός Εμπορίου Χ. Θεοδώρου. Έχει να πέσει κλάμα στις λαϊκές όταν ο Κ. Κουλούρης θα δίνει διαλέξεις... για την τιμή των κρεμμυδιών!

Σ.Λ.

«ΤΡΑΥΜΑΤΑ»

Σαν τα παιδιά που σκύβουν το κεφάλι θυμωμένα, έτσι πράττουν και οι δυσαρεστημένοι βουλευτές που δηλώνουν με κατηγορηματικό ύφος, ότι εγκαταλείπουν οριστικά το πεδίο των πολιτικών «μαχών». Ούτε επιδημία να ενέσκηπτε: Την αρχή έκανε ο Αλ. Παπαδόπουλος, ακολούθησε ο Κ. Λαλιώτης ταυτόχρονα σχεδόν με τις δηλώσεις του Στ. Μπένου ότι δεν θα θέσει εκ νέου υποψηφιότητα στις εκλογές. Έως ότου να θρέψει τις «πληγές» τους το συμπονετικό χάδι της κοινής γνώμης, θα μπορούν να οραματίζονται το σκηνικό της θριαμβευτικής τους επιστροφής...

ΣΩ.ΛΕ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Το ότι θυσιάστηκε ο κ. Λαλιώτης για το καλό του Σοσιαλισμού σαν την Ιφιγένεια το μάθαμε. Το ότι ουδείς τον υπερασπίστηκε φοβούμενοι τη χαντζάρα του Κάλχα –που πάντως είναι πιο μακριά απ' το μπόι του– το διαπιστώσαμε καλχάζοντας.

Το ότι όμως μόνον οι Κουρήδες υπεραμύνθηκαν του ανδρός, μας διερμήνευσε μια σειρά μυστηρίων. Φερ' ειπείν την πολυθρυλούμενη, λαβυρινθώδη σχέση του Ταύρου με τον οδοντοΝταντόν του Κινήματος, έπειτα το ορθόν των αιτιάσεων που φιδοσέρνονταν στου Μαξίμου ότι τάχα αυτός έβαζε την πεπονόφλουδα σε διαφόρους αντιζήλους του Νεονάκηδες μέσω της Κουριάδας. Κι ότι, τέλος, προετοιμάζε εργαδώς τη διάδοχο κατάσταση με στήριγμα τον Ταύρο. Πράγμα που εξηγεί τη στάση κότας –και δη παναθηναϊκιάς– του Γιωργάκη, ο οποίος από το πολύ συναινετικό και ουδέτερο ύφος έχει γίνει σαν ψηλός Σημίτης με μουστάκι. Τέτοια ταύτιση με το image της ηγεσίας!

Άρα είχε δίκιο που έγινε ταύρος και τα πήρε όπως τα πήρε ο κοντός (συγγνώμη ο Κάλχας). Το θέμα τώρα είναι αν θα πιάσει και την Ταυ-

ριανή από τα κέρατα, εφόσον ενός οδοντοΝταντόν πεσόντος μύρια έπονται. Απ' την άλλη άλλο Ιφιγένεια κι άλλο Αντιγόνη η οποία και κατέβηκε ζωντανή στον τάφο της (μπρερ).

Ό,τι και να πω εγώ πάντως, φαίνεται πως δεν βρίσκουν άκρη οι τεχνοκράτες ηγέτες μας με την αρχαία τραγωδία. Εδώ θα μου πείτε ότι δεν μπορούν να κουλαντρίσουν ούτε την νέα. Εκτός κι αν ανεβάζουμε την *Ιφιγένεια εν Ταύροις* σαν σατυρικό δράμα ή κωμειδύλλιο, γνωστού όντως ότι ρέπει το ΠΑΣΟΚ στους συναισθηματισμούς και τους έρωτες από την εποχή του μακαριστού. Με ολίγο Μποστ και ολίγη από σήριαλ (π.χ. «η Αγάπη άργησε μια μέρα») θα ξελασπώσουμε κι απ' αυτό το αδιέξοδο.

Κι ας μην ξεχνάμε ότι η μεγάλη προσφορά του ΠΑΣΟΚ στον τόπο υπήρξε η συνθηματοφόρος λεξιμαγεία του και το άοκνο γλωσσοπλαστικό μαγείρευμα επικοινωνιακών τακτικών. Πυλώνες μάλιστα αμφοτέρων των προσφορών ο οδοντοΝταντόν και η Ταυριανή έτσι ώστε να δικαιώνεται η *Ιφιγένεια εν Ταύροις* διαχρονικά.

Τζιμ Μπούκης

• Στην κρυφή γοητεία της μπουρζουαζίας περιέπεσαν οι σύντροφοι του Θ. Πάγκαλου. Κάνανε λαθροχειρίες στο Χρηματιστήριο και τώρα συμπεριφέρονται σαν γιάπες. Όμως και ο Μεγάλος Τραγουδιστής υπηρέτησε το διεθνιστικό κίνημα και φρόντισε να περιποιηθεί τον Οτσαλάν στην Κένυα. Υπάρχει διαφορά, μη μου πείτε. Η κουμπαριά λ.χ. του Μεγάλου Τραγουδιστή με το Ρόκκο είναι μέσα στο πνεύμα του διεθνιστικού κινήματος. Δεν έχει σχέση με τη μπουρζουαζία.

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΕΛΟΝΙΑ

Το είχε διαλαλήσει από καιρό η *Αυριανή*: Ότι δηλαδή είναι «η εφημερίδα που φοράει παντελόνια». Και για του λόγου το αληθές αποκάλυψε περιστατικό «με γνωστό διευθυντή δημόσιου οργανισμού που πιάστηκε με κατεβασμένα παντελόνια». Η συνέχεια ανήκει στις αποκαλύψεις για τις «εξωφρενικές αμοιβές που τσεπώνουν» πολλά στελέχη του Αθήνα 2004. Πέραν του πολυχρησιμοποιημένου «τσεπώνω» όμως, θα μπορούσαν να κάνουν χρήση και του ρήματος «παντελονιάζω».

Ρήματος πολύ πιο κοντινού εις την λαϊκήν διάλεκτον.

ΣΩ.ΛΕ

- Σύμφωνα με καλές πληροφορίες η κ. Μπουρμπούλια — ξέρετε αυτή η «πανεμόρφη ανακρίτρια» με τις σχέσεις με μεγαλοδικηγόρο η περίπτωση της οποίας συνδέεται με το Χρηματιστήριο, εργαζόταν στο γραφείο του Μένιου Κουτσόγιωργα. Από εκεί ξεκίνησε.

Τον Σεπτέμβριο, λέει, ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης θα μας παρουσιάσει τη νέα «Χάρτα», όπως με βαρύγδουπο τρόπο βάφτισε τις πολιτικές αλλαγές που σκέφθηκε την τελευταία στιγμή ότι πρέπει να κάνει, με μοναδικό σκοπό να κερδίσει τις ερχόμενες εκλογές.

Σύμπτωση όμως: Τον Σεπτέμβριο του 1974 ο Ανδρέας Παπανδρέου είχε παρουσιάσει την δική του «Χάρτα», την περίφημη Διακήρυξη της 3ης Σεπτεμβρη, που με τη σειρά της παρέπεμπε σ' έναν άλλο ιστορικό Σεπτέμβρη, του περασμένου αιώνα, τότε που ο στρατηγός Μακρυγιάννης απέσπασε από τον Όθωνα το πρώτο ελ-

Εδώ που τα λέμε αστυνομία χωρίς αυθαιρεσία δεν νοείται. Διαφορετικά θα κάναμε τους μπάτσους υπαλλήλους στην Αρχιεπισκοπή, που δε λέει. Ο μπάτσος πρέπει να τα παίρνει όλα λάχει, να ρίχνει τις σφαίρες του ατιμωρητί και να νιώθει πως αυτός είναι η εξουσία όπως θα 'λεγε και ο Μητσοτάκης. Εκείνα τα πολιτσημανάκια νέας εσοδείας —που θα 'λεγε και ο Χατζηχρήστος— που φοβούνται και τον ίσκιο τους και που τα ξευτιλίζει κάθε καριόλα οδηγός του στίλ «ξέρεις ποιαν γράφεις ρε;» είναι παρακμιακά φαινόμενα ελέω ΠΑΣΟΚ και προς δόξαν των διαφόρων πασοκοαπταρχών.

Ο σωστός μπάτσος μιλάει στον ενικό και χαϊδεύει σταθερά μια το όπλο και μια τα γεννητικά του

Ο Γιωργάκης από τα Γρεβενά σχολίασε ότι τα λεγόμενα Λαλιώτη «παραπέμπουν σε μιαν άλλη Ελλάδα του παρελθόντος». Και συμπλήρωσε κάτι περί υπερηφάνου πολιτικής του Ανδρέα Παπανδρέου κ.λπ.

ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ...

ληνικό Σύνταγμα.

Και δεν είναι μόνο αυτό. Ο χρόνος μέχρι τις εκλογές στενεύει πολύ και τα πράγματα για το ΠΑΣΟΚ πάνε από το κακό στο χειρότερο. Οπότε ο

Ο ΣΩΣΤΟΣ ΜΠΑΤΣΟΣ

όργανα. Διαφορετικά τι όργανο θα ήταν; Παλιότερα οι μπάτσοι ξεσπούσαν την αυθαιρεσία της εξουσίας τους στους κυνηγημένους αριστερούς και τους διαδηλωτές του 1.1.4. Με τη Μεταπολίτευση τη θέση των μισμάτων πήραν τα προζόνια και οι χαπάκηδες. Εκεί να δεις ξύλο και βία — ιδιαίτερα αν οι «στόχοι» ήταν γυναίκες. Με τον εκσυγχρονισμό όμως ο σωστός ο μπάτσος ο πρόστυχος έχει βρει το ελέω θεού θύμα του. Είναι ο λαθρομετανάστης, ο Αλβανός της Ομόνοιας, οι έγχρωμοι της πλατείας Κουμουνδούρου και της Ευριπίδου, οι γυναίκες από τα πρώην κομμουνιστικά κράτη της Αγίου Κωνσταντίνου. Εκτελώντας σ' αυτές τις περιπτώσεις το «καθήκον» του στο ακέραιο και με ανά-

κ. Σημίτης σκέφθηκε και το «μεγάλο» σύνθημα —το «συμβόλαιο με το λαό»— που εφηύρε ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του 1981, στις οποίες σημείωσε την πρώτη εκλογική νίκη του.

Έτσι ο κ. Σημίτης —που θέλει ωστόσο να αποκοπεί, αλλά με το μαλακό, από το «παλιό» ΠΑΣΟΚ— θα μας προσφέρει το Σεπτέμβρη δύο πράγματα σε... συσκευασία ενός, μια εναλλακτική Διακήρυξη και ένα εναλλακτικό «συμβόλαιο με το λαό». Κι όλ' αυτά με την επωδό ότι «το —μεταλλαγμένο— ΠΑΣΟΚ φροντίζει για τα συμφέροντα του έλληνα πολίτη».

Ε, ας είμαστε λίγο σοβαροί...

Τ.Κ.Δ.

ποδες ο τιμημένος έλλην αστυφύλαξ έρχεται στα ίσα του. Άσε που προστατεύει και το κοινωνικό σύνολο, που λέει κι η τηλεόραση. Εξάλλου, αν δεν καλύψει τις μικροαστικές μας υστερίες η ΕΛΑΣ, ποιος θα τις καλύψει; Το φαραπούντο Μαρτί (Φωτεινό Μονοπάτι); Μην είμαστε και πλεονέκτες! (που θα 'λεγε κι ο Χατζηχρήστος). Κατά τ' άλλα και προς δόξαν Χρυσοχοϊδη η παραβατικότητα και το μικροέγκλημα οργιάζουν, ενώ η αστυνομία βρίσκεται σε διάλυση (όταν δεν συνεργάζεται με τη βιομηχανία της νύχτας). Αν πάλι χρειάζεστε σωστό αστυνομικό και φιλόλληλο, απευθυνθείτε κάθε απόγευμα στον Antenna (υπ' όψιν ταξίάρχου Θεοχάρη).

Μανωλάκης ο Βομβιστής

«ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ»

κ.λπ. Μπορούμε να μιλάμε σοβαρά τώρα πια για όσα συμβαίνουν στο ΠΑΣΟΚ και την κυβέρνηση;

Αλλά θυμήθηκα άλλες εποχές όταν οι εφημερίδες έγραφαν «ο αμερικανικός παράγων εισηγήθηκε στην κυβέρνηση

κ.λπ., κ.λπ.». Τότε ίσχυαν αυτά. Σήμερα είναι πιο εκλεπτυσμένα.

Ο Πιουριφοί πέθανε αλλά ο Μίλερ ζει, κι αυτός μάς οδηγεί. Με άλλους τρόπους από εκείνους που διέκρινε ο Λαλιώτης.

Θ.Μ.

ΑΠΕΛΘΕΤΩ!

Κύριε Σημίτη, μ' όλο το θάρρος, θα χάσετε τις ερχόμενες εκλογές οφέποτε κι αν τις πραγματοποιήσετε. Υπάρχει ένα είδος τελεολογίας και στην παραγωγή θαυμάτων (πολλώ μάλλον στην κωλοφαρδία, μετά συγχωρήσεως). Αλλά και στην ήττα σας, θα μπορούσατε να παραμείνετε αξιοπρεπής και μακράν μικροτήτων. Έτσι ήταν σφάλμα που δεν προχωρήσατε σ' έναν σαρωτικό ανασχηματισμό και που δεν δείξατε τη δύναμή σας εφ' ω εδύνασθε αρκούμενος στην απολάκτιση Λαλιώτη. Απ' την άλλη πλευρά δεν είναι και συμφορά μια εκλογική ήττα, γιατί θα κάνει και υμάς και τους περί υμών, καλύτερους ανθρώπους και θα σας επιτρέψει έναν νηφάλιο απολογισμό (ου μην αλλά και αυτοκριτική). Γι' αυτό σας λέω, κ. Πρωθυπουργέ.

Θαρσείν χρη! Αφήστε που όσο συντομότερα πιείτε αυτό το πικρό ποτήρι, τόσο και καλύτερα. Βλέπετε στην περίπτωση σας δεν ισχύει το «απελθέτω απ' εμού».

Εφόσον «εδώ πληρώνοντ' όλα» (άλλο ρητό). Γι' αυτό σας λέω: όχι πανικός και προπαντός αξιοπρέπεια. Εκλογές εδώ και τώρα! Μην αφήνετε τον τόπο σ' αυτή τη βλαπτική, παρατεταμένη εκκρεμότητα. Μην βλάπτετε περισσότερο την υστεροφημία σας. Σας αφήνω τώρα, γιατί πάω για μπάνιο. Χαιρετισμούς στον Πέτρο, στον Πετράκη, στην κ. Δάφνη, στον κ. Πρετεντέρη, στον κ. Μπίστη και στ' άλλα τα παιδιά. Καλό καλοκαίρι!

Σία Τσαχπινόγλου

ΤΟ ΣΚΕΥΑΣΜΑ

Αυτό λοιπόν ήταν η πολυθρύλητη «κεντροαριστερά» που ολημερίς την έχτιζαν οι κ.κ. Λαλιώτης, Ανδρουλάκης, Σκανδαλίδης, Πανταγιάς, Τσουκάτος και cia και το βράδυ γκρεμιζόταν; Να γιατί είχαμε δίκιο όσοι διαρρηγγύαμε τα ιμάτιά μας για την υποκρισία, την κοροϊδία και τον απροκάλυπτο αριβισμό τους. Για το κυβερνών κόμμα που

επί χρόνια τώρα παρενδευεί σαν τραβεστί της Συγγρού με τα φορέματα και τα τιμημένα τζοβαίρια της Αριστεράς, «κεντροαριστερά» σημαίνει απλά ολίγος Ευθυμιόπουλος, ολιγότερος Βούγιας και ολίγιστος Μπίστης στην κυβερνητική σούπα κατά περίπτωση, είτε σαν καρύκευμα είτε σαν το άλλο μυστηριώδες σκεύασμα που ρίχνουν στο τσάι των νεοσυλλέκτων οι

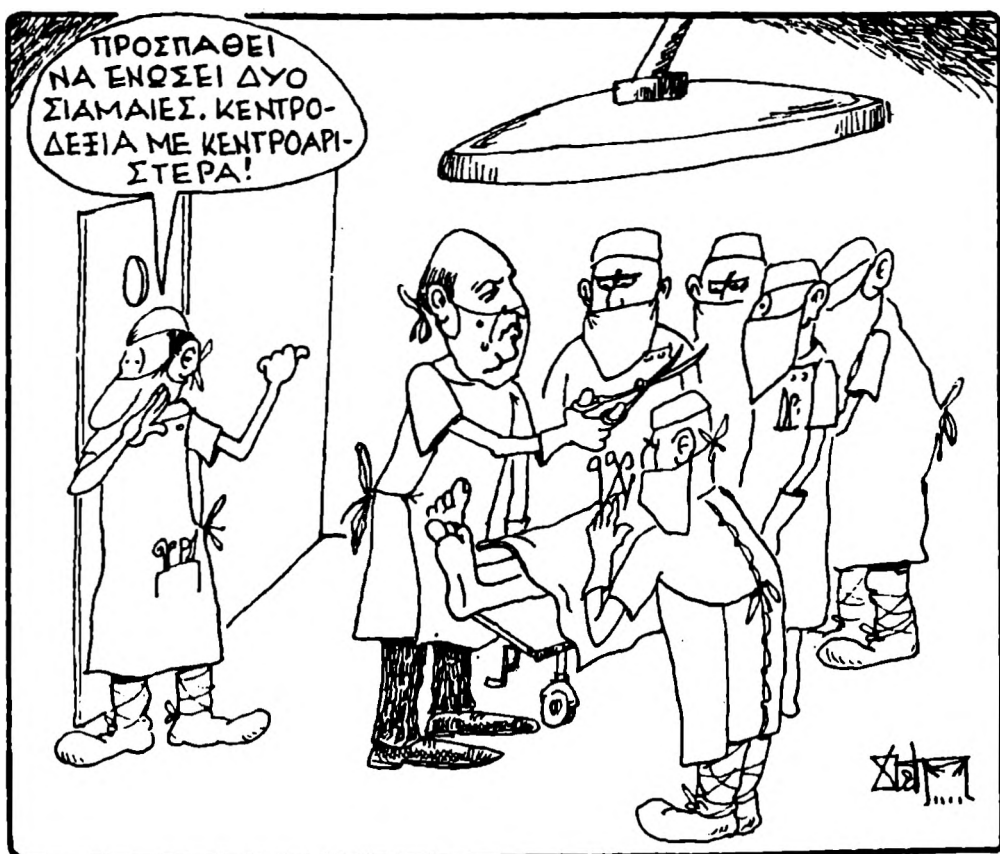
καραβανάδες για ν' αποφύγουν τα χειρότερα. Αυτό το σκεύασμα μας σεργίρουν λοιπόν επαναληπτικά κάθε λίγο και λιγάκι με λίγη Δαμανάκη, λίγο Κουνανάκη, και δεν νιώθουν οι ανόητοι σε τι έμετους αηδίας μάς έχουν οδηγήσει. Προσωπικά λοιπόν δεν έχω καμιά ανησυχία να έρθει η Ν.Δ. ή οποιοσδήποτε άλλος προκύψει απ' τις κάλπες, αρκεί να φύγουν όλοι αυτοί οι τσαρλατάνοι της ιδεολογίας και οι παρενδυτίες της Αριστεράς και της ιστορίας της από τους αλαζονικούς θώκους τους. Και βεβαίως, σύντροφοι, «οι καιροί αλλάζουν». Μόνο που «αλλαγή» και «εξέλιξη» δεν σημαίνουν μασκάρεμα και φτιασίδωμα. Να τη χαίρεστε λοιπόν την «κεντροαριστερά» και τους μπιστικούς της, ν' απολαμβάνετε όσο θέλετε την «ξеноφοβία» σας, αλλά αφήστε την άλλη Αριστερά να βρει το δρόμο της μακριά από εξαγορές και «παραχωρήσεις». Όσο για το σκεύασμα, να το δίνετε του Νεονάκη μπας και ξεθυμάνει.

Στέφανος Προτεστάκις

• Και λέει ο Σημίτης στο σύντροφο Κώστα: «Άκου, παιδί μου, πάρε τώρα το Υπουργείο Γεωργίας. Κι εγώ από κει άρχισα και να πού έφτασα! Θυμάσαι, όταν το 1981 κέρδισε το ΠΑΣΟΚ τις εκλογές αλλά με είχε θέσει εκτός Βουλής ο Ανδρέας επειδή είχα κυκλοφορήσει εκείνη την αφίσα που έλεγε «Ναι στην ΕΟΚ των λαών»; Ε, την άλλη μέρα, όταν πήγα στο Καστρί, ο Ανδρέας μού λέει: «Κώστα πάρε το Υπουργείο Γεωργίας και κοίταξε να πάρουμε τίποτα λεφτά από την ΕΟΚ.» Το κατάπια αλλά δέχτηκα. Και βλέπεις πού έφτασα...

• Λοιπόν στο ΠΑΣΟΚ έχουν τόσο πολύ εθιστεί στη διγλωσσία και την πολυγλωσσία, που ούτε όταν βρεθούν σ' ένα δωμάτιο δύο και μιλούν μεταξύ τους, δεν λένε ευθέως τι ακριβώς σκέπτονται. Ήθελε λ.χ. ο Σημίτης να πει στον Λαλιώτη: «Κοίταξε, παιδί μου, θέλω να φύγεις από γραμματέας του κόμματος». Και τι βρήκε ο αθεόφοβος να του πει; «Σύντροφε Κώστα, θέλω να πας στο Υπουργείο Γεωργίας». Η υποκρισία και η διγλωσσία είναι τώρα πια δεύτερη φύση, έχει εγγραφεί στο DNA κάθε μεγαλοπασόκου.

• Και πάντως φαίνεται ότι το Υπουργείο Γεωργίας έχει γίνει ο σκουπιδοτενεκές του ΠΑΣΟΚ: «Υπερήφανη αγροτιά»...

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΚΑΡΑΒΕΛ

Ακουσα με πολλή προσοχή την ομιλία Σημίτη στην κεντρική επιτροπή του ΠΑΣΟΚ. Νομίζω ότι επρόκειτο για ένα από τα σοβαρότερα και πιο επιτυχημένα κείμενα που έχει ποτέ εκφωνήσει ο πρωθυπουργός. Κείμενο στο οποίο την ικανοποίηση και την υπερφάνεια για υπαρκτά ή λογιστικά επιτεύγματα διαδεχόταν η αγωνία ή και η απελπισία για το απρόβλεπτο των μελλοντικών εξελίξεων.

Πάντως ο κ. πρωθυπουργός ανεδείχθη σε τακτικιστή πρώτης και αληθινής αλεπού της «θεωρίας των παιγνίων». Γι' αυτό και οι πάντες υποτάχτηκαν –πρωτοκλασάτοι και μη– στη θεσμική «αποπασκοποίηση» του ΠΑΣΟΚ –λεξιλάγνο ανέκαθεν αυτό το κίνημα!– και αναγνώρισαν την καθολική υπεροχή του πρωθυπουργού σε κυβέρνηση και κόμμα. Ο πρωθυπουργός πάλι, αφού κάλυψε τα νώτα του από πλευράς κόμματος –εκεί δηλαδή που ραδιουργούσε ανενόχλητος ο οδοντοΝταντόν του κινήματος–, προέβη σ' έναν αναβαπτισμό εξουσίας των εφθαρμένων στελεχών, πιστεύοντας ότι κινήσεις εντυπωσιασμού δεν επιτρέπονται ενόψει εκλογών.

Ο ίδιος προτίμησε να ξαναορκίσει σχεδόν αναλλοίωτη την κυβέρνηση που όλους αυτούς τους μήνες ετρίβη δημιουργικά και απεκόμισε πολλά από τα κεντρικά όργανα και τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για μια πείρα που κατά την κρίση του πρωθυπουργού θα μπορούσε ν' αποδώσει πολλά στο μέλλον. Απ' την άλλη, προώθηση νέων ονομάτων θα προκαλούσε μεγαλύτερο σάλο στους κυβερνητικούς βουλευτές, οι οποίοι και έχουν λουφάξει μετά τον αποκεφαλισμό Λαλιώτη.

Ο οποίος αποκεφαλισθείς, μάλλον δεν θα προκρίνει την αλαλία ως στάση αλά θα συμπαραταχθεί με την άλλη ομιλούσα κεφαλή της εσωτερικής αντιπολίτευσης, τον κ. Θόδωρο τον αμπελουργό. Άρα το παιχνίδι θα παιχτεί πάλι σ' επίπεδο γλώσσας και ομιλίας (langue και parole κατά Φερντινάν ντε Σωσύρ) – όπου «γλώσσα» ο καθολικός λόγος της αμφισβήτησης και «ομιλία» οι λαλιές των συγκεκριμένων αντιφρονούντων. Αυτών δηλαδή που ανεβάζουν τα σαρδάμ του πρωθυπουργού στο ζενίθ.

Πάντως εγώ εντυπωσιάστηκα, επαναλαμβάνω, από το κείμενο που ανέγνωσε ο τελευταίος στο Κάραβελ. Είχε δομή, πλούσιο λεξιλόγιο –π.χ. ακούσαμε τη λέξη «ορυμαγδός», καθόλου οικεία για τα πρωθυπουργικά χείλη– ελεγχόμενο συναίσθημα και θεατρικές εξάρσεις, τουλάχιστον κατά το πρώτο μέρος της. Το δεύτερο πάλι, πεζολόγο έως κοινότοπο με (κατά)χρηση σολοικισμών, ταίριαζε περισσότερο στο γνωστό ύφος του πρωθυπουργού και λόγω τεχνοκρατικών αναφορών και λόγω φράσεων κλισέ (λεφτά στις τσέπες, ο κόσμος... κι όχι ο λαός ή οι πολίτες).

Έτσι, αρυόμενοι στοιχεία από τον προαναφερθέντα Σωσύρ και χρησιμοποιώντας συγχρονική μέθοδο γλωσσολογίας, θ' αναγνωρίζαμε ως συγγραφέα του πρώτου μέρους έναν εγγράμματο της πρωθυπουργικής ομάδας με στέρεα ελληνικά και με αποστροφή στις φανφάρες. Κατ' αρχάς το μυαλό μας πήγε στον κ. Τσουκαλά αλλά τον αποκλείσαμε λόγω των πολλών ασχολιών του αυτόν τον καιρό (πρόεδρος

του εθελοντισμού, αντιπρόεδρος του Ελληνικού Ιδρύματος του Πολιτισμού, πρόεδρος του Εθνικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, πρόεδρος μιας επιτροπής για την παιδεία του ΥΠΕΠΘ ή κάτι τέτοιο κ.ά.). Ποιος μένει; Ο δόκιμος συγγραφέας κ. Νίκος Θέμελης, ένας εκτός των αφανών ηρώων του Μαξίμου. (Το τι θα μπορούσε να ομολογήσει ευκαιρίας δοθείσης ο ίδιος – ούτε ο Μάξιμος ο Ομολογητής!) Το δεύτερο τμήμα πάλι της ομιλίας του κ. Σημίτη θα το αποδίδαμε σ' έναν οικονομολόγο-τεχνοκράτη Πάχτα τύπου.

Πάντως και στα δύο κείμενα ο πρωθυπουργός, ως είθισται, έβαλε τις προσωπικές του πινελιές πράγμα που φαίνεται από τις –κάμποσες– χρήσεις του υπερβατού, τα ψυχολογικά υποκείμενα και την (κατά)χρηση του πρώτου προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας (εγώ, εμού, εμοί, εμέ).

Εν πάση περιπτώσει και επειδή και στην πολιτική όπως και στη γλωσσολογία τα φαινόμενα κρίνονται και κατατάσσονται εκ του αποτελέσματος, ο λόγος Σημίτη, όποιος κι αν είναι ο συγγραφέας του (εξάλλου και ο Επιτάφιος δεν είναι του Περικλέους), κρίνεται ως άκρως επιτυχής καθώς κατέστησε άλαλους τους λαλιωτικούς, κωφάλαλους τους αντιφρονούντες και άορατο τον ίδιο τον κ. Λαλιώτη. Σ' αυτό βέβαια βοήθησε και η κρατική τηλεψία που έκοψε την εικόνα του την κρίσιμη στιγμή. Έτσι όμως είναι η εξουσία. Όπως θα 'λεγε κι ο Σωσύρ «την έχουμε για να την αξιοποιούμε». Αμπώς!

Μάνος Στεφανίδης

ΤΟ ΕΓΩ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ

Πρέπει να σημειώσουμε ότι ο πρωθυπουργός χρησιμοποιεί κατά κόρον το πρώτο ενικό πρόσωπο: Εγώ αυτό, εγώ εκείνο. Όμως ο «γενάρχης» του Κινήματος συνήθιζε αλλιώς να τα λέει: «Το ΠΑΣΟΚ...» ή πολλές φορές το άλλο: «Εμείς στο ΠΑΣΟΚ...». Βέβαια ο Ανδρέας ήξερε –και όλοι το ξέραμε– ότι όταν αναφερόταν στο ΠΑΣΟΚ εννοούσε «Ανδρέ-

ας». Έτσι ήταν τα πράγματα εξάλλου. Ο σημερινός πρωθυπουργός όμως φαίνεται ότι χρειάζεται το πρώτο ενικό πρόσωπο: «Εγώ θα αποφασίσω... κ.λπ., κ.λπ.». Ξέρει πολύ καλά ότι σήμερα υπάρχουν πολλά ΠΑΣΟΚ. Όμως ΤΟ ΠΑΣΟΚ είναι δικό του. Αλλά και ο αναγκαστικά αποχωρήσας Λαλιώτης όμως –άλλο ΠΑΣΟΚ αυτός– υιοθέτησε το στιλάκι Σημίτη. Είπε τις προάλλες:

«Εγώ τελειώνω εδώ». Τόσο απλά. Και τέλειωσε.

Σκέφτομαι ότι γενικώς πρέπει να κρατάς τα ρούχα σου φυλαγμένα. Διότι σκέψου να λες σήμερα «εμείς», να βάζεις και το Νεονάκη μέσα, και να σου βγαίνει μεθαύριο ένα έγγραφο του Θωμόπουλου... ΕΓΩ· και θα 'ναι όλα σίγουρα.

ΕΝΑΣ ΕΚΔΟΤΗΣ ΛΕΕΙ ΠΟΤΕ ΨΕΜΑΤΑ;

Μέσα στον ορυμαγδό της πασοκικής φαγωμάρας ξεχάστηκε και η «παράδοση» των επεκτάσεων του Μεγάρου από τον εκδότη κ. Λαμπράκη στο κράτος, που εκπροσωπήθηκε στην περίπτωση από τον υπουργό Πολιτισμού. Βέβαια δεν έχουν ολοκληρωθεί τα έργα αλλά γεύση πήραμε. Δεν μας είπαν βεβαίως για τα δισ. που ξοδεύτηκαν, αλλά νισάφι.

Αυτό που μένει σε μας είναι τα ψέματα που χρόνια τώρα μας ξεφούρνιζε ο κ. Λαμπράκης. Θυμάστε ότι όλη η ιστορία είχε παρουσιαστεί ως κατασκευή ενός γκαράζ 750 θέσεων για τις ανάγκες του Μεγάρου. Το γκαράζ έγινε αλλά κυρίως πραγματοποιήθηκε ένα όνειρο του κ. Λαμπράκη: Να φτιάξει την «δική του Όπερα».

Για το κτήριο της Εθνικής Λυρικής Σκηνής δεν είπε τίποτε ο κ. ΥΠΠΟ. Αλλά τι μας χρειάζεται τώρα πια; Θα υπάρχει η «Όπερα Λαμπράκη».

Με την ευκαιρία ακούσαμε τον κ. Λαμπράκη ότι απομένει να φτιάξει ένα πάρκο 35 στρεμμάτων. Πού βρίσκεται αυτό το Πάρκο; Γιατί στον υπερεξουσιαστή έχουν παραχωρηθεί 13 στρέμματα, απ' ό,τι γνωρίζουμε. Τα άλλα 22 πού βρίσκονται; Θα ακολουθήσει νέα δωρεά;

Και κάτι άλλο: Οι δεκάδες παρανομιών που έχουν γίνει κατά την ανέγερση του Νέου Μεγάρου με την ανοχή και σύμπραξη του κ. Λαλιώτη, ο οποίος ενεργούσε ως υπάλληλος του κ. Λαμπράκη, δεν θα ελεγχθούν ποτέ;

Αλλά θα επανέλθουμε σ' αυτό.

Χ.Ν.

Η ΚΛΟΠΗ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ ΣΤΗΝ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ

Είναι από τις λίγες φορές που το Αντί ασχολείται με ένα τόσο παρωχημένο θέμα. Συνέβη στην Ουγγαρία το Νοέμβριο του 1983. Αν το κάνουμε, αυτό οφείλεται στη σπουδαιότητά του, αλλά και λόγω της ηθικής αναληψίας στην οποία μάς έχει συνηθίσει η κυβέρνηση του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού τον τελευταίο καιρό.

Έξι πίνακες κορυφαίων ζωγράφων της Αναγέννησης, αμύθητης αξίας εκλάπησαν από την Εθνική Πινακοθήκη της Βουδαπέστης. Ραφαέλου, Τιέπολο, Τιντορέτο και Τζιορτζιόνε. Χρηματοδότης και πρωτεργάτης της όλης επιχείρησης ο πλούσιος λαδέμπορος από την Άμφισσα Ευθύμιος Μοσχοκλαΐδης. Μέλη της σπείρας Ούγγροι, Ρουμάνοι και Ιταλοί.

Ο Μοσχοκλαΐδης φοβηθείς ότι θα συλλαμβάνετο, αφού η κλοπή είχε λάβει μεγάλη δημοσιότητα, επέταξε τα κλοπιμαία σε ένα μοναστήρι κοντά στο Αίγιο, αν και είχαν ήδη καταστραφεί στα χέρια των βανδάλων. Οι πίνακες χρειάστηκε να επισκευαστούν επί σειρά ετών και είχαν χάσει μεγάλο μέρος της αξίας τους.

Η ουγγρική κυβέρνηση παρασημο-

φόρησε τους έλληνες αξιωματικούς που ασχολήθηκαν με το προ- και το κυρίως ανακριτικό έργο, σύμφωνα με κατάλογο του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως και ακόμη τους φιλοξένησε στην Ουγγαρία σαν ένδειξη ευγνωμοσύνης.

Ο έλληνας πρεσβευτής στη Βουδαπέστη, αντιληφθείς ότι η υπόθεση επήγαινε για «κουκούλωμα» βομβάρδιζε εις μάτην με απόρρητα έγγραφα τους Υπουργούς Εξωτερικών και Δικαιοσύνης, Κ. Παπούλια και Μιλτ. Παπαϊωάννου, γράφοντας ότι «είναι ντροπή να εκτίθεται μία ολόκληρη χώρα χάριν ενός “μαυραγορίτου λαδεμπορού”». Τελικά ο Μοσχοκλαΐδης κάθισε στο εδώλιο του κατηγορουμένου, και αθωώθηκε με 2-1, χωρίς ο εισαγγελέας να ασκήσει έφεση και σε δίκη παρωδία – εκράτησε μόνο 20'. Μόνο οι αξιωματικοί αν κατέθεταν, θα κρατούσε τουλάχιστον 2 ημέρες. Ο πρεσβευτής μας επλήρωσε τις εισηγήσεις του να τιμωρηθεί ο Μοσχοκλαΐδης, με δυσμενή μετάθεση, ενώ 2-3 ανώτατα στελέχη του ΠΑΣΟΚ εφούσκωσαν κατά πολύ τις καταθέσεις τους σε τράπεζες του εξωτερικού.

Ω

ΤΟ ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Την περασμένη Παρασκευή, το Σάββατο και την Κυριακή (4 έως και 6 Ιουλίου) έγινε στο Πάρκο των Ιλισίων το 8ο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ. Ήμουν κι εγώ εκεί.

Ήταν μια χαρούμενη συνάντηση με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες που εγκατοικούν στην Ελλάδα. Και είχαν έρθει εκπρόσωποι από τα στέκια των μεταναστών από παντού: το Ρέθυμνο, τα Γιάννενα...

Καλά, η κουζίνα ήταν η καλύτερη: ποικιλία γεύσεων από κάθε γωνιά της γης. Οι μουσικές και τα συγκροτήματα το ίδιο. Πολύχρωμα. Τα πιτσιρίκια, σκούρα, μαυράκια, ασπράκια, ξεφώνιζαν και έτρεχαν γύρω. Πολλές και αυτόνομες ομάδες, οργανώσεις και συσπειρώσεις παρούσες με τα φυλλάδιά τους και το λόγο τους.

Η οργάνωση από το Δίκτυο για την υποστήριξη των Μεταναστών ήταν πολύ καλή και ανοιχτή για όλους. Νομίζω όμως ότι φέτος έδωσε τον τόνο και η παρουσία του κόσμου από το Κοινωνικό Φόρουμ. Πέρα απ' όλα τ' άλλα αυτό σημείωσα: Το Κοινωνικό Φόρουμ φέρνει ιδέες και ελπίδες.

Το 8ο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ σημείωσε απόλυτη επιτυχία: ημέρες άπνοιας και πασοκικού σουρεαλισμού.

Ω

ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ

Μπράβο στη Ντόρα. Η επινοητικότητα και η ευφυΐα αυτής της κοπέλας είναι μοναδική. Τα είδατε: Μέχρι και για την πορνεία κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών του 2004 προνόησε. Σου λέει, τόσοι και τόσοι θα πλακώσουν το καλοκαίρι του 2004. Κάθε καρδιάς καρύδι. Γιατί να μην προνοήσουμε για κάθε είδους υπηρεσίες; Και νάσου και περνά από το Δημοτικό Συμβούλιο τις σχετικές ρυθμίσεις. Φωνάζουν διάφοροι άσχετοι και περιέργοι και διαμαρτύρονται ότι η πορνεία «γεννά βία εναντίον των γυναικών» και τα όμοια. Καλά, και τα τόσα λεφτά που θα δώσουμε για την ασφάλεια των Ολυμπιακών θα πάνε στράφι; Θα προσέχουν οι μπάτσοι και θα προνοούν «για την βία εναντίον των γυναικών». Όχι που λέγανε διάφοροι ότι «με την Ολυμπιάδα θα γίνει μπουρδέλο η Ελλάδα». Μεταφορικά το λέγανε, όχι κυριολεκτικά.

Χ.Ν.

Απ' το κομματικό κράτος στον κρατικό κομματισμό

του Αλέξανδρου Καζαμία

Από την άνοδό του στην εξουσία το 1996, ο Κώστας Σημίτης εδραίωσε ένα νέο καθεστώς διακυβέρνησης που διέφερε ριζικά κι απ' το πελατειακό σύστημα της παραδοσιακής Δεξιάς κι απ' το λαϊκισμό του παπανδρεϊκού ΠΑΣΟΚ. Η παρασιτική αναρρίχσή του στην πρωθυπουργία πάνω στις πλάτες ενός κόμματος που δεν κατάφερε προηγουμένως να ελέγξει, επέφερε μια βαθιά τομή στο σύστημα της κομματοκρατίας που δέσποζε στην πρώιμη Μεταπολίτευση, είτε με την πελατειακή, είτε με τη λαϊκιστική του εκδοχή. Ταυτόχρονα, το νέο πολιτικό σύστημα που ο Σημίτης κατάφερε να εδραιώσει –σε αντίθεση με την αντίστοιχη περίπτωση Ράλλη– υπήρξε ένας εξίσου συγκεντρωτικός και προσωποπαγής αρχηγισμός που επέβαλε την εξουσία του πάνω στο κόμμα αντλώντας την απευθείας απ' το κράτος. Η ευκολία με την οποία ο πρωθυπουργός εξουδετέρωσε το μεγαλύτερο κομματάρχη της μεταπανδρεϊκής εποχής στις 2-3 Ιουλίου επιβεβαιώνει άλλωστε πως το «κομματικό κράτος» της πρώιμης Μεταπολίτευσης έχει πλέον αντικατασταθεί από ένα νέο, κορπορατιστικό μοντέλο «κρατικού κομματισμού».

Περισσότερο απ' την απόφαση του πρωθυπουργού να την πραγματοποιήσει, εκείνο που πραγματικά εξέπληξε στη διαδικασία καθάρσεως του Γραμματέα της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ ήταν η πλήρης αδυναμία του να προβάλει την παραμικρή αντίσταση για να την αποτρέψει. Ο Κώστας Λαλιώτης είχε ομόφωνα εκλεγεί Γραμματέας από τη νέα Κ.Ε. του 6ου Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ στις 22 Οκτωβρίου 2001, ενώ λίγες μέρες πριν είχε αναδειχτεί πρώτος στις εκλογές του Εκτελεστικού Γραφείου του κόμματός του, εξασφαλίζοντας 106 από τις 180 ψήφους της Κ.Ε. Κανένας ίσως Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ δεν είχε ποτέ βρεθεί στη θέση αυτή με τέτοια αυτονομία στήριξης από τη βάση του κόμματός του, το οποίο, στο 1/3 του σχεδόν, αρνήθηκε να δώσει την ψήφο του στον αρχηγό (ο Κ. Σημίτης επανεξέλεγε πρόεδρος στο 6ο Συνέδριο του 2001 με 71,13%). Παρ' όλα αυτά, ο κατεξοχήν αυτός «κομματάρχης» της μεταπανδρεϊκής εποχής κατέρρευσε μαζί με τον κομματικό μηχανισμό του σαν πύργος από τραπουλόχαρτα όπως ακριβώς ανήλθε στη θέση αυτή πριν από 20 μήνες: με μία μονομερή απόφαση του παντοδύναμου πρωθυπουργού!

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΚΟΜΜΑΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

Παρά τον πλήρη έλεγχο που απέδειξε πλέον πως διαθέτει ο πρωθυπουργός πάνω στο κόμμα του ήδη από το 5ο Συνέδριο του 1999 και μετά, υπάρχει ακόμη μια εσφαλμένη εντύπωση πως δήθεν ο ίδιος τελεί υπό κάποιου είδους «ομηρεία» από τα παπανδρεϊκά στοιχεία του κόμματός του. Για παράδειγμα, σε μια αντιπολιτευτική προσπάθεια παρουσίας του ως υποχείριο του παπανδρεϊκού ΠΑΣΟΚ, ο δημοσιογράφος Κώστας Ιορδανίδης συνέχιζε να πιστεύει ότι «οι λεγόμενοι “εκσυγχρονιστές” –πραγματικοί ή κατ' επίφασιν– αποτελούν πάντα μειοψηφικό ρεύμα», ενώ χαρακτηρίζει τη σαρωτική εκκαθάριση Λαλιώτη ως «πολιτική ανυπακοή του κ. Σημίτη προς το σκληρό πυρήνα του κόμματος», που θεωρεί ότι παραμένει «ένας τρομακτικός μηχανισμός» (Καθημερινή, 3.7.03).

Σε ανάλογα συμπεράσματα ωστόσο καταλήγει κι ο κορυφαίος θεωρητικός των «εκσυγχρονιστών» του ΠΑΣΟΚ Νίκος Μουζέλης, ο οποίος τρεις μέρες πριν το επεισόδιο Λαλιώτη έγραφε πως «οι περισσότερες μεταρρυθμίσεις... στη χώρα μας αποτυγχάνουν εξαιτίας της κομματοκρατίας», μια άποψη που στήριζε στην εκτίμηση ότι οι «ιστορικές τομές... (ΟΝΕ, εξωτερική πολιτική)» πραγματοποιήθη-

καν «σε χώρους... όπου τα κομματοκρατικά συμφέροντα δεν είχαν μεγάλη δυνατότητα υπονόμησης». Σαν να επρόκειτο για έναν αχυράνθρωπο χωρίς καμία βούληση ή ευθύνη, ο Μουζέλης κατέληγε κι αυτός στην ίδια επωδό που δίνει πάντα το άλλοθι στο νοθευμένο εκσυγχρονισμό της τελευταίας επταετίας: «το ίδιο το κόμμα του κ. Σημίτη συστηματικά υποσκάπτει την εκσυγχρονιστική μεταρρύθμιση της κυβέρνησης και “ανέχεται” τον Πρωθυπουργό μόνο και μόνο γιατί ξέρει πως χωρίς αυτόν θα χάσει την εξουσία» (Το Βήμα, 29.6.03).

Τα κρίσιμα ερωτήματα όμως στα οποία δεν απαντά κανείς, αφού κανείς δεν τα θέτει, ήταν και παραμένουν τα εξής: (α) Ποιος τοποθέτησε εξ αρχής το μακιαβελικό «παιδί του Ανδρέα» στο ρόλο του κομματάρχη του ΠΑΣΟΚ τον Οκτώβριο του 2001 και γιατί; (β) Για ποιο λόγο έπρεπε πρώτα να πλαντάξει ο τόπος απ' τα σκάνδαλα των υπουργών της «εκσυγχρονιστικής μεταρρύθμισης» προκειμένου ν' ανακαλύψει ξαφνικά ο πρωθυπουργός ότι του έφταιξε τώρα η «κομματοκρατία»;

Ο Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ ΕΞΟΝΤΩΘΗΚΕ ΓΙΑΤΙ ΞΕΣΚΕΠΑΖΕ ΤΗ ΔΙΑΦΘΟΡΑ

Η σύντομη απάντηση στα δύο προηγούμενα ερωτήματα είναι ότι ο Κώστας Λαλιώτης αποπέμφθηκε από τη θέση του «κομματάρχη» του ΠΑΣΟΚ για τους ακριβώς αντίθετους λόγους από εκείνους για τους οποίους έπρεπε προ πολλού να είχε αφανιστεί πολιτικά. Συγκεκριμένα, η απομάκρυνσή του δεν είχε καμία απολύτως σχέση με τις μακιαβελικές μεθόδους του, με το λαϊκισμό ή με τη γραφειοκρατική ίντριγκα που ο βίος και η πολιτεία του ανέδειξαν σε ύψιστα επίπεδα πολιτικού σκοταδισμού. Ο Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ εστάλη εκεί που έπρεπε ήδη να βρίσκεται, δηλαδή «στο σπίτι του», διότι απέτυχε παταγωδώς να επιστρατεύσει τις διαβολικές μεθόδους του στην υπηρεσία του «εκσυγχρονιστικού μπλοκ της μεταρρύθμισης», επιλέγοντας αντ' αυτού να τις στρέψει ενάντια στις πρακτικές της διαφθοράς που περιβάλλουν τους άνδρες του πρωθυπουργού.

Το έγραψε άλλωστε ανοιχτά, μάλλον σε

μια στιγμή αφέλειας, κι ο πιο φιλικά προσκείμενος στον πρωθυπουργό δημοσιογράφος: «Σύμφωνα με βάσιμες πληροφορίες, ο κ. Σημίτης είχε αρχίσει να ενοχλείται προσωπικά... από επιθέσεις εναντίον συνεργατών του ή στελεχών του εκσυγχρονιστικού χώρου... Γ. Πανταγιάς, Μ. Νεονάκης,... Χρ. Πρωτόπαπας... και Στ. Μανίκας» (Γ. Πρετεντέρης, *Το Βήμα*, 6.7.03). Το αναγνώρισε επιπλέον κι ο ίδιος ο Λαλιώτης στο λόγο της παραίτησής του στις 3 Ιουλίου: «Πάντα πίστευα και εξακολουθώ να πιστεύω ότι η αρνητική συγκυρία και οι δυσμενείς δημοσκοπήσεις, που χτυπούν το καμπανάκι, είχαν να κάνουν... και με το ύφος και το ήθος των στελεχών μας, με την αδιαπραγμάτευτη πίστη μας στη Διαφάνεια και στη Νομιμότητα» (σ.σ. κεφαλαία στο πρωτότυπο). Με μια λέξη ο Κώστας Λαλιώτης εξοντώθηκε όχι γιατί αναδείχτηκε σε έναν παλιάς κοψιάς «κομματάρχη» με σταθερή έφεση προς τις αισχρότερες μεθόδους της κλικαδόρικης συκοφαντίας και του ψεύδους, αλλά διότι απέτυχε να επιστρατεύσει τις μεθόδους του υποκόσμου που κατέχει ως άξιος «κομματάρχης» στην υπηρεσία του «εκσυγχρονισμού». Άλλωστε, κι ο ίδιος ο πρωθυπουργός, αντί ν' αδράξει την ευκαιρία αυτή εξαπολύοντας ένα δριμύ κατηγορώ κατά του παλαιοκομματισμού και του λαϊκισμού, το μόνο που είχε να καταλογίσει στο Γραμματέα του ήταν πως δε συνέβαλε –προφανώς με τις γνωστές μεθόδους του– στη νίκη: «Όσοι δεν πιστεύουν στην ενότητα και στη νίκη, ας μείνουν στα μετώπισθεν»!

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Την ημέρα της εκλογής του Κώστα Λαλιώτη στη Γραμματεία της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ, στις 22 Οκτωβρίου 2001, ο Κ. Μητσοτάκης κατέθετε μήνυση εναντίον του για συκοφαντική δυσφήμιση σχετικά με τις καταγγελίες του περί δωροδοκίας του πρώην πρωθυπουργού απ' τη λιβεριανή εταιρία Mayo. Παρ' όλα αυτά, ο νυν πρωθυπουργός τον πρότεινε τότε ως την «προσωπική του επιλογή» για Γραμματέα του κόμματος, ενώ συνέχισε να τον στηρίζει κι αφού το Πολυμελές Πρωτοδικείο τον καταδίκασε τον περασμένο Απρίλιο για «παράνομη και υπαίτια διάδοση συκοφαντικών γεγονότων... εν γνώσει της αναληθείας εκείνων που διέδιδε».

Είναι ωστόσο άξιο απορίας πώς η θεωρία της «κομματοκρατίας» μπορεί να έχει

ακόμη και τώρα τόσους υποστηρικτές, σαν να μην ήταν ο πρωθυπουργός ο κύριος και αποκλειστικός υπεύθυνος για την πρόσφατη κομματική άνοδο και πτώση του «φοβερού παιδιού του Ανδρέα». Πού τέλος πάντων βρίσκεται η «κομματοκρατία» αυτή, όταν στις 3 Ιουλίου ο πρωθυπουργός ζητά και παίρνει ανεμπόδιστα τις παραιτήσεις των 11 μελών του Εκτελεστικού Γραφείου προκειμένου να τους αλλάξει με τη νέα 11άδα της προτίμησής του σαν να ήταν ποδοσφαιρικός προπονητής; Άραγε κατάλαβε κανείς στην Κ.Ε. ότι ο πρωθυπουργός, αντί να περιμένει πρώτα τις εκλογές του νέου Εκτελεστικού προκειμένου να σχηματίσει μια κυβέρνηση χωρίς αυτά –όπως δήλωσε ότι επιθυμεί–, τελικά ξεκίνησε πρώτα με τον ανασχηματισμό νοθεύοντας έτσι τις εκλογές του «ανωτάτου οργάνου» της «μεγάλης δημοκρατικής παράταξης»; Και, τέλος, ήταν άραγε κάποιος κομματάρχης εκείνος που διέταξε την ΕΤ να μποϊκοτάρει την αναμετάδοση της ομιλίας παραίτησης του Κώστα Λαλιώτη στις 3 Ιουλίου βάζοντας χιόνια στην οδό;

Η αναγόρευση της «νίκης» από τον πρωθυπουργό σε υπέρτατο πολιτικό σκοπό του δεν είναι διόλου τυχαία: αποτελεί την πεμπτουσία αυτού που ο Μουζέλης καταγγέλλει ως την «κομματική λογική που θυσιάζει το καθολικό στο επιμεριστικό/συντεχνιακό» συμφέρον, υπονο-

μείνοντας έτσι κάθε μεταρρύθμιση. Η διαφορά όμως βρίσκεται στο γεγονός ότι η επιμεριστική αυτή λογική έχει πλέον περάσει από τους «κομματάρχες» στο ίδιο το κράτος, που εδώ και μια επταετία αποτελεί το ανώτατο εκτελεστικό όργανο του ΠΑΣΟΚ. Δεν είναι συμπτωματικό ότι επί πρωθυπουργίας Σημίτη οι πρώην «βαρόνοι» της Δεξιάς και οι «αυλές» ή «τρόικες» του παπανδρεϊσμού αντικαταστάθηκαν από τους «διευθυντές» του πρωθυπουργικού γραφείου που, αν υπήρχε «κομματοκρατία», ούτε τα ονόματά τους δε θα έπρεπε να ξέραμε. Κι όμως: Τσουκάτος, Πανταγιάς, Θέμελης, Κοσμίδης – γιατί; Οι δύο τελευταίοι θα μετέχουν άλλωστε στο νέο όργανο που εφηύρε ο κρατικός κομματισμός της Σημιτικής πολιτείας, το περιβόητο «5μελές Διευθυντήριο» που αναδεικνύεται στο υπερτατο κέντρο αποφάσεων του πολιτικού μας συστήματος και θα συντονίζει από πάνω τις σχέσεις κόμματος και κυβέρνησης.

Αυτά βεβαίως δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με τον εκδημοκρατισμό ή τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής ζωής που υποτίθεται πως τόσα χρόνια υπονόμευαν οι «κομματάρχες». Είναι τα προϊόντα του Ιακωβινισμού μιας ελίτ που δεν μπορεί να αντιμετωπίσει πλέον τους πολίτες χωρίς να εντείνει συνεχώς το μονοπώλιό της πάνω στα μέσα της εξουσίας που της παρέχουν οι δομές του κράτους.

Ο Ρυθμιστής και οι Μεταρρυθμιστές

Μπορεί να έχετε όποια γνώμη θέλετε για τον κύριο. Όμως θα πρέπει να παραδεχθείτε ότι ο κύριος αυτός ρύθμισε τις πολιτικές εξελίξεις σε μεγάλο και αποφασιστικό βαθμό. Σήμερα, με το απαιτούμενο βάθος χρόνου πίσω μας, ανακεφαλαιώνοντας την τελευταία εικοσιπενταετία, μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ο κύριος ήταν –και παραμένει για ένα προβλεπτό ακόμα διάστημα– ο «Ρυθμιστής».

Βεβαίως κανείς δεν έχει τέτοια και τόση επιρροή στις εξελίξεις ώστε να καυχείται ότι όλα πορεύτηκαν εξαιτίας των ενεργειών του. Ο κύριος όμως και καυχήσιάρης είναι και αθυρόστομος· γι' αυτό μην παραξενευτείτε εάν αύριο τον δείτε να καμαρώνει σε γιγαντοαφίσες, όρθιο, ολόσωμο από κεφαλής έως παντελονίων και υποδημάτων, με το χέρι μπροστά, να διακηρύσσει:

«Εγώ σας τα 'λεγα».

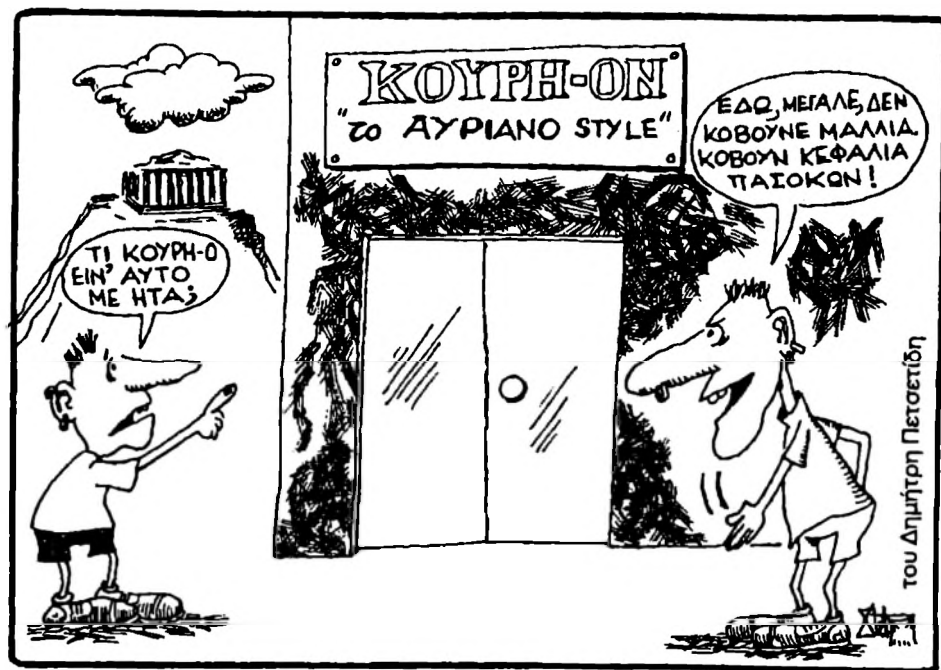
Υπήρξαν όμως και άλλοι αποφασιστικοί παράγοντες που επέτρεψαν στον κύριο να παίξει τον ρόλο του «Ρυθμιστή»: Υπήρξαν παράλληλως και ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης και ο Ανδρέας Παπανδρέου. Διετέλεσαν και οι δύο συνεργάτες του και αυτός πάλι στάθηκε αφοσιωμένος και στους δύο· σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, αλλά έτσι ήταν. Πιστός, αφοσιωμένος φίλος.

Αυτοί οι δύο, Μητσοτάκης και Ανδρέας, χρωμάτισαν την πολιτική μας ζωή την τελευταία εικοσιπενταετία. Άλλοτε ο ένας και άλλοτε ο άλλος στην κυβέρνηση ή την αντιπολίτευση. Και από κοντά ο κύριός μας να τρέχει στα θελήματα. Απλές δουλειές δηλαδή: να υβρίζει, να ψευδολογεί, να κατασκευάζει ιστορίες, να λέει και αλήθειες αν χρειάζεται, να δημοσιεύει «ντοκουμέντα» και φωτογραφίες. Και η κοινή γνώμη, αποκοιμισμένη μέσα στην παραζάλη της, να τρέχει πίσω από την *Αυριανή* και να λέει: «Είδες πάλι ο Κουρής;»

Για τον Κουρή μιλάμε τόση ώρα. Θα το καταλάβετε.

Όλα αυτά ηχούν περίεργα, έως και υπερβολικά, αλλά δεν είναι. Διότι αυτή είναι η Ελλάδα, κύριε Σημίτη! Αυτήν την Ελλάδα διαμορφώσατε και εσείς με την παρεμβολή στις πολιτικές αποφάσεις εννοιών όπως «το πολιτικό κόστος» λ.χ., με την υποταγή της πολιτικής στον λαϊκισμό, με τις ίντριγκες και την άνευ αρχών εσωκομματική πάλη, με την εύκολη συκοφάντηση των πολιτικών αντιπάλων, με τις μυστικές συνεννοήσεις και κυρίως με τις αμφισημίες και τη διγλωσσία. Τις σοφές σας πολιτικές αναλύσεις εναποθέσατε ουκ ολίγες φορές στα Μέσα που ήλεγχε ο κύριος Γεώργιος Κουρής.

Γιατί λοιπόν θυμώσατε τώρα με τον σύντροφο Κώστα Λαλιώτη όταν ο τελευταίος, γαλουχημένος και μεγαλωμένος κι αυτός με τα μαθήματα του μαίτρο Παπανδρέου, αποφάσισε για τους δικούς του λόγους –για τις ψευδομάχες μέσα στο κόμμα σας δηλαδή και για την εξουσία γενικώς– να χρησιμοποιήσει και αυτός άλλη μια φορά τον «Ρυθμιστή»;

Βεβαίως και στριμωχθήκατε από τον Γιώργο Κουρή. Δεν έπρεπε όμως να θυμώσετε τόσο πολύ με τον Λαλιώτη. Σας καταλαβαίνω. Είχατε όλη την Ευρώπη στα πόδια σας. Πώς να ανεχθείτε ξαφνικά τον οδοντοτεχνίτη από τα Δολιανά να παίρνει τέτοιες άκαιρες πρωτοβουλίες; Τα Δολιανά είναι ωραία βεβαίως για εκδρομούλες και διαβουλεύσεις περί «σκληρού ροκ» γύρω από το τζάκι –θα σκεφθήκατε–, αλλά έως εδώ.

Θα μπορούσατε να πορευτείτε για λίγο ακόμα; Αλλά για πόσο ακόμα; Ο Κουρής δεν προβλέπεται. Και δημιουργήσε ο άθλιος τόσο κακό κλίμα με εκείνες τις οικονομικές διαφορές του με το «λαμόγιο» τον Αθανασούλη, ώστε κατάφερε τελικώς να σκιάσει και τη λάμψη του αττικού ουρανού με μερικές αλήθειες του για τους Μαλέσιο, Νεονάκη και λοιπούς.

Βεβαίως το θέμα με τον Κόκκαλη διευθετήθηκε. Αλλά ο Κόκκαλης είναι άνθρωπος του κόσμου όπως και όλοι όσοι ανακατεύονται μαζί του. Γνωρίζουν καλώς τους όρους του παιχνιδιού των συμβιβασμών. Τον Κόκκαλη μπορείτε ανέτως να τον καλέσετε στο σαλόνι σας, να αστειευθείτε, να συμφάγετε με την παρουσία και του κυρίου Λαμπράκη ή όποιου άλλο επωνύμου. Αλλά τον Κουρή θα τον καλούσατε ποτέ στο σπίτι σας; Με τον Κουρή συνεννοείσθε μόνον με την παρεμβολή τρίτων· μέσω του κυρίου Πανταγιά λόγου χάριν. Και πάλι με πολλές προφυλάξεις.

Ο Κουρής μπορεί να συνεταιρίζεται με τον Μητσοτάκη και μετά από δυο χρόνια να δημοσιεύει πλαστές φωτογραφίες για να τη «σπάσει στον αποστάτη». Ο Κουρής, ο πρώτος ανδρείκος, δεν edίστασε να δημοσιεύσει τα γυμνά της εκλεκτής του Προέδρου, της Μιμής, για να «σώσει το ΠΑΣΟΚ από τη Σουσού».

Πώς να διακινδυνεύατε λοιπόν περιμένοντας μπας και ηρεμήσουν τα πράγματα μ' αυτόν τον αλητήριο; Άνθρωποι σαν τον Κουρή δεν είναι να τους πλησιάζεις ή να συναλλάσσεσαι μαζί τους. Και ο σύντροφος Λαλιώτης διέπραξε αυτό το «μέγιστο λάθος». Δεν θα μπορούσατε να μείνετε δέσμιος ες αεί εκβιαστών αυτού του τύπου. Καλά κάματε και κόψατε τους δεσμούς μ' αυτούς τους τύπους.

Αλλά βεβαίως τα πράγματα δεν θα είναι απλά εις το εξής. Υπάρχουν και άλλες ιστορίες με τις οποίες σάς «κρατεί» ο σύντροφος Κώστας Λαλιώτης. Διότι π.χ. υπάρχουν και άλλα ονόματα, όπως τα προαναφερθέντα των κ.κ. Κόκκαλη και Λαμπράκη. Εδώ συμμετείχατε και εσείς και ο σύντροφος Κώστας Λαλιώτης σε πολλά απόδειπνα με τους κυρίους αυτούς.

Συμπέρασμα: Για τέτοιες πολιτικές και με τέτοιους πολιτικούς θα υπάρχει πάντοτε ένας Ρυθμιστής...

Χ.Γ.Π.

Οι αλλαγές και η «πορεία νίκης» του ΠΑΣΟΚ

Του Στρατή Μοσχονήσιου

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το σημερινό ΠΑΣΟΚ δεν έχει καμία σχέση με τον προηγούμενο εαυτό του και δεν είναι λίγα τα στελέχη εκείνα που μιλούν πλέον ανοιχτά, εδώ και πολύ καιρό, για ένα μεταλλαγμένο ΠΑΣΟΚ. Που σημαίνει ότι η μετάλλαξη αυτή δεν συντελέστηκε εν μια νυκτί, αντίθετα σημάδια της διακρίνονταν στον ορίζοντα σ' όλη τη διάρκεια της τελευταίας επταετίας, όπως και ότι η μετάλλαξη αυτή δεν αποτελεί αποκλειστικό έργο του Κώστα Σημίτη, αλλά προϊόν συλλογικής δράσης, ανεξάρτητα αν αυτή είχε πάντα τη σύμφωνη γνώμη όσων συμμετείχαν.

Επίσης δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στους ανθρώπους του ΠΑΣΟΚ οι πολιτικές απόψεις, ο τρόπος σκέψης και η συμπεριφορά του Κώστα Σημίτη είναι γνωστά από την εποχή ακόμα των διαφωνιών και των συγκρούσεών του με τον ιδρυτή του κινήματος Ανδρέα Παπανδρέου, αλλά και από τον ανοιχτό εκβιασμό που άσκησε αρκετές φορές, προκειμένου να παραμείνει στην ηγεσία του κόμματος, και που όλοι δέχτηκαν αδιαμαρτύρητα, καθώς επιμένουν να θεωρούν τον Κώστα Σημίτη «δύναμη» και «ατμομηχανή» στον «δρόμο του ΠΑΣΟΚ για την νίκη».

Για τους παραπάνω λόγους προκαλεί έκπληξη –και μαζί κάποια θυμηδία– η εικόνα της «έκπληξης» και του «σοκ», για τις τελευταίες αλλαγές σε κόμμα και κυβέρνηση, που εκπέμπουν ορισμένα στελέχη και ιδιαίτερα μεταξύ εκείνων που αποτέλεσαν τις «παράπλευρες απώλειες» των αποφάσεων του προέδρου του κινήματος και πρωθυπουργού, για τις οποίες μάλιστα οι περισσότεροι, παράλληλα με την έκφραση της πικρίας τους, τόνισαν μεν ότι θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν τον Κώστα Σημίτη, αλλά διευκρίνισαν ότι δεν θα είναι υποψήφιοι στις επόμενες εκλογές.

Μία στάση όμως, την οποία ο Κώστας Σημίτης περίμενε –αν δεν επεδίωκε– από τη στιγμή που αποφάσισε να προχωρήσει σε ρήξη με τον κομματικό μηχανισμό του

ΠΑΣΟΚ και να επιβάλει ένα απόλυτα αρχηγικό καθεστώς, στο οποίο θα πρέπει να υπόκεινται όλοι, ανεξάρτητα από θέσεις που κατέχουν ή απόψεις που εκφράζουν.

Βεβαίως ο Κώστας Σημίτης, πέρα από τις αδυναμίες και τις προσωπικές φιλοδοξίες του, θεωρείται άνθρωπος με ικανότητες, με πολιτική σκέψη και με αίσθημα ευθύνης. Το ερώτημα που προβάλλει λοιπόν είναι: Ποιο σκοπό εξυπηρέτησε η τακτική που ακολούθησε τις τελευταίες εβδομάδες, με κατάληξη τον φαιδρό ανασχηματισμό, με τα αστεία «ανοίγματα» προς τα δεξιά και τ' αριστερά, που προκάλεσε πλείστα όσα επίθετα και σχόλια, όπως «άτολμος», «φάρσα», «υποσχηματισμός», «άλμα σημειωτόν» κ.ά., με κυριότερο βεβαίως ότι όλη η φασαρία για τον ανασχηματισμό στήθηκε αποκλειστικά για να καρατομηθεί ο Λαλιώτης από τη θέση του Γραμματέα του κόμματος.

Οι χαρακτηρισμοί δεν είναι άδικοι, ακόμα και για στελέχη του ΠΑΣΟΚ που παραδέχονται ότι ο Σημίτης έκανε πραγματικά λάθος. Ήταν όμως πραγματικό λάθος, ή έγινε σκόπιμα; Μήπως δηλαδή ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ, όταν προκαλούσε αυτό το μπάχαλο, είχε κάτι άλλο στο μυαλό του, το οποίο, παρά τις κορώνες του για το αντίθετο, δεν έχει καμία σχέση με την επιδίωξη μιας νίκης στις επικείμενες εκλογές; Κι αν είναι έτσι, ο Σημίτης δεν σκοπεύει να διεκδικήσει τη νίκη επειδή γνωρίζει ότι δεν μπορεί να την εξασφαλίσει, ή απλώς δεν την θέλει;

Ο ίδιος άλλωστε, στην ομιλία του στην Κεντρική Επιτροπή του κόμματος προέβλεψε ότι η επόμενη τετραετία θα είναι μια περίοδος με μεγάλα ρίσκα και πολλούς κινδύνους. Δεν αποκλείεται λοιπόν να προτιμά μια νίκη της ΝΔ, ώστε να είναι εκείνη που θα «βγάλει τα κάστανα από τη φωτιά» για το λόγο αυτό μάλιστα ίσως να μην είναι αβάσιμες οι προβλέψεις ότι εκλογές μπορεί να διεξαχθούν και το ερχόμενο φθινόπωρο.

Σε μια τέτοια περίπτωση, που φαντάζει

αρκετά πιθανή, θα πρέπει να υποθέσει κανείς ότι ο κ. Σημίτης δεν ενδιαφέρεται πλέον πώς θα τελειώσει η τετραετία του, αρκεί μόνο να δείξει ότι προσπαθεί να ολοκληρώσει κάποια σχέδια που ήδη έχει αρχίσει την εφαρμογή τους –και αν ολοκληρωθούν, τόσο το καλύτερο– ώστε να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για να διεκδικήσει ξανά τη νίκη σε μια επόμενη αναμέτρηση.

Που σημαίνει ότι οι ενέργειές του δεν στοχεύουν στις επικείμενες εκλογές, αλλά στην επόμενη ημέρα, μετά τις εκλογές, οπότε θα πρέπει να αρχίσει τη συστηματική προετοιμασία της επόμενης αναμέτρησης, στην οποία κατά πάσα πιθανότητα θα επανέλθει με ένα δικό του –προσωπικό– κόμμα, με μια ηγεσία νέων κυρίως ή απλώς πιστών στον αρχηγό προσώπων, που δεν θα θυμίζει σε τίποτα τη δομή, το ύφος, τη σκέψη ή τον πολιτικό προσανατολισμό του σημερινού ΠΑΣΟΚ.

Κοντολογίς, ο Κώστας Σημίτης θα επανεμφανισθεί για να διεκδικήσει μια εκλογική νίκη με το ΠΑΣΟΚ ή χωρίς αυτό, ανεξάρτητα αν τελικά θα έχει ουσιαστικά φύγει ο ίδιος από το ΠΑΣΟΚ ή θα έχει φύγει το ΠΑΣΟΚ από εκείνον. Στο σενάριο αυτό συνηγορεί εξάλλου και η σπουδή του να προχωρήσει στην αλλαγή του εκλογικού νόμου, που βεβαίως δεν θα ισχύσει με τη νέα μορφή του στις επικείμενες εκλογές, αλλά στις αμέσως επόμενες, που για πολλούς δεν αποκλείεται να διεξαχθούν ένα μόλις χρόνο αργότερα.

Συγκεκριμένα, το 2005 λήγει η θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλου, οπότε θα πρέπει να εκλεγεί νέος πρόεδρος. Ορισμένοι φοβούνται όμως ότι από τις επικείμενες εκλογές, ανεξάρτητα αν θα νικήσει το ΠΑΣΟΚ ή η ΝΔ, η Βουλή που θα προκύψει δεν θα καταφέρει να εκλέξει νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας, οπότε σύμφωνα με το Σύνταγμα θα πρέπει να διεξαχθούν νέες βουλευτικές εκλογές, πράγμα που πρέπει να είναι μέσα στις σκέψεις του Κώστα Σημίτη.

Η συμφωνία μεταξύ Η.Π.Α. και Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την έκδοση πολιτών

του Φώτη Κουβέλη

Στην Ουάσιγκτον στις 25 Ιουνίου 2003 ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης, ως προεδρεύων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ο Υπουργός Δικαιοσύνης Φ. Πετσάλνικος, ως προεδρεύων και αυτός του Συμβουλίου των ευρωπαϊών Υπουργών Δικαιοσύνης, υπέγραψαν τις διμερείς συμφωνίες για την έκδοση και τη δικαστική συνδρομή μεταξύ Η.Π.Α. και Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η συμφωνία για την έκδοση – κυρίως αυτή, αποτελεί βαρύτατο πλήγμα στον πολιτισμό του δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα του ευρωπαίου πολίτη.

Η συμφωνία προβλέπει τη δυνατότητα έκδοσης στις Η.Π.Α. πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπόπτων, καταδικασθέντων ή και αθωωθέντων από τα δικαστήρια των κρατών μελών της Ε.Ε.

Η συμφωνία έχει αναδρομική ισχύ, αφού «εφαρμόζεται στα αδικήματα που διαπράχθηκαν ακόμη και προτού (αυτή) τεθεί σε ισχύ». Υποχωρεί το ευρωπαϊκό κεκτημένο, αφού πλέον είναι δυνατή η έκδοση στις Η.Π.Α. ευρωπαίου πολίτη κι αν ακόμη αυτός απειλείται με την ποινή του θανάτου. Διότι η σύμβαση προβλέπει ότι αν οι Η.Π.Α. δεν δεχθούν τον όρο της μη εκτέλεσης της θανατικής ποινής, η σχετική αίτηση για την έκδοση δεν απορρίπτεται ευθέως, αλλά μπορεί να απορριφθεί.

Αλλά και όταν ακόμη οι συνταγματικές αρχές του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση έκδοσης θέτουν εμπόδια στην εκπλήρωση της «υποχρέωσης έκδοσης» και η επίλυση του θέματος δεν προβλέπεται από τη συμφωνία αυτή ή από τυχόν άλλη διμερή συνθήκη μεταξύ του κράτους που ζητεί την έκδοση και του κράτους στο οποίο απευθύνεται η σχετική αίτηση έκδοσης, τότε «πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις μεταξύ του αιτούντος και του προς ό η αίτηση κράτους». Έτσι η συνταγματική προστασία του πολίτη επιδιώκεται να

γίνει σχετική και όχι απόλυτη, όπως είναι και πρέπει να παραμείνει.

Προβλέπει ακόμη η συμφωνία έκδοσης ότι «εαν εγκριθεί αίτηση έκδοσης στην περίπτωση προσώπου το οποίο διώκεται ή εκτίει ποινή στο προς ό η αίτηση κράτος, το προς ό η αίτηση κράτος μπορεί να παραδώσει προσωρινά το πρόσωπο του οποίου ζητείται η έκδοση στο αιτούν κράτος για τους σκοπούς της δίωξης». Δηλαδή θα διακόπτεται η διαδικασία δίωξης ή η έκτιση της ποινής στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα μέλος της Ε.Ε. και θα παραδίδεται ο πολίτης στις Η.Π.Α. για τους σκοπούς της εκεί δίωξης. Το πρόσωπο που θα παραδίδεται θα κρατείται στο «αιτούν κράτος» και θα επιστρέφεται στο «προς ό η αίτηση» κράτος αμέσως μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών κατά του προσώπου, «σύμφωνα με τους όρους που θα καθορισθούν με αμοιβαία συμφωνία». Αυτό σημαίνει ότι ο χρόνος των διαδικασιών για τη δίωξη του προσώπου είναι απροσδιόριστος και θα καθορίζεται με ειδική συμφωνία. Δηλαδή είναι απροσδιόριστος, μεταξύ άλλων, και ο χρόνος προφυλάκισης του προσώπου που θα παραδίδεται.

Με τις προηγούμενες αναφορές δεν επιχειρείται η λεπτομερής αξιολόγηση του συνόλου των διατάξεων της διμερούς συμφωνίας για την έκδοση, αλλά η επισήμανση των πλέον χαρακτηριστικών από αυτές, οι οποίες αρκούν για να δικαιολογήσουν τον πολιτικό ισχυρισμό ότι η συμφωνία αυτή αποτελεί υπο-

χώρηση του δικαιικού πολιτισμού της Ευρώπης και της προστασίας των δικαιωμάτων των ευρωπαίων πολιτών.

Πρόκειται για εκχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας μας και των άλλων ευρωπαϊκών χωρών στις Η.Π.Α. και τούτο είναι το αποτέλεσμα των συστηματικών πιέσεων που άσκησε και ασκεί η Αμερική στην Ευρώπη.

Η αφετηρία των συμβάσεων αυτών βρίσκεται στις 20/9/2001, όταν οι Υπουργοί Δικαιοσύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισαν ομόφωνα να «εντατικοποιήσουν τη δικαστική συνεργασία» μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. και των Η.Π.Α. Στις συναντήσεις κορυφής στη Γάνδη (21-9-2001) και στο Λάακεν (14/15-12-2001) οι αρχηγοί των κρατών μελών της Ε.Ε. έκαναν θετική αναφορά στην απόφαση αυτή.

Με άλλα λόγια, οι συγκεκριμένες συμβάσεις δεν προέκυψαν ξαφνικά. Δύο ολόκληρα χρόνια γίνονταν οι σχετικές συζητήσεις και η ελληνική κυβέρνηση όλο αυτό το διάστημα δεν αντέδρασε, δεν διεφώνησε, δεν απέκρουσε τις ρυθμίσεις που προωθούνταν. Συνήργησε στη διαμόρφωσή τους και εντέλει είναι αυτή που τις υπέγραψε.

Δεν ενημέρωσε στο ενδιαμέσο στάδιο και κατά την εξέλιξη των σχετικών συζητήσεων για τις συμβάσεις αυτές τη Βουλή των Ελλήνων, αλλ' ούτε και πριν από την υπογραφή τους και μετά την υπογραφή τους.

Δεν είχε βέβαια τυπική υποχρέωση να το πράξει. Είχε όμως ουσιαστική πολιτική υποχρέωση, με το δεδομένο ότι οι συμβάσεις αυτές αφορούν σε μείζον ζήτημα των δικαιωμάτων των ελλήνων πολιτών.

Η ευθύνη της κυβέρνησης είναι τεράστια και είναι βαρύτατα εκτεθειμένη. Όφειλε να αρνηθεί τη σύμπραξη της σε μια τέτοια συμφωνία και να αναπτύξει

πρωτοβουλίες, αξιοποιώντας την προεδρία της στην Ε.Ε. για να μην υπάρξει αυτή η σύμβαση. Όφειλε να ακούσει την αντίθεση στις συμβάσεις αυτές των κοινωνικών και επιστημονικών οργανώσεων της χώρας, αλλά και άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Όφειλε να συνυπολογίσει τις αντιδράσεις του Ευρωκοινοβουλίου.

Όφειλε; Η αναγνώριση μιας τέτοιας «οφειλής» προϋποθέτει τη δέσμευσή της από μια άλλη πολιτική, τελείως διαφορετική από αυτήν που ασκεί σε πολλαπλά επίπεδα και που είναι βαθύτατα συντηρητική.

Η κυβέρνηση, παρά τον συστηματικό κοινοβουλευτικό έλεγχο που της έχει ασκηθεί και την επίμονη αξίωσή μας να φέρει τις εν λόγω συμβάσεις στη Βουλή με τη διαδικασία της κύρωσης, σιωπά και δεν δεσμεύεται.

Έχει όμως υποχρέωση να το πράξει και μάλιστα πολιτική και τυπική υποχρέωση. Η σύμβαση μεταξύ Η.Π.Α. και Ε.Ε. συνήφθη από την Ε.Ε. και όχι από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (κατά την διαδικασία του άρθρου 300, πρώην 228, της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας). Η Ε.Ε. δεν έχει νομική προσωπικότητα (αντίθετα με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα) και επομένως σε κάθε περίπτωση οι συμβάσεις που συνάπτει δεν έχουν δεσμευτική ισχύ για το εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους εάν δεν επικυρωθούν σύμφωνα με τους συνταγματικούς κανόνες κάθε κράτους (εν προκειμένω 28 παρ. 1 Σ). Από πλευράς διεθνούς δικαίου υπάρχει βεβαίως ευθύνη των οργάνων της Ε.Ε. έναντι των Η.Π.Α.

Στη Σύμβαση (για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή) ρητώς ορίζεται στο άρθρο 3 παρ. β ότι: «Η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενεργώντας κατ' εφαρμογή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα εξασφαλίσει την αναγνώριση από κάθε κράτος μέλος, με έγγραφη πράξη μεταξύ αυτού και των Η.Π.Α., της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας Συμφωνίας.»

Περαιτέρω, στο τέλος των «επεξηγηματικών σημειώσεων» της συμφωνίας αναφέρεται ότι «Η Ε.Ε. υπενθυμίζει ότι από πλευράς της, το αντικείμενο της Συμφωνίας εμπίπτει στις περί αστυνο-

Ο υπουργός Δικαιοσύνης Φίλιππος Πετσάλνικος, ως προεδρεύων του αρμόδιου συμβουλίου υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπέγραψε στην Ουάσιγκτον τη συμφωνία περί «δικαστικής συνδρομής» μεταξύ της Ένωσης και των ΗΠΑ.

μικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις διατάξεις που περιέχονται στον Τίτλο VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ότι η Συμφωνία έχει συναφθεί εντός του πλαισίου αυτών των διατάξεων».

Στο πλαίσιο των διατάξεων του Τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπονται δύο διαδικασίες. Αυτή του άρθρου 34 και αυτή του άρθρου 24. Η Ευρωπαϊκή Ένωση προφανώς επικαλείται το άρθρο 24 της Συνθήκης που αναφέρεται γενικότερα στη Σύναψη Διεθνών Συμφωνιών. Σύμ-

φωνα με αυτό «οι συμφωνίες που συνάπτονται με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν άρθρο δεσμεύουν τα όργανα της Ένωσης».

Είναι κατά τα ανωτέρω σαφές ότι οι εν λόγω Συμβάσεις δεσμεύουν τα όργανα της Ένωσης και δημιουργούν από πλευράς διεθνούς δικαίου ευθύνη έναντι των Η.Π.Α. εάν δεν εφαρμοσθούν, δεν παράγουν όμως δεσμευτική ισχύ για το εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους εάν δεν επικυρωθούν από αυτά σύμφωνα με τους οικείους συνταγματικούς κανόνες (εν προκειμένω από το ελληνικό Κοινοβούλιο).

Η αφέλεια όμως και η αισιοδοξία δεν δικαιολογούνται. Κι αν έρθει η σύμβαση στη Βουλή για κύρωση, το πιο πιθανό, αν όχι βέβαιο, είναι να κυρωθεί με την ψήφο των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ (έστω κι αν κάποιοι από αυτούς στο περισύλλιο της Βουλής διαφωνούν και κάποιοι εξοργίζονται) και της Ν.Δ., η οποία σκόπιμα σιωπά επιδεικνύοντας και αυτή την καλή προς τις Η.Π.Α. συμπεριφορά της.

Η ελπίδα και η διεκδίκηση βρίσκεται στους ενεργούς πολίτες, που πρέπει να αντισταθούν, να αποκρούσουν και να απαξιώσουν με τις διαμαρτυρίες και τις κινητοποιήσεις τους μια σύμβαση που καθιστά υπέρτατο ποινικό δικαστή ελληνών και ευρωπαίων πολιτών τις Η.Π.Α.

Η ελπίδα βρίσκεται και στην ελληνική Δικαιοσύνη, η οποία, εφαρμόζοντας το Σύνταγμα, πρέπει να δεχθεί ότι η χώρα μας, ασκώντας κυριαρχικό δικαίωμά της, δεν εκδίδει τους πολίτες της και ότι το δικαίωμα αυτό διατηρείται και μετά τη νέα συμφωνία έκδοσης με τις Η.Π.Α.

Ως επίμετρο, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι στο προοίμιο της συμφωνίας για την έκδοση αναφέρεται ότι αυτή καταρτίστηκε με την επιθυμία των Η.Π.Α. και της Ε.Ε. «να καταπολεμήσουν το έγκλημα με αποτελεσματικότερο τρόπο, έτσι ώστε να προστατεύσουν τις αντίστοιχες δημοκρατικές κοινωνίες μας και τις κοινές μας αξίες».

Όταν δηλαδή οι λέξεις χάνουν το νόημά τους, η πολιτική υποκρισία περισσεύει και η ανάγκη για ενεργοποίηση των πολιτών γίνεται πολιτικά αδήριτη.

Για το πρώτο εξάμηνο του 2003

Η προεδρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα αναπόφευκτα ερωτήματα

του Μανόλη Καρέλλη

Είναι εξαιρετικά δύσκολο ή και αδύνατο ακόμα να αμφισβητήσει κάποιος την άποψη σύμφωνα με την οποία ήταν «εξαιρετικά πετυχημένη» η υπό τον πρωθυπουργό κ. Κώστα Σημίτη ελληνική προεδρία στην Ευρωπαϊκή Ένωση – η τελευταία κατά πάσαν πιθανότητα για τη χώρα μας, μια και η επόμενη θα «πέσει» μετά από 12^{1/2} ή και περισσότερα χρόνια, στο μεταξύ δε θα έχει ψηφισθεί το ευρωπαϊκό Σύνταγμα που θέλει τις μικρές χώρες της Ευρώπης χωρίς πρόεδρο (ή και χωρίς επιτρόπους ακόμα).

Και πώς να την αμφισβητήσεις, αλήθεια, αυτήν την «εξαιρετική επιτυχία» όταν μίλησαν γι' αυτή ο Πρόεδρος της Επιτροπής κ. Πρόντι, ο υπουργός των Εξωτερικών των Η.Π.Α. κ. Πάουελ, η βελγική Λιμπρ Μπελγκόκ, ο ίδιος ο πρωθυπουργός κ. Κώστας Σημίτης (παρακάμπτοντας την αρχή εκείνη που αφήνει τους άλλους να σε επαινούν), αλλά και ο ασκών την προεδρία της Ε.Ε. κ. Σίλβιο Μπερλουσκόνι, που εύχεται στο σάιτ του, εμμέσως πλην σαφώς, «να έχει τόσο πετυχημένη προεδρία όσο εκείνη του Κώστα Σημίτη», όπως και ο ημέτερος κ. Κώστας Μητσοτάκης;

Παρ' όλα αυτά θα διαπράξω την ασέβεια όχι να αμφισβητήσω την εξαιρετική επιτυχία της ελληνικής προεδρίας και τις επιπρόσθετες δάφνες, πέραν της αποκλειστικής του, που δικαιούται να αποκομίσει ο κ. Κώστας Σημίτης –κάτι τέτοιο θα ήταν αδιανόητο–, αλλά να καταθέσω κάμποσα ερωτήματα που αναφέρονται σ' αυτήν, ομολογώντας όμως προκαταβολικά ότι δεν αναμένω κανενός είδους απάντηση.

Ερώτημα πρώτον:

Ποια ήταν η θέση που υπεστήριξε η ευρωπαϊκή προεδρία για τον πόλεμο στο Ιράκ – ένα πόλεμο που αποφασί-

σθηκε μονομερώς από τις Η.Π.Α. με τη σύμπραξη ορισμένων δυνάμεων και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βρετανίας, Ισπανίας), χωρίς την παρεμβολή του Συμβουλίου Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, άρα παράνομο και με ψεύτικες τις βασικές αφορμές που πρόβαλλαν οι υπέρμαχοί του, εκείνη δηλαδή της ύπαρξης όπλων μαζικής καταστροφής εκ μέρους του Ιράκ ή της σχέσης του με την τρομοκρατική οργάνωση που οργάνωσε την επίθεση εναντίον των διδύμων πύργων;

Τέτοια θέση δεν υπήρξε ή, αν υπήρξε, δεν ήταν ευδιάκριτη δια γυμνού οφθαλμού.

Ερώτημα δεύτερον:

Το κύριο θέμα με το οποίο ασχολήθηκε η εαρινή σύνοδος κορυφής της ελληνικής προεδρίας, τα ευρωπαϊκά διπλώματα ευρεσιτεχνίας με άλλα λόγια, την ώρα που ένας πόλεμος χωρίς νομιμοποίηση, χωρίς αιτιολόγηση, εισαγωγικός των προληπτικών πολέμων που κηρύσσονται από την αυτοκρατορία κατά το δοκούν, τρομοκρατικός στη βάση του, δεν ήταν η αποθέωση της μικρολογίας ή και της μωρολογίας ακόμα;

Ερώτημα τρίτον:

Η πολύπλευρη επίθεση των Η.Π.Α. εναντίον της Γαλλίας, κατά πρώτον λό-

γο, και της Γερμανίας κατά δεύτερον (δύο χωρών που συνιστούν τον «σκληρό πυρήνα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης) που κατηγορήθηκαν ότι άσκησαν το νόμιμο και αναφαίρετο μέχρι πρότινος δικαίωμά των να χρησιμοποιούν ελευθέρως την ψήφο των στους διεθνείς οργανισμούς, μεταξύ των οποίων και το Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, έμεινε αναπάντητη και ασχολίαστη εκ μέρους της προεδρίας του πρώτου εξαμήνου του 2003;

Και αν έμεινε αναπάντητη και ασχολίαστη –και έμεινε– δεν πήγε περίπατο η κοινοτική αλληλεγγύη; Και δεν ανοίγει την όρεξη της αυτοκρατορίας μια τέτοια σιωπή για νέες προκλήσεις, για νέο κουρέλιασμα αρχών και συστημάτων δικαίου, εκ μέρους της αυτοκρατορίας;

Ερώτημα τέταρτον:

Απαντήθηκαν οι αμερικανικές εκβιαστικές προκλήσεις εναντίον της διεθνούς κοινότητας στο σύνολό της για την υπογραφή διμερών συμφωνιών που θα αποκλείουν την έκδοση αμερικανών υπηκόων, προκειμένου να δικαστούν για εγκλήματα εναντίον της ανθρωπότητας από το διεθνές ποινικό δικαστήριο που με τόσους κόπους ιδρύθηκε επιτέλους;

Και αν υπήρξε η σιωπή εκ μέρους της προεδρίας του πρώτου εξαμήνου του 2003 –που υπήρξε–, δεν τρέφει αυτή την αμερικανική βουλιμία και αυθαιρεσία;

Ερώτημα πέμπτον:

Δεν ήταν το κείμενο που διάβασε ο υπουργός των Εξωτερικών με κάποιον τρόπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο ελάχιστος κ. Σολάνα, στο πλαίσιο της συνόδου κορυφής του Ιουνίου, ένα παραλήρημα που επανελάμβανε όλα τα εφιαλτικά της ομάδας των ακροδεξιών που

αποτελούν την κυβερνητική παρέα της Ουάσιγκτον –πιθανόν την πιο επικίνδυνη ομάδα που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα αν λάβουμε υπ' όψη τον τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει– και δεν ευλογήθηκε το κείμενο αυτό από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν αποτέλεσε η ανάγνωση και η ευλογία του το προοίμιο της υιοθέτησής του παρ' όλο που περιείχε τα δόγματα του προληπτικού πολέμου, των κρατών-παριών και τα λοιπά παραληρηματικά της άθλιας παρέας του Μπους;

Ερώτημα έκτον:

Όταν εν κατακλείδι της ελληνικής προεδρίας επισκέφθηκαν την πρωτεύουσα του μεγάλου βασιλείως, ο προεδρεύων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο πρόεδρος της Επιτροπής και ο ασήμαντος κ. Σολάνα, τι προσέφεραν στο αφεντικό;

Μήπως μια συμφωνία που δεν πέρασε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ούτε από τις εθνικές αντιπροσωπείες και σύμφωνα με την οποία οι ευρωπαίοι πολίτες που δεν είναι αρεστοί για κάποιους λόγους στον αυτοκράτορά τους προσφέρονται σ' αυτόν για να συμπληρώσουν κενές θέσεις στο φρικτό Γκουαντανάμο ή για κάποιους θαλάμους αερίων;

Και δεν περιγράφεται αυτή η συμφωνία απ' όλους τους Ευρωπαίους που διατηρούν τις ευαισθησίες των ως η ολοκληρωτική άρνηση όλων των αρχών του ευρωπαϊκού συστήματος αρχών και αξιών, η υποταγή των λαών της Ευρώπης –ναι, εκείνων των λαών υπέρ των οποίων είχε σωστά εκστρατεύσει ο κ. Κώστας Σημίτης κάποτε λέγοντας το «ναι στην Ευρώπη των λαών, όχι στην Ευρώπη των μονοπωλίων»– στη βούληση των ακροδεξιών και των φασιζόντων υπερεθνικιστών της Ουάσιγκτον;

Θα μπορούσα κι άλλα ερωτήματα να πρόσθετα αν φυλλομετρούσα τις χιλιάδες των σελίδων των πεπραγμένων (ή τις κενές σελίδες των μη πεπραγμένων) του πρώτου εξαμήνου του 2003.

Περιορίζομαι όμως σ' αυτά.

Και τα συγκεκριλώνω σ' ένα και μόνο ερώτημα, αφού δεχτώ βέβαια προκαταβολικά ότι ο ρόλος του εκάστοτε προεδρεύοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι τόσο αποφασιστικός όσο

εμφανίζεται για «επικοινωνιακούς» λόγους:

Θεωρείται εξαιρετικά πετυχημένη η ελληνική προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το πρώτον εξάμηνο του 2003 **παρά την ύπαρξη των ασθενών σημείων στα οποία αναφέρθηκα;** Ή μήπως υπολογίσθηκαν και αυτά;

Κι εδώ προλαμβάνω ένα ερώτημα που ακούγεται και τώρα πάρα πολύ και που ακουγόταν και παλιότερα και που θ' ακούγεται και στο μέλλον, φευ:

Και τι μπορούμε να κάνουμε, όταν είναι απέναντί μας η όποια πανίσχυρη Αμερική;

Η απάντησή μου:

Το ερώτημα «και τι μπορούμε να κάνουμε» είναι πολλές φορές ισοδύναμο με την προαπόφαση «δεν θέλουμε να κάνουμε τίποτα».

Και για να γίνει αντιληπτό τι εννοώ, ας θυμηθούμε εκείνες τις μικρές χώρες που συμπλήρωναν τις θέσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας και που επέζοντο ασφυκτικά, για να ψηφίσουν υπέρ του νέου ψηφίσματος για το Ιράκ που είχαν ετοιμάσει Αμερικανοί, Βρετανοί και Ισπανοί – και αρνήθηκαν να υποκύψουν.

Και εκείνες τις επίσης μικρές και αδύναμες χώρες που πιέζονται και εκβιάζονται από την αυτοκρατορία, για να υπογράψουν τις διμερείς ρυθμίσεις

σύμφωνα με τις οποίες δεν θα εκδίδονται αμερικανοί υπήκοοι για εγκλήματα πολέμου ή εναντίον της ανθρωπότητας προκειμένου να δικαστούν από το διεθνές ποινικό δικαστήριο, και όμως δεν υποκύπτουν ανατρέποντας με τη στάση των τη «λογική» που μας θέλει να είμαστε ανήμποροι μπροστά στο κακό, στην απόλυτη έκφρασή του, ηττημένοι πριν ακόμα πολεμήσουμε, υποταγμένοι πριν αντισταθούμε, δούλοι μόλις μας το ζητήσουν.

Οόδιον
ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 2003

ΜΑΡΘΟΣ ΤΕΙΖΕΚ: Στιχοί 7-8 και άγας Οχτώ ποιήματα σ' ΜΠΡΑΜ ΣΤΟΥΚΕΡ. Ο πόθος του Αράκου. Μετάφραση: Αλέξανδρος Παναγιώτης. Παρουσίαση: Ν. Δ. Τριανταφυλλίδης σ' ΜΑΝΟΛΗΣ ΠΟΛΕΝΤΑΣ. Τρία ποιήματα σ' ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ. Οχτώ ποιήματα σ' ΗΡΩ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ. Τό παζάρι σ' ΙΑΝ GREGSON. «Υπόσχοντο πολλοί κόσμοι»: Η «διαλογική αρχή» στην Οδό Τέρρυ και μετά. Μετάφραση: Τάσος Αναστασίου σ' DOUGLAS DUNN. Συνέντευξη στον John Heffenden. Μετάφραση: Τάσος Αναστασίου σ' ΕΝ ΗΑΡΟΛΔ. Εθελοντικές Αναφορές-Σχόλια: Γεώργιος ΓΩΡΙΟΣ ΑΡΑΓΗΣ, ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΡΙΣΤΟΣ ΛΑΛΚΟΣ, ΦΩΤΗΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ.

DOUGLAS DUNN
Οόδος Τέρρυ και άλλα ποιήματα
* ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΑΣΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ *

ΝΙΚΟΣ ΦΩΚΑΣ, Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΛΑΟΝΙΚΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, ΛΑΜΠΗΣ ΚΑΨΕΤΑΚΗΣ
σ' Άλλ' τις συλλογές και μες στίχους σ' Εμπνεύσει-καρμάρια, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΕΡΟΣ
Σ' ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΟΥΔΟΥ ΤΟΜΟΥ

36

Το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης γεννήθηκε στους δρόμους του Σηάτλ στις ΗΠΑ το 1999, σε μια εποχή όπου τα παγκόσμια κινήματα αναζητούσαν πιο δημιουργικούς και ριζοσπαστικούς τρόπους έκφρασης. Από τότε δεν έπαψε να δίνει καθημερινά εξετάσεις μέσα από συλλογικές μορφές δράσης, συμμετοχή σε μεγάλες διαδηλώσεις σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και με τη διατύπωση πρωτότυπων θέσεων και ανάληψη πρωτοβουλιών. Στον ελλαδικό χώρο δραστηριοποιείται έντονα το τελευ-

ταίο διάστημα το Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ, που στις τάξεις του περιλαμβάνει πολιτικές, οικολογικές, φεμινιστικές, κινηματικές οργανώσεις, συνδικάτα ή άλλες μικρότερες ομάδες. Στη συνέντευξη που ακολουθεί, ο κ. Νίκος Γιαννόπουλος, μέλος της συντονιστικής επιτροπής του Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ και μέλος του «Δικτύου για τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα», αναφέρεται στο Φόρουμ και στις προοπτικές του κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης.

Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ: Χώρος συνάντησης όλων των δυνάμεων της Αριστεράς

Τη συνέντευξη πήρε ο Σωτήρης Λέτσιος

• Άραγε είναι πιο σωστό να χρησιμοποιούμε τον όρο «κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης» ή τον τίτλο «για μια εναλλακτική παγκοσμιοποίηση» (alter globalisation) που αποσκοπεί στη δημιουργία μιας πιο δίκαιης εφαρμογής της οικονομικής παγκοσμιοποίησης;

— Πρόκειται καθαρά για ένα κίνημα κατά της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής και ιμπεριαλιστικής παγκοσμιοποίησης, της ασυδοσίας σε βάρος των φτωχών του Νότου, της δικτατορίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της πατέντας των πολυεθνικών που απαγορεύουν στις φτωχές χώρες να φτιάξουν φθηνά φάρμακα, του πολέμου κ.λπ. Το κίνημα δεν πρεσβεύει μια εναλλακτική παγκοσμιοποίηση αλλά ένα νέο διεθνισμό, κατά της περιχαράκωσης σε έθνη-κράτη, σε εθνικισμούς, για έναν κόσμο όπου οι άνθρωποι θα είναι πάνω από τα κέρδη και εθνικές και φυλετικές διαιρέσεις. Η συζήτηση που διεξάγεται για μια εναλλακτική παγκοσμιοποίηση είναι λίγο εκ του πονηρού. Γίνεται για να εγκλωβίσει κάπως αυτό το κίνημα μέσα από βελτιωτικές προτάσεις της υπαρκτής καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, για να γίνει λίγο πιο ανθρώπινη και πιο δημοκρατική. Αυτή η παγκοσμιοποίηση εκφράζει τον επιθετι-

κό καπιταλισμό της εποχής μας.

• Υπάρχει και ο αντίλογος που υποστηρίζει ότι χάρις στην παγκοσμιοποίηση συντονίστηκαν μεταξύ τους οι διάφορες οργανώσεις, κοινοποίησαν πιο γρήγορα τις θέσεις τους σε παγκόσμιο επίπεδο... Αλλά και ότι υπάρχουν οι δυνατότητες για να προκύψουν και προοδευτικές θέσεις μέσα από αυτή την κατάσταση.

— Όπως ο καπιταλισμός τον προηγούμενο αιώνα γέννησε τη ρωσική επανάσταση και την κινέζικη, έτσι και τώρα η παγκοσμιοποίηση γεννά το κίνημα εναντίον της. Από κει και πέρα η παγκοσμιοποίηση με την έννοια της διεθνοποίησης των κεφαλαίων, της πληροφορίας, των κέντρων εξουσίας, δίνει τη δυνατότητα σε ανθρώπους από διαφορετικά μέρη του πλανήτη να αισθάνονται —επειδή υφίστανται τις ίδιες συνέπειες της παγκοσμιοποίησης— ότι είναι μέρος της ίδιας κοινότητας αυτών που πρέπει ν' αντισταθούν. Η παγκοσμιοποίηση αυτή δεν εκδημοκρατίζεται. Μπορεί μόνο να ανατραπεί...

• Ποιες δυνατότητες υπάρχουν για να δημιουργηθούν εναλλακτικές μορφές διαχείρισης των προβλημάτων του τρίτου κόσμου, όπως π.χ η «Τράπεζα των Φτωχών» στο Μπαγκλαντές;

— Το κίνημα διαθέτει εναλλακτικές προτάσεις που αφορούν στη διαμόρ-

φωση μιας άλλης σχέσης του ανθρώπου με τη φύση, του ανθρώπου με την κατανάλωση, τη σχέση του ανθρώπου του Βορρά με αυτόν του Νότου. Έχουμε αιτήματα που αφορούν στο ελάχιστο εισόδημα, τον «μισθό του πολίτη», που αφορούν σ' ένα πλαίσιο ολιγαρχούς αφθονίας. Η ακατάπαυστη παραγωγή αγαθών θα οδηγήσει τον πλανήτη σε έκρηξη. Έχουμε προτάσεις για την οργάνωση της ανθρώπινης ζωής. Σας θυμίζω ακόμη την πρόταση για τον φόρο Τόμπιν, την κατακράτηση ενός ελάχιστου ποσοστού από τα κέρδη του χρηματιστηριακού κεφαλαίου που διακινούνται καθημερινά, ή ακόμη την κατάργηση του χρέους του τρίτου κόσμου, μια πολιτική υπερεθνικών συλλογικών συμβάσεων με την καθιέρωση ενός μίνιμουμ μισθού. Έτσι ώστε μια πολυεθνική να ελέγχεται από τους εργαζόμενους του Βορρά για το τι κάνει στους εργαζόμενους του Νότου. Το κίνημα αντιδρά στη βαρβαρότητα και διαθέτει προτάσεις που αφορούν ένα εναλλακτικό όραμα.

• Υπάρχουν οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία ενός διεθνούς καθοδηγητικού οργάνου για να συντονίζει σε παγκόσμιο επίπεδο τις ενέργειες του κινήματος; Και κατ' επέκταση μπορεί να προκύψει μια «Δη Διεθνής» που θ' αλλάξει την πορεία του

αριστερού κινήματος;

— Το συγκεκριμένο κίνημα βρίσκεται ακόμη σε νηπιακή φάση. Είναι πολύ νωρίς για να μιλήσουμε για μορφές συγκρότησης και οργάνωσης τόσο σαφείς. Για την ώρα έχουμε ένα πολυτασικό, πολυεπίπεδο και πολυθεματικό κίνημα. Ωστόσο έχει καταφέρει κι έχει βρει κάποιες δομές που αντιστοιχούν στην πραγματικότητά του. Οι δομές αυτές είναι το παγκόσμιο φόρουμ και τα ηπειρωτικά φόρουμ. Παγκόσμιο φόρουμ σημαίνει ένας χώρος όπου κινήματα απ' όλο τον κόσμο ανταλλάσσουν εμπειρίες, βγάζουν ένα γενικό πολιτικό προσανατολισμό και συμφωνούν σε κάποιες συγκεκριμένες πρωτοβουλίες. Αντίστοιχα πράγματα συμβαίνουν και στα ηπειρωτικά φόρουμ με πιο δραστήριο το ευρωπαϊκό. Το κίνημα εκτιμώ ότι δεν πρέπει να επιδιώξει τη συγκρότηση ενιαίου πολιτικού πλαισίου και ενιαίας πολιτικής ηγεσίας. Αυτό θα σήμαινε την αφυδάτωση από την πολυμορφία του, αλλά ταυτόχρονα θα οδηγούσε και στη γραφειοκρατικοποίησή του. Κάποια κομμάτια του που έχουν μεγαλύτερες προσβάσεις στην εξουσία, μεγαλύτερη εμπειρία από την πολιτική, θα μπορούσαν να ηγούνται αλλά και να ποδηγετούν το κίνημα. Είμαστε υπέρ του συντονισμού του κινήματος και της συγκέντρωσης των δυνάμεών του, πλην όμως για την ώρα δεν συζητάμε τη συγκρότησή του σε ένα ενιαίο μόρφωμα.

• Σε εσωτερικό επίπεδο, όλες αυτές οι διεργασίες στο πλαίσιο του κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης επιτρέπουν τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών συνεννόησης των διάσπαρτων οργανώσεων της αριστεράς, αλλά και υπέρβασης των αντιθέσεών τους σε πάρα πολλά ζητήματα;

— Είναι μια ερώτηση εύστοχη και επίκαιρη. Το κίνημα οφείλει τη γέννηση και ανάπτυξή του σε μεγάλο βαθμό στην αριστερά, αλλά δεν είναι κίνημα της αριστεράς. Συγκεντρώνει πολύ ευρύτερα κομμάτια από την αριστερά και επιδιώκει να αναχαιτίσει τον νεοφιλελευθερισμό συσπειρώνοντας και δυνάμεις που δεν είναι απαραίτητα αριστερές. Και άλλα κινήματα, σαν αυτά των εργατών, των νεολαίων ή των ακτημό-

νων της Λατινικής Αμερικής, αναπτυσσόμενα προφανώς συγκεντρώνουν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την επέκταση της επιρροής και την ανασύνθεση της αριστεράς. Το ελληνικό φόρουμ κατάφερε να συσπειρώσει δυνάμεις της αριστεράς που δεν είχαν έως τώρα κοινή δράση και να συναντηθούν με άλλες που δεν έχουν σχέση με τον αριστερό χώρο. Η προοπτική του κατά πόσο θα ωφεληθεί η αριστερά από αυτές τις εξελίξεις θα εξαρτηθεί από το εάν είναι διατεθειμένη να χειραφετηθεί, να κολυμπήσει στα βαθιά νερά και να ξεφύγει από τις αλαζονείες της. Και κατά δεύτερον αυτό θα εξαρτηθεί από τις ίδιες τις αντικειμενικές συνθήκες. Το αντιπολεμικό κίνημα έβγαλε στους δρόμους ανθρώπους που είχαν αποσυρθεί τα προηγούμενα χρόνια. Εάν όλος αυτός ο κόσμος αρχίσει να εντάσσεται στο Φόρουμ, και δει ότι οι διαφορετικές αντιλήψεις για την πολιτική τον βοηθούν απέναντι στα προβλήματά του, τον εμπνέουν, τότε θα έχει την ευκαιρία να θέσει ερωτήματα για το ποια αριστερά είναι αυτή που έχει μέλλον και πώς αυτή μπορεί να αναδιοργανωθεί.

• Στις συνθήκες της δράσης κατά της παγκοσμιοποίησης είναι η παραδοσιακή αριστερά, το ΚΚΕ, ή ο Συνασπισμός που αντλεί ερεθίσματα,

που ανανεώνεται μέσα από τις όποιες πρωτοβουλίες;

— Η αριστερά στην Ελλάδα έχει μια μεγαλειώδη και συνάμα τραγική ιστορία. Παιδιά αυτής της παράλληλης ιστορίας είμαστε όλοι μας: Το ΚΚΕ, η ανανεωτική και η εξωκοινοβουλευτική αριστερά, αλλά και κυρίως το μεγαλύτερο κόμμα της αριστεράς που είναι οι ανένταχτοι. Μας ενδιαφέρει το Φόρουμ να είναι χώρος συνάντησης όλης της αριστεράς. Το ΚΚΕ αντιμετωπίζει με εχθρική ολόκληρη τη διαδικασία και αυτή η στάση το βλάπτει τελικά. Το ότι ο Συνασπισμός συμμετέχει στην όλη διαδικασία νομίζουμε ότι τον ευνοεί. Θέλουμε όλη την αριστερά να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ανθρώπων της εποχής μας και να συνεργασθεί. Δεν διαλέγουμε ποιους θα πάρουμε... Αυτή η αριστερά δεν υπάρχει και δεν μπορεί να γεννηθεί με παρθενογένεση. Είναι έργο μας να τη δημιουργήσουμε από τα υπάρχοντα σχήματα κι από τη φρεσκάδα και δυναμική των κινήματων κατά της παγκοσμιοποίησης. Το Φόρουμ είναι ένα τέτοιο θερμοκήπιο όπου εκεί βάζει ο καθένας τον καλύτερο εαυτό του. Όποιος είναι έξω αποφασίζει ότι μένει όμηρος σε μια εποχή που έχει τελειώσει. Όποιος μπει έχει ελπίδα να μετασχηματισθεί, να βελτιωθεί και να βελτιώσει τους υπόλοιπους...

ΠΕΜΠΤΗ 26 ΙΟΥΝΙΟΥ

• Πανηγυρική η ατμόσφαιρα στο Λευκό Οίκο, μας λέει σήμερα ο Τύπος. Ήταν όλοι χαρούμενοι. Ο Πρόεδρος Μπους ήταν χαρούμενος διότι υπογράφηκαν συμφωνίες που ενδιαφέρουν κυρίως τις ΗΠΑ (έκδοση ευρωπαϊών πολιτών στις ΗΠΑ, έλεγχοι σε πλοία και σε φορτία, καταπολέμηση της διασποράς όπλων μαζικής καταστροφής κ.λπ.), ο Ιταλός Πρόντι και ο Έλληνας –κατά Μίλερ «good guy»– Σημίτης ήταν χαρούμενοι για τα... υπόλοιπα των συμφωνιών, δηλαδή τη συνεργασία για το υδρογόνο. Κυρίως όμως ήταν χαρούμενοι γιατί ήταν εκεί. Ωραία!

• Το νομοσχέδιο για το ξεπούλημα της ελληνικής επικράτειας που υπογράφηκε πριν μήνες έχει αρχίσει ήδη να γίνεται πράξη. Η περίφημη ΕΤΑ, η μετάλλαξη του ΕΟΤ, πουλάει και τα Σπήλαια Διού. Χρειάστηκαν τα ΜΑΤ –τα οποία τα έπιασαν και στον ύπνο– για να αποβληθούν από τη στοά της ΕΤΑ οι Μανιάτες που έσπευσαν στην Αθήνα για διαμαρτυρίες. Και είμαστε μόνο στην αρχή...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ

• Χεράκι-χεράκι πηγαίνουν οι πολεοδομίες (που εκδίδουν άδειες) και τα δασαρχεία (που αποχαarakterίζουν δασικές εκτάσεις). Είναι πρώτα στη διαφθορά σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Σώματος Ελεγκτών-Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης. Λειτουργήσε ο συνειρμός –καλοκαιράκι που 'ναι– και όλο και κάποιοι ονειρεύονται καμια βιλίτσα στα καμένα...

• Σήμερα βγήκε η αθωωτική απόφαση του Μεικτού Ορκωτού Δικαστηρίου και για τους 13 κατηγορούμενους για την παράνομη είσοδο του Οτσαλάν στη χώρα μας το 1999. Και αφού όλοι όσοι κατηγορούνταν είναι αθώοι, τότε ποιοι είναι οι ένοχοι; Εκτός αν ο Οτσαλάν δεν «πέρασε» με αδιευκρίνιστο τρόπο στα χέ-

ρια των διωκτών του και αυτά είναι φρικτές ψευτιές που σκοπό έχουν να βλάψουν το κύρος της κυβέρνησης. Ο λίστατος τότε υπουργός Παγκαλός έχει να μας πει τίποτα σήμερα;

• Μια δυσσομία μυστηριώδους πλανάται πάνω από το Λεκανοπέδιο. Και αφού ΕΛ.ΠΕ., ΔΕΗ, ΥΠΕΧΩΔΕ (για Άνω Λιόσια) και Ψυττάλεια, «διαψεύδουν», να δούμε τι σάπισε και βρομάει έτσι στο Βασίλειο της Δανιμαρκίας.

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΙΟΥΝΙΟΥ

• Ο Πρωθυπουργός-Πρόεδρος Σημίτης στους Αγίους Θεοδώρους από σήμερα –κολυμπώντας– μελετάει τις αλλαγές σε κόμμα, κυβέρνηση και πολιτικό σύστημα.

• Καταγγελία στο τοπικό αστυνομικό τμήμα(!) έκαναν οι διοργανωτές της Συνδιάσκεψης της Χαλκιδικής, όταν κατόπιν εορτής ανακάλυψαν ότι έχει κλαπεί ένας πίνακας από το ξενοδοχείο που φιλοξένησε τη συνδιάσκεψη των ευρωπαίων ηγετών. Οι χιλιάδες αστυνομικοί και οι κομάντος, οι πάτριος, τα αντιτορπιλικά, τα αεροπλάνα και τα... βαπόρια δεν στάθηκαν ικανά να αποτρέψουν την κλοπή. Και περιμένουν να βγάλουν άκρη από το... απλό και φτωχό αστυνομικό τμήμα της... γειτονιάς;

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΙΟΥΝΙΟΥ

• Ένας χρόνος κλείνει σήμερα από την μέρα που μια βόμβα έσκασε στα χέρια ενός ανώνυμου τότε βομβιστή. Λέγεται ότι μια ανθοδέσμη έφθασε πρωί-πρωί στην Αντιτρομοκρατική από μια κάποια «Άννα»...

• Τη «λογική» «Κυβέρνηση Ν.Δ με πρωθυπουργό Σημίτη» θυμηθηκα σήμερα διαβάζοντας το γκάλοπ της «Κάπα Ρισέρτς» που έγιναν για λογαριασμό του Κέντρου Πολιτικής Έρευνας και Επικοινωνίας «για την Ελλάδα του 2020». Το 57,6% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι «θα κυ-

ριαρχούν οι υλικές αξίες». Ωστόσο το 47,8 % σε άλλη ερώτηση απαντά ότι «ο βασικός εθνικός στόχος για τη χώρα θα πρέπει να είναι η προστασία της ελληνικότητας και των παραδοσιακών αξιών».

ΔΕΥΤΕΡΑ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ

• Έκθεση καταπέλτης της Διεθνούς Αμνηστίας για τους αιχμαλώτους του Ιράκ. Σε σκληρές, απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες κρατούν οι ΗΠΑ τους Ιρακινούς. Δεμένους με πλαστικές χειροπέδες, «μαρκαρισμένους», χωρίς πόσιμο νερό και τουαλέτα. Η έκθεση δεν αναφέρει αν επιτρέπεται η βιντεοσκόπηση των αιχμαλώτων και η προβολή της εικόνας τους από την τηλεόραση, κάτι που σαφώς οι ΗΠΑ δεν θα επέτρεπαν να συμβεί ποτέ, αφού θα έπληττε την αξιοπρέπειά τους. Όλα τ' άλλα μάλλον μπορούν να συναθροισθούν «στα ψιλά γράμματα» της παγκοσμιοποίησης, για να κάνουν παρέα μαζί με κάτι «ανθρώπινα δικαιώματα» και «αξίες της ανθρωπίνης ζωής»...

• Τα σημαντικά νέα μάς έρχονται απ' έξω. Πυρηνικά απόβλητα, εκρηκτικές και τοξικές ουσίες αποθηκεύονται στις εγκαταστάσεις του ΟΛΠ στον Κερατόπυργο Πειραιώς –μόλις 90 μέτρα από σχολείο– και στην περιοχή Αμπελακίων Σαλαμίνας. Το επεσήμανε η επίτροπος για το Περιβάλλον Catherine Day με έγγραφο που απέστειλε προς τον μόνιμο αντιπρόσωπο της Ελλάδος στην ΕΕ. Η ΕΕ ζητά μεταξύ των άλλων και εξηγήσεις για τον τρόπο διάθεσης των αποβλήτων (και συγκεκριμένα εάν διατίθενται από τον ΟΛΠ) ή τον προορισμό τους. Φυσικά ο ΟΛΠ δήλωσε ότι δεν γνωρίζει τίποτα επ' αυτού, κατά τη συνήθη ελληνική πρακτική. Εξάλλου οι κυβέρνηση και οι διοικούντες, την ΕΕ την θυμούνται όταν θέλουν να δικαιολογήσουν

θυσίες από τους πολίτες που πάντα «η Ευρώπη απαιτεί». Όταν «η Ευρώπη» τάσσεται υπέρ των πολιτών, τότε σφυράνε κλέφτικα...

ΤΡΙΤΗ 1 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Η οσμή των επικείμενων εκλογών, ανακατεμένη με τους καπνούς από τα καμένα δάση, αρχίζει να μας έρχεται. 200.000 αυθαίρετα νομιμοποιούνται. Θεσμοθετούνται όροι για την εκτός σχεδίου δόμηση και νέα σχέδια πόλεως. Όμως το ΥΠΕΧΩΔΕ θα είναι αμείλικτο: «Υιοθετούνται κοινωνικά κριτήρια για την ηλεκτροδότηση των αυθαιρέτων», είπε η σοσιαλίστρια υπουργός Βάσω.

• Με αφορμή τη σύλληψη της «γυναίκας αράχνης» σήμερα –ίσως και λόγω της ζέστης– σκέφτομαι ότι το κοινό έγκλημα είναι αντιστρόφως ανάλογο με το πολιτικό έγκλημα από άποψη εκλεπτισμένου στιλ. Παλιότερα π.χ. ένας κλέφτης απλά και ωμά έκλεβε. Και ένας πολιτικός, ό,τι π.χ. «λοβιτούρα» κι αν έκανε, έπρεπε οπωσδήποτε να τηρήσει «τα προσχήματα» και «τους καλούς τρόπους». Η 54χρονη «γυναίκα αράχνη» ήταν τελικά ζωγράφος «εξαιρετικά ευγενική και μορφωμένη», όπως επεσήμαναν οι αστυνομικοί που τη συνέλαβαν σήμερα. Παρουσιάζόταν στα σπίτια ηλικιωμένων ανδρών απαντώντας σε αγγελίες γνωριμίας με ένα κουτί γλυκά στο χέρι. Τα γλυκά ήταν εμποτισμένα με Lexotanil και τη συνέχεια μπορούμε να τη φανταστούμε... Το «γδύσιμο» γινόταν με πολύ γλυκό τρόπο λοιπόν. Αντίθετα σήμερα η πολιτική «λοβιτούρα» έχει χάσει το στιλ της και έχει γίνει χοντροκομμένη, του τύπου «διεκδικούσα το δικαίωμα της ατομικής μου ευημερίας» κ.λπ. Ούτε ένα γλυκάκι στον ανώνυμο ψηφοφόρο, ούτε ένα «καληνύχτα σας», ούτε τίποτα. Το Lexotanil κατευθείαν στο στόμα...

ΤΕΤΑΡΤΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Όπως έλεγε προ διμήνου περίπου ο σύντροφος Πρωθυπουργός και σημείωνα με πείσμα κι εγώ, «η κυβέρνηση εργάζεται εντατικά». Σήμερα ήρθε η μέρα και το κόμμα να μπει σε «περίοδο εντατικής δουλειάς». «Η νέα περίοδος» του ΠΑΣΟΚ ξεκίνησε! Στη συνεδρίαση του Ε.Γ. έγινε η ρήξη Σημίτη με «το ιστορικό ΠΑΣΟΚ». Ο σύντροφος Πρωθυπουργός το είπε ξεκάθαρα: «Ζήτησα από το σύντροφο Λαλιώτη να υποβάλει την παραίτησή του και να ενισχύσει την κυβέρνηση (σ.σ. που εργάζεται πάντα εντατικά και δεν σηκώνει τεμπελιές). Ο σύντροφος Λαλιώτης δεν επιθυμεί τη συμμετοχή του στην κυβέρνηση... Τιμώ τη δουλειά τους, τιμώ τη φιλία τους και ιδιαίτερα αυτό ισχύει για το σύντροφο Λαλιώτη».

• Το Χρηματιστήριο (σ.σ. που έχει εργασθεί υπέρ-εντατικά στο παρελθόν και αντιπαθεί ως γνωστό τις... τεμπελιές) αντέδρασε θετικά στις πολιτικές εξελίξεις και κατέγραψε άνοδο του γενικού δείκτη κατά 4,19%.

• Μπερδεύομαι όμως από τα στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια που συνεχίζουν να αυξάνονται με ρυθμό πάνω από 30%, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΠΕΜΠΤΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Τους ούριους ανέμους έφερε μαζί του –από τους Αγίους Θεοδώρους όπου ήταν το Σαββατοκύριακο– στην Κεντρική Επιτροπή ο σύντροφος Σημίτης. Ο σύντροφος Λαλιώτης από σήμερα θα ροκάρει σκληρά μόνος του. Ο σύντροφος πρέσβης Μίλερ, αν και αμερικάνος, χαρακτηρίζει τις ροκιές γελοιότητες και ο νέος σύντροφος γραμματέας Χρυσοχοϊδης δεν κάνει δηλώσεις για ροκιές όταν μιλάει ο σύντροφος Μίλερ.

• Πανελλήνια «συγχαρητήρια» στην παραδοσιακή και βουκολική ΕΡΤ που έκοψε στον αέρα τις ροκιές, δηλαδή

την ομιλία του συντρόφου Λαλιώτη στην Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ. Φταίει ο σύντροφος πρώην γραμματέας που διάλεξε λάθος μουσική καθώς οι άνθρωποι της... δημόσιας... επικοινωνίας έχουν εκπαιδευτεί μουσικά μέχρι ζεϊμπέκικο...

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Απορώ με όλους αυτούς που απορούν που ο σύντροφος Πρωθυπουργός Σημίτης δεν έκανε ευρύ –ούτε καν περιορισμένο– ανασχηματισμό. Απορώ και με την Ελευθεροτυπία που τον ονόμασε «Υποσχηματισμό». Αφού η κυβέρνηση –ως γνωστό δεδηλωμένο από το σύντροφο πρωθυπουργό– εδώ και καιρό «εργάζεται εντατικά». Ένα... ψιλοασπρισματάκι όμως το είχε ανάγκη. Δύο νέοι σύντροφοι υφυπουργοί, ο Μπίστης και ο Κοντογιαννόπουλος, επισκίασαν τους νέους συντρόφους υπουργούς Ακριβάκη και Καστανίδη.

• Η απορία γιατί η οδός Τσόχα είναι αυστηρά κλειστή για τα τροχοφόρα από το ύψος του Ελεγκτικού Συμβουλίου μου λύθηκε μόλις προσπέρασα το νοσοκομείο «Έλενα». Ο μεγάλος αριθμός αστυνομικών στην περιοχή δεν μου φάνηκε ούτως ή άλλως περίεργος αφού είναι συνηθισμένο φαινόμενο. Τα ροζ, γαλάζια, λευκά, σομόν και φιστικί μπαλόνια και οι σαφώς αμερικάνικοι ζωντανοί ήχοι της μπάντας στον κήπο του πρεσβευτή Μίλερ μου θύμισαν ότι σήμερα η αυτοκρατορία γιορτάζει την ανεξαρτησία της.

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Ο σύντροφος Λαλιώτης αφήνοντας τον ούριο άνεμο να φυσά τα πανιά του Κινήματος, πήγε να πάρει τον βουνίσιο αέρα του στα Δολιανά. Στην Αθήνα πέφτουν στοιχήματα για το διάλογο που θα έχει με το σύντροφο γραμματέα Χρυσοχοϊδη κατά την παράδοση του ΠΑΣΟΚ τη Δευτέρα.

ΑΝ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ
Ο ΣΥΝΤΡΟΦΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΔΕΝ ΘΑ ΜΑΣ ΗΞΕΡΕ
ΟΥΤΕ Ο ΘΥΡΩΡΟΣ
ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ
ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ...

του Τάσου Αναστασίου

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
9-7-93

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Τα Σαββατοκύριακα οι νέοι πεθαίνουν στους δρόμους και τα περήφανα γηρατειά στις θάλασσες. Δεκαεννιά άνθρωποι πνίγηκαν κατά τη διάρκεια του τριήμερου. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία ήταν πολύ άνω των 60 ετών.

ΔΕΥΤΕΡΑ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Ορκωμοσία του –πιο καινούργιου δε γίνεται– Υπουργικού Συμβουλίου σήμερα χωρίς τον Αρχιεπίσκοπο, ο οποίος βαρέθηκε να ορκίζει όλο τους ίδιους και τους ίδιους. Από σήμερα κι εμπρός θα ορκίζει ολοκαίνουργιες κυβερνήσεις μόνο μετά τις εκλογές.

• Τελικά, ο σύντροφος Λαλιώτης έμεινε στα Δολιανά και ο σύντροφος Χρυσοχοϊδης παρέλαβε από μόνος του το κόμμα. Όμως βρέθηκαν σύντροφοι να κάνουν εμπρηστικές δηλώσεις. Ο σύντροφος Μπένος παραδίδοντας το πόστο του δήλωσε ότι θα πάει στην Καλαμάτα να παίρνει τον αέρα του κατά τη διάρκεια των επόμενων εκλογών και η συντρόφισσα Κούρκουλα τόλμησε να βγάλει γλώσσα επειδή φεύγει...

ΤΡΙΤΗ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Ωραία! Αφού έβαλε και το

κόμμα να δουλεύει εντατικά, ο σύντροφος Σημίτης θα εκσυγχρονίσει εντατικά και την πολιτική ζωή. Σύσσωμος ο Τύπος συμφωνεί ότι νέος εκλογικός νόμος με σπάσιμο περιφερειών θα είναι το «δώρο» του προς την αντιπολίτευση, για να τους βάλει κι αυτούς να δουλεύουν εντατικά –που έχουν σκουριάσει– μέχρι τις εκλογές. Προαγγέλλεται και αυστηρότερο «πόθεν έσχες» για τους πολιτικούς γενικά, έτσι για «ξεκάρφωμα».

• Διεθνής συγκίνηση για τις δύο ιρανές σιαμαίες που ρισκάρισαν να ζήσουν ανεξάρτητα η μία από την άλλη, αλλά τελικά έχασαν τη μάχη με το θάνατο.

ΤΕΤΑΡΤΗ 9 ΙΟΥΛΙΟΥ

• Διαφάνεια παντού! Το είπε ο σύντροφος Πρωθυπουργός Σημίτης. Και ο λόγος του είναι συμβόλαιο – κατάλοιπο από «άλλες εποχές» του ΠΑΣΟΚ. Θα ελεγχξει «ο ίδιος προσωπικά» τις επενδύσεις των βουλευτών του από το 1998 έως το 2000.

Ως εκ τούτου είναι τουλάχιστον περιττή η απαίτηση του προέδρου Καραμανλή για σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής για το Χρηματιστήριο. Αλλά νέος είναι, θα μάθει...

Εφημερη

Εκεί που τα ρείθρα συνάντησαν τα αρχαία

της Όλγας Ι. Φωτακοπούλου

Δύο καλοκαιρινές «αφιερώσεις», στον οργανισμό «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας», στο Μουσείο της Ακρόπολης και στον Υπουργό Πολιτισμού, λίγο πριν φύγουμε για διακοπές. Όταν

γυρίσουμε, δεν ξέρουμε τι ακριβώς θα ξαναβρούμε, καθώς συνηθίζεται τα τελευταία χρόνια όταν ο κυρίαρχος λαός κάνει τις βουτιές του, τα στελέχη να κάνουν τις δουλειές τους.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2003 - ΑΦΙΕΡΩΣΗ ΠΡΩΤΗ:

Η... «δικαίωση» του επιστήμονα Παντερμαλή. Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης έχει... γερές βάσεις. Ο λάκκος για τη θεμελίωση –προφανούς μήκους και βάθους– μέσα στην αρχαιολογική ανασκαφή. «Δικαίωση» Παντερμαλή αλλά και του δημοσιογράφου της Καθημερινής κ. Αγγελικόπουλου, που ανακάλυψε πολύ πρόσφατα την «επ' αγαθώ» παρέμβαση στις αρχαιότητες του Μακρυγιάννη.

Η... «δικαίωση» του οραματιστή Παντερμαλή. Κάθε όραμα έχει το δρόμο του. Εδώ οι δρόμοι προς το... μέλλον του πολιτισμού, δηλαδή την κατασκευή του νέου μουσείου, «περνούν» μέσα από την αρχαιολογική ανασκαφή.

Και κάτι για την ΕΑΧΑ και το αστέρι της κ. Γιάννη Καλαντίδη. Σκάβουν, σκάβουν, ξηλώνουν τα ρείθρα· πέφτουν και σε αρχαία. Οι περιφερόμενοι τουρίστες έχουν την ευκαιρία να μαζέψουν κι από κάποιο όστρακο εις ανάμνησιν της επίσκεψης στην Αθήνα.

ΑΦΙΕΡΩΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗ:

Στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας, οι πεζόδρομοι ήταν σε κακά χάλια. Ο οργανισμός «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας» και το ΥΠΕΧΩΔΕ αναγνώρισαν το πρόβλημα και... επιλήφθηκαν αμέσως και αναλόγως. Το τελευταίο διάστημα είναι σε εξέλιξη η διόρθωση των πεζοδρομίων στο ιστορικό κέντρο. Πλάκες και παλιά ρείθρα ξηλώνονται για να μπουν στη θέση τους τα «καινούργια». «Η Αθήνα θα φορέσει τα καλά της» για τους αγώνες. Κατ' επέκταση και τα... καλά της πεζοδρομίου. Έτσι τα παλιά μαρμάρια και πέτρινα πεζοδρόμια και ειδικά τα ρείθρα -που άντεξαν εκατό και πλέον χρόνια- αντικαθίστανται με ταχύτατους ρυθμούς από τα ολοκαίνουργια και... «ολοσιμμένα».

«Ακολουθήσαμε» τη διαδρομή των προς απόσυρση ρείθρων. Τα συναντήσαμε σε μάντρα να πωλούνται έναντι 60.000 δρχ. το μέτρο. Να σημειωθεί ότι τα τσιμεντένια ρείθρα έχουν σαφέστερα μικρότερο χρόνο ζωής από τα πέτρινα. Πολύ δε περισσότερο που τα τσιμεντένια όταν δεν ψηθούν καλά, σπάζουν πριν καν τοποθετηθούν.

Ερώτημα προς την αρμόδια Εφορία Αρχαιοτήτων: Μήπως θα έπρεπε κάποιος να ελέγξει ανάμεσα στα αποσυρόμενα ρείθρα, αναζητώντας μέλη από αρχαιότητες;

Ποιος πληρώνει το μάρμαρο;

Ο αγοραστής της μάντρας στην Ιερά Οδό. Όταν το μάρμαρο πρωτοτοποθετήθηκε, το είχε πρωτοπληρώσει ο ελληνικός λαός.

Ποιος αγοράζει το μάρμαρο;

Ο ανώνυμος αγοραστής της μάντρας της Ιεράς Οδού.

Πόσο κοστίζει το μάρμαρο;

Στη μάντρα απαντούν ότι κοστίζει 60.000 παλαιές δραχμές. Αν αυτό ισχύει, μόνο από τα ρείθρα ενός μέσου δρόμου, 200 μ., του ιστορικού κέντρου (π.χ. η οδός Σκούφου) μπορούν κατά μέσο όρο να εισπραχθούν 24.000.000 δρχ. (200 μ. X 2 πλευρές = 400 X 60.000 δρχ. = 24.000.000.

Ποιος πληρώνει το τσιμέντο;

Αυτός που εθιμικά πληρώνει και το μάρμαρο. Ο κυρίαρχος ελληνικός λαός.

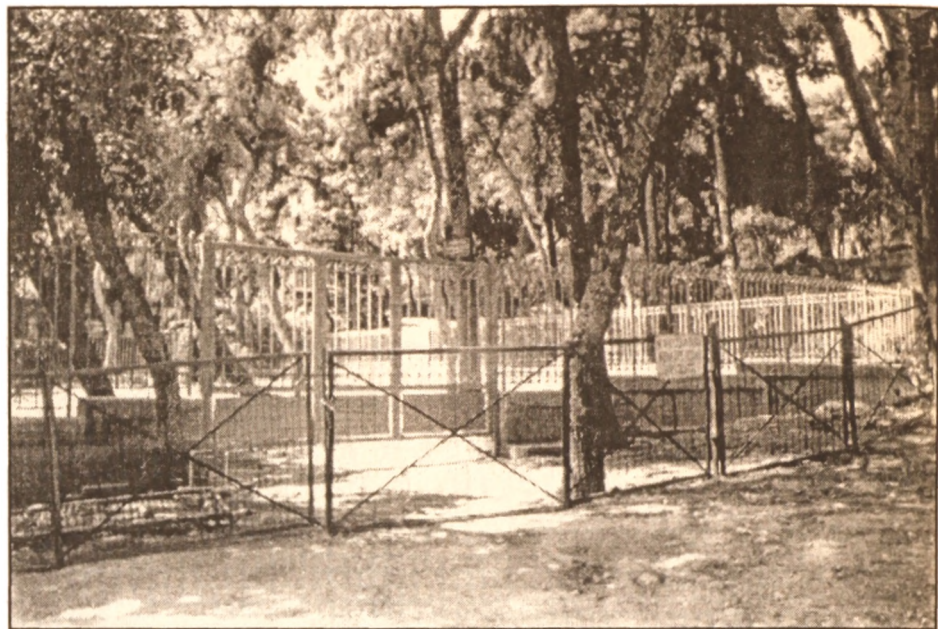

Στα χέρια ιδιώτου...

Από τον Σύλλογο «Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης», που δημιουργήθηκε αρχικά με στόχο τη σωτηρία της Δεξαμενής, λάβαμε το κείμενο που ακολουθεί και αφορά σε ενέργειες του Δήμου Αθηναίων για την «αξιοποίηση» του Λυκαβηττού. Όπως προκύπτει, ο Δήμος συστηματικά επιλέγει τις ακριβότερες δυνατές λύσεις, αδιαφορώντας για το περιβάλλον και τους δημότες: Επιλέγει να μην εφαρμόσει μελέτη της ΔΕΠΟΣ για την ανάπλαση του λόφου με κόστος εφαρμογής 70.000 ευρώ και παραδίδει το Λυκαβηττό στα Ε.Τ.Α. προγραμματίζοντας έργα ανάπλασης κόστους 5.000.000 ευρώ. Γιατί άραγε; Και τι θα είναι ακριβώς αυτά τα έργα που πρέπει *οπωσδήποτε* να μας κοστίσουν τόσο ακριβά, τη στιγμή που μελέτη της ΔΕΠΟΣ θεωρεί αρκετό το ποσό των 70.000 ευρώ; Γιατί θα πρέπει με δικά μας χρήματα να εξυπηρετηθούν οι πελατειακές σχέσεις της δημοτικής αρχής; Τα πανακριβά «οράματα» ανάπλασης της κυρίας Μπακογιάννη είναι προφανώς πρόσχημα για να καλλιεργήσει τις δημόσιες σχέσεις της μοιράζοντας κατά βούληση χρήματα του δημοσίου. Και το χειρότερο: η εκμετάλλευση του λόφου θα περιέλθει τελικά μέσω Ε.Τ.Α. σε ιδιώτη. Προφανώς θα γίνουν επεμβάσεις, δρόμοι, καφενεία, εστιατόρια... ένα πάρκο πολυτελείας που δεν μας χρειάζεται και που στην ουσία θα μεταμορφώσει και καταστρέψει το λόφο. Ακριβή λύση προκρίθηκε και για τη Δεξαμενή. Άλλο παράδειγμα το τερατούργημα της πλατείας Ν. Κιτσίκη (οδός Δεινοκράτους), αλσουλίου που στην πραγματικότητα αποτελεί τμήμα του Λυκαβηττού που αποκόπηκε με τη χάραξη του Περιφερειακού. Αντί να αντικατασταθούν απλά οι κατεστραμμένες πόρτες εισόδου για τη φύλαξη του χώρου, κατασκευάζεται ένα απαράδεκτο φρούριο από μπετόν και σιδεριές μέσα στα πεύκα για να στεγάσει την παιδική χαρά. Ποιος πληρώνει πάλι το... μπετόν;

Ο λόφος του Λυκαβηττού ως γνωστόν παλιότερα ανήκε στο Υπουργείο Γεωργίας. Κάποτε (επί δημαρχίας Έβερτ) φροντίστηκε με μεγάλη ευαισθησία. Χαράχτηκαν μονοπάτια με ξυλοδεσιές για σκαλοπάτια, με γεφυράκια ξύλινα, με παγκάκια από παραδοσιακές

ξυλοκατασκευές, με βρυσούλες δροσερές κι από μια μικρή Παιδική Χαρά. Επίσης έγινε εγκατάσταση αυτόματου ποτισμού για τα πεύκα. Ο λόφος ήταν έτσι πραγματικά μια ανάσα. Στα χρόνια που ακολούθησαν όμως, ο λόφος εγκαταλείφθηκε στην τύχη του και οι περίοικοι στη μοίρα τους. Τα

Η παιδική χαρά/φρούριο στο αλσούλλιο της πλατείας Ν. Κιτσίκη.

μονοπάτια μετατράπηκαν σε χειμάρρους, οι ξυλοδεσιές καταστράφηκαν, τα πεύκα ξεράθηκαν, οι βρύσες στέρεψαν και στις μεγάλες νεροποντές ο Λυκαβηττός κατέβαζε ποτάμια νερού με πέτρες που σκέπαζαν τους δρόμους.

Ο Δήμος Αθηναίων με το σκεπτικό να περιέλθει ο λόφος σαν εκμετάλλευση και συντήρηση στα χέρια του ανέθεσε στη ΔΕΠΟΣ να συντάξει μελέτη συντήρησης του Λυκαβηττού. Εκπρόσωπος –αρχιτέκτων– του Συλλόγου «Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης» επισκέφθηκε τη συγκεκριμένη υπηρεσία της ΔΕΠΟΣ, πήρε στα χέρια του τη μελέτη και έδωσε συγχαρητήρια στην κυρία υπεύθυνη. Η μελέτη είχε όλα τα καλά και λειτουργικά στοιχεία συντήρησης του λόφου. Έτσι η μελέτη παραδόθηκε στον Δήμο Αθηναίων· είχε όμως ένα σοβαρό «ελάττωμα»: Το κόστος εφαρμογής της ήταν μόνον 70.000 ευρώ.

Ο Δήμος Αθηναίων, σε

δεύτερη φάση, είχε μια φωτεινή ιδέα! Σκέφθηκε ν' αναβαθμίσει το λόφο δίνοντας στα Ε.Τ.Α. να εκπονήσουν μελέτη της τάξης των 5.000.000 ευρώ. Σε δημοσίευμα της οικονομικής εφημερίδας *Express* της 1/4/03 (μήπως ήταν πρωταπριλιάτικο ψέμα;) διαβάζουμε ότι το κόστος των εγκαταστάσεων στο λόφο, δηλαδή η ανάπλάσή του, ανέρχεται στα 2,5 εκ. ευρώ, και το ποσόν για έργα στο θέατρο ανέρχεται στα 2,5 εκ. ευρώ. Θα αναλάβουν τα Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα. Στη συνέχεια διαβάζουμε ότι τα Ε.Τ.Α. θα καλύπτουν επίσης τις δαπάνες συντήρησης, καθαριότητας και φύλαξης του λόφου μέχρι του ποσού των 250.000 ευρώ ετησίως.

Τα Ε.Τ.Α. θα έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα διοίκησης και διαχείρισης των εμπορικών εκμεταλλεύσεων εντός του λόφου και θα υποχρεούνται να καταβάλλουν τα δημοτικά τέλη για τους χώρους που θα τελούν υπό

την διοίκηση και διαχείρισή τους. Όπως όμως προκύπτει από την πορεία των Ε.Τ.Α. κι απ' ό,τι εμείς γνωρίζουμε, τα Ε.Τ.Α. μεσολαβούν βάσει συμφωνιών για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, ώστε κάποιος ιδιώτης να αναλαμβάνει τη διαχείριση και εκμετάλλευση των ακινήτων και υπαιθρίων εγκαταστάσεων. Ο επιχειρηματίας που θ' αναλάβει την εκμετάλλευση των ακινήτων και υπαιθρίων χώρων του Λυκαβηττού, θα έχει την υποχρέωση της συντήρησης του λόφου.

Διερωτώμεθα αν οι πληροφορίες μας αυτές είναι σωστές και περιμένουμε μια απάντηση από τους αρμόδιους φορείς.

Εάν η πληροφόρησή μας αυτή είναι σωστή, σημαίνει ότι η εκμετάλλευση αλλά και η φροντίδα ολόκληρου του λόφου θα περιέλθει σε ιδιώτη. Ποιος είναι άραγε πλέον ο ρόλος του Δήμου;

Είναι δυνατόν η πολιτική εξουσία με το Δήμο να παραχωρούν τον δεύτερο ιερό λόφο της Αθήνας στις ορέξεις του κάθε ιδιώτη; Μήπως ο Δήμος σκοπεύει μ' αυτόν τον τρόπο να παραδώσει τη συντήρηση αλλά και εκμετάλλευση και της πλατείας της Δεξαμενής; Δηλαδή εμείς ψηφίζουμε τους δημοτικούς άρχοντες, για να παραδίδουν άγνωστο κάτω από ποιους όρους τους λίγους εναπομείναντες κοινόχρηστους χώρους; Διερωτώμεθα επιπλέον ποιος είναι ο ρόλος των τοπικών συλλόγων, αλλά και των φυσιολατρικών συλλόγων, αφού παρεκάλεσαν τον πρόεδρο των Ε.Τ.Α. κ. Χωμενίδη, να λάβει υπόψη του είδος σπανίων πουλιών και νυκτερίδας κατά την πραγματοποίηση των έργων. Όταν υπάρχει αυτή η ασυδο-

σία, δεν θα έπρεπε οι σύλλογοι με άλλο τρόπο να προστατεύουν τους πολίτες, τον ιερό λόφο και τη φύση;

Είδαμε όμως και την ευαισθησία του Δήμου Αθηναίων σ' ένα άλλο θέμα: Όλοι γνωρίζουμε την πλατεία Νίκου Κιτσίκη που είναι μέρος του Λυκαβηττού, αφού βρίσκεται στους πρόποδες του. Ήταν μια ανάσα, με τα πανύψηλα δέντρα και τα παρτέρια, που ιδιώτες –από αγάπη και ευαισθησία για τη φύση– έρχονταν και περιποιούνταν. Μέσα σ' αυτό το άλσος υπήρχε μια μικρούλα παιδική χαρά, ελεύθερη κάτω από τα δέντρα.

Για τη διαμόρφωση όμως της πλατείας Νίκου Κιτσίκη στην οδό Δεινοκράτους, η πρωτέρα διοίκηση του Ο.Ν.Α. (Οργανισμός Νεολαίας και Άθλησης) με πρόεδρο τότε την Α. Κανελλοπούλου, μας «χάρισε» ένα εξαιρετικό φρούριο, από

μπετόν και σίδερα, μέσα στο άλσος της πλατείας που –θυμίζουμε– είναι μέρος του Λυκαβηττού.

Τη μελέτη την είδε πάλι εκ πρόσωπος αρχιτέκτων του Συλλόγου «Α. Παπαδιαμάντης» και παρατήρησε ότι το ορθογώνιο φρούριο δεν είχε ενταχθεί μέσα σ' ένα γενικότερο τοπογραφικό σχέδιο του άλσους, αλλά τοποθετήθηκε έτσι ξεκάρφωτα, στη μέση του πουθενά, όλως τυχαίως. Είναι δυνατόν να κατακερματίζουμε και να μπετονάρουμε έτσι τη φύση, κλείνοντας τα παιδιά μας μέσα σε φυλακές, για να προστατεύσουμε δήθεν τα όργανα;

Το άλσος αυτό έχει περιμετρική μάντρα και τρεις εισόδους. Δεν θα ήταν καλύτερα για την ασφάλεια του άλσους, να γίνει μια συντήρηση της μάντρας, με καινούργιες πόρτες εισόδου; Ποιος θα πείραζε τα όργανα, αφού

φύλακες το βράδυ θα κλείδωναν τις πόρτες;

Ή μήπως είναι η νέα αντίληψη για τα παιδιά μας, να συνηθίσουν να μεγαλώνουν σε κάποιες φυλακές;

Παρακαλούμε την κ. Κανελλοπούλου, για την οποία ελπίζουμε ότι συνεχίζει ν' αγαπάει τα σπορ και τη φύση, να έρθει να θαυμάσει το έργο της, αφού προηγουμένως ενημερωθεί πού πέφτει η πλατεία Κιτσίκη. Το ίδιο θα παρακαλούσαμε όμως να κάνει και ο νυν πρόεδρος του Ο.Ν.Α. κ. Σκιαδάς ώστε να έχει ένα καλό πρότυπο παιδικών φυλακών για τις μελλοντικά προτεινόμενες παιδικές χαρές.

Η γνώμη μας είναι ότι στα πλαίσια της δήθεν αξιοποίησης και αναβάθμισης, γίνεται μια άγρια εκμετάλλευση των χώρων, σε βάρος των δημοτών, του πολιτισμού, της παράδοσης και του περιβάλλοντος.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ERNST BALTRUSCH
Καθηγητής Πανεπιστημίου

ΣΠΑΡΤΗ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΕΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΗΣ

Μετάφραση: Χρήστος Π. Μπαλόγλου
Επιμέλεια: Αγγελική Δεληκάρη
Αμίλιος Δημ. Μαυρουδής

«Μια μέρα σκέφτηκα, ότι η Σπάρτη παρ' όλη την ολιγανθρωπία της, απέβη η ισχυρότερη και η πιο ονομαστή πόλη της Ελλάδας και απόρησα πώς άραγε συνέβη αυτό. Τότε ανακάλεσα στη μνήμη μου τη ζωή των Σπαρτιατών και έπαυσα πλέον να απορώ» (Ξενοφών). Όποιος λοιπόν επιθυμεί, όπως ο αρχαίος συγγραφέας, να λύσει το γρίφο που περιβάλλει τη γεμάτη μυστικοπάθεια

Σπάρτη, μέσα από το βιβλίο αυτό παίρνει μια σαφή και πλήρως κατανοητή απάντηση. Ο Ernst Baltrusch προσπάθησε να περιγράψει σύντομα αλλά πειστικά, με βάση τις σωζόμενες μαρτυρίες, την ιστορία, την κοινωνία και τον πολιτισμό της Σπάρτης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210 36.27.318
www.papadimasbooks.gr e-mail: papadimas@atp.gr

Ποιο το νόημα του ανασχηματισμού; (ή 'Όταν δεν υπάρχει οργάνωση...)

του Αλέκου Τζιόλα

Παρατηρώντας κανείς με προσοχή τα δεδομένα που προέκυψαν από λόγια και πράξεις του πρωθυπουργού σε σχέση με τον ανασχηματισμό, μπορεί ν' αποδεχθεί το συλλογιστικό του οικοδόμημα, ότι δηλαδή ήταν αδήριτη η ανάγκη ν' αλλάξει η κυβέρνηση πρόσωπο, αφού οι δημοσκοπήσεις την εμφανίζουν, σταθερά τώρα, με χαμηλή δημοτικότητα, ότι, για ν' αλλάξει πρόσωπο, έπρεπε να γίνει κυβερνητικός ανασχηματισμός και ότι, για ν' ανασχηματιστεί η κυβέρνηση, έπρεπε προηγουμένως να «ανασχηματιστεί» το κόμμα. Βλέποντας όμως μετά τον ανασχηματισμό ότι αυτός

δεν υπήρξε ουσιαστικά, ολόκληρο το συλλογιστικό οικοδόμημα του σχεδιασμού του καθίσταται μετέωρο και τείνουμε να πιστέψουμε πως ο λόγος της διενέργειάς του ήταν ο «ανασχηματισμός» του κόμματος. Επειδή όμως το προηγούμενο κομματικό σχήμα δεν εμπόδισε ποτέ, ούτε και τώρα, την υλοποίηση πρωθυπουργικών σχεδιασμών, ο λόγος που διαφαίνεται ως πιο πειστικός για τις αλλαγές στο κόμμα είναι ο υπαινιγμός από τον καρατομημένο γραμματέα του, ότι παρέμβαση του αμερικανού πρέσβη υπαγόρευσε την καρατόμησή του.

Το πρόβλημα όμως δεν έγκειται στην παρέμβαση καθεαυτή του κ. Μίλερ, ούτε στη διάθεση του έλληνα πρωθυπουργού να συμμορφωθεί προς το αίτημά της, αλλά στην «τελεσφόρηση» αυτής της παρέμβασης και στην ευχέρεια με την οποία ο πρόεδρος πραγματοποίησε τις «σαρωτικές» φαινομενικά αλλαγές στο κόμμα. Εσφαλμένα επομένως «τα βάζει» ο κ. Λαλιώτης με τον αμερικανό πρέσβη. Πρέπει να «τα βάζει» με την οργάνωση αρχικά, που επέτρεψε με την παθητικότητά της να συμβεί αυτό. Άρα πρέπει πρωταρχικότερα να «τα βάλει» με τον ίδιο τον εαυτό του, που υπήρξε σαν μόνιμος σχεδόν γραμματέας ο βασικός διαμορφωτής αυτής της στάσης της οργάνωσης. Φέρει επομένως ο ίδιος την κύρια ευθύνη για τον πολιτικό ευνουχισμό της, που είχε ως αποτέλεσμα και τη μετάπτωσή της στην ανυπαρξία. Γιατί το

πρώτο που δείχνει η δυνατότητα συμμόρφωσης του πρωθυπουργού σε μια τέτοια παρέμβαση είναι ότι δεν υπάρχει ουσιαστικά οργάνωση

και πως ο αποχρών λόγος παρουσίας της στην πολιτική ζωή είναι η απλή επικύρωση των αποφάσεων του πρωθυπουργού και προέδρου της.

Το δεύτερο, που ανάγλυφα διαφάνηκε επίσης, είναι ότι η παρουσία της ιστορικής ηγεσίας στο κόμμα έχει συμβολικό χαρακτήρα μόνο, γι' αυτό η καθαίρεση του κύριου εκφραστή της επιτεύχθηκε χωρίς προσκόμματα.

Γιατί στη συγκεκριμένη περίπτωση οφθαλμοφανέστατα ο πρόεδρος του κόμματος παραβίασε το καταστατικό είτε με την απαίτησή του να παραιτηθεί ο γραμματέας του, είτε με την επιβολή του ασυμβίβαστου στην κομματική ζωή χωρίς να έχει γίνει προηγουμένως καμιά σχετική εισήγηση ή συζήτηση στην οργάνωση. Η οριοθέτηση δε ήταν επίσης αυθαίρετα προσωπική, κομμένη στα μέτρα των δικών του επιδιώξεων. Γι' αυτό δεν έχει επεκταθεί η ισχύς του ως τον ίδιο ή ως την υπερνομάρχισσα, που είναι πιστή δική του. Κι ενώ λοιπόν παραβιάζει φανερά το καταστατικό, καθαιρεί το γραμματέα του κόμματος, προκαλεί το κοινό αίσθημα

με σκανδαλώδεις υπουργοποιήσεις και γενικά εμπαιζει το λαό με δήθεν αλλαγές, δεν εκδηλώνεται καμιά αντίδραση. Όλοι είναι σύμφωνοι με τις «πρωτοβουλίες» του. Και όπως επί του προκατόχου του σημερινού προέδρου, όταν προκαλούσε με τον αυταρχισμό του, δεν αντιδρούσε κανένας –η «χαρισματικότητά» του τα καθιστούσε όλα θεμιτά–, έτσι και τώρα που ο διάδοχός του προκαλεί με τον κυνισμό του κι ενώ δε διαθέτει «χαρισματικότητα», πάλι δε μιλάει κανένας. Δε βρέθηκε ούτε ένα στέλεχος του κόμματος να δηλώσει την υποστήριξή του προς τον καρατομημένο γραμματέα. Ούτε ένας φίλος δε βγήκε να του συμπαρασταθεί. Φαίνεται ότι οι συνθήκες «συντροφικότητας» που έχουν διαμορφωθεί στην εσωκομματική ζωή τους, δεν επιτρέπουν να γεννηθεί ούτε μια φιλία. Όλοι τους σιωπούν, γιατί έχουν βαθιά συνειδητοποιημένο ότι σιωπώντας μόνο μπορούν να караδοκούν κάποια θέση στην κυβέρνηση ή όπου αλλού.

Μας είναι αδύνατο πάντως να πιστέψουμε πως ο κ. Λαλιώτης, μαρξιστής κάποτε και βασικός διαμορφωτής της ιδεολογίας της οργάνωσης, δεν έχει αντιληφθεί ότι αυτή αποτελεί τον ιδεολογικό εκφραστή ενός κόμματος και τον εγγυητή της υλοποίησης της ιδεολογίας του. Τα πρόσωπα, όποια κομματική θέση κι αν κατέχουν, αρχηγοί, στελέχη ή απλά μέλη, ενεργούν με βάση την ατομικότητά τους, τις προσωπικές τους βλέψεις και φιλοδοξίες και είναι πάντα ευεπίφορα σε αποκλίσεις από τη συλλογική πορεία, γι' αυτό και οι προβληματισμοί τους πρέπει να δοκιμάζονται στο καμίνι

του διαλόγου, να ζυμώνονται ακατάπαυστα στις συλλογικές διαδικασίες, για να προσλαμβάνουν το χαρακτήρα του συλλογικού. Όταν υπάρχει οργάνωση και το συνώνυμό της, η δημοκρατική λειτουργία, το επί μέρους αναδεικνύεται σε συλλογικό, εφόσον πράγματι αποτελεί έκφραση του συλλογικού. Στην ενάντια περίπτωση, κατά την οποία δεν υπάρχει οργάνωση και δημοκρατική λειτουργία, το ατομικό παίρνει αυθαίρετα τη θέση του συλλογικού και η οργάνωση χειραγωγείται από τα πρόσωπα και τότε υπάρχει μόνο και μόνο για να υπηρετεί τις δικές τους σκοπιμότητες. Σ' αυτή δε την περίπτωση κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να είναι βέβαιο για την παραμονή του στη θέση που κατέχει.

Αυτές τις πάγκοινες διαπιστώσεις δε θέλησε ο κ. Λαλιώτης να λάβει υπόψη του και σαν γραμματέας του

κόμματος να τις θέσει σε ισχύ, ώστε να διασφαλιστεί η λειτουργία του εσωκομματικού διαλόγου και να βρουν συλλογική έκφραση οι επί μέρους προβληματισμοί. Τώρα με την καθαίρεσή του δρέπει τους καρπούς των πράξεών του. Μόνο που οι ευθύνες του για τη βαριά «νόσηση» της πολιτικής μας ζωής είναι ασύμμετρα μεγαλύτερες από το κόστος μιας προσωπικής καθαίρεσης από το όποιο κομματικό αξίωμα.

Οι κυβερνητικοί ανασχηματισμοί μπορεί να γίνονται από ανάγκη, μπορεί και για εντυπωσιασμό. Ο πρόσφατος ανασχηματισμός φαίνεται πως δεν έγινε ούτε από το ένα ούτε για το άλλο. Δεν ήταν καν αυτοσκοπός, αλλά μέσο ή αφορμή, για να συντελεστούν «σαρωτικές», όπως θέλουν να τις χαρακτηρίσουν, αλλαγές στο κόμμα, που θα αποδείκνυαν αδιαμφισβήτητα ότι ο πρόεδρος

του είναι ο απόλυτα κυρίαρχος και πως είναι σε θέση να επιβάλλει κάθε άλλη θέληση στο κόμμα του. Όμως η απόλυτη κυριαρχία σε μια ποδηγετημένη οργάνωση είναι περισσότερο ένδειξη αδυναμίας παρά δύναμης, όσο κι αν επιχειρήθηκε η επίτευξή της από διάθεση επίδειξης δύναμης.

Επομένως δεν πρόκειται για σαρωτικές αλλαγές στο κόμμα. Σαρώνει κανείς κάτι που σαλεύει. Αυτό που δε σαλεύει πώς να το σαρώσει; Είναι απλώς μια επίδειξη αρχηγικής δύναμης, που ασκείται πάνω σε όντα που παραιτήθηκαν από την ορθία στάση, που η ιδιοτέλειά τους τα κατέστησε μίζερα και άβουλα. Και θέλουνε τώρα αυτά τα όντα τα ηθικά νεκρά να ξαναπάρουν τις εκλογές, κάνοντας πως δε βλέπουν ότι οι άλλοι φαντάζουν ηθικά ολοζώντανοι μπροστά τους, είτε είναι είτε δεν είναι.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ANTOINE BASBOUS

Δ/ντής του Κέντρου Ερευνών των Αραβικών χωρών

Ο ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ

ΜΙΑ ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ;

Μετάφραση Σταύρου Βλοντάκη

Ο Ισλαμισμός είναι μια αποτυχημένη Επανάσταση;
Το κίνημα του Ισλάμ βρίσκεται σε παρακμή;
Είναι σήμερα νικημένο μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου;

Ο διακεκριμένος συγγραφέας Antoine Basbous, ειδικός σε θέματα του Ισλαμικού κόσμου και στα προβλήματα των αραβικών χωρών γενικότερα, θεωρεί πως το δυναμικό του

κινήματος παραμένει τεράστιο γιατί εκφράζει την εξέγερση του μουσουλμανικού κόσμου ενάντια στην υποανάπτυξη, στη δικτατορία, στη φτώχεια, την ανεργία και τη διαφθορά των ανώτερων τάξεων· το κίνημα μπορεί να ξαναγεννηθεί και να ενσαρκώσει τη λαϊκή δυσάρεσκεια του αραβικού κόσμου -εξαιτίας της ταπείνωσής του από το κράτος του Ισραήλ- και την αδυναμία των αραβικών λαών να αποδεχτούν την πρόκληση του εκσυγχρονισμού, του εκδημοκρατισμού και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον Πολιτισμό και την Παιδεία

Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210 36.27.318
www.papadimasbooks.gr e-mail: papadimas@atp.gr

Ήδινεν όρος και έτεκε δικονομικόν μυν

Το άγριο παρασκήνιο που προηγέθηκε της Ολομέλειας Εφετών

Του Ρεπόρτερ

Η Τάξη και ο Νόμος κυριαρχούν γύρω μας. Τάξη και Νόμοι για το Σύστημα. Χέρμπερτ Μαρκούζε

Η 26η Ιουνίου είναι μια ημέρα την οποία η ελληνική δικαιοσύνη θα θέλει ασφαλώς να μην θυμάται. Ύστερα από ένα όργιο παρασκηνιακών ενεργειών και μέσα σ' ένα κλίμα ίντριγκας και παρεμβάσεων, που θύμιζαν τις «καλύτερες» στιγμές του 1988, η Ολομέλεια των Εφετών Αθηνών αποφάσισε να απορρίψει την πρόταση του απερχόμενου εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ε. Κρουσταλλάκη να ανατεθεί η ανάκριση της χρονίως εκκρεμούσης υπόθεσης Κόκκαλη σε εφέτες-ανακριτές.

Για να γίνουν καλύτερα κατανοητά όσα συνέβησαν, υπενθυμίζουμε τις καλύτερες φάσεις στην εξέλιξη αυτής της πολύκροτης πλέον υπόθεσης:

Το Φεβρουάριο του 2002 ο εισαγγελέας πρωτοδικών Δ. Παπαγγελόπουλος άσκησε δίωξη εναντίον του Σ. Κόκκαλη για τέσσερα σοβαρότατα κακουργήματα και άλλα τόσα πλημμελήματα (κατασκοπία, δωροδοκία σχετικά με τη συνεργασία της Ιντρακόμ με τον ΟΤΕ, νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες κ.λπ.). Η ανάκριση Παπαγγελόπουλου κράτησε μήνες και η απόφαση του εισαγγελέα στηριζόταν στις καταθέσεις 32 μαρτύρων και χιλιάδες σελίδων εγγράφων προερχομένων από τα αρχεία όχι μόνο της Στάζι αλλά και της γερμανικής Βουλής.

Στη συνέχεια η υπόθεση ανατέθηκε στον 4ο ειδικό ανακριτή κ. Πουρνάρα, ο οποίος την κράτησε στο γραφείο του επί ενάμιση χρόνο, με αποτέλεσμα να διατυπωθούν από τον Τύπο μεγάλα ερωτηματικά και να παρέμβει τότε για πρώτη φορά ο κ. Κρουσταλλάκης, ζητώντας την επιτάχυνση του ανακριτι-

Ο «Ρόκκο» της Στάζι ή κατά κόσμον Σωκράτης Κόκκαλης, παρά τις τεράστιες και ακριβοπληρωμένες προσπάθειές του να κρύψει το παρελθόν του και τους διαδρόμους της αναρρίχησης του, έχει φτάσει πολύ κοντά στο τέλος της μακριάς, αμαρτωλής καριέρας του...

κού έργου, επειδή το θέμα Κόκκαλη απασχολεί ιδιαίτερα την κοινή γνώμη. Ύστερα από λίγες ημέρες, στις 28/3/2003, ο κ. Πουρνάρας ολοκλήρωσε το έργο του με «τυπικές κλήσεις», χωρίς δηλαδή να καλέσει σε απολογία τον κύριο κατηγορούμενο, και ζήτησε από την Εισαγγελία Πλημμελαιοδικών Αθηνών, με την υπ' αριθ. 36/28.3.2003 αναφορά του, να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο για τον συνήθη λόγο τόσων και τόσων ανακριτικών ερευνών που διεξήχθησαν σε βάρος του κ. Κόκκαλη από το 1990 και εντεύθεν: «έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων», τα οποία βοούν εντούτοις στις 1602 σελίδες εγγράφων της Στάζι νομίμως επικυρωθέντων από το επίσημο γερμανικό κράτος που

κατέθεσε μόνο το Αντί.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι λίγους μήνες πριν διαπιστώσει την «απουσία στοιχείων ενοχής», ο κ. Πουρνάρας είχε διορισθεί (26.9.2002) μέλος της Διοικητικής Επιτροπής της Ελληνικής Ποδοσφαιρικής Ομοσπονδίας, την οποία ως γνωστόν ποδηγετεί ο Σ. Κόκκαλης, δηλαδή ο κύριος κατηγορούμενος της ανάκρισης που είχε αναλάβει. Να επισημάνουμε ότι ο κ. ανακριτής δεν αισθάνθηκε την ανάγκη να δηλώσει εξαίρεση από την υπόθεση; Θα ήταν περιττό.

Τη σκυτάλη ανέλαβε στη συνέχεια ο Προϊστάμενος του Εφετείου Αθηνών κ. Π. Βέροιος, στον οποίο διαβιβάστηκε η υπόθεση, μετά τη διαφωνία εισαγγελέα-ανακριτή. Ενεργώντας τάχιστα ο κ. Βέροιος ανέθεσε την περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης στην αντεισαγγελέα Εφετών κ. Θεοφανία Κοντοθανάση, η οποία, όπως δημοσιεύθηκε στον Τύπο, λίγες ημέρες πριν από τη σύγκληση της Ολομέλειας ολοκλήρωσε το έργο της και ζητούσε από τον Προϊστάμενο του Εφετείου να ανατεθεί η υπόθεση σε εφέτες-ανακριτές.

Στο σημείο εκείνο εκδηλώθηκε η γνωστή παρέμβαση Κρουσταλλάκη. Διερωτώμενος όπως ήταν φυσικό εκ του λειτουργήματός του για την βραδυπορία της υπόθεσης, ζήτησε να ενημερωθεί και αφού μελέτησε την ογκώδη δικογραφία που σχηματίστηκε από τον κ. Παπαγγελόπουλο και την αναφορά Πουρνάρα, ζήτησε στις 10/6/2003 να συγκληθεί η Ολομέλεια Εφετών προκειμένου να λήξει η εκκρεμότητα της υπόθεσης με ανάθεση της περαιτέρω ανάκρισης σε εφέτες-ανακριτές.

Την παρέμβαση Κρουσταλλάκη ακολούθησε ένα όργιο παρεμβάσεων που παραπέμπει όχι μόνο στο 1988, αλλά σε παραμονές σύγκλησης της ρωμαϊκής συγκλήτου. Πρώτος έδωσε τη «γραμ-

μή» φυσικά ο ίδιος ο πρακτοράκος της Στάξι, ο οποίος έσπευσε να ανακηρύξει εαυτόν αθών και να κατηγορήσει τον κ. Κρουσταλλάκη ότι... επεμβαίνει στο έργο της δικαιοσύνης προς όφελος των «πολιτικών και επιχειρηματικών του αντιπάλων». Φυσικά κανείς δεν επανέφερε στην τάξη ούτε τον κ. Κόκκαλη,

ούτε το υποχείριό του, τον Κακαουνάκη, που μιλούσε από το Καρφί για «εισαγγελείς στην υπηρεσία της Ρηγίλλης».

Για την κυβέρνηση φυσικά ούτε λόγος. Η Νέα Δημοκρατία όμως; Η ΝΔ του Κ. Καραμανλή όχι μόνο δεν έκανε τίποτα για να εξισορροπήσει έστω και

κάπως το μεγάλο πολιτικό θέμα που δημιουργήσαν οι παρεμβάσεις εναντίον της δικαιοσύνης ενός υπόδικου και αμφιλεγόμενου, τουλάχιστον, επιχειρηματία, αλλά άφησε επιπλέον τον Μητσοτάκη ασύδοτο να παίζει αυτός όπως θέλει με τον Κόκκαλη – όπως θα δούμε στη συνέχεια. Παρά τα υπονοούμενα

Ανοιχτή επιστολή στον ανώτατο κριτή της ελευθερίας μου και υπερασπιστή των δικαιωμάτων μου

Αγαπητέ μου Ευάγγελε.

Σου γράφω αυτή την επιστολή, όχι για να κατευνάσω την οργή σου για την άδικη κριτική που δέχτηκες στην ειλικρινή προσπάθειά σου για την υπεράσπιση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της πάταξης της διαφθοράς, αλλά για να σε ευχαριστήσω που έδωσες, χωρίς να το ξέρεις, την αφορμή να ταυτοποιηθούν τα αποτυπώματα όσων έβαλαν το χέρι τους για να ... διασώσουν προσωρινά κατασκόπους και πράκτορες.

Ας μου επιστρέψεις, αγαπητέ Ευάγγελε, με όλο το σεβασμό στη σοφία σου, αυτή που απορρέει από την πολυετή σου θητεία ως κριτή της ελευθερίας μου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μου, να σου εξηγήσω γιατί όχι μόνο δεν πρέπει να οργίζεσαι, αλλά πρέπει να είσαι και απόλυτα ικανοποιημένος, εκτός από συνειδησιακά καθαρός, για την επιτυχία της άτεγκτης ενέργειάς σου.

Ουσιαστικά εσύ είσαι ο κερδισμένος και μαζί σου και όλοι όσοι παλεύουν για το ξεκοκκάλισμα πρακτόρων, μίζαδóρων και κλεφτών του δημοσίου χρήματος, αφού με τον αιφνιδιασμό σου, τους εξανάγκασες να ανοίξουν και συνάμα να κάψουν όλα τα χαρτιά τους, καθώς θεώρησαν ότι η αναμέτρηση με μερικές δεκάδες –μιας βαθμίδας χαμηλότερα από σένα– κριτές τους θα ήταν και η τελευταία παρτίδα στη διαπλεκόμενη σκακιέρα.

Με τη Μάνδρα ως σημείο αναφοράς της διαπλοκής, έγινε ένα βήμα προκειμένου να συσπειρωθούν όλοι οι γνωστοί-άγνωστοι παίκτες, φορείς και των τεσσάρων εξουσιών.

Εκπρόσωποι της εκτελεστικής εξουσίας, υπεράνω υποψίας, υπό την έννοια, καλέ μου φίλε, ότι δεν ανήκουν στους αναμενόμενους πολιτικούς σου αντιπάλους, αυτούς δηλ. που είναι γνωστοί στους παροικούντες την Ιερουσαλήμ ότι «σιτίζονται και σιτίζουν» πράκτορες.

Αυτοί οι τελευταίοι προτίμησαν σε τούτη τη φάση να παραμείνουν θεατές του παιχνιδιού, διότι άρχισαν να συνειδητοποιούν πως οι αμφίδρομες σχέσεις «δούναι και λαβείν» με ανθρώπους που «στάζουν» από παντού, έχουν εξαντληθεί και μόνον συμφορές θα φέρουν.

Γνώριζαν ωστόσο, φίλε μου Ευάγγελε, ότι ο Επίτιμος Αρχιερέας, παλιός γνώριμος του πράκτορα, σε τούτη τη φάση και όντας υπεράνω υποψίας, δεν θα αντιστεκόταν στον πειρασμό να ενδώσει.

Ας μην ξεχνάς, αμερόληπτε κριτή μου, ότι από τη δεκαετία του '90, είχε δώσει τα διαπιστευτήριά του στον κατάσκοπο. Συμφώνησαν λοιπόν πως ο ομφάλιος λώρος τους, η Σάκη της Μεγαλονήσου και πιστή ιέρεια του επιτίμου, είχε τις κατάλληλες διασυνδέσεις που θα επέφεραν την χειραγώγηση τόσο των πολιτικών σου προϊσταμένων όσον και των συναδέλφων σου.

Η Σάκη κινήθηκε αστραπιαία. Ήρθε σε επαφή αμέσως με τον άλλοτε ομοτράπεζό σου και νυν σύμβουλο του πολιτικού σου προϊσταμένου, ονόματι Γαβριήλ. Εκείνος δέχτηκε, αλλά η συμφωνία κινδύνευσε, όταν ένας ακόμη συνάδελφός σου, βρήκε την ευκαιρία να πιέσει, λέγοντας πως αν δεν «έμπαινε» στη λίστα των προαγωγών για ανώτατος κριτής, δεν θα προσέφερε καμία υπηρεσία.

Εξ ου και το προσωνύμιό του, Μπίκος. Ο Γαβριήλ σε συνεννόηση με τον προϊστάμενό του Φίλιππο έπεισε τον Μπίκο πως θα του κάνουν τη χάρη. Την ίδια ώρα, η Μάνδρα, που κρατούσε δεμένο πάνω της τον Αθανάσιο, ο οποίος από «χαρά έλαμπε» για τον πρωταγωνιστικό ρόλο που λάμβανε και του δινόταν η ευκαιρία να δείξει τις ηγετικές του ικανότητες, έστω και ως Γραμματέας σε αυτή τη φάση, ανέλαβε την ευθύνη, να οργανώσει μια κοινή συνάντηση με τον Μπίκο και έναν ακόμη Ρωμύλο της παρέας, για να αναπτυχθεί το σχέδιο διάσπασης των κριτών του πράκτορα.

Και ενώ εσύ, καλέ μου Ευάγγελε, υπεραμυνόσουν του «Αβάτου» των μοναστηριών, της ιερότητας του χώρου και της ανάγκης διαφύλαξης της Ορθοδοξίας, εκείνοι καταπατώντας κάθε όσιο και ιερό, βεβήλωναν Φραγκοκλησιές, ορίζοντάς τες ως τόπο συνάντησης όπου θα αποφάσιζαν να χρησιμοποιήσουν κάθε ανορθόδοξο μέσο, για να αλώσουν σύμβολα μιας ευνομούμενης πολιτείας, όπως οι κριτές της ελευθερίας μας. Και όλο αυτό το ξεπούλημα της δικής σου προσφοράς και του δικού τους όρκου, μόνο και μόνο για να «διευκολύνουν» προσωρινά τον πράκτορα, να ξεφύγει από τη δική σου δήθεν αθέμιτη ενέργεια. Ξύπνησαν λοιπόν πρωί, και κίνησαν για τη Φραγκοκλησιά. Άναψαν κερί, παρακολούθησαν την Θεία Λειτουργία και ως άλλοι Πόντιοι Πιλάτοι, αφού ένειψαν τας χείρας τους, σκέφθηκαν τη λύση της μεταφοράς του χρόνου εκφοράς κρίσης επί του ζητήματος, έως ότου δουν, αν αυτοί που ευεργετούν θα... είναι συνεπείς στις υποσχέσεις τους.

Ξέρω, θλίβεσαι, καλέ μου φίλε Ευάγγελε, τώρα που διαβάσεις τούτο το ξεπούλημα αξιών από ανθρώπους που ορίστηκαν να τις προστατεύουν.

Πρέπει να σε παρηγορεί όμως το γεγονός ότι και οι κρίνοντες κρίνονται και πως ο ήλιος της Δικαιοσύνης σκορπάει παντού τις ακτίνες του, φωτίζοντας ακόμη και τις πιο απόκρυφες ενέργειες δολοπλόκων, επίορκων και εξωνημένων. Πόσω μάλλον, προσώπων που οι ενέργειές τους «στάζουν» από παντού, όπως σου προανέφερα.

Με τους φιλικούς μου χαιρετισμούς

Αριστόξενος

ΥΓ.: Και μην ξεχνάς πως έδωσες την αφορμή, η λερναία ύδρα της διαπλοκής να φανερώσει όλα τα κεφάλια της.

που άφηνε κατά καιρούς στο παρελθόν εναντίον του «εθνικού προμηθευτή» ο πρόεδρος της Κ. Καραμανλής, η ΝΔ άφησε τελικά τον κ. Κόκκαλη ανενόχλητο.

Παρά τους ισχυρισμούς του, ο Κόκκαλης ήταν στην κρίσιμη στιγμή, άνευ «πολιτικού αντιπάλου». Επιβεβαιώνεται δηλαδή η άριστη εκπαίδευση του κ. Κόκκαλη από τη Στάζι στη στρατηγική και τακτική του πολιτικού αγώνα: Τη στιγμή που η ΝΔ έκανε ως συνήθως την «πάπια», εκείνος «πολιτικοποίησε» την υπόθεση και απέσπασε, αν όχι το κλείσιμο της υπόθεσης, μια σημαντική γι' αυτόν μάχη εντυπώσεων.

Όχι και τόσο επειδή ο κ. Σημίτης είναι ιδιαίτερα χαρούμενος από την απόπειρα του Κόκκαλη να ταυτισθεί πολιτικά μαζί του, αλλά κυρίως επειδή η εκ του Μαξίμου εκπορευόμενη γραμμή «ανα-

τροπής» εκ θεμελίων του κύρους της Δικαιοσύνης υπαγόρευσε ότι «εν όψει εκλογών δεν μας συμφέρει να εκκρεμοδικεί ο Κόκκαλης». Όπως γράψαμε άλλωστε στο προηγούμενο τεύχος, την αγωνία των πολιτικών φίλων του Σωκράτη στο ΠΑΣΟΚ εξέφρασε κατά τον καλύτερο τρόπο ένα πρωτοσέλιδο της *Αυριανής*, η οποία προανήγγειλε προ ολίγων εβδομάδων: «θα γίνει σεισμός στη χώρα αν ανοίξουν οι λογαριασμοί του Κόκκαλη στο εξωτερικό... γιατί πολλοί πολιτικοί θα βρεθούν λαδωμένοι». Και επειδή, όπως επίσης ελέχθη, το σιλάκι στο οποίο αρέσκονται ορισμένοι είναι το... «λαδοκοκκαλί» και δεν γίνεται να ανοίγουν λογαριασμοί πολιτικών φίλων προεκλογικά, ανεπηρέαστη η Ολομέλεια Εφετών αποφάσισε, χωρίς καν να διαβάσει έστω και ένα έγγραφο της Στάζι, ότι η υπόθεση πρέ-

πει να παραμείνει σε εκκρεμότητα (επειδή αυτό στην πραγματικότητα αποφάσισε, όπως θα δούμε στη συνέχεια).

Ήταν όμως τόσες οι αντιδράσεις που προκάλεσε η απόφαση της Ολομέλειας Εφετών, ώστε ο ίδιος υπουργός Δικαιοσύνης αναγκάστηκε να δηλώσει, από την Ουάσιγκτον όπου βρισκόταν εκείνη τη στιγμή παραπλεύρως του πρωθυπουργού, ότι: «η Δικαιοσύνη ομίλησε και έλαβε την απόφασή της ανεπηρέαστα».

Αλλά αν όντως έχουν έτσι τα πράγματα, τότε γιατί ο κ. Πετσάλνικος αισθάνθηκε την ανάγκη να κάνει τέτοια δήλωση; Έχει άραγε το «ανεπηρέαστο» της δικαιοσύνης ανάγκη την υποστήριξή του;

Κατά τα άλλα το *Βήμα* του κουμπάρου του κ. Κόκκαλη, του σεβασμιωτάτου

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΟΚ

Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, η δικογραφία Κόκκαλη είχε ήδη επιστραφεί στον ανακριτή κ. Πουρνάρα ως μη περαιωθείσα και με εντολή να προχωρήσει με κλήση του Σ. Κόκκαλη για εξέταση και με την αναζητήτη δικαστικής συνδρομής για άνοιγμα των λογαριασμών του. Η εντολή του κ. Βέροϊου συνοδεύεται από τετρασέλιδο υπόμνημα της κας Κοντοθανάση, η οποία είχε αναλάβει να αποφανθεί επί της δικογραφίας μετά την απαλλακτική πρόταση του 4ου ειδικού ανακριτή κ. Πουρνάρα, και ύστερα από ενδελεχή μελέτη της υπόθεσης ζήτησε να συνεχισθεί η ανάκριση. Διότι στην πραγματικότητα η υπόθεση Κόκκαλη ούτε έκλεισε, ούτε αρχειοθετήθηκε όπως έσπευσαν να μεταδώσουν πριν ακόμα ολοκληρωθεί η ψηφοφορία στην Ολομέλεια Εφετών τα προσκείμενα στον πράκτορα της Στάζι «μήντια». Για τον απλούστατο λόγο ότι η ανάκριση παραμένει δικονομικώς εκκρεμής. Είναι άλλωστε γνωστό ότι ο Προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών κ. Πέτρος Βέροϊος είχε διαφωνήσει έντονα με την απόρριψη της πρότασης Κρουσταλλάκη από την Ολομέλεια.

Όσοι αρμόδιοι έσπευσαν να υποστηρίξουν ότι «η ανάκριση είχε περατωθεί» και «η υπόθεση Κόκκαλη έκλεισε», διέπραξαν πρωτοφανές νομικό σφάλμα. Το ίδιο εσπευσμένες αποδεικνύονται και οι διθυραμβικές εκτιμήσεις υπέρ Κόκκαλη της προσκείμενης στον ίδιο μερίδας του Τύπου. Πράγμα που φαίνεται ότι έχει αντιληφθεί και ο ίδιος και γι' αυτό το λόγο έσπευσε να επιτεθεί –εκτός του κ. Κρουσταλλάκη– και εναντίον της κας Κοντοθανάση. Όπως μαθαίναμε από το *Flash* της κ. Ελένης Κόκκαλη, η «αρμόδια αντεισαγγελέας», η κ. Κοντοθανάση δηλαδή, είχε «στα χέρια της τη δικογραφία, για περαιτέρω έρευνα της υπόθεσης». Γνωρίζε λοιπόν και ο πρακτοράκος ότι η υπόθεση δεν θα έκλεινε και προχώρησε στις συνήθειες πλέον απειλές του προς τη δικαιοσύνη, με πρόσχημα τα «δικαιώματά του» ζητώντας να ενημερωθεί αμέσως επί

των ενεργειών της αντεισαγγελέως. Θα ενημερωθεί κατά την απολογία του.

Σε κάθε περίπτωση έχει ιδιαίτερη σημασία να αναφερθούμε στον πλήρως αντιφατικό τρόπο με τον οποίο σχολίασε ο Τύπος την απόφαση της Ολομέλειας Εφετών, γεγονός που αναδεικνύει με τον καλύτερο τρόπο τις εντάσεις και αμφισβητήσεις που προκάλεσε.

Τα διακείμενα φιλικά προς τον πράκτορα της Στάζι έντυπα, όπως το *Βήμα* του κ. Ψυχάρη και της κ. Μάνδρου, το *Καρφί* του κ. Κακαουνάκη, η *Αξία* των κ.κ. Θ. Νάνου και Κ. Μητσοτάκη και η φυλλάδα που μοιράζει ο Γ. Κύρτσος στο «μετρό» και τα «βενζινάδικα», έσπευσαν να κραυγάσουν υπέρ της υποτιθέμενης «νίκης» του χαφιεδάκου, γράφοντας για «πλήρη απαλλαγή Κόκκαλη» και ότι «η υπόθεση τέθηκε οριστικά στο αρχείο». Γεγονότα τα οποία δεν συνέβησαν διόλου.

Αλλά ούτε κι αυτοί δεν μπορούσαν να κρύψουν τις αντιφάσεις τους. Για παράδειγμα, το *Βήμα* της 27ης Ιουνίου διατυμπάνιζε από την πρώτη σελίδα του ότι «οριστικά και αμετάκλητα η Ολομέλεια Εφετών απέρριψε τα αιτήματα του Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου κ. Ευ. Κρουσταλλάκη για ορισμό εφέτη-ανακριτή στην υπόθεση του επιχειρηματία κ. Σωκράτη Κόκκαλη». Επειδή όμως η συντάκτρια του διθυραμβικού υπέρ Κόκκαλη κυρία Ιωάννα Μάνδρου γνωρίζει πολύ καλά ότι η δικονομία είναι μια πολύ δύσκολη επιστήμη και μπορεί κανείς να την πατήσει αν σπεύσει να αποφανθεί εσπευσμένα, στις μέσα σελίδες της η εφημερίδα διαπιστώνει ότι αυτό που έγινε τελικά ήταν να απορριφθεί μόνο το αίτημα για εφέτη ανακριτή και να επανέλθει η υπόθεση «στις πραγματικές της διαστάσεις – είναι σε εκκρεμότητα».

Ποιες είναι αυτές οι κατά το *Βήμα* πραγματικές διαστάσεις της υπόθεσης και η σοβούσα εκκρεμότητα; Όσα διαβάσαμε περί αυτού στη σελ. 11 της εφημερίδας αυτής είναι λίαν απο-

Σταύρου Ψυχάρη, κατέγραψε για μια ακόμα φορά την πραγματική αλήθεια, γράφοντας ότι οι «115» έπραξαν το καθήκον τους «υπερψηφίζοντας την εμπειριστατωμένη εισήγηση του κ. Παπαδάκη υπέρ της απόρριψης της θέσης να οριστούν εφέτες-ανακριτές». Από το ίδιο *Βήμα* πληροφορηθήκαμε για πρώτη φορά ότι ο κ. Χαρίδημος Παπαδάκης είναι προϊστάμενος του Εφετείου και θαυμάσαμε μάλιστα μια έγχρωμη φωτογραφία του.

Οφείλουμε ωστόσο να διαπιστώσουμε ότι η *Καθημερινή* ήταν καλύτερα πληροφορημένη από το *Βήμα*. Τέσσερις ημέρες πριν η Ολομέλεια Εφετών τέξει τον προαναφερθέντα μιν, την Κυριακή 22/6, περιέγραψε ένα άγριο παρασκήνιο και μια «γιγαντιαία προσπάθεια επηρεασμού της Ολομελείας Εφετών, προκειμένου να μην γίνει δεκτή η

η δεν έκλεισε

καλυπτικά για το άγριο παρασκήνιο της υπόθεσης, αλλά και της κατεύθυνσης στην οποία προσπαθεί απεγνωσμένα να την στρέψει ο Κόκκαλης. Γράφει λοιπόν η κυρία Μάνδρου ότι «αμετάκλητα και οριστικά η Ολομέλεια των Εφετών απέκρουσε κάθε ενδεχόμενο εμπλοκής της δικαιοσύνης σε αλλότρια έργα» και συνεχίζει: «Οι δικαστικοί λειτουργοί που μετείχαν στην Ολομέλεια εξέφραζαν τη θέση ότι η εισήγηση του προϊσταμένου του εφετείου κ. Χ. Παπαδάκη», υπέρ της απόρριψης δηλαδή της πρότασης Κρουσταλλάκη, «έδωσε τη δυνατότητα να αποτραπούν σενάρια εκμεταλλεύσεως του δικαστικού σώματος προς ίδιον όφελος από επιχειρηματικά και εκδοτικά συμφέροντα».

Δεν μας πληροφορεί όμως η καλή συνάδελφος ποια είναι αυτά τα «επιχειρηματικά και εκδοτικά συμφέροντα» που υπονομεύουν συνεχώς τον κ. Κόκκαλη και δεν αφήνουν τον άνθρωπο να ορθοποδήσει. Κυρίως όμως δεν μας πληροφορεί πώς οι εν λόγω δικαστικοί λειτουργοί πληροφορήθηκαν άραγε την ύπαρξη αυτών των σεναρίων. Υπάρχει μήπως κάποια καλά κρυμμένη δίοδος πληροφόρησης του δικαστικού σώματος, ή μερίδας του, για τα τεκταινόμενα στον επιχειρηματικό κόσμο; Αλλά έχουμε και μια άλλη απορία: Ποιοι είναι οι «δικαστικοί λειτουργοί» στους οποίους αναφέρεται το *Βήμα* και πώς μπορούν να ερμηνεύουν, έτσι στο άνετο και ανώνυμο, τις προθέσεις του κ. Παπαδάκη; Ποιος υπονομεύει το κύρος και το ανεπηρέαστο της δικαιοσύνης στην περίπτωση αυτή;

Στην ίδια ερμηνευτική γραμμή κινήθηκαν από τα έντυπά τους και οι γνωστοί μάρτυρες υπεράσπισης του Κόκκαλη κ.κ. Κακαουνάκης, Γ. Κύρτσος και Θ. Νάνος (μέσω της οικονομικής εφημερίδας *Αξία* ο τελευταίος): «η Ολομέλεια Εφετών αποφάσισε να μην αναμιχθεί στις επιχειρηματικές διενέξεις...».

Όπως όμως αναφέρεται σε ένα από τα πολυάριθμα έγγραφα της Στάζι που έχουμε στη διάθεσή μας, παρά το γεγονός ότι ο Σ. Κόκκαλης την υπηρέτησε ως πρόθυμος και υπάκουος πράκτορας, είχε και ένα μεγάλο μειονέκτημα σύμφωνα με τους εκπαιδευτές του: «Ο Ρόκκο έκανε συχνά λάθος εκτιμήσεις». Προφανώς ο πρακτοράκος διαπράττει και τώρα το ίδιο λάθος, επειδή όπως γνωρίζουμε πολύ καλά κανένας από τους γνωστούς αντιπάλους του δεν τον καταμήνυσε στη δικαιοσύνη. Όλα όσα συμβαίνουν ξεκίνησαν από τις μηνυτήριες αναφορές άλλων τις οποίες θα τις πληροφορηθεί και ο ίδιος και η κοινή γνώμη εγκαίρως.

Επανερχόμενοι στις πλήρως αντιτιθέμενες ερμηνείες που προκάλεσε η απόφαση της Ολομελείας Εφετών, σημειώνουμε ότι εφημερίδες όπως η *Ελευθεροτυπία* και η *Καθημερινή* κινήθηκαν σε αντίθετη κατεύθυνση από τα προαναφερθέντα έντυπα και έγραφαν μεταξύ άλλων: «Χωρίς να περάσει στην ουσία της υπόθεσης, αλλά επικαλούμενη τυπικούς λόγους και τυπικά δεοντολογικά κωλύματα, η Ολομέλεια του Εφετείου Αθηνών απέρριψε χθες το αίτημα του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να αναλάβει Εφέτης Ανακριτής την υπόθεση του επιχειρηματία Σ. Κόκκαλη. Ένα εσωτερικό όμως έγγραφο που ανέγνωσε ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών Π. Βέροιος [ΣΣ η πρόταση δηλαδή της κ. Κοντοθανάση περί συνέχισης της ανάκρισης] στην κεκλεισμένων των θυρών διάσκεψη της Ολομελείας δρομολογεί νέες εξελίξεις» (*Ελευθεροτυπία* της 27/6/03).

Σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα «Ο κ. Βέροιος ανέφερε στους εφέτες ότι με βάση τα υπάρχοντα στοιχεία συνηγορεί και ο ίδιος στην άποψη ότι πρέπει να συνεχιστεί η διερεύνηση της υπόθεσης, προαναγγέλοντας ότι θα διαβιβασθεί η δικογραφία και πάλι σε πρωτοδική ανακριτή».

πρόταση Κρουσταλλάκη», και πρόσθεσε, αναφερόμενη στην τελική πρόταση Παπαδάκη: «Μάλιστα κάποιοι ήδη μεταδίδουν με χαρά ότι ο εισηγητής που ορίστηκε θα αντιταχθεί στην παραγγελία Κρουσταλλάκη... δεν απομένει παρά να δούμε στις 26 Ιουνίου, αν αληθεύουν οι διαρροές, ή αν αυτά στήνονται για να εκθέσουν προκαταβολικά και τον διευθύνοντα το Εφετείο Αθηνών κ. Παπαδάκη». Είναι πρωτοφανές για το κύρος της Δικαιοσύνης να γράφονται τέτοια πράγματα και κυρίως να μην διαψεύδονται. Αντιθέτως να επιβεβαιώνονται μετά φωτογραφιών.

Αυτοί ήταν οι λόγοι για τους οποίους απορρίφθηκε τελικά η πρόταση Κρουσταλλάκη και η Ολομέλεια Εφετών έφτασε σε σημείο σύγκρουσης –άλλο πρωτοφανές– με τον προϊστάμενο εισαγγελέα εφετών κ. Βέριοιο, ο οποίος διερρήγγυε τα ιμάτιά του ότι δικονομικώς είναι ανεπίτρεπτα όλα αυτά. Εκείνοι που μας μπέρδεψαν ήταν ο εφέτης κ. Αθανασίου που ζήτησε να αναβληθεί η συζήτηση, πρόταση την οποία υποστήριξαν άλλοι 64 συνάδελφοί του.

«Πώς προέκυψε αυτό;» – αναρωτήθηκαν οι συνάδελφοι του δικαστικού ρεπορτάζ και ψάχνοντας-ψάχνοντας έπεσαν –πού αλλού;– πάνω στον αιώνιο Μητσοτάκη. Κανείς δεν μπορεί φυσικά να αμφισβητήσει το ανεπηρέαστο της δικαιοσύνης και να υποθέσει, ούτε εκ του ασφαλούς, ότι δήθεν ο Μητσοτάκης παρενέβη στο έργο της δικαιοσύνης. Προς Θεού! Μακριά απ' αυτόν τέτοιες προθέσεις και ενέργειες. Άλλωστε η ίδια η ευνομία της χώρας δεν θα του το επέτρεπε. Κατόπιν τούτου ζητούμε από τον πρόεδρο της ΝΔ να ζητήσει τη διερεύνηση των παρακάτω πληροφοριών που επιμένουν να βοούν τις τελευταίες ημέρες στα δημοσιογραφικά γραφεία.

Λένε λοιπόν αυτές οι πληροφορίες: Μόλις ο Αρχάγγελος της Κάθαρσης και μοναδικός διατιμητής της πληροφωρήθηκε ότι ο φάκελος Κόκκαλη οδεύει προς την Ολομέλεια Εφετών, έσπευσε στις 29/5 να δηλώσει από το βήμα της Βουλής, τελείως στο άσχετο, ότι «η διερεύνηση της υπόθεσης αυτής καθυστερεί μήνες και πρέπει να ανατεθεί σε εφέτη-ανακριτή». Τζάμπα μάγκας; – θα αναρωτηθείτε, και θα διαφωνήσουμε

Ο «Αρχιερέας της κάθαρσης» φτάνει πάντοτε στην ώρα του...

μόνο στο τζάμπα. Την ώρα που η υπόθεση είχε πάρει τον κανονικό δρόμο της, ο επίτιμος της ΝΔ εμφανίστηκε από το πουθενά, διεκδικώντας πρωταγωνιστικό ρόλο στις παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις με τον πράκτορα, με ανταλλάγματα που όλοι μπορούν να εικασουν.

Το έκανε ο Μητσοτάκης αυτό; – αναρωτηθήκαμε μόλις κάποιες κακές ασφαλώς γλώσσες μάς μετέφεραν την ανυποστήρικτη αυτή πληροφορία. «Δεν είναι δυνατόν...». Η βεβαιότητά μας όμως περί της εντιμότητας του επιτίμου άρχισε να κλωνίζεται κάπως, όταν οι ίδιες κακές γλώσσες μάς παρέθεσαν και ημερολόγιο των επισκέψεων που πραγματοποίησε η ιδιαιτέρα του κ. Μητσοτάκη, ονόματι Σάκη Κυπραίου, στο Μέγαρο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας. Τελικά, όπως πληροφορηθήκαμε, η εν λόγω κυρία μετέβη εκεί μόνο και μόνο για να πληροφορηθεί ο επίτιμος λεπτομέρειες για την πορεία μιας υπόθεσης που ενδιαφέρει την κοινή γνώμη. Διαψεύδονται επίσης ως ανυποστήρικτες οι πληροφορίες ότι η καλή μας Σάκη διατηρούσε παράλληλα ανοικτή γραμμή επικοινωνίας και με τον Γ.Γ. του Υπουργείου Δικαιοσύνης κ. Γαβριήλ. Αν είναι ποτέ δυνατόν ο Μητσο-

τάκης ηγέτης να παίζει και με την κυβέρνηση τέτοιες κρίσιμες ώρες για την πολιτική ζωή του τόπου. Ως ανυποστήρικτες διαψεύδονται επίσης και οι πληροφορίες ότι η πολιτική εκστρατεία της Θεοδώρας για τη θέση του Δημάρχου διεξήχθη από εταιρεία επικοινωνίας, η οποία ανήκει σε παρακοιμώμενο του πρακτοράκου της Στάξι. Το μεγάλο ερώτημα είναι πάντως, γιατί ο άλλος σύμβουλος του Μητσοτάκη, ο πρώην πρόεδρος του Αρείου Πάγου Β. Κόκκινος επιτέθηκε ανοικτά στον κ. Κρουσταλλάκη από τις στήλες της οικονομικής εφημερίδας *Αξία*. Η εφημερίδα αυτή ελέγχεται από τον στενότερο συνεργάτη του Κόκκαλη Θεόδωρο Νάνο. Πριν από λίγο καιρό ο κ. Νάνος τα είχε σπάσει με τον Κόκκαλη, διαβλέποντας το τέλος του, και βρήκε πολιτικό καταφύγιο στον Μητσοτάκη. Γεφυροποιός όμως όπως πάντα ο επίτιμος, κατάφερε τελικά να εξουδετερώσει την απειλή Νάνου κατά Κόκκαλη, να υπονομεύσει την προσπάθεια Κρουσταλλάκη και ταυτόχρονα να εμφανισθεί ως κατήγορος του Κόκκαλη.

Τελικά αυτό που κυριάρχησε στο άγριο παρασκήνιο συνδιαλλαγής που περιέγραψε η *Καθημερινή* ήταν μάλλον ο Μητσοτάκης. Και αντί άλλης προτάσεως συνιστούμε στον Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας να μελετήσει προσεκτικά, προ των εκλογών, το παρακάτω «ανέκδοτο». Γιατί μάλλον θα πρέπει να γελάμε με όσα συμβαίνουν:

«Είχε έλθει λέει στην Αθήνα ο βασιλιάς της Σαουδικής Αραβίας και μεταξύ των άλλων παρέθεσε γεύμα στην πολιτική ηγεσία του τόπου. Χρυσά μαχαιροπήρουνα, ασημένια πιάτα, πλατινένια κηροπήγια και βάλε. Κάποια στιγμή ο Μητσοτάκης βλέπει τον Παπανδρέου να βουτάει ένα χρυσό κουταλάκι και να το βάζει στην τσέπη. Αγανακτισμένος αρχίζει να σκέφτεται πώς ν' αντιδράσει. Ζητάει που λέτε το λόγο και αρχίζει: "Μεγαλειότατε, κυρίες και κύριε, πήρα το λόγο για να σας παρουσιάσω ένα θαύμα... το βλέπετε αυτό το χρυσό κουταλάκι; Θα το βάλω τώρα στην τσέπη μου και αυτόματα θα βρεθεί στην τσέπη του ...Ανδρέα"». Πήρε δηλαδή το κουταλάκι και ταυτόχρονα εξέθεσε τον «αιώνιο» αντίπαλό του.

Η πρόσφατη εισβολή στο Ιράκ δεν συνιστά ασφαλώς πρωτοτυπία των Αμερικανών, ούτε βεβαίως και των «συμμάχων» τους Βρετανών. Μπορεί αυτή τη φορά να ξεπεράσθηκαν κατά πολύ τα όρια της διεθνούς νομιμότητας και να χρησιμοποιήθηκαν προσχήματα που τελικά δεν έπεισαν κανέναν, ενώ αντίθετα ήταν φανερό ότι στόχευαν στην επιβολή απόλυτου πολιτικού και κυρίως οικονομικού ελέγχου σε ολόκληρη την περιοχή της Μέσης Ανατολής – γι' αυτό και οι έντονες αντιδράσεις κυβερνήσεων, όπως και οι τεράστιες λαϊκές κινητοποιήσεις σ' όλο τον κόσμο. Όμως δεν ήταν η πρώτη, αλλά και όπως δείχνουν τα πράγματα δεν θα είναι ούτε η τελευταία στρατιωτική επιχείρηση των ΗΠΑ στο πλαίσιο της προσπάθειάς τους να επιβάλουν την κυριαρχία τους στον πλανήτη.

Μιας προσπάθειας που με πρόσχημα σήμερα την απειλή της παγκόσμιας τρομοκρατίας, ή ακόμη πριν από μερικά χρόνια του κομμουνιστικού κινδύνου, συνεχίζεται αδιαλείπτως εδώ και πολλές δεκαετίες, όχι κατ' ανάγκη πάντα με τη χρήση στρατιωτικών μέσων, οπωσδήποτε όμως με βρόμικες μεθόδους, όπου τον πρώτο λόγο έχουν η τρομοκρατία, η εξαγορά συνειδήσεων, οι εκβιασμοί, οι συνωμοσίες και ακόμα οι πολιτικές δολοφονίες. Μεθόδους που διεκπεραιώνονται με τη βοήθεια κατά κύριο λόγο των διαφόρων μυστικών υπηρεσιών, με προεξάρχουσα την CIA, αλλά και φανερών

υπηρεσιών και ιδρυμάτων, μέσω των οποίων διοχετεύονται τεράστια χρηματικά ποσά για την ικανοποίηση των επιθυμητών στόχων.

Στο προηγούμενο τεύχος του Αντί δημοσιεύθηκε ένα άρθρο του πρώην πράκτορα της CIA και σήμερα γνωστού συγγραφέα Φίλιπ Αίητζη, ο οποίος, με αφορμή την κατάσταση στην Κούβα, περιγράφει λεπτομερώς το εύρος των αμερικανικών προσπαθειών για την ανατροπή του καθεστώτος του Φιντέλ Κάστρο και μαζί όλο το φάσμα εκείνων που συμμετέχουν, καθώς και τις παραμέτρους των προσπαθειών αυτών, που απλώνονται σε όλη την αμερικανική ήπειρο, στην Ασία, στην Αφρική, αλλά και στην Ευρώπη – τις γνωρίσαμε κι εδώ στην Ελλάδα – μέσω κάποιων «ανεξάρτητων» ενώσεων πολιτών, κάποιων πολιτικών κομμάτων, δημοσιογράφων και άλλων εργαζομένων και διανοουμένων, που σκοπό έχουν να προκαλούν αναταραχές και να συμβάλλουν στην ανατροπή μη αρεστών πολιτικών καθεστώτων.

Σήμερα το Αντί φιλοξενεί αποσπάσματα μιας αντίστοιχης έρευνας της βιβλιογράφου Ρόντα Νόιγκεμπαουερ, από το Πανεπιστήμιο Λατινοαμερικανικών Μελετών της Καλιφόρνια στο Ρίβερσαϊντ, που παρουσιάστηκε σε ένα συνέδριο του Λος Άντζελες και περιγράφει το ρόλο κάποιων «ανεξάρτητων βιβλιοθηκών» που «στήνονται» από τις αμερικανικές υπηρεσίες σε διάφορες χώρες.

ΗΠΑ-Κούβα: Ο πόλεμος των... βιβλίων

Της Ρόντα Νόιγκεμπαουερ

Με τον συνάδελφό μου Λάρι Όμπεργκ, από το Πανεπιστήμιο Γουίλαμετ, είμαστε οι πρώτοι αμερικανοί ειδικοί σε θέματα βιβλιοθηκών που επισκεφθήκαμε την Κούβα το 2000 και είδαμε από κοντά τις λεγόμενες «ανεξάρτητες βιβλιοθήκες» που είχαν δημιουργηθεί στη χώρα.

Στις συνεντεύξεις που είχαμε μάλιστα με ιδιοκτήτες τέτοιων βιβλιοθηκών, ανακαλύψαμε ότι οι βιβλιοθήκες τους ήταν προσεκτικά επιλεγμένα σημεία επαφών των εκπροσώπων του Τομέα Αμερικανικών Συμφερόντων [αμερικανικής αποστολής ισοδύναμης με πρεσβεία στην Αβάνα] και άλλων που έρχονται σε τακτά διαστήματα από τις ΗΠΑ για να μεταφέρουν υλικά και χρήματα.

Επίσης ανακαλύψαμε ότι, αποδεχόμενοι υλικό κατά της κουβανικής κυβέρνησης και δημιουργώντας τις «ανεξάρτητες βιβλιοθήκες», οι ιδιοκτήτες τους νομιμοποιούνταν να αμείβονται

σε μηνιαία βάση για «νοικιασμένες υπηρεσίες», όπως είπε κάποιος από αυτούς.

Έτσι, έχοντας από «πρώτο χέρι» πληροφορίες για τις μεθόδους, τις δραστηριότητες και τις αμερικανικές «επαφές» τους, κατορθώσαμε ο Λάρι κι εγώ να προσθέσουμε ορισμένα νέα στοιχεία γύρω απ' αυτές τις «βιβλιοθήκες» σε μια συζήτηση που γινόταν από σχετικούς κύκλους διεθνώς και μέχρι την επιστροφή μας τουλάχιστον, ήταν απόλυτα κυριαρχούμενη από τους πάτρονές τους στις ΗΠΑ, μία οργάνωση με την επωνυμία «Φίλοι των Κουβανικών Βιβλιοθηκών», που ιδρύθηκε το 1999 από Αμερικανούς και κάποιους κουβανούς φυγάδες.

Η έρευνά μας απέδειξε ότι αυτό που η παραπάνω οργάνωση εκφράζει, δηλαδή «μια πίεση για την ελευθερία της διανοήσης», ήταν απλώς μέρος ενός στρατηγικού σχεδίου στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής των ΗΠΑ, το οποίο στήριζε τη δημιουργία μιας «α-

νοιχτής κοινωνίας πολιτών» στην Κούβα, με τη χρηματοδότηση διαφόρων ομάδων αντικαθεστωτικών.

ΟΙ ΕΠΙΣΗΜΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Πριν όμως αναλύσω το θέμα των «ανεξάρτητων βιβλιοθηκών», θ' αναφερθώ για λίγο στις «κρατικές βιβλιοθήκες», όπως αποκαλούνται ειρωνικά από τους αντιπάλους του κουβανικού καθεστώτος, για να δείξω το επίπεδο του επαγγελματισμού των υπευθύνων, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε καθημερινή βάση, καθώς και το παρασκήνιο της κριτικής που ασκείται εναντίον τους από αυτούς που βρίσκονται εκτός Κούβας.

Οι κοινωνικές και πολιτιστικές προτεραιότητες της κουβανικής επανάστασης επηρέασαν την εξέλιξη της χώρας από το 1959, με κατάληξη την καθαρή έμφαση στην εκπαίδευση, στα γράμματα, στην κουλτούρα και τις τέχνες. Η έμφαση αυτή μάλιστα έχει δημιουργήσει μια κοινωνία πλούσια σε εκπαιδευ-

τικές, πολιτιστικές και διανοητικές ευκαιρίες, και ένα λαό εγγράμματο, με υψηλή εκπαίδευση, που διαβάζει πολύ. Παράλληλα δημιούργησε βιβλιοθήκες με δυναμικά εκπαιδευτικά προγράμματα, προκειμένου να ικανοποιήσουν τη μεγάλη ζήτηση υλικού για ανάγνωση.

Χαρακτηριστικό είναι ότι σήμερα στην Κούβα, παρά τα τεράστια προβλήματα που αντιμετωπίζει, λειτουργούν περίπου 400 δημόσιες και πάνω από 6000 σχολικές βιβλιοθήκες σε ολόκληρη τη χώρα (πριν από την επανάσταση του 1959, υπήρχαν μόλις 32 δημόσιες και πολύ λιγότερες σχολικές βιβλιοθήκες).

Η Κούβα είναι ένα έθνος αναγνωστών, πράγμα που δεν εκπλήσσει αν ληφθεί υπόψη ότι σύμφωνα με εκθέσεις του Προγράμματος Ανάπτυξης του ΟΗΕ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, οι εγγράμματοι στη χώρα φτάνουν το 97%, ενώ οι χρήστες των βιβλιοθηκών έχουν συνήθως να επιλέξουν από μια μεγάλη ποικιλία αναγνωστικού υλικού, από την κλασική και τη μοντέρνα φιλολογία, κυρίως από τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, μέχρι ιστορικά και πολιτικά κείμενα από ολόκληρο τον κόσμο, περιλαμβανομένων και κειμένων που έχουν γραφτεί από Κουβανούς του εξωτερικού, μεταξύ των οποίων και φυγάδες που κυκλοφορούν στο Μαϊάμι, όπως ο Ρεϊνάλντο Αρένας ή ο Καμπρέρα Ινφάντε.

Εμείς οι ίδιοι στην έρευνά μας βρήκαμε βιβλία με θέματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ελευθερία της διανοήσης, η δημοκρατία και ακόμα ο καπιταλισμός, και όπως μας είπε ο Γενικός Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης «Χοσέ Μαρτί», καθηγητής Ελιάδες Ακόστα Μάτος, «δεν υπάρχουν απαγορευμένα βιβλία στην Κούβα, εκτός από εκείνα που δεν έχουμε χρήματα να αγοράσουμε».

Τα πρώτα χρόνια η κυβέρνηση της Κούβας έκανε σοβαρές επενδύσεις στον τομέα των βιβλιοθηκών. Στην πορεία όμως το εμπάργκο που επέβαλαν οι ΗΠΑ και ακολούθησαν και οι υπόλοιπες χώρες της Δύσης επέφερε πολλές αλλαγές, περιορίζοντας τη δυνατότητα ανανέωσης και εμπλουτισμού του διαθέσιμου αναγνωστικού υλικού, ιδι-

αίτερα αν προσθέσουμε σ' όλα τ' άλλα και τους περιορισμούς στην έκδοση βίζας από την πλευρά των Αμερικανών σε κουβανούς διανοούμενους που επιθυμούν να ταξιδέψουν στις ΗΠΑ.

Για το λόγο αυτό οι διευθυντές των βιβλιοθηκών ζητούν κάθε δυνατή συνεργασία με ομολόγους τους απ' όλο τον κόσμο, προκειμένου να βρουν και να προμηθευτούν έστω τα βιβλία που αφορούν την Κούβα, ιδιαίτερα κουβανών συγγραφέων που ζουν στο εξωτερικό, «ανεξάρτητα από τις πολιτικές πεποιθήσεις τους». Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα πετυχαίνουν συνεργασία με αμερικανικές βιβλιοθήκες, οι οποίες ανταποκρίνονται σε κάποιο βαθμό, ενώ συχνά οι κουβανοί αρμόδιοι ζητούν βοήθεια από διάφορους ξένους διανοούμενους που επισκέπτονται ιδιωτικά την Κούβα.

ΟΙ «ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ»

Έχοντας δώσει μια εικόνα των όσων συμβαίνουν στο χώρο των επίσημων βιβλιοθηκών στην Κούβα, θα έλθω στο θέμα των «ανεξάρτητων βιβλιοθηκών», στον τρόπο λειτουργίας τους και στην υποστήριξή τους από έναν ολόκληρο μηχανισμό που δρα εκτός Κούβας κι έχει δημιουργήσει ένα σοβαρό ζήτημα, για να καταλήξω στη δημόσια και νομικά κατοχυρωμένη υποστήριξη που παρέχει η αμερικανική κυβέρνηση σ' αυτούς τους λεγόμενους «αντικαθεστωτικούς».

Τα στοιχεία μας προέρχονται από τις επισκέψεις μας σε καμιά δεκαπενταριά τέτοιες βιβλιοθήκες σε διάφορες πόλεις, περιλαμβανομένων της Αβάνας και του Σαντιάγο, καθώς και από τις αναζητήσεις μας στην ιστοσελίδα του Cubanet.org, που έχει δημιουργηθεί στο Μαϊάμι με τη συνεργασία κουβανών φυγάδων και Αμερικανών κι αποτελεί τον κύριο υποστηρικτή του «Προγράμματος Ανεξάρτητων Βιβλιοθηκών».

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι ιδιοκτήτες βιβλιοθηκών μάς προσκαλούσαν στο σπίτι τους για να συζητήσουμε, ενώ σε άλλες οι βιβλιοθήκες είχαν αναστείλει τη λειτουργία τους, επειδή οι ιδιοκτήτες τους είχαν διαφύγει στις ΗΠΑ. Σε μια περίπτωση μάλι-

στα ανακαλύψαμε ότι ο ιδιοκτήτης μιας «βιβλιοθήκης» είχε μεταβεί στις ΗΠΑ πριν από έξι χρόνια· παρ' όλ' αυτά εξακολουθούσε το όνομά του να διατηρείται στις λίστες της ιστοσελίδας του Cubanet ως περίπτωση διευθυντή μιας βιβλιοθήκης του Σαντιάγο που υφίσταται «καταπίεση» και «εκφοβισμό» γι' αυτή τη δραστηριότητά του.

Στις επισκέψεις μας διαπιστώσαμε ότι οι περισσότερες από τις «βιβλιοθήκες» είχαν ένα μικρό κατάλογο βιβλίων, σε ιδιωτικά σπίτια, με τίτλους ανάλογους με κείνους που βρίσκεις στα σπίτια των περισσότερων Κουβανών ή στις δημόσιες βιβλιοθήκες, βιβλία δηλαδή που έχουν εκδοθεί στην Κούβα από την κουβανική κυβέρνηση. Είχαν όμως και μια ευάριθμη συλλογή υλικού από τις ΗΠΑ, περιλαμβανομένων εκδόσεων του Cubanet, του «Εθνικού Αμερικανοκουβανικού Ιδρύματος», του «Κέντρου για μια Ελεύθερη Κούβα», του Ediciones Universal, του Cartas de Cuba, ένα βιβλίο του Βάσλαφ Χάβελ, καθώς και ανατυπώσεις από ιστοσελίδες ομάδων αντικαθεστωτικών Κουβανών.

Πολλές από τις ανατυπώσεις ιστοσελίδων είχαν τα στοιχεία του γραφείου του Τομέα Αμερικανικών Συμφερόντων, μέλη του προσωπικού του οποίου επισκέπτονται τις «βιβλιοθήκες» σε μηνιαία βάση, προκειμένου να φέρουν το υλικό αυτό μαζί με χρήματα. Στην ιστοσελίδα του Τομέα Αμερικανικών Συμφερόντων άλλωστε βρήκαμε καταγραμμένο ένα «Πρόγραμμα Βιβλίων», στο οποίο περιγράφεται ολόκληρο το σχέδιο εφοδιασμού με υλικό «ενός μεγάλου αριθμού κουβανικών ιδρυμάτων, επαφών και ανθρώπων με επιρροή, στην Αβάνα και άλλες περιοχές της χώρας, ανάλογα με τα ιδιωτικά ενδιαφέροντα». Στο υλικό αυτό περιλαμβάνονται βιβλία, περιοδικά και πληροφοριακά έντυπα για θέματα όπως δημοσιογραφία, πολιτικές επιστήμες, αμερικανική φιλολογία και μαθήματα αγγλικής γλώσσας.

Ένα άλλο σημείο που θελήσαμε να ξεκαθαρίσουμε ήταν οι συχνές καταγγελίες εκ μέρους της οργάνωσης «Φίλοι των Κουβανικών Βιβλιοθηκών» στο Μαϊάμι, που κυκλοφορούν ευρέως στις ΗΠΑ, αλλά και σ' ολόκληρο τον κόσμο,

για καταπίεση των ιδιοκτητών «ανεξάρτητων βιβλιοθηκών», για κατάσχεση των βιβλίων τους και για συστηματικό εκφοβισμό τους από τις μυστικές υπηρεσίες της χώρας.

Στις ερωτήσεις μας, κανένας ιδιοκτήτης «βιβλιοθήκης» δεν επιβεβαίωσε τις καταγγελίες της οργάνωσης των «Φίλων», ενώ αρκετοί μάς είπαν ότι είχαν συλληφθεί κατά καιρούς και κρατηθεί πρόσκαιρα, αλλά μας ξεκαθάρισαν ότι αυτό έγινε εξαιτίας «αντιστασιακής δράσης» ή για παραβάσεις του νόμου, κυρίως σε προσπάθειες να διαφύγουν παράνομα από τη χώρα, όχι όμως για δραστηριότητες που έχουν σχέση με τη λειτουργία των «βιβλιοθηκών» τους.

Οι περισσότεροι ιδιοκτήτες «βιβλιοθηκών», οι οποίοι συχνά εμφανίζονται και σαν «ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι», αναφέρονται επίσης στις σελίδες του Cubanet είτε ως ηγετικά είτε ως απλά στελέχη των αντιπολιτευόμενων κομμάτων που έχουν δημιουργηθεί στις ΗΠΑ, όπως το Κόμμα Δημοκρατικής Αλληλεγγύης ή το Κουβανικό Κόμμα Ορθόδοξης Ανανέωσης, ή λέγεται ότι συνδέονται άμεσα με το Επαναστατικό Κουβανικό Δημοκρατικό Διευθυντήριο που είναι εγκατεστημένο στη Φλόριντα.

Οι ίδιοι ωστόσο λένε ότι χρησιμοποιούν τις συλλογές των βιβλίων που διαθέτουν για να ενισχύσουν την ιδέα της αντίστασης στον κουβανικό πληθυσμό, «όπως τους έχει ζητηθεί» για τις υπηρεσίες τους μάλιστα είναι εφοδιασμένοι με άφθονο ηλεκτρονικό και επικοινωνιακό υλικό, με επιπλέον τηλεφωνικές γραμμές, με φαξ και ηλεκτρικές γραφομηχανές, τη στιγμή που δημόσιες βιβλιοθήκες περιμένουν πολύ καιρό μέχρι ν' αποκτήσουν μία και μόνο τηλεφωνική γραμμή.

Οι ίδιοι πάντως, σαν «ανεξάρτητοι βιβλιοθηκάριοι» και «ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι», συντάσσουν συχνά ανακοινώσεις και ενημερωτικά δελτία περί καταπίεσής τους από τις κουβανικές αρχές, τα οποία αξιοποιούνται από την οργάνωση των «Φίλων» και το Cubanet, που τα διοχετεύουν σε διεθνή μέσα ενημέρωσης και ινστιτούτα. Πολλά από αυτά, όπως το BBC, το ABC News, η *Ουάσιγκτον Ποστ*, οι Ρεπόρτερς Χωρίς Σύνορα, η Διεθνής Ομο-

σπονδία Ενώσεων Βιβλιοθηκών, η Επιτροπή των Ινστιτούτων για την Ελεύθερη Πρόσβαση και Ελευθερία της Έκφρασης, η Ένωση Βιβλιοθηκών Καναδά, ή η Διεθνής Αμνηστία, πείθονται και κατά καιρούς καταγγέλλουν την υποτιθέμενη καταπίεση, με βάση τα «στοιχεία» που τους διοχετεύονται είτε με απλά ενημερωτικά δελτία, είτε με συνεντεύξεις «ανεξάρτητων βιβλιοθηκάρων» που προβάλλονται ανάλογα από την οργάνωση των «Φίλων».

Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ η οργάνωση των «Φίλων» προβάλλει τους ιδιοκτήτες «βιβλιοθηκών» ως μαχητές για τα ανθρώπινα δικαιώματα και υποστηρικτές της ελεύθερης διανοήσης, οι ίδιοι χαρακτήρισαν τη δουλειά τους «πολιτική αντιπολίτευση», καθώς πολλοί από αυτούς υπήρξαν αντικαθεστωτικοί για πολλά χρόνια, και όπως μας είπαν, σκόπιμα συνδέθηκαν με ενέργειες από το εξωτερικό, διότι αισθάνονται ότι μια επέμβαση απ' έξω είναι νόμιμη ενέργεια για την αποσταθεροποίηση της χώρας.

Το γεγονός ωστόσο ότι δρουν, είτε ως «ανεξάρτητοι βιβλιοθηκάριοι» είτε ως «ανεξάρτητοι δημοσιογράφοι», αποδεικνύει ότι μέχρι κάποιου σημείου υπάρχει στην Κούβα ελευθερία της διανοήσης και όχι μόνο αυτής. Έτσι έχουν την ελευθερία να αντιστέκονται στο καθεστώς, ελευθερία να συγκεντρώνονται και να συζητούν, ελευθερία να διαβάζουν, ελευθερία να συγκεντρώνουν και να μοιράζουν αντικυβερνητικό υλικό και ακόμα να επιδιώκουν να ανατρέψουν την κυβέρνηση. Είναι επίσης ελεύθεροι να παίρνουν χρήματα από πηγές εκτός της χώρας, να συζητούν με τους γείτονές τους, αλλά και με ξένους επισκέπτες, για τις δραστηριότητές τους και τους στόχους τους, καθώς και για τις σχέσεις τους –και τις αμοιβές τους– με μία ξένη, επιθετική κυβέρνηση.

Και συνεχίζουν να δρουν. Συνεχίζουν να στέλνουν πληροφορίες στο Ράδιο Μαρτί, στο Cubanet και σε άλλα μέσα. Συνεχίζουν να μιλούν στα ξένα μέσα ενημέρωσης και σε ξένους διανοούμενους και διπλωμάτες. Και βεβαίως συνεχίζουν να αμείβονται πολύ καλά για τις «νοικιασμένες υπηρεσίες» τους.

ΜΙΣΕΛ ΦΟΥΚΩ

ΕΓΩ, Ο ΠΙΕΡ ΡΙΒΙΕΡ,

ΠΟΥ ΕΣΦΑΞΑ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ,
ΤΗΝ ΑΔΕΡΦΗ ΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ
ΑΔΕΡΦΟ ΜΟΥ...

Πρόκειται για τον λόγο
ενός εγκληματία ή το
παραλήρημα ενός τρε-
λού;

Πρόκειται, εντέλει για
τη διαμάχη του δικαστι-
κού με τον πρωτοεμφα-
νιζόμενο τότε ψυχιατρι-
κό λόγο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΕΔΡΟΣ

Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ 106 78
ΤΗΛ. 210-38.09.712

www.kedros.gr / books@kedros.gr

Σίλβιο Μπερλουσκόνι: Πλακατζής και επικίνδυνος

Χωρίς απώλειες έληξε τελικά η διαμάχη ανάμεσα στον γερμανό Καγκελάριο Γκέρχαρντ Σρέντερ και τον ιταλό πρωθυπουργό Σίλβιο Μπερλουσκόνι, με αφορμή την απρεπή συμπεριφορά του δευτέρου στην Ευρωβουλή, όπου έμμεσα ταύτισε έναν γερμανό ευρωβουλευτή με ναζί. Οι δύο πρωθυπουργοί είχαν μία τηλεφωνική επικοινωνία, στην οποία ο Μπερλουσκόνι είπε ότι «λυπάται» για το συμβάν, κάτι που αποδέχτηκε ο Σρέντερ, παρ' όλο που αυτό ήταν πολύ μακριά από το «συγγνώμη» που απαιτούσε από την πλευρά του Ιταλού.

Και είναι βέβαιο ότι η υποχώρηση και των δύο ανδρών επιβλήθηκε από την αρχή που έχει διαμορφωθεί στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να καλύπτουμε ή να ξεπερνάμε τις μικρές διαφωνίες μας, αφενός για να μη δημιουργούμε αρνητική εικόνα μέσα και έξω από την Ευρώπη κι αφετέρου να μπορούμε να διαφωνούμε στα σοβαρότερα θέματα. Πόσο όμως έληξε πραγματικά η υπόθεση αυτή;

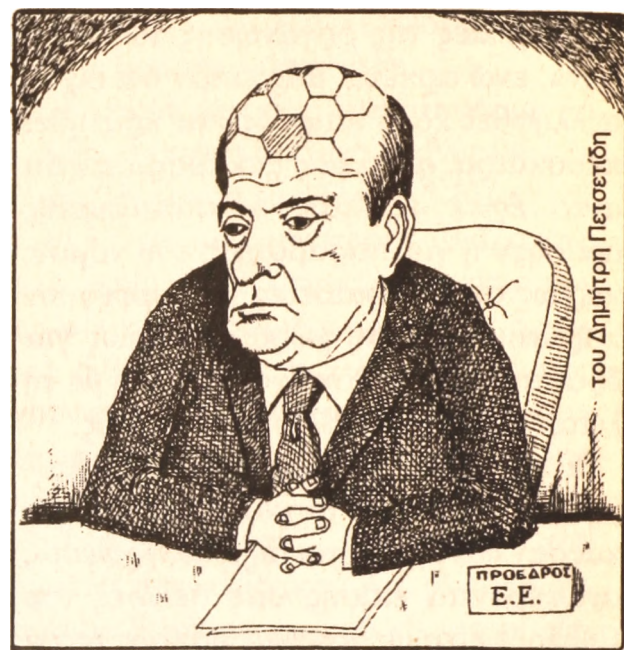
Στη διεθνή κοινή γνώμη έμεινε η εντύπωση ότι το πρόβλημα βρισκόταν μόνο στην απρεπή συμπεριφορά του ιταλού πρωθυπουργού. Στην πραγματικότητα όμως δεν ήταν μόνο η επιθετικότητα του Μπερλουσκόνι κατά του γερμανού ευρωβουλευτή, ή το γεγονός ότι ένας ιταλός ακροδεξιός και «πλακατζής», πρώην πλασιέ ηλεκτρικών συσκευών και σήμερα πρωθυπουργός, αποκάλεσε έμμεσα ένα γερμανό σοσιαλδημοκράτη βουλευτή «ναζί» – με αποτέλεσμα εκείνος, σε απάντηση, να χαρακτηρίσει τον Μπερλουσκόνι «φασίστα».

Το κύριο πρόβλημα βρίσκεται κατ' αρχήν στο ότι η απαράδεκτη συμπεριφορά του Μπερλουσκόνι εκδηλώθηκε μέσα στο Ευρωκοινοβούλιο, όπου έκανε τις προγραμματικές δηλώσεις του για την εξάμηνη προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναλάμβανε η χώρα του. Συμπεριφορά που προκάλεσε

δικαιολογημένα αντιδράσεις, αλλά και έδωσε «όπλα» σε κάποιους που επιθυμούν την τακτοποίηση της ευρωπαϊκής προεδρίας σύμφωνα με τα δικά τους μέτρα και υποστηρίζουν τώρα ότι η περιοδική ανά εξάμηνο προεδρία εγκυμονεί κινδύνους και δεν μπορεί να είναι αποδοτική στην περίπτωση ανεύθυνων προέδρων.

Κατόπιν είναι η αιτία για την οποία «προκλήθηκε» –όπως είπε ο ίδιος– ο Μπερλουσκόνι: Δηλαδή οι αντιδράσεις μερίδας ευρωβουλευτών στο ότι ο σημερινός προεδρεύων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένας στυγνός επιχειρηματίας, χωρίς ηθικούς ή άλλους φραγμούς, ο οποίος, αφότου αναρριχήθηκε στην εξουσία, έχει καταφέρει να επιβάλει στη χώρα του ένα είδος δικτατορίας των Μέσων που ελέγχει, και σχεδόν δεν κρύβει τις απάτες που διενεργεί συστηματικά, για τις οποίες δωροδοκεί ακόμα και δικαστές (όσους δεν δέχονται τα δώρα του απλώς τους χαρακτηρίζει όργανα των κομμουνιστών). Αρνείται να δικαστεί για τις παράνομες πράξεις για τις οποίες κατηγορείται, ενώ πρόσφατα επέβαλε, χωρίς πολύ δυσκολία, στη βουλή της χώρας του να του παραχωρήσει πλήρη ασυλία έναντι του νόμου για όσο διάστημα θα είναι πρωθυπουργός.

Παρ' όλα αυτά, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποδέχεται τελικά αδιαμαρτύρητα, να προεδρεύεται από έναν κοινό απατεώνα, ο οποίος γράφει στα παλιότερα των υποδημάτων του τη νομοθεσία, είτε αυτή είναι η εθνική είτε η κοινή ευρωπαϊκή, αλλά και ορισμένες βασικές αρχές και ηθικές αξίες που υποτίθεται ότι αποτελούν τη ραχοκοκκαλιά της «ευρωπαϊκής οικογένειας», βάλλοντας εντέλει εναντίον της ίδιας της δημοκρατίας. Αντίθετα η ίδια η Ένωση είχε δείξει –πολύ σωστά– όλη τη σύμπνοια και την αποφασιστικότητά της, αντιδρώντας έγκαιρα και προκαλώντας, για καθαρά πολιτικούς λόγους, την παραίτη-

ση του ακροδεξιού και αντιευρωπαϊστή Χάιντερ που είχε εκλεγεί Καγκελάριος της Αυστρίας.

Όσο για την άποψη που θέλει τον Μπερλουσκόνι «δούρειο ίππο» των Αμερικανών στην Ευρώπη, απλώς και μόνο διότι συμφώνησε με τον πόλεμο στο Ιράκ, όπως άλλωστε συμφωνεί και με οτιδήποτε άλλο υπαγορεύει η Ουάσιγκτον, άρα είναι επικίνδυνος για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, είναι μάλλον υπερβολική. Το γεγονός ότι η προεδρία αυτής της περιόδου ανήκει στην Ιταλία είναι καθαρά συμπτωματικό κι έπειτα πόσο μπορεί να «γλείψει» τους Αμερικανούς περισσότερο από τον δικό μας Κ. Σημίτη;

Άλλωστε θα ήταν αφελές να πιστεύει κανείς ότι οι κίνδυνοι που απειλούν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση περιορίζονται μόνο σε έναν Μπερλουσκόνι, σε έναν Μπλερ, σε έναν Αθνάρ, που, χωρίς βεβαίως να παραγνωρίζει κανείς τον ρόλο τους, αποτελούν ωστόσο «προφάσεις εν αμαρτίαις», αν η ίδια η Ένωση δεν διαθέτει καθαρό πλέγμα βασικών αρχών, στόχων, δομών και θεσμών, που να διαμορφώνεται απ' όλους τους ευρωπαίους ηγέτες και να κινείται στη βάση του απόλυτου σεβασμού όλων των κρατών και των λαών που τη συνθέτουν.

Τουρκία: Επιμένουν οι στρατηγοί

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν από το στρατιωτικό κυρίως κατεστημένο της Τουρκίας αναμένονταν φυσικά πριν ακόμα αναρριχηθεί ο ίδιος στην εξουσία, και τώρα που εκδηλώνονται, είναι βέβαιο ότι δεν πρόκειται ν' απαλλαγεί σύντομα απ' αυτές.

Το τραγικό μάλιστα για τον Ερντογάν είναι ότι οι στρατηγοί βάλουν τόσο εναντίον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία η νέα κυβέρνηση επιδιώκει το συντομότερο να συνδέσει τη χώρα, όσο και των ΗΠΑ, μέχρι τώρα παραδοσιακό σύμμαχο της Τουρκίας, ενώ παράλληλα εξακολουθούν να παίζουν το δικό τους παιχνίδι σ' ό,τι αφορά στις σχέσεις της Τουρκίας με την Ελλάδα και στο Κυπριακό.

Οι αιτίες των προβλημάτων αυτών βρίσκονται σε ορισμένους φόβους των στρατηγών, αλλά και ορισμένων από τους παλαιούς πολιτικούς, όπως:

— Το ενδεχόμενο ενός διαμελισμού της Τουρκίας, με αφορμή τόσο την πρόσφατη αμερικανοβρετανική εισβολή στο Ιράκ, όσο και την επιβολή των μεταρρυθμίσεων που επιτάσσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τον πλήρη εκδημοκρατισμό της χώρας.

— Μια πλήρη απελευθέρωση στον πολιτικό και κοινωνικό τομέα, η οποία θα μπορούσε να απομακρύνει την Τουρκία από τη «γραμμή» του κοσμικού κράτους, που είχε επιβάλει ο Κεμάλ Ατατούρκ από το δεύτερο τέταρτο του περασμένου αιώνα και ισχύει μέχρι σήμερα, πράγμα που θα

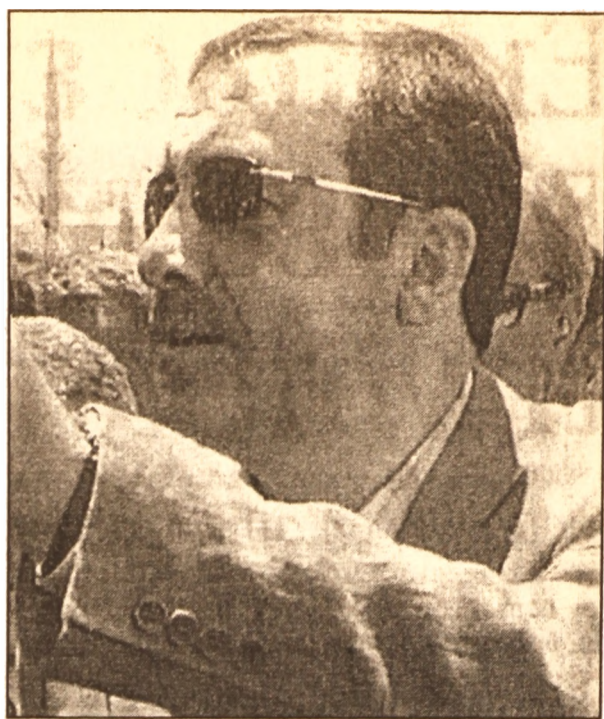
καθιστούσε δυνατή τη δημιουργία ενός ισχυρού ριζοσπαστικού ισλαμικού κινήματος.

Ένας άλλος φόβος είναι βεβαίως ότι ο στρατός θα πάψει πλέον να διαδραματίζει τον κυρίαρχο ρόλο που διαδραματίζει εδώ και δεκαετίες στις πολιτικές και τις άλλες εξελίξεις που σημειώνονται στη χώρα, κάτι που όπως είναι φυσικό, οι στρατηγοί αρνούνται να «καταπιούν».

Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν, πριν από την έναρξη της εισβολής στο Ιράκ οι τούρκοι στρατηγοί να δημιουργήσουν πρόβλημα στις σχέσεις της χώρας με τις ΗΠΑ, αρνούμενοι να επιτρέψουν την παροχή διευκολύνσεων στα αμερικανικά στρατεύματα, αν προηγουμένως δεν γίνονταν δεκτά ορισμένα σημαντικά αιτήματά τους, όπως κυρίως να επιτραπεί στην Τουρκία να θέσει υπό τον έλεγχό της το Βόρειο Ιράκ.

Εκτός από αυτό, μόλις την περασμένη εβδομάδα ο πρόεδρος Σεζέρ, εκφραστής ακριβώς αυτού του κατεστημένου, αποφάσισε να μπλοκάρει την υιοθέτηση μιας σειράς μεταρρυθμιστικών νόμων που είχαν προταθεί με βάση τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είχαν ήδη υιοθετηθεί από τη βουλή.

Βεβαίως η διαδικαστική, ουσιαστικά παρελκυστική τακτική του προέδρου Σεζέρ μπορεί να καθυστερήσει, αλλά όχι και να εμποδίσει αποφασιστικά τη μεταρρυθμιστική πορεία της κυβέρνησης Ερντογάν. Δεν θα είναι όμως το ίδιο εύκολα με την τροχοπέδη της ηγεσίας του στρατού, η

οποία σε μια αψυχολόγητη κρίση της προτείνει εδώ και καιρό να παραμερίσει η Τουρκία την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις ΗΠΑ, και να στραφεί προς την Ρωσία και το Ιράν.

Την περασμένη εβδομάδα Αμερικανοί, συνοδευόμενοι από κούρδους μαχητές, συνέλαβαν 11 τούρκους αξιωματικούς στο βόρειο Ιράκ, με την κατηγορία ότι σχεδίαζαν τη δολοφονία του κούρδου διοικητή του Κιρκούκ. Τρεις μέρες αργότερα οι τούρκοι αξιωματικοί αφέθηκαν ελεύθεροι, χάρη σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχε ο ίδιος ο πρωθυπουργός Ερντογάν με τον αμερικανό αντιπρόεδρο Ντικ Τσέινι, ωστόσο οι εντυπώσεις από την ενέργεια των Αμερικανών, με ξεκάθαρο στόχο τη στρατιωτική ηγεσία της Τουρκίας, παραμένουν.

Έτσι η κυβέρνηση της χώρας προσβλέπει αυτή τη στιγμή σε μια επίσκεψη που πρόκειται να πραγματοποιήσει στην Ουάσιγκτον ο υπουργός Εξωτερικών Αμπντούλάχ Γκιουλ, κυρίως όμως στις ετήσιες κρίσεις στα ανώτατα κλιμάκια της στρατιωτικής ηγεσίας που θ' αρχίσουν στο τέλος αυτού του μήνα.

Φουντώνει το αντάρτικο στο Ιράκ

«Τώρα ο κόσμος αισθάνεται ασφαλέστερος», είχε δηλώσει τον περασμένο Απρίλιο ο αμερικανός πρόεδρος Μπους ανακοινώνοντας το τέλος του «πολέμου» στο Ιράκ και την έναρξη των προσπαθειών για τη δημιουργία «κλίματος ασφάλειας, ελέγχου και ανασυγκρότησης» της χώρας. Δυο μήνες αργότερα όμως, εκείνοι που δεν αισθάνονται καθόλου ασφαλείς είναι οι ίδιοι οι Αμερικανοί και Βρετανοί που βρίσκονται στο Ιράκ, οι οποίοι αντιμετωπίζουν ένα διογκούμενο αντάρτικο από τους Ιρακινούς που επιμένουν ν' αρνούνται την «απελευθέρωση» τους.

Η Ουάσιγκτον και το Λονδίνο πάντως εξακολουθούν να υποβαθμίζουν το θέμα και υποστηρίζουν ότι πρόκειται για φανατικούς οπαδούς του κόμματος Μπάαθ του Σαντάμ Χουσεϊν· για το λόγο αυτό επικήρυ-

ξαν τον ίδιο τον Σαντάμ και τους δυο γιους του με ένα τεράστιο ποσό δολαρίων, τα οποία βεβαίως, αν πληρωθούν ποτέ, θα προέρχονται –για να μη ξεχνιόμαστε– από τις πωλήσεις του ιρακινού πετρελαίου.

Από την άλλη πλευρά, ο μεν Τόνι Μπλερ προσπαθεί απεγνωσμένα –και μάλλον τα καταφέρνει– να βγει από την κόλαση που δημιούργησαν οι καταγγελίες ότι παραπλάνησε το λαό της χώρας του σχετικά με την αναγκαιότητα της εισβολής στο Ιράκ, ο δε Τζορτζ Μπους σε μια προσπάθεια να αντιστρέψει το σε βάρος του διεθνές κλίμα ταξιδεύει στην Αφρική, μεταφέροντας στη βαλίτσα του μια δωρεά αρκετών εκατομμυρίων και μαζί την ελπίδα ότι αυτή θα πείσει τον κόσμο πως οι ΗΠΑ δεν είναι μια μόνο επιθετική χώρα αλλά αντίθετα μπορεί να έχει και αγαθές προθέσεις.

Το σχέδιο δράσης για την «ηλεκτρονική μάθηση»

του Σταύρου Κυρανάκη

Μέρος Β'

Το κοινοτικό πρόγραμμα για την «ηλεκτρονική μάθηση» (e-Learning) είναι, όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο μέρος, το επιστέγασμα της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα της σύνδεσης του εκπαιδευτικού χώρου με τις νέες τεχνολογίες, την ψηφιακή εποχή και το διαδίκτυο. Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική πρωτοβουλία εντάσσεται, όπως ήδη είδαμε, στο πλαίσιο του μεγάλου προγράμματος e-Ευρώπη το οποίο, σε μια προσπάθεια να προσδιοριστούν καλύτερα οι προτεραιότητές του και να αξιολογηθούν τα αποτελέσματά του, περιορίζεται σε μικρότερα σχέδια δράσης (e-Ευρώπη 2002 και e-Ευρώπη 2005). Θα μπορούσαμε επομένως να παρακολουθήσουμε τους στόχους αλλά και μια πρώτη αξιολόγηση του προγράμματος για την ηλεκτρονική μάθηση, μέσω των μέχρι σήμερα συμπερασμάτων αυτών των σχεδίων δράσεως. Στο e-Ευρώπη 2002 λοιπόν, αναγνωρίστηκε η σημαντική πρόοδος που είχε σημειωθεί όσον αφορά τη σύνδεση των σχολείων με το διαδίκτυο, και αποφασίστηκε η επίταση των προσπαθειών με τη σύνδεση των σχολείων και δικτύων έρευνας και τη διάθεση δικτυακών εκπαιδευτικών υπηρεσιών και πλατφορμών μάθησης για εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς. Συστάσεις έγιναν για επιτάχυνση της επιμόρφωσης του διδακτικού προσωπικού στις ψηφιακές τεχνολογίες και για εμπλουτισμό των σχολικών προγραμμάτων με νέες μεθόδους μάθησης και χρήσης νέων τεχνολογιών (www.europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l24226a.htm). Αντίστοιχα το σχέδιο δράσης e-Ευρώπη 2005, που εγκρίθηκε από το ευρωπαϊκό συμβούλιο της Σεβίλλης τον Ιούνιο του 2002, αποσκοπεί στην αύξηση της πα-

ραγωγικότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων και στη βελτίωση της ποιότητας, ενώ παράλληλα προσβλέπει και στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των νέων τεχνολογιών από τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ευρωπαίων πολιτών. Έχει δηλαδή έναν πιο «κοινωνικό χαρακτήρα» από το προηγούμενο, επιδιώκοντας την καθολική πρόσβαση και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, ανεξαρτήτως του εάν αυτός οφείλεται σε ιδιαίτερες ανάγκες, στην ηλικία, σε αναπηρίες ή σε ασθένειες. Τα στοχοθετημένα μέτρα του συγκεκριμένου σχεδίου δράσεως που σχετίζονται με την εκπαίδευση είναι τα εξής: ευρυζωνική πρόσβαση (υψηλή ταχύτητα και διαρκής πρόσβαση στο διαδίκτυο) για όλα τα σχολεία και τα πανεπιστήμια και παροχή δικτυακής πρόσβασης στους φοιτητές και στους ερευνητές από τα πανεπιστήμια μέχρι το 2005. Επίσης, εξάπλωση δικτύων και πλατφορμών με υπολογιστές που θα στηρίζονται σε υπολογιστική υποδομή υψηλών επιδόσεων μέχρι τα τέλη του 2003 και ένταση των δράσεων επιμόρφωσης ενηλίκων στις νέες τεχνολογίες. Αξίζει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την «ηλεκτρονική μάθηση» υιοθετεί τη συγκριτική αξιολόγηση (benchmarking) και προβλέπει μέτρα με σκοπό την ανάλυση, την καταγραφή και τη διάδοση ορθών πρακτικών (best practices) (www.europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l24226.htm).

Ολοκληρώνοντας την προσπάθεια να προσεγγίσουμε τα κοινοτικά κείμενα που αναφέρονται στην εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και στην ηλεκτρονική μάθηση, θα αναφερθούμε στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Καινοτομία στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης». Στόχος εδώ είναι η χάραξη γενικών γραμμών πολιτικής για την ενίσχυ-

ση της καινοτομίας, και μ' αυτή τη λογική γίνεται πρόταση για εισαγωγή νέων θεμάτων διδασκαλίας σχετικά με το επιχειρηματικό πνεύμα και τη διαχείριση της καινοτομίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στα ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2000γ: 23). Στις κύριες συστάσεις προς τα κράτη μέλη ζητείται αφενός η προώθηση της διάδοσης γνώσεων και τεχνολογιών μέσα από τα πανεπιστήμια· αφετέρου η ευρύτερη εφαρμογή των προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την αφομοίωση της νέας τεχνολογίας και τη μείωση του ελλείμματος των δεξιοτήτων (ό.π.: 29). Τέλος, στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η «Πρόταση για την έγκριση πολυετούς προγράμματος (2004-2006) για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (πρόγραμμα ηλεκτρονικής μάθησης)», στην οποία επιδεικνύεται ξανά μια μεγαλύτερη κοινωνική ευαισθησία αφού υπάρχει ειδική αναφορά στην καταπολέμηση του «ψηφιακού χάσματος» και στην ύπαρξη «λιγότερο ευνοημένων κατηγοριών χρηστών» (Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2002: 11).

Αξίζει να σταθούμε λίγο στη στάση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο εξετάζει κάθε φορά τις προτάσεις και τα προγράμματα της Επιτροπής για τις νέες τεχνολογίες και την εκπαίδευση. Να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο θεσμικό όργανο είναι άμεσα εκλεγμένο, εκπροσωπώντας στο σώμα του όλες της κοινωνικές ομάδες, ενώ η ευρύτερη λειτουργία του και ο «έλεγχός» του στα κείμενα της Επιτροπής κρίνεται ως ιδιαίτερα σημαντικός σε μια ευρύτερη προσπάθεια να μειωθεί το «δημοκρατικό έλλειμμα» στο χώρο της Κοινότητας, και στη δημιουργία

μιας περισσότερο δημοκρατικής Ευρώπης. Με εκθέσεις που έχουν εγκριθεί από την ολομέλεια και έχουν οδηγήσει σε αντίστοιχα ψηφίσματα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επικροτήσει την γενική πολιτική στο συγκεκριμένο τομέα, αλλά δεν είναι λίγες οι φορές που έχει ασκήσει κριτική σε συγκεκριμένα σημεία των προτάσεων, μια κριτική που πολύ συχνά εστιάζεται στην έλλειψη ειδικών μέτρων για τις ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες. Σε γενικές γραμμές δείχνει να πιέζει για μια πιο δραστήρια κοινοτική παρέμβαση στο χώρο της παιδείας, ενώ συνεχείς είναι οι πιέσεις του για περισσότερα κοινοτικά κονδύλια στην εκπαίδευση όπως για παράδειγμα στην έκθεσή του σχετικά με την ανακοίνωση «Για μια Ευρώπη της Γνώσης» (Α4-166/1998).

Τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πολύ συχνά εστιάζουν στα θέματα των ίσων ευκαιριών για τα δύο φύλα, στην ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες αλλά και στο πολύ σημαντικό θέμα της ισότιμης συμμετοχής όλων των κοινωνικό-οικονομικών ομάδων στα κοινοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα και στην ΚτΠ. Σχετικά με το παραπάνω αναφέρουμε την έκθεση για το σχέδιο δράσης για την μάθηση στην κοινωνία των πληροφοριών (Α4-200/1997), στην οποία τονίζεται η ανάγκη να σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται σε όλες τις κοινωνικο-οικονομικές ομάδες για να διασφαλιστεί η κοινωνική αλληλεγγύη. Επίσης, την κοινοβουλευτική έκθεση για την ηλεκτρονική Ευρώπη (Α5-067/2000), η οποία ενέκρινε τους στόχους και τα χρονοδιαγράμματα της Επιτροπής αλλά τόνισε την ανάγκη να δοθεί προσοχή σε θέματα κοινωνικής πρόνοιας και προστασίας καταναλωτών καθώς και την ανάγκη για δυνατότητα πρόσβασης στο πρόγραμμα ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (π.χ. ατόμων με ειδικές ανάγκες, ανέργων). Με άλλη έκθεσή του το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνισε τα θετικά στοιχεία της πρότασης «Να σκεφθούμε την εκπαίδευση του αύριο, να προωθήσουμε την καινοτομία με τις νέες τεχνολογίες», εντόπισε όμως και τους κινδύνους για δημιουργία μιας νέας μορφής ανισότητας μεταξύ του ανεπτυγμένου τεχνολο-

γικά ευρωπαϊκού Βορρά και του λιγότερο ανεπτυγμένου Νότου, μεταξύ ανδρών και γυναικών αλλά και μεταξύ διαφορετικών κοινωνικο-οικονομικών κατηγοριών (Α5-299/2001). Τέλος, στο ίδιο πλαίσιο εξέτασε το σχέδιο e-Learning και εξέφρασε την αμέριστη υποστήριξή του στην πρωτοβουλία, την οποία χαρακτήρισε κορυφαία κοινοτική προτεραιότητα στο χώρο της εκπαίδευσης, ζητώντας όμως να καταβληθούν προσπάθειες ώστε οι νέες τεχνολογίες και η εκπαίδευση να είναι διαθέσιμες ανοικτές σε ανθρώπους από όλες τις κοινωνικές τάξεις καθώς και ειδικά μέτρα για τις μειονότητες και τις γυναίκες (Α5-152/2001).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εξετάζοντας την ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική των τελευταίων χρόνων, θα μπορούσαμε πράγματι να ισχυριστούμε ότι η προώθηση της «ηλεκτρονικής μάθησης» και η σύνδεση εκπαιδευτικού συστήματος και νέων τεχνολογιών είναι κορυφαία προτεραιότητα μαζί με την πολιτική για τη διασφάλιση της ποιότητας και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Δεν είναι εξάλλου τυχαίο ότι στο «Πρόγραμμα της Ελληνικής Προεδρίας για Θέματα Παιδείας» το θέμα του «ηλεκτρονικού διαφωτισμού» ορίζεται ως βασική προτεραιότητα (www.yperth.gr/docs/prog_eu_precid.doc). Βέβαια, όταν αναφερόμαστε στην εκπαιδευτική πολιτική, πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπόψη μας ότι την «πρωτοκαθεδρία» στη χάραξη της κατέχει ο εθνικός φορέας, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραματίζει «επικουρικό» ρόλο. Στο συγκεκριμένο πάντως θέμα τα κράτη μέλη, παρά τις υφιστάμενες μεγάλες διαφορές στα εκπαιδευτικά τους συστήματα, δείχνουν να έχουν υιοθετήσει κοινούς στόχους και προτεραιότητες. Η εφαρμογή του προγράμματος έχει πάρει μια «υπερεθνική», ευρωπαϊκή, διάσταση που ίσως θα μπορούσε να εξηγηθεί από το γεγονός ότι εντάσσεται στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδίου για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής και ανταγωνιστικής οικονομίας, βασικό στόχο των κρατών μελών και της Κοινότητας.

Όπως είδαμε, το πρόγραμμα e-Learning σκοπεύει να «προσαρμόσει»

τα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης στην οικονομία της γνώσης και τον ψηφιακό πολιτισμό και να εντάξει όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες στην ΚτΠ. Οι φιλόδοξοι στόχοι του είναι ασφαλώς χρήσιμοι για την εκπαιδευτική κοινότητα και για την μελλοντική Ευρώπη, στην οποία μια νέα εκδοχή κοινωνικής ανισότητας και κοινωνικού αποκλεισμού ενδεχομένως να είναι η αδυναμία πρόσβασης στην πληροφορία. Όμως σ' αυτό ακριβώς το τελευταίο σημείο είναι που πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας. Οι όποιες προσπάθειες γίνονται για την ανάπτυξη και τη διάδοση της ΚτΠ γενικότερα, αλλά και τη σύνδεση των νέων τεχνολογιών με την εκπαίδευση ειδικότερα, ακολουθούνται από μια ρητορική για ίσες ευκαιρίες σε μια αυριανή Ευρώπη. Αφήνεται έτσι να εννοηθεί ότι με τα συγκεκριμένα προγράμματα προσεγγίζουμε αυτόν τον στόχο, που εύλογα είναι πολύ σημαντικός για τους πολίτες της διευρυμένης πια Ένωσης.

Θα μπορούσε να υπάρξει αντίλογος σε ότι αφορά τη συγκεκριμένη ιδέα – και στην ευρύτερη λογική της αλλά και στο εκπαιδευτικό της κομμάτι ειδικότερα. Παρ' όλο που τέτοιες πρωτοβουλίες και προγράμματα βοηθούν προς τη δημιουργία μιας πιο δίκαιης κοινωνίας, χρειάζονται αρκετά «γενναίες» αλλαγές σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο, που προς το παρόν δεν είναι ορατές στα κράτη μέλη. Επίσης είναι γνωστό ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα, τουλάχιστον με τη λειτουργία τους στο σύγχρονο τρόπο παραγωγής, έχουν την «τάση να εντείνουν παρά να υπερνικούν τις ανισότητες», όπως παραδέχεται και κοινοτικό κείμενο (Α5-224/2002: 20). Ταυτόχρονα δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα a priori λειτουργούν υπέρ της διατήρησης του υπάρχοντος συστήματος και συνεπώς και των ανισοτήτων που το χαρακτηρίζουν. Για τον λόγο αυτό οι εκπαιδευτικές πολιτικές της Ένωσης, σε μια προσπάθεια να πετύχουν τον στόχο να είναι πολιτικές για όλους τους πολίτες, ίσως θα έπρεπε να προσδίδουν μεγαλύτερη σημασία σε κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες. Είναι αμφίβολο αν τα υφιστάμενα εκπαιδευτικά προγράμματα για την ηλε-

κτρονική μάθηση δείχνουν, παρά τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μια ιδιαίτερη ευαισθησία για τις τεχνολογικές διαφορές μεταξύ ευρωπαϊκού Βορρά και Νότου ή για τις διαφορές σχετικά με το φύλο. Επίσης παραμένει αμφίβολο αν λαμβάνουν κάποια ιδιαίτερη πρόνοια για τα άτομα των χαμηλών κοινωνικο-οικονομικών στρωμάτων ή για συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες όπως οι άνεργοι και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Μ' αυτή τη λογική, είναι πιθανό να μην επιτευχθεί ο στόχος για την καταπολέμηση του «ηλεκτρονικού αναλφαβητισμού» και της αδυναμίας πρόσβασης στην ΚτΠ. Θα μπορούσαμε μάλιστα να διακινδυνεύσουμε την πρόβλεψη ότι δεν είναι απίθανο να έρθουμε αντιμέτωποι με μια νέα κοινωνική ανισότητα και ένα νέο είδος κοινωνικού αποκλεισμού. Αν λάβουμε για παράδειγμα υπόψη μας τη θεωρία του «μορφωτικού κεφαλαίου» του Πιερ Μπουρτιέ, τότε ίσως να βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα διάκριση των μαθητών σε σχέση με την κατοχή ή όχι «ηλεκτρονικού μορφωτικού κεφαλαίου», το οποίο θα συνδέεται άμεσα με κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες. Αν ισχύσει το παραπάνω, τότε είναι πολύ πιθανό να ισχυροποιήσει την ιδεολογία των φυσικών χαρισμάτων και να συμβάλει στην ένταση της επιλεκτικής και απορριπτικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού μηχανισμού εις βάρος κυρίως των γόνων των χαμηλών κοινωνικο-οικονομικών κατηγοριών.

Ένα άλλο ζήτημα που αξίζει επίσης να αναλυθεί περισσότερο είναι το θέμα της προσφοράς Η/Υ και της καλλιέργειας ατομικών και πολιτιστικών στάσεων που να προωθούν την ανάγκη αλλά και την επιθυμία για τη χρησιμοποίησή τους. Τα κοινοτικά προγράμματα προσπαθούν κυρίως να τοποθετήσουν υπολογιστές σε όλα τα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τα ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης. Αυτή η τακτική ήταν βέβαια αναγκαία σε πρώτη φάση, και έχει ήδη αποτελέσματα, αλλά ίσως θα πρέπει να συνοδεύεται από τακτικές που θα κάνουν «θελκτικούς» τους Η/Υ. Η πίστη ότι εξασφαλίζουμε την πολυπόθητη ηλεκτρονική παιδεία, και μάλιστα για τους μαθητές όλων των κοινω-

νικών τάξεων, μόνο και μόνο επειδή τοποθετούμε Η/Υ σε όλα τα σχολεία, μάλλον δεν είναι ορθή, αφού πολύ συχνά αυτή η προσφορά δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη «ζήτηση», ακόμα και μέσα στα πλαίσια υποχρεωτικών μαθημάτων, λόγω του ότι αρκετά παιδιά βλέπουν τον υπολογιστή σαν κάτι «ξένο» και χωρίς ιδιαίτερη χρησιμότητα. Είναι εύλογο ότι και σε αυτή την περίπτωση θα ήταν χρήσιμο να υπάρξουν ξεχωριστές ενέργειες που να στοχεύουν στους μαθητές και τους νέους χωρίς «ηλεκτρονικό μορφωτικό κεφάλαιο», οι οποίοι συχνά προέρχονται από την εργατική και την αγροτική τάξη. Τέλος, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ένα τόσο σπουδαίο πρόγραμμα, που αρκετές φορές έχει χαρακτηριστεί ως προτεραιότητα της Κοινότητας στα εκπαιδευτικά, λειτουργεί με τους ήδη υπάρχοντες πόρους και χωρίς κάποια επιπρόσθετη χρηματοδότηση. Χαρακτηριστικό είναι ότι στις αρχές Μαΐου του 2003, κατά τη συνεδρίαση των υπουργών Παιδείας των κρατών μελών, αποφασίστηκε να δοθούν στο πρόγραμμα της ηλεκτρονικής μάθησης 33 εκατομμύρια ευρώ για την περίοδο 2004-2006. Να σημειωθεί ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν 36 εκατομμύρια ευρώ, ενώ η αντίστοιχη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο και αναμένεται να αντιδράσει, για χρηματοδότηση που θα άγγιζε τα 54 εκατομμύρια.

Δεν πρέπει βέβαια να παραγνωριστεί το γεγονός ότι στα τελευταία κοινοτικά κείμενα που σχετίζονται με το θέμα της εισαγωγής των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση παρατηρείται μια μεγαλύτερη διάθεση να δοθεί έμφαση σε διάφορους κοινωνικο-οικονομικούς παράγοντες. Παρά τις διακηρύξεις και τις καλές προθέσεις, μένει να δούμε πώς θα εφαρμοστούν τέτοιες πολιτικές και πώς θα τροποποιηθούν τα κοινοτικά εκπαιδευτικά προγράμματα προς όφελος των μαθητών και των φοιτητών από όλες τις κοινωνικές τάξεις. Ο στόχος για την αποφυγή της συνεχούς διεύρυνσης του χάσματος μεταξύ εκείνων που έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και συνεπώς στην κοινωνία της γνώσης, και αυτών που έχουν αποκλειστεί από αυτές, είναι πολύ

σπουδαίος για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το μόνο σίγουρο είναι ότι έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας, τόσο στο επίπεδο έρευνας και δημιουργίας προγραμμάτων όσο και στο επίπεδο υλοποίησης και αποτελεσματικής εφαρμογής τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1993), «Λευκό Βιβλίο: Ανάπτυξη, Ανταγωνιστικότητα, Απασχόληση: Οι προκλήσεις και η αντιμετώπισή τους για την μετάβαση στον 21ο αιώνα», *Δελτίο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συμπλήρωμα 6/93, Λουξεμβούργο 1993.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1995α), «Λευκό Βιβλίο για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση: Διδασκαλία και εκμάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης», COM (95) 590 τελικό, Βρυξέλλες, 29 Νοεμβρίου 1995.

European Commission (1995β), «Green Paper on Innovation», COM (95) 688 Final, Brussels 1995.

European Commission (1996α), «Green Paper – Living and Working in the Information Society: People First», COM (96) 389, Brussels 1996.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1996β), «Η μάθηση στην κοινωνία των πληροφοριών: Σχέδιο δράσης για μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στον τομέα της εκπαίδευσης (1996-1998)», COM (96) 471 τελικό, Βρυξέλλες, 2 Οκτωβρίου 1996.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1997), «Για μια Ευρώπη της Γνώσης», COM (97) 563 τελικό, Βρυξέλλες, 12 Νοεμβρίου 1997.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1999), «e-Europe - Κοινωνία των Πληροφοριών για όλους – Ανακοίνωση σχετικά με πρωτοβουλία της Επιτροπής για το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, 23 και 24 Μαρτίου 2000», COM (99) 687 τελικό, Βρυξέλλες 1999.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2000α), «Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο – Να προωθήσουμε την καινοτομία με τις νέες τεχνολογίες», COM (00) 023 τελικό, Βρυξέλλες, 27 Ιανουαρίου 2000.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2000β), «e-Learning – Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο», COM (00) 318 τελικό, Βρυξέλλες, 25 Μαΐου 2000.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2000γ), «Καινοτομία στο πλαίσιο της οικονομίας της γνώσης», COM (00) 567

τελικό, Βρυξέλλες, 20 Σεπτεμβρίου 2000.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2001), «Σχέδιο Δράσης e-Learning – Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο», COM (01) 172 τελικό, Βρυξέλλες, 28 Μαρτίου 2001.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2002), «Πρόταση για την έγκριση πολυετούς προγράμματος (2004-2006) για την αποτελεσματική ενσωμάτωση των Τ.Π.Ε. στα ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (πρόγραμμα ηλεκτρονικής μάθησης)», COM (02) 751 τελικό, Βρυξέλλες, 19 Δεκεμβρίου 2002.

A4-200/1997. Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας και Μέσων Ενημέρωσης. Έκθεση σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την «Μάθηση στην κοινωνία των πληροφοριών: Σχέδιο δράσης για μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στον τομέα της εκπαίδευσης (1996-1998)». Εισηγήτρια:

Ahlqvist Birgitta.

A4-166/1998. Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας και Μέσων Ενημέρωσης. Έκθεση σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: «Για μια Ευρώπη της Γνώσης». Εισηγητής: Perry Roy.

A5-067/2000. Επιτροπή Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου, Ερευνάς και Ενέργειας. Έκθεση σχετικά με την e-Europe - Κοινωνία των Πληροφοριών για όλους: Πρωτοβουλία της Επιτροπής για το έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, 23-24 Μαρτίου 2000. Εισηγήτρια: Read Imelda Mary.

A5-152/2001. Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού. Έκθεση σχετικά με τις ανακοινώσεις της Επιτροπής για την πρωτοβουλία και το σχέδιο δράσης 2001-2004 «e-Learning – Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο.» Εισηγητής:

Mario Mauro.

A5-299/2001. Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού. Έκθεση σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τίτλο: «Να σκεφτούμε την εκπαίδευση του αύριο, να προωθήσουμε την καινοτομία με τις νέες τεχνολογίες.» Εισηγητής: Αλέξανδρος Αλαβάνος.

A5-224/2002. Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού. Έκθεση σχετικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής που αφορά την πραγμάτωση μιας ευρωπαϊκής περιοχής δια βίου μάθησης. Εισηγήτρια: Kathleen Van Brempt.

Διευθύνσεις Διαδικτύου:

www.europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l24226a.htm.

www.europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l24226.htm.

www.ypepth.gr/docs/prog_eu_precid.doc.

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ από το 1885

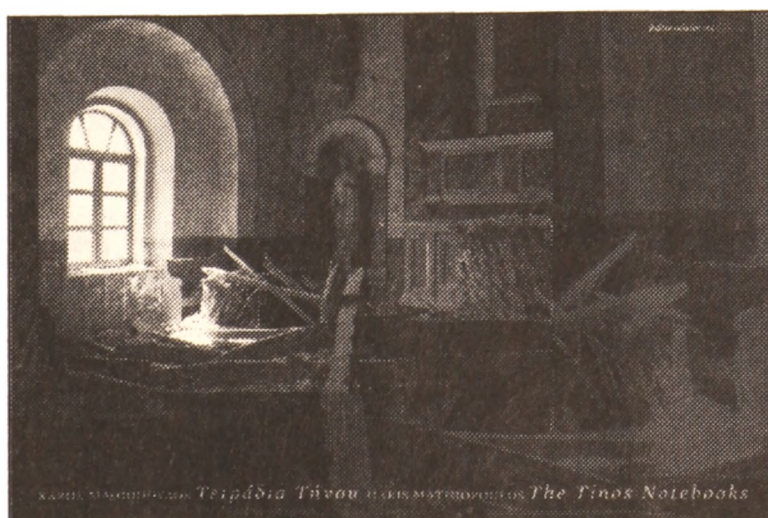
**Νέες
εκδόσεις**

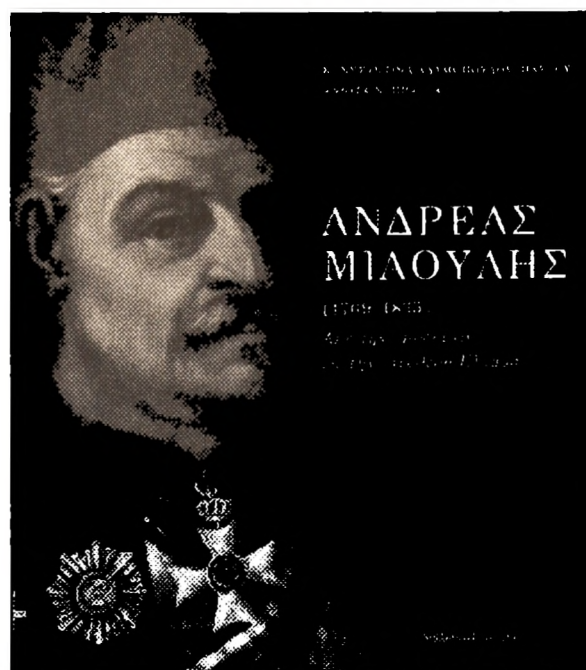
ΜΠΕΝΟΥΑ ΝΤΥΤΕΡΠ
ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΧΑΡΗΣ ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΤΕΤΡΑΔΙΑ ΤΗΝΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΑΥΛΟΥ
ΑΝΝΙΤΑ ΠΡΑΣΙΑ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΙΑΟΥΛΗΣ (1769-1835)

info@hestia.gr
www.hestia.gr

δια λογος αναγνωστων

Τα αδέσποτα ζώα

*Η Μαρία Τσάτσου γράφει
για το πρόβλημα των
αδέσποτων ζώων:*

Τίποτα άλλο δεν κατορθώνεται με το «καινούργιο» νομοσχέδιο περί ζώων από τη διαιώνιση της γνωστής κατάστασης.

Σ' όλη τη χώρα θα συνεχίσουν να υπάρχουν αδέσποτα, επειδή:

–εδώ και 4 χρόνια που έχουν αρχίσει τα μαγειρέματα δεν υπάρχει εκπαιδευτικό πρόγραμμα ζωοφιλίας στα σχολεία της χώρας, έστω και 5 λεπτά τη βδομάδα στο δημοτικό·

–δεν έχει μάθει ο κόσμος τι θα πει στείρωση και γιατί πρέπει να γίνεται·

–δεν έχει γίνει υποχρεωτική η στείρωση, είτε επιδοτούμενη από το κράτος, είτε με κουπόνια που θα εξαργυρώνει ο ζωόφιλος στην τράπεζα·

–οι δήμοι είναι γνωστό ότι δεν επαρκούν. Ξανάρχεται λοιπόν στο προσκήνιο η ιδιωτική πρωτοβουλία και αυτό σημαίνει... θα δούμε τι.

Αλλά αυτό είναι το επιμέρους. Γενικά, εξακολουθεί το ζωοφιλικό κίνημα στη χώρα μας να χειραγωγείται από «ξένους»: Βρετανούς, Γερμανούς και Βέλγους. Λες και στις χώρες τους δεν έχουν προβλήματα με τα ζώα. Οι Έλληνες, ανίκανοι να οργανωθούν και να εκτιμήσουν οι ίδιοι την κατάσταση στη χώρα τους, πάνε και παρακολουθούν προγράμματα που οργανώνει η Βασιλική Ζωοφιλική Εταιρεία της Βρετανίας για το πόση ξηρά τροφή πρέπει να τρώει ο σκύλος στην καθισιά του! Κάποιο αποικιακό σύνδρομο, ένα παλιό αίσημα κατωτερότητας απέναντι στη δυτική Ευρώπη, μας κάνει και σ' αυτόν τον τομέα ουραγούς. Έτσι μιλάνε για λογαριασμό των Ελλήνων αλ-

λοδαπές κυρίες, κατακρίνουν, κόβουν, ράβουν, και φυσικά και πάνω απ' όλα, μιας και δεν υπάρχει λύση στο πρόβλημα, εξάγουν, διακινούν, αν θέλετε, σκυλιά, κουτάβια και γατιά στις παρακάτω χώρες: Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Ολλανδία, Βέλγιο, Βρετανία, Καναδά, ΗΠΑ, Σουηδία.

Αναφέρθηκα στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Ιδιώτες ζωόφιλοι, αναζητώντας παραδείσους αδεσπότην σκύλων και γάτων, πληρώνουν τεράστια ποσά για να σταλούν τα αδέσποτα που περιθάλπουν στις παραπάνω χώρες για υιοθεσία.

Επισήμως καμιά ξένη οργάνωση δεν έχει δηλώσει, απ' όσο γνωρίζω, ότι συμμετέχει σε μια τέτοια διαδικασία.

Ούτε η RSPCA, ούτε η Tierschutzbund της Γερμανίας, ούτε η Vier-Pfoten της Αυστρίας, ούτε η HSUS των ΗΠΑ, ούτε η PAW-Europe. Απ' όσο ξέρω καμιά κυρία που εξάγει προς υιοθεσία κουτάβια και γατιά στην Ευρώπη, δεν είναι εφοδιασμένη με επίσημα χαρτιά από οργανώσεις ή από υπουργεία ότι αυτή η διακίνηση είναι νόμιμη και αποδεκτή. Δεν μπορεί να κακίσκει κανείς τους ιδιώτες.

Μπορεί όμως να απαιτήσει επίσημες εξηγήσεις:

–από το Υπουργείο Γεωργίας·

–την Φιλοζωική Εταιρεία·

–την Συνομοσπονδία Ζωοφιλικών Σωματείων Ελλάδος·

–ορισμένους δήμους που έχουν επίσημα αναγνωρίσει ότι στέλνουν ζώα στο εξωτερικό, και φυσικά

–τις πρεσβείες.

Μέχρι τώρα όμως αυτό που συναντάει κανείς είναι σιωπή τάφου, ή ανόητες εξηγήσεις, του τύπου: «μην ενοχλείτε πολύ τις γερμανίδες κλπ. κυρίες γιατί θα παύσουν να παίρνουν ζώα απ' την Ελλάδα».

Παρά ταύτα:

–το Υπ. Γεωργίας πρέπει να γνωρίζει με ποια διαδικασία

φεύγουν τα σκυλιά, πόσα φεύγουν κάθε μέρα, προς ποιες διευθύνσεις και για ποιον σκοπό. (Πολλοί μιλάνε για 5.000 ζώα την ημέρα!). Επίσης:

–Η Φιλοζωική Εταιρεία στο περιοδικό της *Περί Ζώων* ανακοινώνει ότι συνεργάζεται με τις οργανώσεις R.S.P.C.A. της Βρετανίας, HSUS των ΗΠΑ, και Tierschutzlound της Γερμανίας.

–Η Γενική Συνομοσπονδία Ζωοφιλικών Σωματείων Ελλάδος σε συνέντευξη στην *Καθημερινή* το καλοκαίρι του 2002 δηλώνει ότι χάθηκαν τα ίχνη 50 περίπου σκύλων που εστάλησαν στην Γερμανία. Τι έκανε γι' αυτό;

–Είναι ευρέως γνωστό ότι τα σκυλιά του αεροδρομίου τα διαχειρίστηκε η Φιλοζωική Εταιρεία. Ποια ήταν η τύχη τους; Τι γίνεται με τα σκυλιά που «περισεεύουν» στους δήμους; Παραμένουν εντός Ελλάδος και πού; Εάν εξάγονται, με ποια διαδικασία γίνεται αυτό;

Αναπάντητα ερωτήματα σ' ένα θέμα ταμπού, που εν ψυχρώ λογοκρίνεται από τις εφημερίδες, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Αν πρόκειται κάτι ν' αλλάξει στο θέμα των ζώων στην Ελλάδα, γιατί δεν βγαίνουν να μιλήσουν οι αλλοδαπές κυρίες στην τηλεόραση σε μια ανοιχτή ανταλλαγή απόψεων; Θάλεγε κανείς ότι κρύβονται. Τελειώνοντας, ερωτώ την πρεσβεία της Γαλλίας και της Γερμανίας. Τι γνωρίζουν για το άσυλο ζώων της κυρίας Marion Kuhnle-Noss, Ferme La Louvière, F-88520, La Croix aux - Mines, France, Τηλ.: 0033329577607/8.

Έστειλα δύο σκυλιά μου εκεί και χαθήκανε. Μπορεί να βοηθήσει κανείς;

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Μαρία Τσάτσου

Συγγραφέας-Συντάκτης της
Καθημερινής

Θεωρίες Λογοτεχνίας

Ο Μιχ. Μήτρας μας γράφει:

Αγαπητό Αντί,

Η κριτική του συνεργάτη σου Μάνου Στεφανίδη (τ. 789, 30-5-03) για το βιβλίο της Μαρίας Κ. Πεσκετζή *Θεωρία της Λογοτεχνίας και νεοελληνική κριτική* (εκδ. Σαβάλας 2003) με οδήγησε στην αναζήτησή του. Γι' αυτό το λόγο και σπεύδω να προσυπογράψω τον θετικό σχολιασμό του. Πράγματι, το βιβλίο έρχεται να εμπλουτίσει την (ούτως ή άλλως ισχνή) εγχώρια βιβλιογραφία.

Ωστόσο, θέλω να διατυπώσω και μια ένσταση για το σημείο εκείνο της κριτικής του όπου γενικεύοντας χαρακτηρίζει «επιτυχημένη» τη σειρά «Στα σταυροδρόμια του νεοελληνικού λόγου» των παραπάνω εκδόσεων. Και δεν συμφωνώ με τη γενίκευση αυτή, διότι η εντύπωσή μου από το βιβλίο (της ίδιας σειράς) του Γ.Δ. Παγανού *Μοντερνισμός και πρωτοπορίες* είναι απολύτως αρνητική. Πρόκειται –κατά τη γνώμη μου– για μνημείο παρανόησης και διαστρέβλωσης των πραγμάτων, κυρίως όσον αφορά την ελληνική μεταπολεμική λογοτεχνία μας.

Και είναι ιδιαίτερα απογοητευτικό το γεγονός –σε αντίθεση με το βιβλίο της κ. Πεσκετζή– καθώς η σχεδόν ανύπαρκτη βιβλιογραφία μας γύρω από το ζήτημα που περιγράφει ο τίτλος του βιβλίου, «εμπλουτίζεται» με μια τόσο εξόφθαλμα αναξιόπιστη θεωρητική προσέγγιση.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Μιχαήλ Μήτρας

Επισημαίνουμε

Εν Εκκλησίαις ευλογείτε τον Θεόν

Όταν αναλύονται συστηματικά οι πρωτόγονες θρησκευτικές δοξασίες, οι πρωταρχικές κατηγορίες μπορούν να βρεθούν με φυσικό τρόπο. Γεννιούνται μέσα στη θρησκεία και από τη θρησκεία. Είναι προϊόντα της θρησκευτικής σκέψης...

E. Durkheim, *The Elementary Forms of the Religious Life*, 1912

Τι θα γίνει επιτέλους με την οίηση ενίων ρασοφόρων; Κι αν δεν φοβούνται τον Θεό, δεν ντρέπονται τον Οικουμενικό Πατριάρχη και τον Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας; Δεν παραδειγματίζονται από την αγαπητική και φιλόλληλη στάση εκείνων; Κάθε τόσο οι επικεφαλής της Ελλαδικής Εκκλησίας εγείρουν ενστάσεις για την ανέγερση ενός μουσουλμανικού τεμένους στην Αττική. Γιατί όμως όχι; Γιατί να μην υπάρχουν τζαμιά και στην Αθήνα εφόσον οι μουσουλμάνοι στην Ελλάδα είναι πλέον μερικές εκατοντάδες χιλιάδες; Και εφόσον μουσουλμάνοι είναι πολυάριθμοι και συγκεκριμένοι έλληνες πολίτες; Στο κάτω-κάτω ναός θ' ανεγερθεί, όχι καζίνο ή πορνείο. (Αν και για τα τελευταία συμφώνησε εκόν-άκον το ιερατείο μας.)

Μήπως δεν λατρεύεται και στα τζαμιά ο Θεός; Ή μήπως δεν δικαιούνται και οι ετερόδοξοι ή οι αλλόθρησκοι να προσκυνούν τον Θεό όπου η πίστη τους ορίζει; Το Ευαγγέλιο εξάλλου αναγράφει «Κύριε βοήθει μοι τη απιστία» και εξ όσων γνωρίζω οι μουσουλμάνοι είναι βαθύτατα πιστοί στον Θεό τους.

Τι είδους φασιστική απαγόρευση είναι αυτή, η οποία συγκρούεται ούτως ή άλλως με τη ρητή επιταγή του Συντάγματος περί ελευθερίας της πίστης του καθενός;

Ένιοι ρασοφόροι εκτός της φυλετικής καθαρότητας συνεχίζουν να πρεσβεύουν και τη θρησκευτική τοιαύτη, πράγμα απαράδεκτο. Φοβάμαι πως με χαρά θα έριχναν στο πυρ το εξώτερον μουσουλμάνους, εβραίους, καθολικούς και προτεστάντες, παρά τους λόγους και το παράδειγμα του Ναζωραίου.

Γιατί όμως δεν θα έπρεπε να έχουν ένα τέμενος οι μουσουλμάνοι φιλοξενούμενοι ή συμπατριώτες μας στην Αθήνα; Οι Αθίγγανοι, οι Άραβες, οι Κούρδοι, οι Ιρανοί, οι Αλβανοί, οι Πακιστανοί, οι Φιλιππινέζοι, οι Τούρκοι, οι Βόσνιοι κ.λπ.;

Η Ελλάδα του 2003 αλλάζει όπως αλλάζει ο κόσμος ολόκληρος. Ζούμε πια σ' ένα πολυφυλετικό και πολυπολιτισμικό σύμπαν. Τύχη ή αναγκαιότητα; Και τα δύο!

Κυρίως όμως ιστορική και κοινωνική συγκυρία. Τους έχουμε και μας έχουμε ανάγκη. Βρισκόμαστε στο δρόμο τους για τον κόσμο και βρίσκονται στο δικό μας. Άρα μισαλλοδοξίες και αποκλεισμοί είναι εκ προοιμίου απορριπτέοι.

Στον τόπο αυτό ιστορικές συνθήκες και κοινωνικές παράμετροι έφερναν και φέρνουν λαούς της Ανατολής στη λεωφόρο για τη Δύση. Η Ελλάδα ήταν και είναι σταυροδρόμι. Τα μνημεία του Ισλάμ πάμπολλα –αναίτια παραμελημένα ή συνειδητά υποβαθμισμένα– στον τόπο μας. Κι όμως. Κι αυτά είναι μνημεία πολιτισμού. Όπως είναι βανδαλισμός και η απαξίωση ή η καταστροφή τους.

Τουλάχιστον οι Τούρκοι έχουν κάνει την Αγία Ειρήνη στην Πόλη μέγαρο συναυλιών και την Αγία Σοφία μουσείο. Αντίθετα, πολλά τζαμιά μεγάλης ιστορικής σημασίας και αρχιτεκτονικής αξίας στον τόπο μας είναι αποθήκες ή σκουπιδοτόποι. Έστω κι αν έτσι προσβάλλεται η θρησκευτική ευαισθησία των μουσουλμάνων. Όμως όποιος αγαπάει τον πολιτισμό, σέβεται ΟΛΑ τα έργα του.

Ή μήπως κάνω λάθος; Βάνδαλοι, τέλος, υπήρξαν στην ιστορική διαδρομή και από τις δύο πλευρές του Αιγαίου. Θέλετε παραδείγματα ή εξηγηθήκαμε;

Πρόταση: Δεν θα μπορούσε ν' ανακαινισθεί ένα ιστορικό τζαμί των Αθηνών και ν' αποδοθεί σε χρήση των πιστών; Ποιος φοβάται τη διαφορά ή την πολιτισμική ετερογένεια; Τι λένε επ' αυτού οι «περί τον πολιτισμό των πολιτισμών»;

Μάνος Στεφανίδης

Σημ.: Το Ισλάμ οφείλουμε να το γνωρίσουμε βαθύτερα και ουσιαστικότερα και για λόγους εθνικής αυτοσυνειδησίας. Περισσότερα δες στο βιβλίο μου *Τα τεμένη της Θράκης*, εισαγωγή στην τέχνη του Ισλάμ, εκδ. Μίλητος 2002.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Προγραμματίστε** μια εκδρομή στην Άνδρο κι επισκεφθείτε την έκθεση που διοργάνωσε για φέτος το καλοκαίρι το Μουσείο Γουλανδρή, με έργα του **George Bracque**, ενός ζωγράφου που σημάδεψε την ευρωπαϊκή τέχνη του 20ού αιώνα. Διάρκεια μέχρι 28/9.

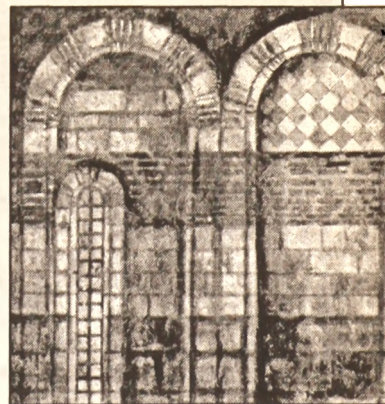

• **Εγκαινιάστηκε** στο Μουσείο Μπενάκη (Κουμπάρη & Βασ. Σοφίας) η πολύ ωραία έκθεση φωτογραφίας του **Henri Cartier-Bresson**. Έχει τίτλο «Ευρωπαίοι» και παρουσιάζει 110 ασπρόμαυρες φωτογραφίες της περιόδου 1930-1970, τραηγμένες σε διάφορες χώρες της Ευρώπης. Διάρκεια έως 31/8.

• **Διεθνές Φεστιβάλ Κρουστών** με το όνομα «**Croussis**» διοργάνωσε και παρουσιάζει από την περασμένη Τρίτη (8/7) έως και τις 18/7 στο Θέατρο Πέτρας ο Δήμος της Πετρούπολης. Συμμετέχουν συνολικά 25 συγκροτήματα απ' όλο τον κόσμο. Παράλληλα λειτουργεί έκθεση οργάνων, cd και βιβλίων και γίνονται εργαστήρια και εκδηλώσεις για παιδιά. Πληροφορίες στο τηλ. 210-5012407.

• **Στο φεστιβάλ «Rastavibe»**, που θα γίνει στις 19 και 20/7 στο Διεθνές Κάμπινγκ Ασπροβάλτας (Εθνική Οδός Θεσσαλονίκης-Καβάλας), μπορείτε να απολαύσετε πολλούς γνωστούς μουσικούς της ρέγκε.

• **Στις 14/7** στο πετρόχτιστο αναπαλαιωμένο κτήριο

της Αίθουσας Τέχνης «Μελίνα Μερκούρη» του Δήμου Υδραίων, η οποία βρίσκεται στο λιμάνι της Ύδρας, εγκαινιάζεται ομαδική έκθεση ζωγραφικής και

γλυπτικής των καλλιτεχνών **Τζενέτας Ναλμπάντη, Μαργαρίτας Ράντεβα-Αγγελάκη και Κώστα Αγγελάκη**. Εκτίθενται πρόσφατα έργα των δημιουργών με σύγχρονη τεχνολογία που διακρίνονται για το προσωπικό τους ύφος, μοντέρνα θέαση των πραγμάτων, δόκιμη εικαστική και γλυπτική προσέγγιση των θεμάτων. Όσοι ταξιδέψετε μέσα Ιουλίου στο νησί των καπετάνιων, μην παραλείψετε το εικαστικό γεγονός αυτό. Διάρκεια έως 27/7.

Θανάσης Παπακωνσταντίνου: Η μαγεία του δημοτικού μέλους

Από χρόνια περίμενα την ευκαιρία να παρακολουθήσω συναυλία του Θανάση Παπακωνσταντίνου. Πρόσφατα, που ήρθε στο Θέατρο Δάσους, πήγα να τον ακούσω με την προδιάθεση και να ενθουσιαστώ. Δεν μπορώ να πω ότι αυτό συνέβη. Όχι πως δεν είχαν τα τραγούδια του τα γνωστά χαρακτηριστικά, την πνοή και τη γνήσια μετάπλαση δημοτικών μελών. Είχαν όμως και πυκνές ενορχηστρωτικές παρεμβάσεις αμερικανικής προέλευσης, που αλλοίωσαν την παραδοσιακή γνησιότητα των τραγουδιών του.

Μα ίσα-ίσα, θα μου πει κάποιος, αυτό είναι αξιοποίηση κι ενός άλλου μουσικού ρεύματος και μάλιστα κυρίαρχου, και σύνθεση διαφορετικών μουσικών τάσεων. Όμως σύνθεση δε συντελείται με την αποδοχή της επιβολής του κυ-

ρίαρχου και με την προσωπική συμβολή στην επέκτασή της, αλλά με την ανάδειξη του επιμέρους. Ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου έχει το μεγάλο χάρισμα να βγάζει τις μουσικές του από το πλούσιο βιωματικό υπόστρωμα της ψυχής του, που περιέχει πλήθος ηπειρώτικων μουσικών κατασταλάξεων, καθώς η Θεσσαλία, λόγω σχετικής επικοινωνίας, είχε πάντα μουσικές επιρροές από την Ήπειρο. Ο Πηνειός, θα 'λεγε κανείς, που τον έχει πάντα δίπλα του ο συνθέτης, του μεταφέρει μέσα στα βαθιά νερά του και τα ηπειρώτικα ακούσματα.

Αδυνατώ πάντως τελείως να κατανοήσω πώς ένας τόσο μεγάλος πλάστης δημοτικών μελών επιτρέπει την παρείσδυση οργάνων και ακουσμάτων που έχουν περισσότερο σχέση με τσιρίγμα-

τα ή ουρλιαχτά που αναιρούν τη μουσικότητα, και όχι με «λεπτοσκαλισμένες» μελωδίες. Εκτός αν επιδίωξη του καλλιτέχνη είναι η μετάδοση ουρλιαχτών ή και η εμπορική τους εκμετάλλευση.

Όμως οι τρύπες που άνοιξε το ΝΑΤΟ δίπλα στον Πηνειό και που τώρα τις έχει αφημένες, δεν κλείνουν με την «εκτροπή» του προς αυτές, αντίθετα ανοίγουν. Και όσο μένουν ανοιχτές, οι κάτοικοι της Θωμαής θα χαλάνε την πετρόχτιστη εκκλησιά τους, που ήταν μνημείο, για να φτιάξουν τσιμεντένια, ενώ

Β Ο Μ Β Ι Δ Ι Α πολιτιστικής Α Φ Α Σ Ι Α Σ

• Τι χαρά κι αυτή με τον ανασχηματισμό, κύριε Σημίτη μου!

• Νέα παλαιοκυβέρνηση... Όπως λέμε, παλιοκατάσταση.

• Οι καινούριοι άσοι, τα παλαιά Μανίκια και εσείς μια διαχρονική αξία.

• ...Ο οποίος καταφέρατε να μας κάνετε τον Λαλιώτη συμπαθή.

• Ο οποίος (Λαλιώτης) βυσσοδομούσε προωθώντας Γιωργάκη και καίγοντας τους Σημιτοφύλακες μεθοδικά και έναν-έναν...

• Γιατί ο κ. Σημίτης καλός-καλός, αλλά μην του πειράξεις τον Πρωτόπαπα.

• Πάντως, όπως και να 'χει το πράγμα, και τον επόμενο αρχηγό του ΠΑΣΟΚ ο Λαλιώτης θα τον διαλέξει, κυρία Δάφνη μου.

• Λαλιώτης, ο οδοΝταντόν του κινήματος.

• Άσχετο: Και ο Ντάντε Αλιγκιέρι τάχε μ' έναν νταλικιέρη. (Αφιερωμένο στην ιταλική προεδρία.)

• Και τώρα τα δυσάρεστα: έξω η Κούρκουλα, μέσα ο Ακριβάκης, αμετακίνητος ο Δρυς, ο στύλος της κυβέρνησης, και η Μιλένα, η Μιλέν Ντεμονζώ του Εκτελεστικού Γραφείου.

• Απ' την άλλη πλευρά Φώφη και Καρβουνόπουλος κάνουν την κρίσιμη διαφορά. Ό,τι και να πεις, το ΠΑΣΟΚ έχει και εφεδρείες και στελεχάρες.

• Και να σκεφτεί κανείς ότι δεν έριξε στη μάχη ο πρωθυπουργός και τον Πανταγιά.

• Δήλωσε ο Πέτρος Κουνάλακης: «Περίμενα από τον πρωθυπουργό πιο γενναίο άνοιγμα στην Κεντρο-

αριστερά.»

• Διαφορετικά γιατί να σπεύδει κανείς και ν' αποχωρεί απ' το κόμμα του με παρρησία και γενναιότητα;

• Οι γενναίοι του Μπρανκαλέονε.

• Παράλληλα τα εσωτερικά της ΑΕΚΑ είναι χειρότερα κι από τα εσωτερικά της ΑΕΚ. Ο Σασάκης, δικαίως, είναι εκτός εαυτού.

• Τόσο που σκέφτονται να τοποθετήσουν επικεφαλής της κίνησης τον Ψωμιάδη, που έχει και αντιλαλιωτικό παρελθόν.

• Πάντως, κ. Σημίτη, παραλείψατε κάτι:

• Δεν υπουργοποιήσατε τον Γιάννη Πρετεντέρη, με αποτέλεσμα ο εκσυγχρονισμός να στερείται θεωρητικής θωράκισης.

• Τι να σου κάνει μόνος του ένας Λιάνης... Ή έστω ο διανοούμενος Πασχαλίδης... ο οποίος και αντικατέστησε έναν όντως επιτυχημένο υπουργό στο λιμάνι, τον κ. Ανωμερίτη.

• Και τον επίσης επιτυχή

Γ. Γραμματέα του, τον Λάμπρο Λαμπρόπουλο.

• Αλλά έτσι είναι ο Σημίτης: ξηλώνει τους καλούς για να μην παίρνουν τα μυαλά τους αέρα.

• ΑΕΡΑ, ΑΕΡΑ, να φύγει η χολέρα! Όπως θα έλεγαν και οι οπαδοί της ΝΔ... Η οποία πάντως τηρεί αιδήμονα σιγή επί παντός θέματος και μετράει πόσα ροδάκινα κάηκαν στην Πιερία φοβούμενη μήπως ανατρέψει τις ευνοϊκές γι' αυτήν ισορροπίες.

• Έτσι όμως δεν παράγεται πολιτική φίλτατοι. Εκτός κι αν πιστεύετε πως το μεγάλο σας ατού είναι ν' αντικαταστήσετε τον κ. Φλωρίδη (νέο υπουργό Δημόσιας Τάξης) με τον Γιακουμάτο.

• Ή να κυβερνήσετε σταθερά με Έβερετ, Βαρβιτσιώτηδες, Κεφαλογιάννηδες, Μητσοτάκηδες, Σιούφηδες, Αχιλλείς, Σούρλες ή Μεϊμαράκηδες.

• Έλεος ρε!

• Πάντως, ό,τι και να γίνει, από το ΠΑΣΟΚ μπορεί

τα μνημειακά αγκωνάρια θα τα πετά-
νε στον Πηνειό, για να στήνουν κάθε
τέτοια εποχή φράγμα, κι εγώ θα τρέχω
να περιμαζέψω ένα ή δύο έστω απ' αυ-
τά και να δείχνω στους φίλους μου τι
εθνικός πλούτος πετιέται τόσο ασυλ-
λόγιστα, για να κλείνει η ροή του «Πη-
νειού».

Θα περίμενε κανείς μετά από τον
πόλεμο στο Ιράκ να επαναπροσδιορί-
σουν οι πραγματικοί καλλιτέχνες τη
στάση τους απέναντι στην άνευ όρων
αποδοχή της κυρίαρχης αμερικάνικης
κουλτούρας και ιδίως εκείνοι που η
κάθε τους πνοή εμπεριέχει δυνητικά
κι ένα περίτεχνα μεταπλασμένο δημο-
τικό μέλος.

Η παρατήρησή μου αυτή δεν ξέρω αν
γίνεται από κάποιον συμπατριωτισμό
με τον αγαπητό Θανάση, ξέρω όμως
σίγουρα ότι γίνεται από αγάπη θαυ-
μασμού προς το μεγάλο τυ χάρισμα.

Αλέκος Τζιόλας

Το ριζίτικο τραγούδι

Επιστημονικό συνέδριο με θέμα «Το ριζίτικο
τραγούδι» διοργανώνουν το Πολυτεχνείο
Κρήτης, ο Δήμος Ακρωτηρίου και ο Σύνδε-
σμος Φιλολόγων Χανίων. Θα πραγματοποιη-
θεί στο Μεγάλο Αμφιθέατρο του Πολυτεχνεί-
ου Κρήτης στα Κουνουπιδιανά Ακρωτηρίου
Χανίων την Παρασκευή 25, το Σάββατο 26 και
την Κυριακή 27 Ιουλίου.

Συμμετέχουν 24 συνολικά ειδικοί επιστήμο-
νες, που θα συζητήσουν θέματα της ιστο-
ρίας, της γλώσσας, της θεματολογίας και
του ύφους των ριζιτικών, καθώς και τις σχέ-
σεις τους με παρόμοια είδη. Την πλούσια θε-
ματολογία και το αναλυτικό πρόγραμμα των
εισηγήσεων μπορείτε να πληροφορηθείτε
από τα τηλέφωνα: 28210-91763, -59049, -
63086 και 6973434555 (Κ. Μουτζούρης).

Από τους ίδιους φορείς έχει επίσης ήδη
προκηρυχθεί ο Β' Παγκρήτιος Διαγωνισμός
στο Νεοριζίτικο· η βράβευση όσων διακρι-
θούν θα γίνει το Σάββατο 26 Ιουλίου στο
πλαίσιο της Γ' Παραδοσιακής Βραδιάς Ριζί-
κου στο Μουζουρά Ακρωτηρίου. Θα ακολου-
θήσουν μουσικές εκδηλώσεις με παραδοσια-
κούς συλλόγους Ριζιτών και γλέντι μέχρι

πρωίας. Θα προσφερθεί αχνιστό πιλάφι και
Ακρωτηριανό κρασί. Το τερπνόν μετά του
ωφελίμου...

**Εμείς τάχουμε 800 αλλά κάποιοι άλλοι τάχουν
τετρακόσια.**

Και φαίνεται ότι θέλησαν να μεταθέσουν την
ημερομηνία του Αντιφεστιβάλ που προγραμ-
ματίζουμε για τις 30 Οκτωβρίου.

Εκτός εάν και έχουν προκηρυχθεί εκλογές
έως τότε· κάτι που είναι πολύ πιθανόν. Έστι
κι αλλιώς θα τα ξαναπούμε στις αρχές του Σε-
πτεμβρίου.

ν' απαλλαγούμε, απ' τη νο-
στοροπία ΠΑΣΟΚ πολύ δύ-
σκολα.

- Αυτός ο τόπος χρειάζε-
ται ταρακούνημα εκ βά-
θρων, ιδέες που θ' αλλά-
ξουν την τελματωμένη κα-
θημερινότητα, πράξεις
που θα εμπνέουν και θα
προσανατολίζουν.

- Αντί του κυρίαρχου «τυ-
χοδιωκτικού καπιταλι-
σμού», όπως θα 'λεγε κι ο
Max Weber.

- Αλλά θα μου πεις, εδώ
και η Αριστερά βουλιάζει
στη γραφειοκρατική διεκ-
περαίωση και στον δεινο-
σαυρισμό των στελεχών.

- Ελλάς, ένα απέραντο
(πολιτικό) γηροκομείο ιδε-
ών.

- Πολιτικός: εκείνος που
μιλά για όσα δεν ξέρει και
σιωπά για όσα ξέρει,
πράττοντας όσα δεν κατα-
νοεί και προωθώντας όσα
παρανοεί.

- Άσχετο: Και ο Μπάυρον
κι ο Κητς το γουστάρουνε
το κιτς (Αφιερωμένο στον
Τόνι Μπλαιρ που ψάχνει
ακόμη για χημικά και πυ-

ρηνικά στο Ιράκ.)

- Επιπλέον ψάχνει και το
Πιρί Ρεϊς πετρέλαιο στις
Κυκλάδες.

- «Πλατύς Γυαλός» τουρκ
χαβά όιλ κόμπανυ δηλαδή
τζάνεμ!

- Κύριε Σημίτη, όταν πάτε
στη Σίφνο, μην κολυμπάτε
κοντά στους πλωτήρες με
τ' αντλητικά μηχανήματα,
είναι επικίνδυνο.

- Και προς Θεού, φοράτε
τα μπρατσάκια σας!

- Ή, έστω, τα νεονάκια
σας.

- Γιωργάκη, χαιρετισμούς
στην Κοντολίτσα και να μου
φιλήσεις τον Πρόεδρο. Εν
ανάγκη φίλα και τον κ. Μί-
λερ.

- Μη μας φύγει. Τα ύστε-
ρα του κόσμου ή die Ent-
zauberung der Welt που
θα 'λεγε κι ο Βέμπερ, κύ-
ριε Γούλα μου.

- Και να σκεφτεί κανείς
ότι ο μπαμπάς σου, Γιώργο
μου, φιλιότανε με τον Αρα-
φάτ.

- Βιτσιόζες εξαπανέκα-
θεν οι πολιτικές δυναστεί-
ες στην Ελλάδα.

- Το φιλί της Αράχνης.

- Μπήκε το θέρος και ο
Αριστοφάνης ανασκολο-
πίζεται κατά το ειωθός
από ποικίλους μπουλου-
κτζήδες της επιθεώρησης
καθ' άπασαν την επικρά-
τεια.

- Σου λέει ο «επιφανής»
κωμικός: Αφού έχω ερμη-
νεύσει τον «Ταμτάκο στο
Ναυτικό» γιατί να μην παί-
ξω και τη Λυσιστράτη;

- Και δεν την παίζεις, ρε
μεγάλε! Παίχ'τηνε, να σε
χαρώ.

- Αυτός ο τόπος είναι η χα-
ρά του παιδιού, της χρημα-
τιστηριακής παιδείας, των
αθλοπαιδιών της κ. Γιάν-
νας και του μικρού, αγρο-
τοτουριστικού θεάτρου της
Επιδαύρου κοντά στο Λι-
γουριό του κ. Χρήστου.

- Η χαρά τουτέστιν κάθε
cultural λιγούρη και πα-
ντός Γιαννακόπουλου.

- Κύριε Βενιζέλε μου, ο
υπάλληλός σας Στεφανίδης
είναι πλέον αριστούχος δι-
δάκτωρ του Αριστοτελείου
και άρα γίνετε συνάδελ-
φοι.

- Δύο διδάκτορες στην
ίδια πόλη! Άκουσε την
προτροπή σας από του βή-
ματος της Βουλής και από
«Δόκτωρ Νο» κατέστη
Docteur Oui!

- Άντε και σεις γρήγορα
Χρυσοδάκτυλος ή Φου
Μαντζού.

- Και μια και αναφερόμα-
στε στον Άρχοντα των δα-
κτυλιδιών του πολιτισμού
των πολιτισμών, υπενθυμί-
ζουμε ότι «πολιτισμός εί-
ναι οι πρακτικές που πα-
ράγουν ισότιμα και που
σηματοδοτούν πράξεις»
(Stuart Hall - Bram
Gieben, Η Διαμόρφωση
της Νεωτερικότητας, Σαβ-
βάλας, 2003, σελ. 390).

- Το είδαμε στην αθάνατη
ελληνική τηλεόραση: Δω-
δεκαθεϊστές της Λαμίας,
έκαναν αναπαράσταση
της μάχης των Θερμοπυ-
λών!

- Και τα μυαλά στον Όλυ-
μπο.

- Τι λαό κυβερνάτε, κ. Ση-
μίτη μου!

Μανωλάκης ο Βομβιστής

Η πρώτη είδηση ήταν πολιτικά ορδή: εν όψει της εμφάνισης της Αθήνας (και κατ' επέκταση, της χώρας όλης) με τα καλά της για τους Αγώνες του 2004, θα απαιτηθεί να μπει ένα τέλος στην ασυδοσία των αδέσποτων ζώων, που δίνουν τη λάθος εντύπωση στους ξένους (ότι είμαστε τριτοκοσμικοί) και άλλωστε αποτελούν εστίες επικίνδυνων μολύνσεων και επίφοβων ασθενειών.

Αδέσποτα

Το ζήτημα κόλλησε στις λεπτομέρειες: τι σήμαινε έλεγχος; Άραγε απλό μάντρωμα, μήπως στείρωση, ή πιο ξεκάθαρα, ευθανασία; Ακολούθησε μπαράζ διευκρινίσεων και επισήμων δηλώσεων. Ακόμα και το «απλό», ιδεολογικά άμεμπτο, μάντρωμα αποδείχτηκε σκέτος πονοκέφαλος. Πού θα βρίσκονταν τόσης έκτασης χώροι για να φιλοξενήσουν τέτοιους αριθμούς από αδέσποτα ζώα; (και ποιος θα πλήρωνε το μάρμαρο;). Η στείρωση μάλλον δεν συνάντησε αντιδράσεις (ποιος ασχολείται τώρα με τη σεξουαλική ζωή των κόπρων;) ενώ οι φιλοδοξίες για μια «οριστική λύση» διαψεύστηκαν – ε όχι και να καθαρίσουμε έτσι άσπλαχνα τους συμπαθητικούς συντρόφους της καθημερινότητάς μας!

Βέβαια δεν έλειψαν εκείνοι που υπενθύμισαν πόσο ωραίοι και πολιτισμένοι είναι οι σταθμοί του μετρό που φυλάγονται σχολαστικά ώστε να μην καταφεύγουν εκεί τα αδέσποτα. Το πρώτο βήμα, είπαν, έχει γίνει. Δεν απομένει παρά να γενικευτεί το μέτρο σε όλο το λεκανοπέδιο (για σκεφτείτε κάποια αγέλη αδέσποτων να απειλήσει τους δρομείς του μαραθωνίου! Τι εθνικό όνειδος).

Όμως η υπόθεση δεν μπορούσε να σταματήσει εκεί. Ακολούθησε πιο πρόσφατα η καμπάνια για έλεγχο των οίκων ανοχής. Τι, έτσι χύμα θα μείνουν, στο τόσο γνώριμο καθεστώς της ημι-παρανομίας, με ελλειπτικό υγειονομικό έλεγχο, με άγνωστη κατανομή των «σπιτιών» και της στελέχωσής τους μέσα στην πόλη, με μια πολύ θολή εικόνα για τον αριθμό των διαθέσιμων «ιερειών» που θα κληθούν να εξυπηρετήσουν τους

ξένους μας επισκέπτες; Ακούστηκαν όλα τα σχετικά με σεξο-τουρισμό, έγιναν στατιστικές προβολές για το πώς θα λειτουργήσει το σύστημα παροχής υπηρεσιών, ξεσηκώθηκε (όπως έπρεπε) η Σύνοδος, απόρησαν και ορισμένοι αφελείς (μα υπάρχουν ακόμα τόσο παρωχημένοι μηχανισμοί;). Αν και δεν ήταν η πρώτη φορά που γινόταν μια τέτοια απόπειρα διευθέτησης μιας τέτοιας αναρχικής «υποδομής», η τωρινή προσπάθεια πρωτοτυπούσε γιατί ταύτιζε το αρχαίο πνεύμα αθάνατο (αυτό δεν είπαμε πως είναι το νόημα των Ολυμπιακών Αγώνων;) με την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών (βλ. πρωτοποριακές πρωτοβουλίες σε άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, με ανάδειξη ροζ τουριστικών ζωνών, ή την κάπως πιο μα-

ζική πολιτική που εφαρμόζεται π.χ. στην Ταϊλάνδη). Αν και δεν προτάθηκε η διαμόρφωση μιας ζώνης αγοράς (όχι συντελεστή δόμησης, αλλά ερωτικής ικανοποίησης), νομίζω πως κάτι τέτοιο επιβάλλεται να γίνει το συντομότερο – ίσως σε συσχετισμό με τους «σταθμούς συλλογής» των αδέσποτων ζώων. Η υπουργός ΠΕΧΩΔΕ μόλις προλαβαίνει να περάσει μια σχετική τροπολογία του ρυθμιστικού σχεδίου της Αθήνας.

Τρίτο κρούσμα ελέγχου είναι ο εξωραϊσμός προσώπων σε επιλεγμένες περιοχές (πρώτης προβολής, όπως λένε στις ταινίες). Τα διεξοδικά επεξεργασμένα σχέδια που μας ανέπτυξε η κα Δήμαρχος (σε σύμπνοια με την παραπάνω Υπουργό), που εξηγούν πώς κατανέμονται τα κόστη και ποιος φορτώνεται τη γραφειοκρατία, οι ενδεικτικές φωτογραφίες που σαν μωσαϊκό δημοσιεύτηκαν στον τύπο, οι συγκινητικές εκκλήσεις προς το κοινό, όλα δείχνουν πως πρόκειται για ψαγμένη υπόθεση που σίγουρα θα φέρει αποτέλεσμα. Να λοιπόν μια απευθείας επέμβαση στην αρχιτεκτονική της πόλης, με στόχο τον έλεγχο του οπτικού ορίζοντα για χάρη (πάλι) των επισκεπτών που θα συρρεύσουν στην Αθήνα του χρόνου. Και επειδή ο έλεγχος, κάθε έλεγχος, δεν είναι ποτέ αθώος, είναι φανερό πως πέρα από οποιαδήποτε οργανωτικά εργαλεία διευθέτησης έχουν ως τώρα εφαρμοστεί, αυτό το απλό μπογιατίσμα θα πραγματοποιήσει ένα παλιό όνειρο: η πόλη θα μοιραστεί επιτέλους στις «κατάλληλες» (για επισκέπτες) περιοχές και στις άλλες – τις αδέσποτες.

Αδέσποτα ζώα, αδέσποτες πόρνες, αδέσποτες αστικές ζώνες. Μια σαφέστατη λογική διατρέχει κάθε τέτοια πρωτοβουλία. Και μην ξεχνάτε πως ακόμα δεν τα έχουμε δει όλα. Θυμίζω κάποιες άλλες κατηγορίες ανεπιθύμητων (δηλαδή παράνομων): τους άστεγους, τους πρεζάκηδες, τους ματάκηδες στα ανοιχτά πάρκα της πόλης, τους περιπλανώμενους πωλητές, τους αλλοδαπούς χωρίς κάρτα, αλλά και τους μοναχικούς περιπατητές στη Διονυσίου Αρεοπαγίτου, τους μεθυσμένους που περιμένουν να φέξει στο Πασαλιμάνι, κι εκείνους που φιλιούνται κρυφά στην ξεοδεμένη νυχτερινή Πλάκα.

Εμπρός, ανασκουμπωθείτε, μόλις προφταίνετε!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Εκεί, στα δυσδιάκριτα σύνορα που χωρίζουν πλέον τη χειμερινή κινηματογραφική περίοδο από τη θερινή, συχνά ανακαλύπτουμε ενδιαφέρουσες πρώτες προβολές που λίγο-πολύ αξίζουν την προσοχή μας. Τις «φιλοξενούν» τόσο οι κλιματιζόμενες αίθουσες των πολυσινεμά όσο και οι θερινές.

Η ψυχαγωγία της βίας

Ο εκπαιδευτής (Τ.Λ. Τζούνις) και ο στρατιώτης-κίλλερ (Μπ. Ντελ Τόρρο). Ο κυνηγός και ο «κυνηγούμενος».

Ρέι Λιότα και Τζέισον Πάτρικ οι «σκληροί» διώκτες των Narc.

Δυο λοιπόν ταινίες είναι αυτές που εντοπίσαμε και τις οποίες, σαν γερόλυκοι φανατικοί του σινεμά, τις απολαύσαμε. Η πρώτη είναι *Ο κυνηγούμενος* του Γουίλιαμ Φρήντκιν και η άλλη το *Narc* του Τζο Κάρναχαν. Και οι δύο ταινίες προτείνουν ως (αξιοπρόσεκτη όντως) αρετή τους τη σκηνοθετική δεξιοτεχνία, χάρισμα αναμφισβήτητο του αμερικανικού κινηματογράφου ακόμα και σε μέτριες ταινίες. Στις συγκεκριμένες ταινίες ο σκηνοθετικός χειρισμός γίνεται ακόμα πιο αποτελεσματικός από την ίδια τη θεματική τους που είναι η βία. Παραμένει το ενδεχόμενο κάτω από αυτήν να υπάρχει επίπεδο και μιας δεύτερης ανάγνωσης της ταινίας.

Παλιά και επιτυχημένη «καραμπάνα» ο Φρήντκιν (*Ο άνθρωπος απ' τη Γαλλία*, *Ο εξορκιστής*, *Jade*, *Κατάχρηση εξουσίας*) γνωρίζει να βγάζει «ζουμί» από κουρασμένο θέμα. Κόσσοβο λοιπόν, 1999. Εθνοκάθαρση των κοσοβάρων Αλβανών από τον Μιλόσεβιτς και ανταπόδοση του ΝΑΤΟ προς τον σκληροτράχηλο Σέρβο. Οι ΗΠΑ –το βλέπουμε και στην ταινία– εκγυμνάζουν σε απί-

στευτο βαθμό αποτελεσματικότητας ομάδες σίριαλ-κίλλερς με απονεκρωμένο τον ηθικό και τον συναισθηματικό τους κόσμο. Ο Ααρόν Χάλαμ (Μπενίσιο Ντελ Τόρρο) είναι ένας από αυτούς. Επιστρέφει στην Αμερική παρασημοφορημένος, αλλά με σαλεμένα τα λογικά του. Τριγυρίζει στα δάση του Όρεγκον και προβάλλοντας οικολογικές ευαισθησίες εκτελεί άγρια λαθροκυνηγούς και όποιους άλλους βρίσκει μπροστά του. Το FBI ζητάει τη συνδρομή του Ελ Τι (Τόμι Λη Τζούνις) που υπήρξε ο... εκπαιδευτής του Χάλαμ. Αυτός (και παρά τα γκρίζα γένια του) αποδεικνύεται όχι μόνο εκπρόσωπος του καλού αλλά και πιο δυνατός από τον μαθητή του. Το στοιχείο της εκπαίδευσης στρατιωτών-τυφλών δολοφόνων είναι το πιο ενδιαφέρον της ταινίας, αλλά εξαντλείται γρήγορα. Το υπόλοιπο είναι μια σειρά από πληκτικές σκηνές βίας που ανακαλούν στη μνήμη τις παρόμοιες *Ράμπο*. Η βία προφανώς προσφέρεται και σαν ψυχαγωγικό θέαμα. Για την ταμπακιέρα, τσιμουδιά. Βέβαια δεν αποτελεί αμερικανική αποκλειστικότητα η ύπαρξη τέτοιων «εκπαιδευμένων» στρατιωτικών

ομάδων, άσε τους «μισθοφόρους» που έδρασαν και δρουν στη Μαύρη Ήπειρο...

Στην ταινία του νεαρού σκηνοθέτη Τζο Κάρναχαν *Narc* (πιθανόν σύντμηση της λέξης narcotics) προσεγγίζουν μια περισσότερο αληθοφανή εκδοχή του κόσμου της βίας. Ο διαχωρισμός σε «καλούς» και «κακούς» επιδέχεται προσμίξεις, εξαγιασμού των μέσων από τον σκοπό, αλλά και κριτική προσέγγιση

του σκηνικού και του παρασκηνίου που το συνιστούν οι διωκτικές αρχές. Σύνορα συχνά συγκεχυμένα ανάμεσα στο νόμο και την εγκληματική παρανομία. Δυο σκληροί μυστικοί αστυνομικοί αναζητούν στις άθλιες γειτονιές του Νητρώιτ το δολοφόνο συναδέλφου τους. Ο κόσμος των διακινητών και των χρηστών ναρκωτικών είναι ο ανθρώπινος χώρος της αναζήτησης. Το σασπένς και η κατάληξη είναι τα συνήθη από πλήθος ταινίες του παρελθόντος. Το αληθινό ενδιαφέρον εντοπίζεται στην καταγραφή του χώρου, στο δυναμισμό του χωρίς ελπίδα «κακού». Το *Narc* δεν αποτελεί βιρτουοζιτέ της βίας στους τρόπους του Ταραντίνο. Χρησιμοποιείται γιατί προσπαθεί να δώσει (στο μέτρο που το πετυχαίνει) ερμηνείες του γιατί, έτσι όπως π.χ. το επιχειρεί ο Σκορσέζε. Εκεί η ταινία διαθέτει αδρότητα, νεύρο, χειροποίητη προσέγγιση, πειστική γλώσσα και σε σημαντικό βαθμό ειλικρίνεια. Αυτό βέβαια δεν δίνει συγχωροχάρτι στο συμβατικό πλοτ, ούτε και στις υπερβολές πολλών σκηνών βίας.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Μεσούσης της χούντας, στις αρχές της δεκαετίας του '70, ο Μάνος Χατζιδάκις, αφού είχε ολοκληρώσει την αναζήτησή του στους κύκλους της μουσικής πρωτοποριακής σκηνής στην Αμερική, προετοίμαζε την επιστροφή του στην Ελλάδα. Και με αποτελέσματα καθόλου ευκαταφρόνητα: Ηχογράφιση ενός δίσκου με τους «New York Rock 'n' Roll Ensemble» – το γνωστό «Reflections» (Αντικατοπτρισμοί), μουσική για την ταινία-γούέστερν «Blue» με τον Τέρενς Σταμπ (που όμως απέτυχε εισπρακτικά). Στα σχέδιά του περιλαμβανόταν και μια συνεργασία με την Γκρέις Σλικ των «Jefferson Airplanes», του γνωστού ροκ συγκροτήματος της Δυτικής Ακτής. Για διάφορους λόγους η «θεϊκή» της φωνή δεν αποτυπώθηκε στο βινύλιο μέσ' από την καθοδήγηση του Χατζιδάκι. Μαζί του όμως έφερνε μια άλλη ερμηνεύτρια, που το μαγικό και αιθέριο άγγιγμα της φωνής της θα άφηνε ανεξίτηλο σημάδι στο ελληνικό τραγούδι. Δείγματα αυτής της φωνής το ελληνικό κοινό είχε υποδεχθεί με ευνοϊκά σχόλια από τα μέσα της δεκαετίας του '60. Ήταν η Φλαίρη Νταντωνάκη. Το 1970 ο Δημήτρης Ψαριανός –παλληκαράκι 20 χρόνων με τα μακριά μαλλιά σήμα κατατεθέν της εποχής– τραγουδούσε με την κιθάρα του στο «Κύτταρο» ενδιάμεσα από τους «Σώκратες» και τον Δημήτρη Πουλικάκο. Ένας

συνεργάτης του Μάνου ακούει μια βραδιά το νεαρό και μένει ενθουσιασμένος. Ο Χατζιδάκις έψαχνε τραγουδιστή για μια συνεργασία με τη Φλαίρη Νταντωνάκη, «ένα νέο, άβγαλτο τραγουδιστή –όχι φίρμα– που θα τον έπλαθε ο ίδιος όπως αυτός πίστευε, αξιοποιώντας το ταλέντο του. Γίνονται οι πρώτες επαφές με τον συνεργάτη του και κλείνω ένα ραντεβού στο σπίτι του Μάνου. Ξεκινώ, παίζω ένα τραγούδι και αφού με διακόπτει, μου ανακοινώνει ότι θα είμαι ένας από τους εκτελεστές του “Μεγάλου Ερωτικού”». Μένω έκπληκτος αφού δεν γνωρίζω τίποτα για το έργο», θυμάται σήμερα με συγκίνηση ο Δημήτρης Ψαριανός. «Ζούσα σ' ένα όνειρο, σε μια ποιητική ομίχλη, υπό την καθοδήγηση ενός σοφού δασκάλου. Σε καμία περίπτωση δεν ήταν ένας αυστηρός και δύστροπος άνθρωπος. Και αντίθετη άποψη να είχα, ο τρόπος που μιλούσε σε αφοπλίζει. Ο Χατζιδάκις μαζί με τον Θεοδωράκη έφεραν την ποίηση στα ελληνικά σπίτια, έκαναν τον κόσμο να τραγουδάει τα τραγούδια τους. Είχαμε να κάνουμε με ξεχωριστούς ανθρώπους. Ο Χατζιδάκις έφερε την ανάταση στην ελληνική ψυχή, ενώ ο Θεοδωράκης εξέφρασε με επικό τρόπο το πολιτικό κλίμα της εποχής. Και για έναν νέο όπως εγώ, αυτό που ζούσα τότε ήταν κάτι ξεχωριστό. Το απολάμβανα...»

«Με τον “Μεγάλο Ερωτικό” έφτασα στην κορυφή»

Τη συνέντευξη πήρε ο Σωτήρης Λέτσιος

• Πώς θα χαρακτηρίζατε σήμερα τον «Μεγάλο Ερωτικό»;

– Ο «Μεγάλος Ερωτικός» ήταν ένας σταθμός για την ελληνική μουσική. Δεν κατατάσσεται σε κάποιο μουσικό ρεύμα ή τάση της εποχής. Τα ξεπερνάει όλα και φέρνει στην επιφάνεια το μοναδικό στίγμα του Χατζιδάκι στη μουσική. Μ' αυτό το δίσκο νομίζω ότι έφτασε στην κορυφή. Από κει και πέρα θέλησε να ασχοληθεί με πιο κλασικά πράγματα, αλλά τραγουδιστικά πέραν αυτού του έργου δεν είχε κάτι άλλο πιο σημαντικό να παρουσιάσει. Δεν είναι υπερβολή να τον χαρακτηρίσω τον πιο σημαντικό δίσκο στην ιστορία της ελληνικής δισκογραφίας. Εξάλλου σε ένα δημοψήφισμα που είχε διεξαγάγει μια ελληνική εφημερίδα –τόσο για την ελληνική όσο και για την ξένη δισκογραφία– είχε ψηφιστεί πρώτος δίσκος

το «The Wall» των Pink Floyd και έπειτα ο «Μεγάλος Ερωτικός». Ξέρεις ότι και στα πιο απίθανα μέρη του κόσμου που ταξίδευα έβρισκα τον δίσκο; Σε χωριά της Νότιας Αφρικής πήγαινα και τον ανέσυρα μέσα από τα ράφια! Το θυμάμαι και ανατριχιάζω ακόμη και τώρα... Συνεχίζει ακόμη και σήμερα να δίνει ερεθίσματα σε ανθρώπους της μουσικής αλλά και σε απλούς ανθρώπους που εκεί μέσα βλέπουν να αντικαθρεπτίζεται το συναίσθημά τους, η ευαισθησία τους.

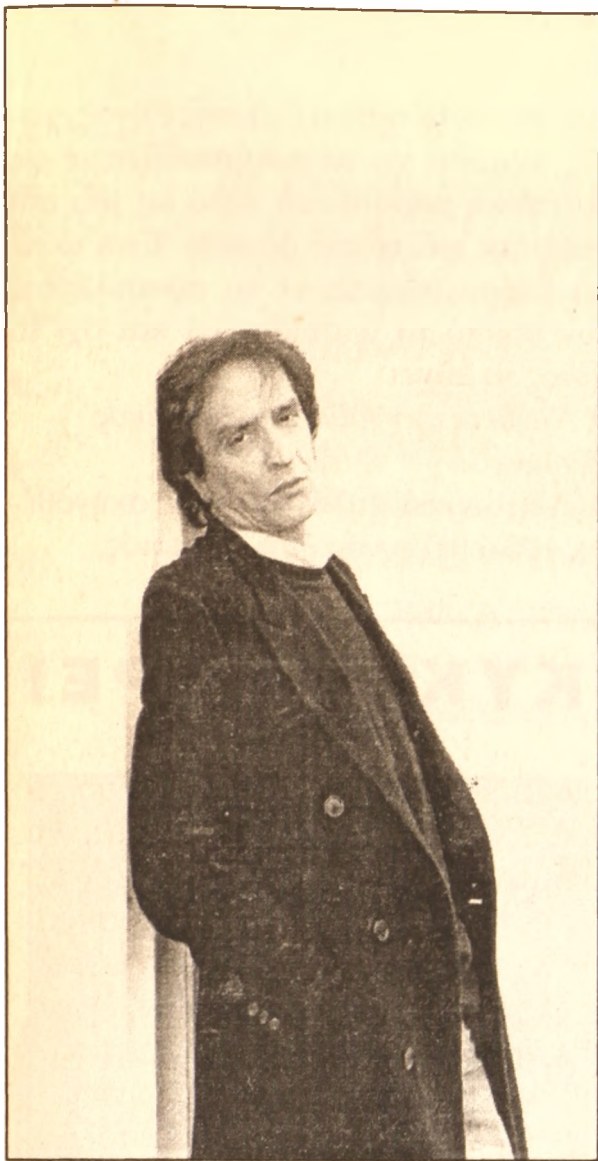
• Τι θυμόσαστε από την Φλαίρη Νταντωνάκη;

– Ήταν ένα χαρισματικό άτομο, που εκτός από το θεϊκό της ταλέντο, την ευαισθησία της φωνής, συνδύαζε και τη γνώση και την καλλιέργεια της ψυχής. Αναζητούσε συνεχώς νέες εμπειρίες που θα συνέβαλαν στο να εμπλουτίσει

περισσότερο τις φωνητικές της ικανότητες. Ήταν ένα σπάνιο πλάσμα...

• Η δική σας πορεία ποια είναι μετά από αυτόν τον δίσκο;

– Την απήχηση του «Μεγάλου Ερωτικού» άρχισα να τη συνειδητοποιώ έπειτα από 15 χρόνια, άρχισα να αντιλαμβάνομαι σε τι ακριβώς συνέπραξα. Άρχισα να συμμετέχω σε διάφορες δουλειές. Όλοι έλεγαν πόσο καλή ήταν αυτή και η άλλη η δουλειά, «αλλά ο “Μεγάλος Ερωτικός” ήταν κάτι διαφορετικό...» Αυτό ήταν το οξύμωρο, πως ό,τι έκανα το συνέκριναν μ' εκείνη τη δουλειά. Σου έλεγαν ότι είναι αδύνατον να τραγουδήσεις κάτι ομορφότερο, λυρικότερο. Αισθανόμουν και τότε και σήμερα ένας «άτυχος-τυχερός». Φτάνω στα 20 μου χρόνια στην κορυφή του Έβερεστ και μετά δεν έχω σκαλοπάτι να ανεβώ ψηλότερα. Αισθανόμουν σαν

Ο Γιάννης Παρασκευόπουλος, σκηνοθέτης και ηθοποιός, είναι μαζί με την ηθοποιό Μαγδαληνή Μπεκρή και τη σκηνογράφο Σοφία Παπαδοπούλου ιδρυτικά μέλη του θεατρικού οργανισμού Νέες Μορφές στη Θεσσαλονίκη. Οι Νέες Μορφές αποτελούν την εξαίρεση στον κανόνα για το θέατρο της συμπρωτεύουσας. Από το 1996 έως σήμερα κατάφεραν όχι μόνο να προσελκύσουν ένα έως τότε μη

θεατρικό κοινό, αλλά και να γίνουν, αν όχι ο πρώτος, ένας από τους πρώτους θιάσους που αντέστρεψαν τα δεδομένα. Η παράδοση είναι να καλούνται στη Θεσσαλονίκη θίασοι από την Αθήνα. Οι Νέες Μορφές καλούνται σταθερά στην Αθήνα για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Ο ίδιος μάλιστα τον χειμώνα κλήθηκε από το Εθνικό Θέατρο και σκηνοθέτησε στην Πειραματική Σκηνή το έργο του Μπρεχτ Μπιάαλ

Νέες Μορφές στο Θέατρο

Τη συνέντευξη πήρε η Ειρήνη Μουντράκη

να καιγόμουν αβοήθητος... Ακολουθεί η συνεργασία με το Νίκο Μαμαγκάκη, με τον οποίο κάνω 3 δίσκους, ακολουθεί ο Μίμης Πλέσσας και ο Γιάννης Σπανός. Όλες τους εξαιρετικές δουλειές. Δεν είχα ποτέ καλλιτεχνικά απωθημένα ούτε αισθανόμουν προδομένος στις σχέσεις με τον καλλιτεχνικό χώρο. Ταλαντούχα παιδιά υπάρχουν και σήμερα, παρ' όλο που δεν έχουν ισχυρά βιώματα, αλλά οι εταιρείες δεν αφήνουν αυτά τα ταλέντα να ανθήσουν. Ίσως να μην θέλει και ο κόσμος και το Υπουργείο Πολιτισμού... Ίσως να φταίει και η εποχή που σε υποχρεώνει να μην ενδιαφέρεσαι για την ψυχή σου. Επιτυχία θέλαμε κι εμείς τότε, μαζί με τη Φλαίρη. Το λέγαμε στο Μάνο να μας γράψει κανένα «πιασάρικο» τραγούδι για να συνεχίσουμε την επιτυχία, κι αυτός μας στραβοκοιτούσε... Τέλος πάντων, σήμερα κρίνοντας το παρελθόν θα έλεγα καλύτερα που δεν το έκανε.

• Σήμερα σε ποιο σημείο βρίσκεστε;

— Δεν τα πολυψάχνω τα πράγματα, είμαι και λίγο τεμπελάκος. Μόνο εάν πέσει κάτι από τον ουρανό τότε θα είμαι θετικός. Ζω από το τραγούδι, αλλά τα πράγματα τα βλέπω διαφορετικά μετά τον «Ερωτικό», δεν δείχνω μεγάλο ενδιαφέρον πλέον...

• Κύριε Παρασκευόπουλε, ποια ανάγκη οδήγησε στη δημιουργία του οργανισμού Νέες Μορφές;

— Οι Νέες Μορφές δημιουργήθηκαν από μια ανάγκη να βρούμε ένα χώρο έκφρασης μέσα στον οποίο θα ορίζαμε εμείς τις συνθήκες. Έπρεπε να γίνει, για να έχουμε τη δυνατότητα να κάνουμε αυτά που επιθυμούσαμε. Να επικοινωνήσουμε με το κοινό. Διαμορφώσαμε έτσι σε θεατρικό χώρο μια παλιά αποθήκη στο υπόγειο μιας πολυκατοικίας.

• Οι δραματουργικές επιλογές σας — Η ώρα του Λύγκα του Έγκβιστ, οι Δούλες του Ζενέ, το Στη μοναξιά των κάμπων με βαμβάκι του Κολτέξ, ο Άμλετ (Εκδοχή I και Εκδοχή II) του Σαίξπηρ, ο Κόκκινος Θάνατος του Πόε, οι Χοντροί Άντρες με Φούστες του Σίλβερ, ο Φαίδρας Έρως της Κέην — εκφράζουν αυτήν την ανάγκη για επικοινωνία;

— Επιλέγουμε κυρίως έργα του σύγχρονου ρεπερτορίου. Έργα μέσα από τα οποία νιώθουμε σε μια συγκεκριμένη στιγμή ότι μπορούμε να εκφραστούμε. Η πολιτική της ομάδας είναι ακριβώς ότι δεν υπάρχει πολιτική. Κινητήριο δύναμη είναι η ανάγκη μας να επικοινωνήσουμε με τον κόσμο μέσα από τη σύμβαση ενός έργου. Εξαιτίας αυ-

τής της ανάγκης επικοινωνίας η προσπάθειά μας βρήκε ανταπόκριση σε ένα μέρος του κοινού που ήταν τελείως αδρανές στη Θεσσαλονίκη. Νέοι άνθρωποι, σπουδαστές, που κυρίως πήγαιναν στον κινηματογράφο, άρχισαν να ενδιαφέρονται για το θέατρο. Έχω την εντύπωση ότι αυτό που προκάλεσε τον κόσμο ήταν η ιδιαίτερη σχέση του κοινού και της παράστασης. Επειδή ήταν ένας χώρος μη συμβατικός, ο θεατής από τη μία ήταν πάρα πολύ κοντά σε αυτό που συνέβαινε και από την άλλη έδειχνε ενδιαφέρον για την πρόθεση της έρευνας σε αυτό που κάναμε. Ερχόταν να δει μια δημιουργία εν εξελίξει και για το λόγο αυτό πολλοί θεατές έβλεπαν τις παραστάσεις μας περισσότερες από μία φορές.

• Θα μπορούσε να θεωρηθεί το θέατρο που κάνετε πειραματικό με την έννοια μιας νέας πρότασης υπό δοκιμή;

— Ο πειραματισμός έχει κάτι αντισημειολογικό. Μπορεί κανείς να κάνει πειραματισμό και να αφορά μόνον εκείνον και τους ανθρώπους που δουλεύουν, ενώ η έρευνα έχει σχέση κυρίως με το κατά πόσο ενδιαφέρεται κανείς να επικοινωνήσει με το κοινό και να το εντάξει μέσα σ' αυτό που κάνει. Δεν ήθελα ποτέ οι παραστάσεις μας να έχουν την εσωστρέφεια και τη μιζέρια αυτού που

συνήθως θεωρείται πειραματικό θέατρο. Έχει κυρίως έναν ερευνητικό χαρακτήρα. Το δύσκολο δουλεύοντας με αυτόν τον τρόπο είναι το κατά πόσο μπορείς να διατηρήσεις την ταυτότητά σου και τις αρχικές σου προθέσεις. Γιατί όταν αρχίζεις να γίνεσαι αποδεκτός και αρεστός, θέλεις να το διατηρήσεις αυτό. Οπότε μπαίνεις σε μια διαδικασία ποικιλίας χάνοντας την έρευνα. Δοκιμάζεις τον εαυτό σου μέσα από πιο συμβατικές και ακαδημαϊκές μορφές έκφρασης, όχι γιατί το έχεις ανάγκη αλλά επειδή πρέπει να το κάνεις καθώς ωριμάζεις. Έκανα αυτό το λάθος, όμως δουλεύοντας μέσα σ' αυτό το περιβάλλον έχω την πολυτέλεια του λάθους. Και αυτός είναι ένας λόγος που αισθάνομαι τυχερός που κάνω θέατρο στις Νέες Μορφές. Η πρόθεση της έρευνας πρέπει να υπάρχει σε μια μορφή εξέλιξης και όχι σε μια αλλαγή κατεύθυνσης.

• *Υπήρξε το Βραβείο Ομάδας Περιφέρειας 2002, που λάβατε από την Ένωση Ελλήνων Θεατρικών Κριτικών, μια αιτία για το «λάθος» αυτό;*

— Νομίζω ότι το βραβείο το πήραμε ακριβώς επειδή τολμήσαμε να κάνουμε αυτού του είδους το θέατρο σε μια πόλη που δε θα μπορούσε να το δεχθεί εύκολα. Η Θεσσαλονίκη είναι ένα φυτώριο καλών ηθοποιών που όμως τροφοδοτούν τα θεατρικά δρώμενα της Αθήνας. Δυστυχώς το θέατρο, όπως και όσο υπάρχει στη Θεσσαλονίκη, λειτουργεί κάπως σαν αγροτικό. Τώρα τελευταία αρχίζει και αλλάζει το τοπίο, γιατί κάποιοι ηθοποιοί επιλέγουν να μείνουν στη Θεσσαλονίκη ή να έρθουν στη Θεσσαλονίκη να δουλέψουν. Υπάρχει όμως μεγάλη ανάγκη επαναπροσδιορισμού του λόγου ύπαρξης των σκηνών στην πόλη. Να συγκεκριμενοποιηθεί η ταυτότητα του κάθε θιάσου, ώστε να καταφέρουμε να κρατήσουμε το έμφυχο υλικό και να του δώσουμε ζωτικό χώρο δράσης. Και αυτό δεν αφορά μόνο τους ηθοποιούς, που συνήθως τον βρίσκουν, αλλά και τους σκηνοθέτες. Γιατί αυτό που λείπει κυρίως είναι οι σκηνοθετικές προτάσεις από νέους ανθρώπους — κάτι που δεν αφορά άλλωστε μόνο τη Θεσσαλονίκη. Οι Νέες Μορφές ενδιαφέρονται να αποτελέ-

σουν ένα χώρο ανάδειξης για νέους σκηνοθέτες.

• *Από τις Νέες Μορφές ξεκίνησε και η ανατροπή μιας νοοτροπίας, αφού είστε από τα πρώτα σχήματα που κλήθηκαν στην Αθήνα για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Πιστεύετε ότι η Αθήνα αποτελεί τον τόπο σκηνοθετικής καθιέρωσης;*

— Όχι. Για να καθιερωθεί καλλιτεχνικά ένας σκηνοθέτης, δε χρειάζεται να κατέβει στην Αθήνα. Αρκεί να παραμείνει σταθερός στις αρχές και στις αξίες που έχει επιλέξει. Στόχος μου δεν ήταν να γίνω γνωστός, αλλά να μπορώ να δουλεύω. Για μένα αυτή τη στιγμή δεν έχει σημασία ο τόπος που κάνω κάτι αλλά η τόλμη να εκθέσω και να κοινοποιήσω αυτό που κάνω. Είχα την ευκαιρία να δείξω τη δουλειά μου στην Αθήνα με το *Λουλούδια στην Κυρία του Άκη Δήμου* στο θέατρο ΗΒΗ, το *Φαίδρας Έρως* της Σάρας Κέην σε συμπαραγωγή με τη Νέα Σκηνή και φέτος στη Biennale με το *Happy Birthday* του Μάνου Λαμπράκη, αλλά κάθε φορά ο σκηνοθέτης αγωνίζεται για να ξαναφέρει τον κόσμο. Κάθε δουλειά αγωνίζεται να υπάρξει.

• *Τι ορίζει την επιλογή του επόμενου έργου σας;*

— Την επιλογή του επόμενου έργου την ορίζει το αμέσως προηγούμενο κάθε φορά. Φέτος ασχοληθήκαμε αποκλειστικά με το νεοελληνικό έργο ανεβάζοντας τρία έργα με διαφορετικό το καθένα ύφος. Με το *Ταβλί* και το *Happy Birthday* φτάσαμε σε ένα πολύ σύγχρονο στάδιο και η επιστροφή σε ένα κλασικό κείμενο έγινε ανάγκη. Ο *Βούτσεκ*, που θα σκηνοθετήσει η Μαγδαληνή Μπεκρή, επιστρέφει στη ρίζα της «αισθητικής της βίας» που θέλουμε να ερευνήσουμε από πού ξεκίνησε. Έχοντας λοιπόν καταλάβει την ανάγκη να ερευνήσουμε το «τι» και όχι το «γιατί» ως θεμελιώδες ερώτημα, επιλέγουμε το συγκεκριμένο έργο απαλλαγμένοι από κάθε ψυχολογικό και ψυχαναλυτικό βάρος και ερευνώντας την ουσία της δράσης του ήρωα. Επιθυμία μας είναι επίσης να τολμήσουμε να πάμε σε χωριά της Μακεδονίας και στην πλατεία τους να παίξουμε το *Τάβλι*,

που σκηνοθέτησε ο Γιάννης Ρήγας, χωρίς ωστόσο να το παρουσιάζουμε ως θεατρική παράσταση αλλά ως μια αυθόρμητη επί τόπου δράση. Έτσι ώστε να δούμε αν μπορεί να προσελκύσει τον κόσμο το τι συμβαίνει και όχι το ποιος το κάνει.

• *Νιώθετε σκηνοθέτης ή ηθοποιός κυρίως;*

— Λειτουργώ καλύτερα σαν σκηνοθέτης αλλά θέλω να είμαι ηθοποιός.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΚΟΒΛΗ

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ
Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ

Αντίσταση - Εμφύλιος -
Προσφυγιά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

τηλ: 210-7232819,
φαξ: 210-7226107

Ολοκληρώθηκαν την περασμένη Κυριακή οι εργασίες της Τέταρτης Θερινής Ακαδημίας του Εθνικού Θεάτρου. Το θέμα ήταν «Το σώμα του ηθοποιού και οι πολιτισμικές ταυτότητες» και η Ακαδημία πραγματοποιήθηκε από τις 21 Ιουνίου έως τις 6 Ιουλίου στην πόλη της Κέρκυρας και σε ιδιαίτερα επιλεγμένους χώρους, όπως το Θέατρο Φοίνικας του ΔΗΠΕΘΕ, η Ιόνιος Ακαδημία, η Ιόνιος Βουλή, το Παλαιό και το Νέο Φρούριο. Καλλιτέχνες και καθηγητές από την Ευρώπη, την Ιαπωνία, τη Λατινική Αμερική και την Ελλάδα κλήθηκαν για να πραγματοποιήσουν εργαστήρια και ομιλίες με κύρια επιδίωξη να αντιπαρατεθούν οι σημαντικότερες μέθοδοι δουλειάς για τον ηθοποιό σήμερα και παράλληλα να προαχθεί η συνεργασία με σημαντικά κέντρα για την εκπαίδευση του ηθοποιού.

Εκπαιδεύοντας το σώμα του ηθοποιού

Ο συγκεκριμένος θεσμός αποτελεί μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία του Εθνικού Θεάτρου και του Διευθυντή του, Νίκου Κούρκουλου, όχι μόνο για τα ελληνικά μα και για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Με καλλιτεχνική υπεύθυνη τη θεατρολόγο Ελένη Βαροπούλου, η Ακαδημία διοργανώνεται σε ετήσια βάση θεμελιώνοντας το γόνιμο διάλογο ανάμεσα σε σημαντικούς θεατρικούς πολιτισμούς και τη δημιουργική επικοινωνία μεταξύ καλλιτεχνών και ανθρώπων του θεάτρου.

Έχοντας πλέον δημιουργήσει ένα σταθερό δίκτυο συνεργασίας με θεατρικούς, ερευνητικούς και πανεπιστημιακούς φορείς, ανάμεσα στους οποίους περιλαμβάνονται η European Theatre Convention, το Kunstlerhaus Mousonturm (Γερμανία), το Staniewski Center for Theatre Practice Gardienice (Πολωνία), το Arts Centre Vooruit (Βέλγιο), το Department of Theatre, Film and Television Studies του Πανεπιστημίου της Ουαλίας στο Αμπερύστβυθ, το Centre for Performance Research (Ουαλία), το Theatergroep Hollandia (Ολλανδία), το Oskaras Korsunovas Theatre της Λιθουανίας, η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας και πολλοί άλλοι σημαντικοί θεατρικοί οργανισμοί, η Θερινή Ακαδημία καταφέρνει να συνδυάσει την παιδαγωγική δραστηριότητα με τη θεατρική αναζήτηση, το θέατρο με τις άλλες τέχνες, τη σύγχρονη ελληνική καλλιτεχνική πραγματικότητα με προτάσεις από το εξωτερικό.

Στηρίζοντας το διάλογο κέντρου και περιφέρειας κι ενισχύοντας την πολιτι-

στική πραγματικότητα πόλεων και περιοχών μακριά από την πρωτεύουσα, η Ακαδημία οργανώνεται σε ειδικά επιλεγμένες περιοχές. Τα Ζαγοροχώρια της Ηπείρου, οι Πρέσπες και η Φλώρινα, η Μυτιλήνη και η Κέρκυρα αποτέλεσαν τους πρώτους της σταθμούς.

Στην Κέρκυρα οι 65 συμμετέχοντες, κυρίως σπουδαστές της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου, σπουδαστές άλλων Δραματικών Σχολών αλλά και νέοι ηθοποιοί και θεατρολόγοι δούλεψαν πάνω σε τεχνικές για την εκπαίδευση του ηθοποιού, εξετάζοντας το πώς το σώμα του ηθοποιού με τις αρχικές ταυτότητες παιδείας, γλώσσας και εργασιακού περιβάλλοντος, αφομοιώνει και γονιμοποιεί μέσα σ' ένα διαπολιτισμικό πλαίσιο τους διαφορετικούς πολιτισμούς και τις άλλες θεατρικές ταυτότητες.

Ο γουατεμαλέζος σκηνοθέτης Abel Solares στο εργαστήριο του «Λουλούδια και ποίηση στο χώρο» συνέδεσε την παράδοση της Γουατεμάλα με το παραδοσιακό ιαπωνικό θέατρο και τη θεατρική ανθρωπολογία του Ευγένιου Μπάρμπα. Ο σκηνοθέτης και διευθυντής της ομάδας Gardzienice δούλεψε πάνω στην αρχαία ελληνική τραγωδία μαθαίνοντας στους σπουδαστές τον τρόπο εργασίας του από τις απεικονίσεις των ελληνικών αγγείων. Ο διευθυντής και σκηνοθέτης του Κέντρου Μέγιερχολντ στη Ρωσία Valery Fokin δίδαξε την ανάπτυξη της τεχνικής του ηθοποιού με βάση το σύστημα του Στανισλάβσκι και τη μέθοδο του Μέγιερχολντ. Ο ισπανός σκηνοθέτης Emilio Hernandez δίδαξε

Λόρκα ενώ η αμερικανίδα χορογράφος Suzan Buirge την εργασία της σε διαφορετικούς πολιτισμούς και την ενσωμάτωση στοιχείων τους στις χορογραφίες της. Η σκηνοθέτρια Ewa Lewinson δίδαξε τους ηθοποιούς πώς να μιλάνε με το σώμα και να παίζουν με το χώρο. Εργαστήρια πραγματοποίησαν και ο Θόδωρος Τερζόπουλος, με τίτλο «Φωνή και σώμα στην αρχαία τραγωδία», ο Γιάννης Παρασκευόπουλος με θέμα «Ουδέτερη είσοδος στη σκηνή. Η επικοινωνία με το σύμπαν», καθώς και η σκηνοθέτρια Έλλη Παπακωνσταντίνου και ο συνθέτης Δημήτρης Καμαρωτός με τίτλο «Διερευνώντας μια σύγχρονη λειτουργία ραψωδού στην Οδύσσεια του Ομήρου: γέφυρες σώματος και μηχανών». Οι τελευταίοι μάλιστα παρουσίασαν την Κυριακή 29 Ιουνίου στο Παλαιό Φρούριο, σε συνεργασία με το Μουσικό Τμήμα του Ιονίου Πανεπιστημίου, την περφόρμανς *Steams of Voices*, που άντλησε το άμεσο υλικό της απευθείας από το σεμινάριο και ταυτόχρονα αποτέλεσε εφαρμογή και συνέχιση των μηχανισμών που αναπτύσσονταν στις παραστάσεις με τον γενικό τίτλο *ODC... after Homer*. Κύριος άξονας είναι η αναζήτηση μιας σημερινής ραψωδικής λειτουργίας δια μέσου της Οδύσσειας του Ομήρου.

Ο Σωτήρης Χατζάκης πραγματοποίησε Masterclass με τίτλο «Ηθοποιός: Ένα είδος οργάνου» ενώ ομιλίες έγιναν από τους διακεκριμένους επιστήμονες Georges Banu και Monique Borie, καθηγητές της Σορβόνης, την καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Σοφία του Τόκιο, Dagmar Oswald, και της Ελένης Αρβελέρ, Πρύτανη, Προέδρου του Πανεπιστημίου της Ευρώπης. Συζητήθηκαν θέματα που έχουν σχέση με τα οράματα και τις μεθόδους του Αντονέν Αρτώ, του Βσέβολοντ Μέγιερχολντ, του Γιέρζι Γκροτόφσκι, ενώ από την κ. Αρβελέρ θίχτηκε το θέμα της φωνής του ηθοποιού.

Το πρόγραμμα συμπληρώθηκε με την έκθεση «Βεστιάριο» στο Μουσείο Παλαιόπολης-Mon Repos. Ένα εικαστικό περιβάλλον διαμορφωμένο από τον σκηνογράφο Νίκο Σαριδάκη, μία εγκατάσταση-βίντεο από τη ζωγράφο Νίκη Καναγκίνη και δύο εγκαταστάσεις-περφόρμανς από τους ζωγράφους Σωκράτη Φατούρο και Αντώνη Ντόνεβ.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Τι σημαίνει η λέξη χώρος, και τι είναι αυτό που προσδιορίζει- διαφοροποιεί ένα χώρο από κάποιον άλλο; Εν προκειμένω ποιος ο Βορράς και ποιος ο Νότος, ποια η Ανατολή και ποια η Δύση και κατ' επέκταση ποια τα χαρακτηριστικά εκείνα που δίνουν το στίγμα ενός τόπου; Στην εποχή μας, όπου η έννοια της παγκοσμιοποίησης έχει αρχίσει να παίρνει απειλητικές διαστάσεις, τα σύνορα, όχι εκείνα που ορίζουν τη γεωγραφία ενός τόπου αλλά τα πολιτισμικά, τείνουν προς κατάργηση. Μέσα σε ένα τέτοιο μεταμοντέρνο κλίμα ανεξέλεγκτης ανταλλαγής και αυτόματης-άβουλης υιοθέτησης πληροφοριών, ο άνθρωπος κινδυνεύει να χάσει την κριτική του ικανότητα. Εκεί είναι που η τέχνη, όταν δέλει και μπορεί, κατορθώνει αυτό που τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αδυνατούν να καταφέρουν, δηλαδή να αφυπνίσουν συνειδήσεις, να γεννήσουν προβληματισμούς...

Χρήστος Αποστολάκης – *Hero in*

Ο Χρήστος Αποστολάκης είναι ένας καλλιτέχνης που έχοντας διανύσει μια διαδρομή δέκα περίπου χρόνων στο χώρο των εικαστικών, κατάφερε ν' αναπτύξει έναν ιδιαίτερο και πρωτότυπο τρόπο εικαστικής γραφής, αυτόν της ύφανσης, του πλεξίματος δηλαδή, δύο ή και περισσότερων εικόνων πάνω σε μία κοινή επιφάνεια. Μια διαδικασία στην οποία σύγχρονη τεχνολογία και παράδοση συνεργάζονται με ιδιαίτερο τρόπο, καθώς ο καλλιτέχνης αρχικά επεξεργάζεται τις επιλεγμένες εικόνες στον υπολογιστή και στη συνέχεια τις «πλέκει» μεταξύ τους προσδίδοντάς τους την τελική «εικαστική» τους μορφή. Το αποτέλεσμα είναι έργα που επιφανειακά θυμίζουν παζλ, εμπεριέχουν εντούτοις ένα πολυσύνθετο εννοιολογικό στοχασμό, καθώς όπως ο ίδιος ο καλλιτέχνης σημειώνει: «*Το πλέξιμο που βλέπει κανείς στα έργα μου, υπάρ-*

χει και στην πραγματικότητα. Το νήμα στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι τίποτα άλλο παρά οι ιδέες, οι αυτόνομες μονάδες πληροφοριών που υφαίνονται μεταξύ τους, ενώ το αποτέλεσμα θυμίζει ένα χάρτη μεσημβρινών και ισημερινών, όπου οι συναντήσεις τους δίνουν το στίγμα ενός διττού κόσμου».

Έτσι λοιπόν στην προτελευταία δουλειά του, που παρουσιάστηκε στην «Photosynkygia» 2001, στόχος του καλλιτέχνη ήταν να αποδώσει την έννοια του σύγχρονου χώρου, ενός χώρου όπου γεωγραφικές συντεταγμένες και εθνογραφικά στοιχεία-χαρακτηριστικά μπλέκονται μεταξύ τους δημιουργώντας ψηφιδωτά που ακροβατούν ανάμεσα στο πραγματικό και στο φανταστικό. Παρουσίασε λοιπόν πρόσωπα και πόλεις σε υβριδική κατάσταση, αποτέλεσμα συγκεκριμένου-πλέξης δύο διαφορετικών φωτογραφιών, διατυπώνοντας εμμέσως ερωτήματα για τα σύ-

νορα που οριοθετούν τη γεωγραφία ενός τόπου.

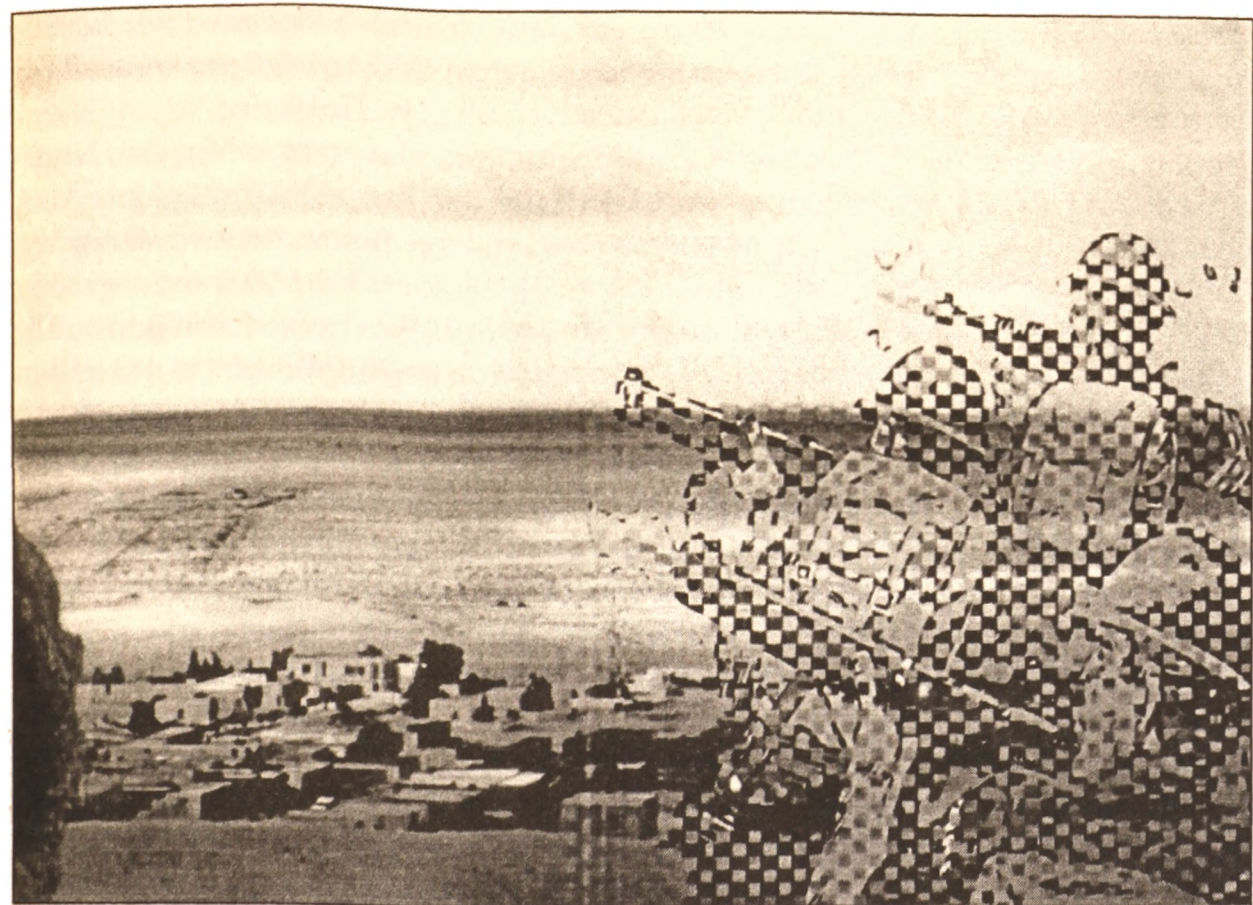
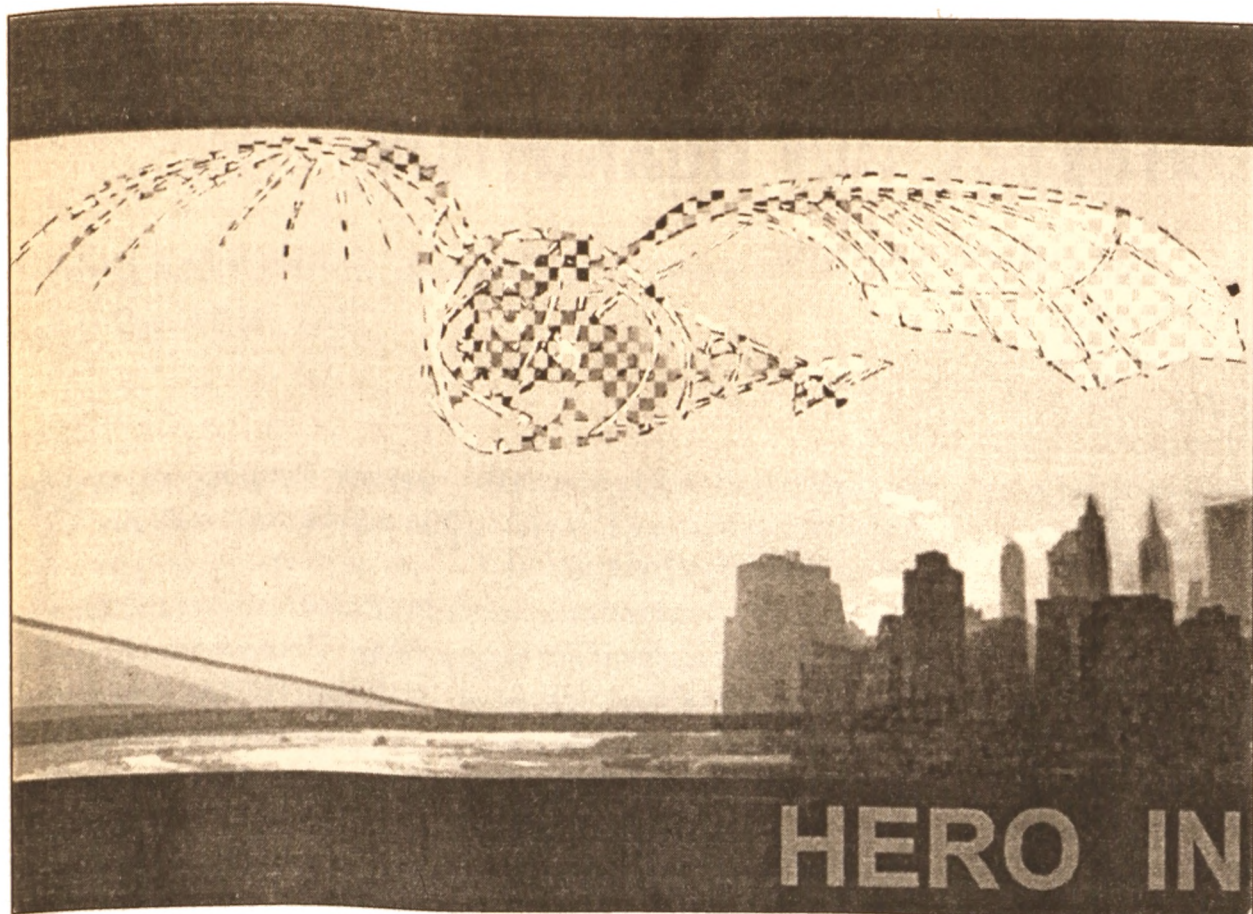
Στην τελευταία δουλειά του με τον τίτλο «*Hero in*», που παρουσιάστηκε πρόσφατα στη γκαλερί ΑΔ του Ψυρρή και που στην ουσία αποτελεί συνέχεια της «*Photosynkygia*», το θέμα του χώρου επανέρχεται στο προσκήνιο, δοσμένο από μια διαφορετική οπτική γωνία. Αυτή τη φορά ο καλλιτέχνης διαπλέκει αντιπαραθέτει ανόμοια πολιτισμικά πρότυπα, τα οποία λειτουργούν ως σύμβολα διαφορετικών γεωγραφικών χώρων και κατ' επέκταση ιδεολογιών. Τα έργα-ψηφιδωτά που δημιουργούνται και που μορφολογικά παραπέμπουν σε κόμικς και κινηματογραφικές αφίσες, διαπραγματεύονται πρωτίστως τη σχέση Δύσης-Ανατολής μέσω της επιβολής-εισβολής πολιτισμικών προϊόντων της πρώτης στην τελευταία και το αντίστροφο. Ταυτόχρονα όμως τίθενται ερωτήματα για το πώς ένα πολιτισμικό προϊόν γίνεται κυρίαρχο πολιτικά, για τα σύνορα μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας, για την έννοια που έχει πάρει στις μέρες μας η λέξη ήρωας κ.ο.κ.

Πιο συγκεκριμένα τώρα: Πρόσωπα-είδωλα της αμερικανικής κουλτούρας, όπως ο Πρίσλεϋ και η Μέριλυν του Γουόρχολ, αντιπαραθέτονται με μια πόλη της Παλαιστίνης, αφήνοντας αιχμές για το πώς ένας κόσμος με παραδοσιακές αξίες όπως είναι ο ισλαμικός μπορεί να μετατραπεί σε έναν κόσμο μαζικής κατανάλωσης.

Ένας υπερ-ήρωας των αμερικανικών κόμικς πάνω στην ιπτάμενη μηχανή του Τάτλεϋ –σύμβολο της Ρωσικής Επανάστασης και πρωτοπορίας– αιωρείται πάνω από την πόλη της Νέας Υόρκης χωρίς να διασαφηνίζεται ο ρόλος του.

Το άγαλμα του Σαντάμ –σύμβολο του ιρακινού λαού– τοποθετείται πλάι στα γιγαντιαία αγάλματα του «*Άρχοντα των Δαχτυλιδιών*» –προϊόν της «δυτικής» βιομηχανίας του θεάματος– υποδεικνύοντας πως ο χώρος του πραγματικού και του φαντασιακού καμιά φορά συγχέονται και κατ' επέκταση ότι ένα υπαρκτό πρόσωπο σαν τον Σαντάμ μπορεί να αποκτήσει –και έχει ήδη αποκτήσει– διαστάσεις θρύλου στις συνειδήσεις των ανθρώπων.

Στρατιώτες των αμερικανικών κόμικς παραμονεύουν με απειλητικές διαθέ-

σεις, έτοιμοι για επίθεση δίπλα σ' ένα αφρικανικό χωριό. Το συγκεκριμένο έργο φέρει τον τίτλο *Ήρωες σε άγνωστη γη* με σαφείς νύξεις για τη διφορούμενη σημασία που μπορεί να έχει η παρουσία των στρατιωτών στη γη της Αφρικής. Κάτι που άλλωστε επιτυγχάνεται μέσω της τεχνικής της ύφανσης, καθώς οι ήρωες-στρατιώτες δείχνουν να βρίσκονται σε μια κατάσταση ημι-ύπαρξης. Είναι και δεν είναι (ήρωες)...

«Σαφέστατα η έκθεση εμπεριέχει νύξεις για την παγκοσμιοποίηση και βε-

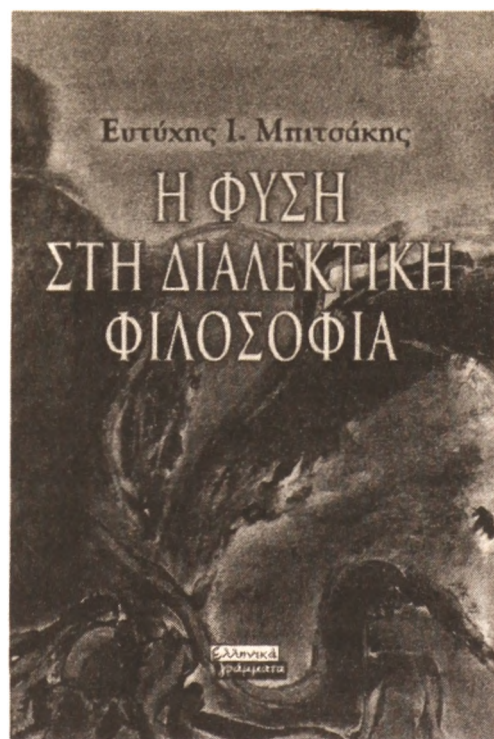
βαίως υπάρχουν κοινωνικοπολιτικές αναφορές», σχολίασε ο ίδιος ο καλλιτέχνης στη σύντομη συνομιλία μας. Με κανένα τρόπο όμως η τέχνη του Χρήστου Αποστολάκη δεν πρέπει να χαρακτηριστεί στρατευμένη. Ο καλλιτέχνης είναι ένας σκεπτόμενος παρατηρητής των όσων συμβαίνουν γύρω του σε παγκόσμιο επίπεδο. Προβληματίζεται και καταγράφει τις ανησυχίες του δανειζόμενος υλικό από την ίδια την ιστορία σε μια προσπάθεια κατανόησης των δεδομένων εκείνων που ορίζουν και εν συ-

νεχεία διαχωρίζουν ένα τόπο από κάποιον άλλο· τη Δύση από την Ανατολή, το Βορρά απ' τον Νότο. Εξετάζει τα όρια μεταξύ πραγματικού και φανταστικού, παρουσιάζοντας περιπτώσεις όπου ψευδαίσθηση και πραγματικότητα έχουν γίνει ένα. Προβάλλει τους «κλασικούς» υπερανθρώπους των κόμικς σε ρόλους που δύσκολα δικαιολογούν το χαρακτηρισμό τους ως «ήρωες» – γι' αυτό και ο τίτλος της έκθεσης.

Στο σύγχρονο κόσμο όπου η λέξη «ήρωας» χρησιμοποιείται αβίαστα από τους πολιτικούς/στρατιωτικούς ηγέτες – αρκεί να αναλογιστεί κανείς πόσες φορές ακούστηκε δια στόματος του Σαντάμ και του Μπους κατά τη διάρκεια των τελευταίων εξελίξεων στο Ιράκ –, η τελευταία έκθεση του Χρήστου Αποστολάκη αποτελεί το δίχως άλλο ένα καυστικό σχόλιο πάνω στη διεθνή επικαιρότητα.

ΔΑΦΝΗ ΤΖΑΝΕΤΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Ευτύχης Ι. Μπιτσάκης

**Η ΦΥΣΗ
ΣΤΗ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ**

Η Βιέννη συμφιλιώνει τους καλλιτέχνες των Βαλκανίων

της Γιολάντας Τερέντσιο

Εάν ως τώρα η νοτιοανατολική Ευρώπη έχει γίνει κυρίως γνωστή από τους πολέμους και τις διαιρέσεις της, μια βιεννέζικη καλλιτεχνική έκθεση παραλλάζει αυτή την εικόνα: Τα Βαλκάνια είναι επίσης μια Γη της Επαγγελίας για τις σύγχρονες τέχνες, όπως γράφει ο δημοσιογράφος Ντάρκο Βουκορέπα στο περιοδικό *Feral Tribune* του Σπλιτ της Κροατίας, που γιορτάζει τη δέκατη επέτειό του.

Μια ενδιαφέρουσα σημείωση όσον αφορά στο περιοδικό *Feral*: Συχνά ρωτούσαν τους δημοσιογράφους που έγραφαν σ' αυτό: «Φοβόσαστε;» Αυτό είχε αρχίσει κατά τον πόλεμο 1991-93, όταν πήγαιναν σ' όλα τα θέατρα του πολέμου, αρνούμενοι πάντοτε ν' ασπασθούν την επίσημη προπαγάνδα. Καθόλου παράξενο ως εκ τούτου ότι το περιοδικό υπό το καθεστώς Τούτσμαν είχε καταδικαστεί σ' ένα είδος εσωτερικής εξορίας. Συχνά διαβαζόταν κρυφά, ενώ οι δημοσιογράφοι κατεδιώκοντο για συκοφαντία, κατηγορούντο ως «προδότες της εθνικής υπόθεσης» και το ότι κατόρθωσαν να συνεχίσουν την έκδοση ήταν χάρις στην υποστήριξη ενός πιστού αναγνωστικού κοινού, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό. Έμβλημά τους: «Δικαίωμα στην αλήθεια» και άμυνά τους: το καυστικό χιούμορ.

Κανείς δεν αγνοεί τους δεσμούς (αίματος) που συνδέουν τη Βιέννη με τα Βαλκάνια: η δολοφονία στο Σεράγιεβο (στις 28 Ιουνίου 1914, αφορμή να ξεσπάσει ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος) είναι ένα από τα γνωστά γεγονότα.

Η μεγάλη έκθεση με τίτλο «Blut und Honig - Zukunft ist am Balkan» («Αίμα και Μέλι - Το μέλλον βρίσκεται στα Βαλκάνια») άρχισε τον Μάιο στο Klosterneuburg, 13 χιλ. από το κέντρο της Βιέννης, και θα διαρκέσει ως τις 28 Σεπτεμβρίου.

Στον κατάλογο ο Έρχαρντ Μπούσεκ (ειδικός συντονιστής του Συμφώνου Σταθερότητας της Νοτιοανατολικής Ευρώπης) ανατρέπει στη φράση του Μέττερνιχ το 1815, τα Βαλκάνια βρίσκονται δυο βήματα από τον βιεννέζικο δρόμο Ρένβεγκ στα νοτιοανατολικά ακριβώς του κέντρου της πρωτεύουσας.

Η έκθεση σύγχρονης τέχνης των Βαλκανίων οφείλεται στον επιχειρηματία και συλλέκτη έργων τέχνης Karl Heinz Essl και στον κριτικό τέχνης Harald Szeemann, γνωστό ως πρώην διοργανωτή της Μπιεννάλε της Βενετίας, στον οποίο και ανέθεσε ο Εσλ τη διοργάνωσή της, θέλοντας να παρουσιάσει έργα καλλιτεχνών πολύ λίγο γνωστών από τα μέρη των Βαλκανίων,

που ενώ είχαν πράγματι πολύ στενούς δεσμούς με την Αυστρία, έπαιψαν, στον ταραχώδη 20ο αιώνα, πια να έχουν, λόγω των πολιτικών γεγονότων.

Τα Βαλκάνια εκπροσωπούνται από 73 καλλιτέχνες απ' όλες τις χώρες: Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Σερβία, Μοντενέγκρο, Σλοβενία, Ελλάδα, ΠΓΔΜ, Μολδαβία, Ρουμανία και Τουρκία. Μερικοί είναι γνωστοί στη Δύση, άλλοι κάνουν το πρώτο τους βήμα σε διεθνές πεδίο. Ο νεότερος είναι 23 ετών κι ο πρεσβύτερος 93.

«Ο τίτλος της Έκθεσης, -λέει ο κριτικός- “Αίμα και Μέλι”, αναφέρεται τόσο στην οργή όσο και στην τρυφερότητα, την καταστροφή και το ειδύλλιο, κάτι το ανθρώπινο και παγκόσμιο.» Σκοπεύει να παρουσιάσει αυτή την έκθεση και σ' άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και στις Ην. Πολιτείες.

Ένας από τους πιο γνωστούς καλλιτέχνες, ο Μπράκο Ντιμιτρέβιτς από τη Βοσνία, δήλωσε ότι: «Η μόνη καλλιτεχνική παραγωγή που υφίσταται σήμερα βρίσκεται ανατολικά της Τεργέστης και νοτίως του Μεξικού». Βασιζόμενος στην ιδέα ότι η Ιστορία στο σύνολό της δεν είναι παρά ένα τεράστιο λάθος, εκθέτει μια κατασκευή που περιλαμβάνει 4 μεγάλες φωτογραφίες: του φιλόσοφου Βίτνγκεσταϊν, του μηχανικού Νίκολα Τέσλα, του συγγραφέα Φραντς Κάφκα και του ζωγράφου Καζίμιρ Μαλεβιτς με τίτλο: «Heralds of Post History» (Κήρυκες της Μετα-Ιστορίας).

Πράγματι η έκθεση είναι πλουσιότατη: στην είσοδό της ο Ζάκοβ Λόνερ εγκατέστησε μια νεκροφόρα, ακριβώς εκείνη που μετέφερε τις σωρούς του δολοφονημένου Αρχιδούκος Φερδινάνδου και της συζύγου του Σοφίας, με συμπλήρωμα ένα βίντεο της κηδείας του 1914.

«Χώρος Επιδιόρθωσης» είναι ο τίτλος του έργου του τούρκου Εσρά Ερσέν, που παρουσιάζει τη μετατροπή της γερμανικής σημαίας σε σημαία της τουρκικής ομάδος ποδοσφαίρου Γκαλατά-σαράι.

Ο σέρβος καλλιτέχνης Τοντόσιεβιτς τραβάει την προσοχή με το έργο του που τιτλοφορείται: «Ο Θεός αγαπάει τους Σέρβους»: σ' έναν άσπρο τοίχο έχει ζωγραφίσει έναν τεράστιο κόκκινο αγκυλωτό σταυρό που συγκρατιέται στις απάνω γωνίες του από τρεις παλιές καρέκλες.

Επιστέγασμα της έκθεσης δυο ταινίες του Εμίρ Κουστουρίτσα: *Ο μπαμπάς είναι σε ταξίδι για δουλειές* και *Underground*.

Τέλος, η έκθεση «Αίμα και Μέλι» χρησιμοποιεί τη γλώσσα της «αληθινής τέχνης»: τραγωδία, χιούμορ, σάτιρα, ανατροπή και ποίηση. Απομένει να δούμε αν η Ευρώπη θα την εκτιμήσει ή όχι. Ό,τι και να 'ναι, το μέλλον δημιουργείται στα Βαλκάνια.

Τρομοκρατία, Αριστερά και Δημοκρατία

του Κώστα Κουκουζέλη

Αντώνης Καρκαγιάννης, *Αριστερά και Τρομοκρατία*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2002.¹

Το να μιλήσει κανείς για την αριστερά και την τρομοκρατία σήμερα δεν αποτελεί πρωτοτυπία. Για τους περισσότερους δυστυχώς το θέμα δεν έχει καν ενδιαφέρον, καθώς είτε η εγγενής αδυναμία της αριστεράς να αρθρώσει συγκροτημένο και αυτοκριτικό λόγο, είτε κάποιες από τις «μητρικές» ιδέες που τη συγκροτούν, ευθύνονται για το φαινόμενο που αποκαλούμε τρομοκρατία. Αντί λοιπόν να μονολογήσω, θα προσπαθήσω να ενδυναμώσω μια φωνή που πρόσφατα προσπάθησε να βγάλει τη σχέση αριστεράς και τρομοκρατίας από τη συσκότιση όπου αυτή έχει πέσει (και τούτο και με ευθύνη της αριστεράς) και με διάθεση αυτοκριτική –και όχι απολογητική– να βοηθήσει στο δημόσιο αναστοχασμό μας πάνω στο ζήτημα. Τούτο το τελευταίο, το ζήτημα δηλαδή των όρων του αναστοχασμού, είναι, νομίζω, και το σημείο όπου η σχέση αριστεράς και τρομοκρατίας αποκτά ένα βαθύτερο νόημα και ανοίγει προς την έννοια και την ποιότητα της δημοκρατίας. Θα έλεγα δηλαδή ότι η όποια προσπάθεια ξεκαθαρίσματος της σχέσης πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της αυτό που πολύ εύστοχα ο Α. Καρκαγιάννης επισημαίνει, δηλαδή την ιστορικά θεμελιακή σχέση της αριστεράς με αυτό

που ονομάζουμε «αστική δημοκρατία», αλλά και την ιδιαίτερη πολυπλοκότητα των σύγχρονων «αστικών δημοκρατιών», μια πολυπλοκότητα που μεταφέρει το ζήτημα της αυτοκατανόησής μας από το επίπεδο του ψυχολογικού σε αυτό του πολιτικού.

Το βιβλίο που πραγματεύομαι έχει δύο σημαντικά στοιχεία: Το πρώτο συνίσταται στο γεγονός ότι μιλά σε δυο διαφορετικά επίπεδα για την τρομοκρατία: (α) το αστυνομικό-δικαστικό και (β) το πολιτικό-ιδεολογικό. Το γεγονός όμως αυτό καθ' εαυτό δεν αποτελεί κατ' ανάγκη απαγορευτικό στοιχείο για την πραγμάτευσή τους πάνω στην ίδια πλατφόρμα. Είναι μάλλον το φαινόμενο της τρομοκρατίας ως «ενδεχομενικότητα»,² που μοιραία αναζητά απαντήσεις και κυρίως ο τρόπος με τον οποίο οι δημοκρατικές κοινωνίες χρειάζεται να αμυνθούν ή να επιτεθούν (βλέπε Ιράκ). Όπως θα διαπιστώσει κανείς τα δύο επίπεδα δεν συγχέονται ούτε προς όφελος του αυστηρά κανονιστικού ούτε προς όφελος του αυστηρά περιγραφικού. Ο τρόπος της σύνδεσής τους παραμένει ακριβώς το ζητούμενο του βιβλίου.

Το δεύτερο στοιχείο εντοπίζεται στο γεγονός ότι ο συγγραφέας αντιμετωπίζει το ζήτημα της τρομοκρατίας με έναν τρόπο αρκετά διαφο-

ρετικό από αυτόν των «αστικών δημοκρατιών». Εξηγούμαι ευθύς: δεν οχυρώνεται πίσω από μια επίπλαστη και βαυκαλίζουσα «οπτική γωνία του ειδικού». Ο Α. Καρκαγιάννης παραδίδει μαθήματα δημοσιογραφίας με την αναλυτική του σκέψη και την ψύχραιμα αυτοκριτική ματιά του. Αν και δημοσιογράφος, χωρίς ποτέ να ισχυρίζεται ότι εγκαταλείπει αυτή τη θέση, δεν «σεναριολογεί» παραθέτοντας «αποκλειστικές» πληροφορίες, αλλά μάλλον μας κάνει να συνειδητοποιήσουμε ότι το ερώτημα της σχέσης αριστεράς και τρομοκρατίας είναι μονάχα μία όψη του πολιτικού. Εξάλλου, ενώ διαπερνάται από την κριτική ματιά στο παρελθόν, το ζήτημα γι' αυτόν παραμένει η επαναδιαπραγμάτευση του παρόντος.

Στις μέρες μας χαρακτηριστικό της «καλής» δημοσιογραφίας είναι η ανεύρεση και μετάδοση της «πληροφορίας» που για ποικίλους λόγους συνήθως αποσιωπάται. Έτσι «καλή» δημοσιογραφία θεωρείται αυτή η οποία «καταφέρει» να φέρνει στο φως πληροφορίες προερχόμενες από αποκλειστικές πηγές και να μένει πιστή στην κοινοτοπία ότι «ο λαός έχει δικαίωμα στην ενημέρωση». Απόρροια αυτής της θεωρίας είναι η εμφάνιση τελευταία αρκετών βιβλίων για τη 17N που «φέρνουν στο φως» σενάρια και πληροφορίες. Τούτη η άποψη περί δημοσιογραφίας, και όχι μόνο, πιστεύει ακράδαντα ότι ο αγώνας για πληροφορία και ενη-

μέρωση είναι ποσοτικός. Με τούτο δεν αναφέρομαι στη φύση της πληροφορίας, την «καλή» ή την «κακή», αντιπροτείνοντας λογοκρισία και πατερναλισμό. Αυτό που ο Α. Καρκαγιάννης δείχνει είναι μάλλον ότι εξίσου μεγάλη, αν όχι μεγαλύτερη σημασία έχει η ικανότητα να θέτουμε τα σωστά ερωτήματα και όχι αυτή του να αναλωνόμαστε σε μια ατέλειωτη σειρά από σενάρια που σχεδόν ποτέ δεν ξέρουμε από πού προέρχονται, ποιον εξυπηρετούν και ποιος ίσως έχει το μονοπώλιο της διανομής τους.

Ουσιαστικά οι «αντικειμενικές» πληροφορίες που τα μέσα ενημέρωσης έφεραν στη δημοσιότητα καθοδήγησαν το κοινό προς μια αποπολιτικοποίηση του φαινομένου της τρομοκρατίας. Αν η τρομοκρατία ως πράξη καταργεί την πολιτική, δε σημαίνει ότι το φαινόμενο δεν είναι βαθιά πολιτικό (πόσο μάλλον όταν στρέφεται εναντίον του αντιπροσωπευτικού συστήματος διακυβέρνησης). Ο Καρκαγιάννης επιτίθεται με σφοδρότητα, κατά τη γνώμη μου, στο γεγονός ότι η «πληροφορία» αντί να ανοίξει διάπλατα το δημόσιο διάλογο, ουσιαστικά εξέθρεψε μια απίστευτη τρομοφοβία και τρομολαγνία, κάνοντας το «μυθιστόρημα της 17N» ενδιαφέρον μόνο ως παράδειγμα αστυνομικού μυθιστορήματος – ανοίγοντας βέβαια την ίδια στιγμή, και αυτό είναι το κρίσιμο στοιχείο, το πεδίο στο να προσλάβουμε τούτο το μυθιστόρημα μονάχα ως άλλη μια

«ψυχαγωγία», αποκαλύπτοντας πόσο αποξενωμένοι είμαστε από τον συγκροτησικά δημόσιο χαρακτήρα του πολιτεύματός μας.

Η παραπάνω παρατήρηση αποκαλύπτει τον περίπλοκο χαρακτήρα των σημερινών δημοκρατιών και τον συγχυμένο χαρακτήρα του πολιτικού. Ο Καρκαγιάννης μας βοηθά μάλλον να κατανοήσουμε ότι η τρομοκρατία, όσο βρίσκεται εκτός του πολιτικού ως άσκηση «υποκειμενικής βίας», τόσο ορίζει τις αδυναμίες και τις αντιφάσεις μιας δημοκρατικής κουλτούρας που βρίσκει τον εαυτό της ουσιαστικά στο ατομικό νόημα της πραγματικότητας γιατί απλά το κοινωνικό-πολιτικό είτε αποκρύπτεται είτε συγχέεται με τη συσσώρευση «αντικειμενικών» πληροφοριών. Τούτη η δημοσιογραφία δε βιάζεται να δώσει απαντήσεις, αλλά ούτε και να κρύψει την αδυναμία της να το κάνει με τη «σώρευση» πληροφοριών. Το βιβλίο του Α. Καρκαγιάννη θέτει, νομίζω, το ερώτημα *τι τελικά ήταν ή είναι τρομοκρατία* σε ένα πλαίσιο που συνδέει το φαινόμενο με την αριστερά (όπως πρέπει να συνδεθεί) και ακόμη παραπέρα με την εμφάνιση και τη φύση της «αστικής δημοκρατίας» στην Ελλάδα αλλά και αλλού.

Α. ΥΠΕΡΚΡΙΤΙΚΟΣ ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΜΟΣ, ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο Καρκαγιάννης λοιπόν δεν αρνείται διόλου τη σύνδεση της αριστεράς με την τρομοκρατία. Κρατά όμως αποστάσεις από «εύκολες» ισοπεδώσεις. Σε αντίθεση με πολλούς που θέλουν να δουν την αριστερά μόνο ως «μαζικό κίνημα», ως κίνημα εξορισμού αντιτιθέμενο στη βία και μάλιστα την ατομική, ο

Καρκαγιάννης προχωρά σε μια ιστορική αναδρομή της θεωρίας της επαναστατικής βίας. Η «μαζικότητα» και η βία ωστόσο που περιγράφεται από τον Καρκαγιάννη δεν αποτελούν μέρος των ιδεών της αριστεράς, αποτελούν όμως σίγουρα κομμάτια των τρόπων (πρακτικών) με τα οποία η αριστερά θέλησε να υλοποιήσει την επανάσταση. Τούτο είναι πολύ χρήσιμο για να διαπιστώσουμε τελικά πόσο ευθύνονται οι ιδέες ή η πραγματικότητα και κατ'επέκταση τα δρώντα υποκείμενα μέσα σ' αυτήν την πραγματικότητα.³

Για τον Καρκαγιάννη είναι σαφές ότι η επαναστατική βία αποτελεί κομμάτι της ιστορίας της αριστεράς, η οποία δε μπόρεσε να αποφύγει ένα βασικό λάθος. Το λάθος συνίσταται στην εμμονή της αναζήτησης ενός υποκειμένου και ενός αντικειμένου της επανάστασης, ένα καθαρά διαφωτιστικό μοντέλο σκέψης, γεγονός που μοιραία οδήγησε στην κατ'ανάγκη βίαιη προσπάθεια να εφαρμοστεί η («αντικειμενικά» ορθή) επανάσταση πάνω στο επαναστατικό υποκείμενο (το οποίο δεν ήταν καν υποκείμενο στις περισσότερες περιπτώσεις). Ο Καρκαγιάννης βλέπει στο κλασικό τρίπτυχο «ρήξη-επαναστατική βία-δικτατορία του προλεταριάτου» την παταγώδη αποτυχία της συνύπαρξης επανάστασης και επαναστατικού υποκειμένου. Τούτο δεν είναι διόλου τυχαίο και είχε ως άμεσο αποτέλεσμα την αναγωγή της ταξικής σύγκρουσης σε «μεταφυσική» έννοια και την αναγόρευση της σταλινικού τύπου αστυνόμευσης σε εκδήλωση του πολιτικού. Η ανάλυση του Καρκαγιάννη διατρέχεται από την αγωνία να ορίσει αυτό τούτο το πολι-

τικό. Γι' αυτό και ο ψόγος στρέφεται σ' εκείνο το κομμάτι της αριστεράς που ακόμη και σήμερα νομίζει ότι το πεδίο του πολιτικού εξαντλείται σε αυτό της αέναης σύγκρουσης.

Τούτη η πλευρά της αριστεράς αντικατοπτρίζεται σήμερα στη μορφή ενός «υπερκριτικού αριστερισμού» που επιζητά τη σύγκρουση χάριν της σύγκρουσης. Αλλά η συγκρουσιακή σχέση (επανάσταση) με την πραγματικότητα (το κεφάλαιο) εγκιβωτίζει τραγικά τη δράση αυτής της αριστεράς. Ο Καρκαγιάννης την αντιπαράθετεί με την αριστερά της σοσιαλδημοκρατίας, αυτή που για μερικούς ενέδωσε στον αποκαλούμενο ιστορικό συμβιβασμό με τη Δεξιά και δέχτηκε να παίζει με τους όρους της «αστικής δημοκρατίας». Θα έλεγα ότι τούτος ο βασικός διαχωρισμός είναι πολύ σημαντικός για να δούμε από πιο κοντά αυτή την αντιπαράθεση στο εσωτερικό των «αστικών δημοκρατιών».⁴ Ο υπερκριτικός αριστερισμός έχοντας ανακαλύψει την «αλήθεια» στη σύγκρουση εγκλωβίζει τη δράση μέσα σε μια εξορισμού και αργιόφι καχυποψία για τον αντίπαλο, κάνοντας αυτό που ονομάσαμε παραπάνω αναγωγή των πάντων στη μεταφυσική της επανάστασης. Καταγγέλλει συστηματικά το σύστημα και κλείνεται στη συμπεριφορά του «όποιος δεν είναι μαζί μας είναι εναντίον μας».

Ο Καρκαγιάννης εντοπίζει αυτή την αριστερά όταν μιλάει για την καταστροφικά αντιδραστική συμπεριφορά του Εμφυλίου (σ. 96-98), αλλά και για την «οίηση» της μίας και μοναδικής αλήθειας στο τελευταίο κεφάλαιο (κεφ. 10) του βιβλίου. Αναγνωρίζει έτσι το ιστορικά

διαπιστωμένο στρατηγικό πλεονέκτημα της «αστικής» δημοκρατίας και του κράτους δικαίου για την εδραίωση του πολιτικού. Δεν αρκείται όμως σ' αυτό. Πηγαίνει ένα βήμα παραπέρα από την άνευ όρων υπεράσπισή τους στη σημερινή τους μορφή. Αν και κάπως συγκαλυμμένα, δίχως, είναι αλήθεια, να το αρθρώνει φανερά, κριτικάρει εκείνη τη μορφή του μονοδιάστατου εκσυγχρονισμού στο κέντρο της «αστικής» δημοκρατίας που νομίζει, από μια διαφορετική θέση, ότι η σύγκρουση εξαφανίζεται εξ ολοκλήρου κάτω από την αναγωγή αυτής μονάχα στην επιστημολογική της πλευρά.

Είναι αλήθεια ότι ό,τι καλό προσέφερε η εκσυγχρονιστική σοσιαλδημοκρατία με το κράτος πρόνοιας και το κράτος δικαίου οφείλεται ακριβώς στην υπέρβαση της «συγκρουσιακής» λογικής. Τούτο όμως, όπως δείχνει ο Καρκαγιάννης, καλύπτει μάλλον το ήμισυ της ιστορίας που αφορά τη δημοκρατική μας κουλτούρα. Το έτερο ήμισυ αφορά το πεδίο που καλύπτει η διαπλοκή και η παραδόξως διογκούμενη «επικοινωνιολογία» του πολιτικού, «σκοτεινό» χαρακτηριστικό των «αστικών» δημοκρατιών.

Β. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ «ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ»

Μπορεί η δημοκρατία να βασίσει τη νομιμοποίησή της σε «υποθετικό» συμβόλαιο-συναίνεση κυβερνώντων και κυβερνομένων; Γεγονός αναμφισβήτητο είναι ότι πάγια αξίωση της αριστεράς ήταν και είναι ακριβώς η «αστική» δημοκρατία των δικαιωμάτων και των θεσμών – κάτι που μονίμως αλλά και με σκληρότητα και κυνικότητα αμφισβητούνταν από τη Δε-

ξιά μέχρι το 1967. Τούτο είναι κάτι που καλό είναι να θυμόμαστε. Η εγκαθίδρυση του μεταπολιτευτικού δημοκρατικού Συντάγματος ήταν η κορύφωση και δικαίωση αγώνων δεκαετιών. Αυτό που δημιουργήθηκε (και αμφισβητήθηκε από τη 17N) ήταν το κοινωνικό συμβόλαιο σύστασης μιας δημοκρατικής πολιτείας. Από τότε δικαιώματα και θεσμοί δημιουργήσαν τις προϋποθέσεις ομαλής ταξικής συμβίωσης, πράγμα που σε μεγάλο βαθμό πραγματοποιήθηκε.

Ο Καρκαγιάννης αναρωτιέται εάν μετά το 1974 υπήρξαν όντως οι προϋποθέσεις «ένοπλης πάλης» (και τούτο είναι αντικειμενικά διαπιστώσιμο) (σ. 98). Η κρίση του είναι ότι τούτες σε κανένα σημείο δεν υπήρξαν υπό τη μορφή μαζικών εντάσεων ταξικής πάλης. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι οι φερόμενοι ως μέλη της 17N ξεπήδησαν ως «διαμαγείας» ή ότι η θέση που κατέλαβαν δεν ήταν πράγματι δυνάμει κενή. Ο Καρκαγιάννης πολύ προσεκτικά, και αφού έχει συζητήσει το φαινόμενο της «ατομικής» βίας αλλά και της «υποκειμενικής» πολιτικής, προχωρά σε έναν αναλυτικά καθοριστικό διαχωρισμό μεταξύ της έννοιας της «αστικής» δημοκρατίας και της πολιτικής διαχείρισης των δημοκρατικών θεσμών (σ. 12, 149 επ.). Από μια άποψη τούτος ο διαχωρισμός αντανάκλα εν πολλοίς τον αντίστοιχο διαχωρισμό περί ιδεών και πραγματικότητας που ο ίδιος σε παρόμοιο πλαίσιο κάνει (σ. 92).

Τούτος λοιπόν ο διαχωρισμός είναι κρίσιμος. Είναι κρίσιμος γιατί βοηθάει να δούμε ότι η πολιτική διαχείριση των δημοκρατικών θεσμών είναι αυτή που προσδίδει «υλικότητα», συγκεκριμε-

νοποιεί και καθοδηγεί τα δρώντα υποκείμενα. Ο Καρκαγιάννης, ενώ μιλά για την καίρια σημασία των δικαιωμάτων και των δημοκρατικών θεσμών, δεν ξεχνά ότι είναι η πολιτική διαχείριση «που συχνά παρεμποδίζει ή στρεβλώνει τη λειτουργία τους» και που ταυτόχρονα έχει άμεσες επιδράσεις στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε την πραγματικότητα (σ. 12). Οι συμψηφισμοί με τα θύματα του Σαμίνα ή τα θύματα των τροχαίων ατυχημάτων μπορεί να είναι όντως ανόητοι αλλά δεν είναι διόλου τυχαίοι (σ. 149). Μεταξύ των τρόπων διαχείρισης των θεσμών ο Καρκαγιάννης αναφέρει τη διαπλοκή και τη διαφθορά καθώς και τον πολιτικό λαϊκισμό (σ. 149-152). Μπορεί η αποτυχημένη (και επιλεκτικά σκανδαλώδης) αυτή διαχείριση να δικαιολογήσει εγκλήματα; Προφανώς και όχι. Οι πράξεις τους μας ενδιαφέρουν ποινικά. Η ήττα όμως της τρομοκρατίας (ως φαινομένου) μπορεί και είναι μόνο πολιτική (και όχι ποινική). Και εάν όντως ηττήθηκε η τρομοκρατία (και αν θα ηττηθεί παγκοσμίως), είναι μόνο πολιτικό ζήτημα.

Δυστυχώς το ποινικό κομμάτι της υπόθεσης εξαντλεί για πολλούς από εμάς ακόμη και τον ηθικά σημαντικό (ως απαξία) χαρακτήρα των πράξεων (διέπραξαν εγκλήματα, πρέπει να τιμωρηθούν). Προφανώς για τους θιασώτες τούτης της άποψης η δημοκρατική μας κουλτούρα εξαντλείται σε μια διαρκή ενασχόληση με την κατηγοριοποίηση των ιδεών σε σωστές και λάθος, εργασία θεμιτή και απολύτως αναγκαία, όχι όμως και ικανή από μόνη της να εξηγήσει. Η δε αυτοκατανόησή μας ως πολιτών που έχουν ευθύνη γίνεται απλά

μια διαδικασία που οριοθετείται από το ψυχολογικό στοιχείο. Μιλώντας για το ψυχολογικό εννοώ ότι η κατανόηση και ο αναστοχασμός μας πάνω στο αντικειμενικό νόημα των πράξεων και των εννοιών παραμένει στο περιθώριο του πολιτικού –στην πράξη βέβαια μάλλον είναι στο κέντρο του, καθιστώντας τη δημοκρατική μας αυτοσυνειδησία επικίνδυνα επιρρεπή– απειλώντας τόσο την ατομική όσο και τη συλλογική μας αυτονομία.

Μόνο έτσι μπορώ να ερμηνεύσω και τις πολύ εύστοχες και ισορροπημένες παρατηρήσεις του Καρκαγιάννη για το ρόλο που έπαιξαν και παίζουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και οι «επικοινωνιολόγοι» στην βαυκαλίζουσα δημοκρατική μας κουλτούρα! Πώς αλλιώς θα μπορούσαμε να ερμηνεύσουμε το ζήλο που επέδειξαν δημοκρατικοί θεσμοί όπως ο ηλεκτρονικός τύπος και η αστυνομία για να μας «πείσουν» ότι οι αποκαλούμενοι τρομοκράτες δεν ήταν παρά μια «παραφωνία», ένα «λογιστικό λάθος» στο σύστημα; Ο Καρκαγιάννης πολύ σωστά βλέπει στην «επικοινωνιακή συμπεριφορά» των αρχών αλλά και της συντριπτικής μερίδας του τύπου την τάση να διογκώσουν το αστυνομικό και δικαστικό μέρος της υπόθεσης (σ. 79-89), κάτι σαν ξόρκισμα του κακού μέσω της γρήγορης και χωρίς κόστος λήθης των κρίσιμων πολιτικών πτυχών της υπόθεσης. Δεν είναι τυχαίο που ο «διάλογος» για την υπόθεση πέρασε από την μυθοποίηση στην αφόρητη κόπωση των πολιτών μέσω των πιθανών και απίθανων «σεναρίων», το «ψυχολογικό» προφίλ των υπόπτων και την αναζήτηση των επιρροών που ασκήθηκαν επάνω τους

από νεαρή ηλικία – ο ψυχολογισμός σε όλο του το μεγαλείο στην πολιτική.

Γ. Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΙ Η ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Το βιβλίο του Καρκαγιάννη αρνείται πεισματικά να προχωρήσει στον οποιοδήποτε εύκολο αναγωγισμό. Έτσι διαχωρίζει πλήρως το ποινικό-δικαστικό κομμάτι της υπόθεσης από το κοινωνικό-ιδεολογικό. Βεβαίως έχει γνώμη και για το καίριο ζήτημα του εάν τα εγκλήματα που διέπραξε η 17N είναι πολιτικά ή όχι. Δεν θα ασχοληθώ με αυτό το ζήτημα, το οποίο χρήζει βαθύτερης και εκτενέστερης ανάλυσης. Βρίσκω τον όρο πολιτικό έγκλημα παράδοξο, καθώς τούτος αντικατοπτρίζει ακριβώς τον πολύπλοκο και όχι ευθύγραμμο χαρακτήρα της σύνδεσης των δυο επιπέδων που διατρέχει ομοίως και τη σύνδεση δημοκρατικής αρχής και κράτους δικαίου. Έχει εντούτοις εξαιρετικό ενδιαφέρον από την άποψη ότι μας δείχνει, κάθε φορά που τίθεται τέτοιου είδους ζήτημα, με χειροπιαστό τρόπο την πρόοδο που έχει συντελεστεί στη δημοκρατική μας κουλτούρα. Ο Καρκαγιάννης σ' αυτό το σημείο, θα έλεγα, είναι αρκετά βιαστικός. Θα τελειώσω με μερικές σκέψεις πάνω στη δύναμη του βιβλίου να αναδεικνύει το πολιτικό ως τον χώρο όπου συντελείται η υπέρβαση της «υποκειμενικής» βίας –διότι η «συλλογική» βία, όταν οι συνθήκες το απαιτούν, είναι όντως η συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα (σ. 96)– αλλά και της «υποκειμενικής» φαντασίωσης. Διότι και οι δύο αυτές εκδηλώσεις του «υποκειμενικού» βάζουν σε κίνδυνο τη δημοκρατία καθότι φαλκιδεύουν

τη συλλογική μας αυτονομία.

Το «υποκειμενικό» αυτό όμως στοιχείο είναι η απόρροια όσων είπαμε παραπάνω (μέρος Α') για τον υπερκριτικό αριστερισμό αλλά και τον μονοδιάστατο εκσυγχρονισμό. Είναι εκείνο το στοιχείο που πεισματικά και τα δύο ρεύματα προσπαθούν να αποφύγουν, ιδρύοντας αντικειμενικότητες είτε μεταφυσικές (επανάσταση), είτε ψευδοεπιστημολογικές (γνώση του ειδικού) για να δηλώσουν την αυτάρκεια της θεωρίας (των ιδεών). Έτσι στον μεν υπερκριτικό αριστερισμό το «υποκειμενικό» μεταφράζεται σε βία, εξαλείφοντας την πολιτική, στον δε μονοδιάστατο εκσυγχρονισμό το «υποκειμενικό» έγκειται στα ψυχολογιστικά προαπαιτούμενα για την υποδοχή και αναγνώριση της αντικειμενικότητας των ιδεών.

Η δημοκρατία όμως είναι κυρίως δημοκρατική κουλτούρα όπου η λειτουργία (πολιτική διαχείριση) των δημοκρατικών θεσμών έχει άμεσο αποτέλεσμα στη διαμόρφωση της δημοκρατικής αυτοσυνειδησίας, αλλά και των όρων του δημοκρατικού αναστοχασμού μας ως πολιτών. Η δημοκρατία δεν έχει καμιά πολυτέλεια να αντλεί τη νομιμοποίησή της ούτε από κάποια μεταφυσική ή ψευδοεπιστημολογική «αλήθεια», ούτε από οποιουδήποτε είδους εικαζόμενη συναίνεση, αλλά ούτε βέβαια μπορεί να αντλεί την «ορθότητα» των όσων ασπάζεται από οιαδήποτε «υποκειμενική» βούληση. Η άρνηση των αναγωγισμών είναι το κρίσιμο στοιχείο.

Ο Καρκαγιάννης με το βιβλίο του αυτό τοποθετεί την τρομοκρατία ως φαινόμενο στη σωστή του διάσταση και την αριστερά ενώπιον των δικών της ευθυνών. Επιδεικνύ-

ει ψυχραιμία και νηφαλιότητα στην ανάλυσή του. Κυρίως όμως βάζει τα θεμέλια για να συζητήσουμε. Γιατί αυτό που τελικά η 17N αποκάλυψε ήταν, για μια ακόμη φορά η αδυναμία να συνειδητοποιήσουμε ότι οι τρομοκράτες (όσοι πιάσανε και όσοι δεν πιάσανε) είναι προϊόντα της δικής μας (δημοκρατικής) πολιτικής κουλτούρας και η επί τρεις σχεδόν δεκαετίες συλλογική ανοχή αποκάλυψε ότι η διαδικασία που αφορά τον πραγματολογικό τρόπο των θετικών διαμεσολαβήσεων του ατόμου με το κράτος είναι όχι μόνο αργή αλλά και εξαιρετικά πολύπλοκη. Σήμερα ακόμη η αποξένωση των πολιτών από τη διαχείριση των δημοκρατικών θεσμών είναι κάτι παραπάνω από έκδηλο.

Αυτό που αποκαλεί ο Καρκαγιάννης «αστική» δημοκρατία πρέπει να κατακτά και να εμβαθύνει τη δημοκρατική νομιμοποίησή της μέ-

σα από τη διεύρυνση του πολιτικού προς μια πραγματικά «ανοιχτή» κοινωνία. Οι ιδέες, άλλοτε καλές, άλλοτε κακές, ποτέ όμως ολέθριες, είναι «οχήματα» για την περιγραφή ή αξιολόγηση του πραγματικού, το πραγματικό όμως, οι πρακτικές δηλαδή, είναι αυτό που έχει εξίσου συγκροτησικό ρόλο για την αυτοσυνειδησή μας. Για να αποφύγουμε όποια «οίηση» αλήθειας, όπως καταλήγει ο Καρκαγιάννης στο βιβλίο του, πρέπει να εμβαθύνουμε τη δημοκρατική μας κουλτούρα, δηλαδή να αποκαταστήσουμε, εάν το είχαμε καταφέρει ποτέ, τη συνέχεια παρελθόντος και παρόντος, τα λάθη και τις παραλείψεις στη «διαχείριση των δημοκρατικών θεσμών». Η δημοκρατία είναι ζωντανός οργανισμός που διαπραγματεύεται κάθε στιγμή την επιβίωσή της. Ο Καρκαγιάννης μας βοηθά να καταλάβουμε όχι μονάχα τούτο, αλλά και να δούμε καλύτερα το ρόλο

της αριστεράς στη σύνδεση της κριτικής με το πολιτικό.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οι παραπομπές στις σελίδες του βιβλίου βρίσκονται σε παρανθέσεις στο σώμα του κειμένου. Θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω τους Δημήτρη Κυρίτση και Μαρία Λάκκα.
2. Αυτόν τον εν πολλοίς αδόκιμο όρο επιθυμώ να τον αντιδιαστείλω προς αυτόν του αυστηρώς κοινωνιολογικά οριζόμενου γεγονότος.
3. Για μια ενδιαφέρουσα ανάλυση της σχέσης αριστεράς και τρομοκρατίας μέσα από τη σχέση ιδεών-πραγματικότητας βλέπε το άρθρο του Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου «Τρομοκρατία, Ευθύνη, Αυτονομία» στη *Νέα Εστία*, τχ. 1750, Νοέμβριος 2002, σελ. 567-579.
4. Η αντιπαράθεση είναι πολύ πιο εμφανής, θα έλεγα, σε ό,τι αφορά το ζήτημα της παγκοσμιοποίησης και την κρίση (αλλά και την πρόσφατη επανάκαμψη) του μορφώματος του έθνους.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ζ. ΑΝΔΡΙΟΠΟΥΛΟΣ
Ομότιμος Καθηγητής

Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
1453-2000

Στους δύο τόμους του παρόντος έργου για πρώτη φορά στην ελληνική βιβλιογραφία ιστορικά χαρτογραφούνται, αναλύονται

και αξιολογούνται τα σημαντικότερα νεοελληνικά αισθητικά ρεύματα με τις βασικές έννοιες, τις κύριες συνιστώσες και τα σπουδαιότερα κομβικά σημεία της προβληματικής που διαχρονικά διατύπωσαν, μεϊζονος αλλά και ελάσσονος εμβέλειας, έλληνες θεωρητικοί και δημιουργοί στις πολυπληθείς εργασίες τους – βιβλία, μονογραφίες, δοκίμια, μελέτες, άρθρα. Ο αμνητός είναι πλούσιος, ποικίλος και σημαντικός για τη νεοελληνική φιλοσοφική γραμματεία και συνθέτει ένα εντυπωσιακό πανόραμα αισθητικών ιδεών.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Ιπποκράτους 8 Αθήνα Τηλ.: 210 36.27.318
www.papadimasbooks.gr e-mail: papadimas@atp.gr

Ερμηνευτική προσέγγιση ενός διηγήματος

Ευμορφία Καραμπατάκη,
Άρια ντα κάπο (συλλογή διηγημάτων),
εκδ. Εστία, Αθήνα 2003, σελ. 132.

Η μουσική για τους τέσσερις νέους του διηγήματος «Η Τζέσου Νόρμαν στην Επίδαυρο. Μια παραπλανητική ιστορία» (σσ. 93-102) είναι το παν, είναι η υπεράνω των ατόμων πραγματικότητα· εδώ υπάρχει ως πρόσωπο, ως θεότητα (με τη μορφή της Τζέσου Νόρμαν, της διάσημης ντίβας της όπερας) προς την οποία οι νέοι απευθύνονται χρησιμοποιώντας όρους λατρείας. Η έκφραση της λατρείας τους πρόκειται να κορυφωθεί στη σχεδόν τελετουργική πράξη της ομαδικής ακρόασης του ινδάλματός τους στην Επίδαυρο, παρά τις ενυπάρχουσες αντικειμενικές δυσκολίες. Για ένα διάστημα, ο ρυθμός της ομάδας των νέων είναι πιο έντονος απ' ό,τι συνήθως, καθώς γίνεται προσπάθεια να εξασφαλιστούν τα αναγκαία εισιτήρια. Η μη συμμετοχή στην ομαδική παρακολούθηση της συναυλίας θα σήμαινε τη διατάραξη της ενότητας που απαιτείται για τη διατήρηση των πραγματικών και φαντασιακών όρων ύπαρξης της ομάδας.

Η μουσική επομένως αντιπροσωπεύει από τη μια την υπερ-τοπική πραγματικότητα μέσα στην οποία οι τέσσερις νέοι υπάρχουν και λειτουργούν ως ομάδα, και από την άλλη το σύνολο των υλικών όρων της κοινωνικότητάς τους. Η συναυλία αποτελεί κατά συνέπεια το ιδεολογικό επίπεδο στο οποίο αναπαρίστανται οι όροι αναπαραγωγής των κοινωνικών σχέσεων· οι όροι όμως αυτοί αναπαρίστανται με τρόπο αντίστροφο, φετιχιστικό, μυθικό. Δεν είναι οι νέοι πλέον που «κυνηγούν» το εισιτήριο της συναυλίας· είναι η συναυλία που τους παρέχει το «εισιτήριο», δηλαδή το μέσο για να μπορέσουν να συνυπάρξουν και να επικοινωνήσουν. Αντίθετα από τα άτομα, η μουσική είναι παντοδύναμη και πάντα παρούσα.

Αλλά η μουσική δεν αποτελεί μόνον ένα

σύστημα αναπαραστάσεων, αποτελεί ταυτόχρονα και μια κοινωνική πρακτική που παίζει βασικό ρόλο στην ίδια τη συντήρηση της ομάδας. Θα προσπαθήσω να δείξω με ένα παράδειγμα τη λειτουργία που επιτελεί η συμβολική αυτή πρακτική στο πλαίσιο της αναπαραγωγής των κοινωνικών σχέσεων. Το παράδειγμά μου αναφέρεται στη δραστηριότητα που αναπτύσσεται μέσα στην ομάδα λόγω της επικείμενης έλευσης στην Επίδαυρο της Τζέσου Νόρμαν («ο θόρυβος γύρω από την έλευση της Τζέσου Νόρμαν είχε αρχίσει να φουντώνει», σ. 96). Κατά τη διάρκεια της προσμονής (πρόκειται για την πραγματοποίηση ενός «ονείρου ζωής»· «πόσες φορές θα σου συμβεί να ακούσεις ζωντανά τη Τζέσου Νόρμαν;» σ. 94) η ομάδα εντατικοποιείται, κάνει συνεννοήσεις, προσπαθεί να κλείσει θέσεις, εκδηλώνει ενεργά την αγάπη της για τη μουσική. Η πρακτική αυτή οδηγεί σε μια εντατικοποίηση, σε μια πρόσθετη εργασία που ενισχύει την κοινωνικότητα. Η επικοινωνία φθάνει σε εξαιρετικά επίπεδα και μετατρέπει την καθημερινή ζωή σε πανηγύρι. Πρόκειται για μια συμβολική διαδικασία η οποία έχει ως στόχο να αναζωογονήσει την ομάδα, να απομακρύνει τις αντιθέσεις. Η συνεργασία και η αμοιβαιότητα εντείνονται, οι «μικροί καβγάδες και οι μεγάλες ανασφάλειες» (σ. 95) στο εσωτερικό της ομάδας μειώνονται, δίχως φυσικά να εξαλείφονται, ενώ η προσδοκία να βρεθούν πάλι όλοι μαζί («Θα είναι και μια πρώτη τάξεως ευκαιρία να βρεθούμε πάλι όλοι μαζί», σ. 94), πράγμα που συνέβαινε παλιότερα, σε ένα «μυθικό χρόνο» (σ. 95), προετοιμάζει τη συμμετοχή και την ενότητα όλων των ατόμων. Με λίγα λόγια, η πρακτική της ακρόασης της συναυλίας, με όλες τις υλικές, ιδεολογικές, συναισθηματικές και αισθητικές της πλευρές, προβάλλει τις θετικές πλευρές των κοινωνικών σχέσεων και δίνει τη δυνατότητα να παραμεριστούν προσωρινά (δίχως να αρθούν) οι αντιφάσεις που διέπουν αυτές τις

Ζωηρό και αντιπολεμικό το μαθητικό περιοδικό του Γυμνασίου Διδυμοτείου (τχ. 4, Μάρτιος 2003) *Το αερόστατο της φαντασίας μας*, έρχεται να μας θυμίσει πως Ελλάδα δεν είναι μόνο η Αθήνα· πως υπάρχουν ακόμη ενθουσιώδεις εκπαιδευτικοί, ικανοί να δώσουν δημιουργικά ερεθίσματα στους μαθητές τους· πως υπάρχουν πάντα ευαίσθητοι δέκτες των κοινωνικών ζητημάτων. Και κυρίως ότι το σχολείο μπορεί και πρέπει να 'ναι ανοιχτό στην κοινωνία.

Ηλεκτρονική επικοινωνία, σε συνδυασμό με τηλεφωνικές συζητήσεις, ένας νέος τρόπος για τη δημιουργία μιας λογοτεχνικής συντροφιάς; Την απάντηση τη δίνει το εξαμηνιαίο περιοδικό *Νά ένα μήλο* (εκδ. - διεύθ: **Λώρη Κέξα**, με την υποστήριξη των εκδ. Πατάκη). Κρατώ στα χέρια μου το πρώτο τεύχος. Δεν έχει εξώφυλλο, αλλά έχει τις φωτογραφίες των συνεργατών και τα βιογραφικά τους σημειώματα. Έχει γούστο, είναι ανήσυχο, δεν ισχυρίζεται ότι κατέχει καμιά ιδιαίτερη αλήθεια. Και μόνο γι' αυτό αξίζει τον κόπο!

Θυμίζουμε ένα κίνημα που κοντεύει να ξεχαστεί μ' ένα βιβλίο σημαντικό, που αν και πρωτοεκδόθηκε το 1969 στις ΗΠΑ εξακολουθεί να έχει το ενδιαφέρον του ακόμη και σήμερα: *Προβλήματα της πάλης για την απελευθέρωση της γυναίκας* της **Έλεν Ριντ** (μετάφραση: **Μπάμπης Μισαηλίδης - Νατάσα Τερλεξή**, εκδ. Διεθνές

Βήμα, 2003). Η συγγραφέας εξετάζει τις οικονομικές και κοινωνικές ρίζες της καταπίεσης των γυναικών από τις αρχέγονες κοινωνίες μέχρι τον σύγχρονο καπιταλισμό. Ο προβληματισμός της, αν και φαίνεται σχετικά παρωχημένος, αξίζει την προσοχή μας ακόμη και για την ανάπτυξη μιας συμπληρωματικής οπτικής.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το βιβλίο του Νίκου

Παρασκευόπουλου, *Οι πλειοψηφίες στο στόχαστρο. Τρομοκρατία και κράτος δικαίου* (εκδ. Πατάκη, 2003). Κι αυτό γιατί αντιμετωπίζει με διανυγή τρόπο τους κινδύνους που διατρέχουν οι πλειοψηφίες από την διαρκώς διευρυνόμενη καταστολή. Κίνδυνοι που συνεπάγονται τη συρρίκνωση των δημοκρατικών θεσμών. Ωστόσο το βιβλίο αυτό αφήνει την πύλη ανοιχτή στον ανθρωπισμό όχι μέσα από μια αφελή αισιοδοξία αλλά προτείνοντας εκείνα τα στοιχεία αντίστασης της κοινωνίας των πολιτών.

Κатаιγιστική η επιχειρηματολογία του Τάκη Φωτόπουλου στο βιβλίο του *Ο πόλεμος κατά της «τρομοκρατίας»*. Η γενικευμένη επίθεση των ελίτ (εκδ. Γόρδιος, 2003). Η ανάλυσή του συνδέει τους πολέμους στον Κόλπο, τη Γιουγκοσλαβία, το Αφγανιστάν και τον πρόσφατο στο Ιράκ με την πολιτική παγκοσμιοποίηση και τη στρατιωτική εκδοχή της. Η πολιτική βία αλλά και η θεσμοποίηση της πολιτικής και οικονομικής ανισότητας

σχέσεις. Πρόκειται για μια εργασία πάνω στις αντιφάσεις («όλοι μαζί δεν ήξεραν τι τους φταίει», σ. 95) που καθορίζονται από τη δομή των κοινωνικών σχέσεων· εργασία που αποτελεί έναν από τους βασικούς όρους της διατήρησης αυτών των σχέσεων. Η πρακτική της παρακολούθησης της συναυλίας είναι ταυτόχρονα υλική και ιδεολογική. Αλλά και εδώ πάλι η κοινωνική πρακτική εμφανίζεται ανεστραμμένη και βιώνεται με τρόπο φετιχιστικό. Η συντελεσμένη αρμονία, η θαυμαστή σύμπνοια, η ευτυχία, που είναι προϊόντα της ευρύτερης συνεργασίας, της βαθύτερης αμοιβαιότητας, της συναισθηματικής κοινότητας, και απορρέουν από τις ίδιες τις σχέσεις των νέων μεταξύ τους κατά τις εξαιρετικές αυτές περιστάσεις, αναπαριστάνονται και βιώνονται ως αποτέλεσμα και απόδειξη της εγγύτερης παρουσίας της μουσικής, και ειδικότερα της Τζέσου Νόρμαν, του «φανταστικού» αυτού όντος που προσωποποιεί την ενότητα της ομάδας και τους ίδιους τους όρους της λειτουργίας της.

Η μουσική συνεπώς δεν αποτελεί για τους τέσσερις νέους μια φαντασιώδη περιοχή σκιών, που προβάλλονται στην επιφάνεια της συνείδησής τους από μια πραγματικότητα που υπάρχει από μόνη της, καθ' εαυτή, στέρεη, υλική – την πραγματικότητα των κοινωνικών τους σχέσεων κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης μιας συναυλίας. Χωρίς να αποτελούν την παθητική και φαντασματική αντανάκλαση μιας πραγματικότητας που υπάρχει κάπου αλλού, η μουσική και οι αναπαραστάσεις της αντλούν την υπόσταση και τη δραστητικότητά τους από το γεγονός ότι είναι παρούσες στον κρυμμένο σύνδεσμο που υπάρχει ανάμεσα στη συναυλία της Τζέσου Νόρμαν από τη μια, και τα κοινωνικά επίπεδα που της αντιστοιχούν από την άλλη. Παρά το γεγονός ότι η μουσική και οι αναπαραστάσεις της φαινομενικά στρέφονται προς φαντασιακά όντα και σχέσεις που υπερβαίνουν την ανθρώπινη κοινωνία και αποτελούν ιδεατότητες δίχως υλικό αντικείμενο, στην πραγματικότητα παραπέμπουν εδώ στις εσωτερικές πλευρές της ομάδας, στον άορατο δεσμό που συναρθώνει τις κοινωνικές σχέσεις σε ένα σύνολο αναπαραγόμενο, δηλαδή σε μια κοινωνία. Αυτό που παρουσιάζεται στη συνείδησή τους και εμφανίζεται με τα γνωρίσματα και τις ιδιότητες της μουσικής, στην πραγματικότητα είναι αυτός ακριβώς ο άορατος δεσμός στο εσωτερικό της ομάδας τους. Όταν οι τέσσερις νέοι, ως ομάδα, απομακρύνουν, αμβλύνουν, κατά το δυνατό, τις αντιφάσεις και τις εντάσεις που προκύπτουν κατ' ανάγκη από την ίδια τη δομή

των κοινωνικών σχέσεων, με το να ενωθούν για να πραγματοποιήσουν το όνειρο της ζωής τους, να ακούσουν ζωντανά την Τζέσου Νόρμαν – μια μητρική φιγούρα, στην προκείμενη περίπτωση, μια προστάτιδα και απότροπο όλων των κακών –, επενεργούν πάνω σε αυτή ακριβώς την ενότητα, δηλαδή πάνω στους ίδιους τους εαυτούς τους, στους ιδεολογικούς όρους λειτουργίας της ομάδας τους.

Η μουσική, ως θεωρία και πράξη, εστιάζεται στο σημείο όπου οι κοινωνικές σχέσεις συναρθώνονται σε μια ολότητα η οποία πρέπει να αναπαραχθεί ως τέτοια. Αποτελεί ταυτόχρονα μια μορφή εμφάνισης αυτής της συνάρθρωσης και μια μορφή επενέργειας πάνω της. Αποτελεί ταυτόχρονα αναπαράσταση και δράση οι οποίες έχουν την εξής ιδιομορφία: την ίδια στιγμή που η συνάρθρωση αυτή παρουσιάζεται στη συνείδηση και προσφέρεται στη δράση, γίνεται αντικείμενο θεωρητικής παραγνώρισης και απατηλός στόχος της πρακτικής δράσης. Παρούσα και ταυτόχρονα κρυμμένη μέσα στον τρόπο που εμφανίζεται, η αθέατη συναρμογή των κοινωνικών σχέσεων – η εσωτερική τους βάση και μορφή – γίνεται ο «τόπος» όπου αλλοτριώνονται οι νέοι, όπου οι πραγματικές σχέσεις μεταξύ τους εμφανίζονται ανεστραμμένες, φετιχιστικές.

Ένας-ένας οι «ένοχοι» της αποτυχίας του εγχειρήματος, οι υπαίτιοι για τη μη πραγματοποίηση του σχεδίου τους να παρακολουθήσουν, ως μια παρέα φιλοτέχνων, τη συναυλία του ινδάλματός τους, της Τζέσου Νόρμαν, στην Επίδαυρο, (ο Κυριάκος, η Μάγδα, ο Δανιήλ, η Ειρήνη) εγκαταλείπονται μόνοι (χωρίς την παρέα δεν άξιζε τον κόπο, σ. 102). Στην ίδια τη μουσική αφήνεται η επιβολή της τιμωρίας για τις σοβαρές παραβάσεις των κανόνων της κοινωνικής ύπαρξης και παρουσίας της ομάδας («και σαν αποκορύφωμα, μεγάλη κυριακάτικη εφημερίδα κυκλοφόρησε με συνέντευξη της Τζέσου Νόρμαν, όπου αναφερόταν πως στην Επίδαυρο θα τραγουδούσε αποκλειστικά θρησκευτικές συνθέσεις του Ντιουκ Έλλινγκτον. Τώρα την πατήσαμε, είπαν και οι τρεις μουδιασμένα», σ. 98). Ενώ δηλαδή στην πραγματικότητα η ίδια η ομάδα έχει καταδικάσει τον εαυτό της, τα πάντα εκτυλίσσονται σα να είναι η μουσική που την τιμωρεί. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια διαδικασία φετιχισμού των κοινωνικών σχέσεων, αντιστροφής δηλαδή του αιτίου και του αιτιατού. Η τελική φράση του διηγήματος ανήκει στην Τζέσου Νόρμαν («Η γαλήνη μου έχει χαθεί, η καρδιά μου είναι βαριά», σ. 102).

Σωτηρία Σταυρακοπούλου

Αραβολογικό

Δημήτρης Γούτας,

Η αρχαία ελληνική σκέψη στον αραβικό πολιτισμό – Το κίνημα των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στη Βαγδάτη κατά την πρώιμη αββασιδική περίοδο (2ος-4ος/8ος-10ος αι.),
μτφρ. Μαρία Μακρή,
εκδ. Περίπλους, Αθήνα 2001.

Ό,τι έχεις από τους προγόνους σου
κληρονομήσει,
κατάκτησέ το, για να σου ανήκει...

Γκαίτε, Φάουστ

«Όλοι μα όλοι οι πολιτισμοί συνδέονται κάπως μεταξύ τους. Μερική ευθύνη γι' αυτή τη συσχέτιση φέρει και η ύπαρξη αυτοκρατοριών. Κανένας λοιπόν πολιτισμός δεν είναι μοναδικός και αμιγής. Είναι όλοι τους νόθοι, ετερογενείς, εξαιρετικά διαφοροποιημένοι, και οπωσδήποτε μη μονολιθικοί.» Τα λόγια αυτά του Έντουαρντ Σαϊντ (από το βιβλίο του *Κουλτούρα και Ιμπεριαλισμός*) προτάσσει ο Δημήτρης Γούτας ως μότο στην εισαγωγή του βιβλίου του για τις μεσαιωνικές μεταφράσεις αρχαίων ελληνικών (μη θρησκευτικών) κειμένων στα αραβικά.

Ξεκινώντας λοιπόν από την παραδοχή αυτή και αρνούμενος ν' ασχοληθεί με «“νόμους” ή “σημαντικές ιδέες” που καθορίζουν δήθεν έναν πολιτισμό» (όπως λόγου χάριν οι όροι «ελληνικό πνεύμα» ή «αραβικός νους») και να χρησιμοποιήσει αναλυτικές κατηγορίες οικείες μεν και χρήσιμες σ' όσους ασχολούνται με την ευρωπαϊκή ιστορία, ακατάλληλες δε για τη μελέτη της κοινωνίας του αββασιδικού χαλιφάτου, στο βιβλίο του αυτό προσπαθεί να εντοπίσει και αναλύσει τους κοινωνικούς, πολιτικούς και ιδεολογικούς παράγοντες που προκάλεσαν τις συγκεκριμένες μεταφραστικές δραστηριότητες – δραστηριότητες που με τον όγκο, τη διάρκεια και την έντασή τους μόνον ως «κίνημα», ως κοινωνικό, πολιτικό και ιδεολογικό φαινόμενο μπορούν να εξηγηθούν επαρκώς.

Έχοντας ο ίδιος πολύ ουσιαστικά συμβάλει στη μελέτη των μεταφράσεων αυτών από φιλολογική άποψη, ανατρέπει τώρα πολλές επιστημονικές παραδοχές και πεποιθήσεις γύρω από το νόημα, τις απαρχές και την εξέλιξη αυτού του κινήματος. Επιδιώκοντας όμως να ερμηνεύσει το συγκεκριμένο φαινόμενο όπως αυτό αναπτύχθηκε στη Βαγδάτη κατά την πρώιμη περίοδο της δυναστείας των Αββασιδών (μέσα 8ου-μέσα 11ου αι.), φωτίζει και πολλά άλλα ζητήματα της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας του Ισλάμ, αλλά

και της ιστορίας των ιδεών του.

Σ' αυτό συντελεί πρωτίστως η ευαίσθητη ανάγνωση και ερμηνεία των μεσαιωνικών αραβικών ιστοριογραφικών και άλλων κειμένων που χρησιμοποιεί για να περιγράψει την εξέλιξη και τη σημασία του μεταφραστικού κινήματος στην πρώιμη αββασιδική κοινωνία. Διότι, όπως συνήθως συμβαίνει, οι πηγές είναι γνωστές, το σημαντικό όμως είναι η χρήση και η ερμηνεία που τους γίνεται και ο σεβασμός με τον οποίο αντιμετωπίζονται. Και τα μεσαιωνικά κείμενα συνηθέστατα δεινοπαθούν στα χέρια ιστορικών και φιλολόγων χωρίς φαντασία και συνδυαστική ικανότητα, ακόμη και χωρίς αγάπη για τα ίδια τα κείμενα και τον κόσμο τους. Ιδιαίτερα δε συμβαίνει αυτό στο χώρο των λεγόμενων ανατολικών, και δη των ισλαμικών σπουδών, που είναι έντονα πολιτικοποιημένες και μόνον με πολύ κόπο μπορεί κανείς ν' απαλλαγεί από τα αντιδραστικά ιδεολογήματα και στερεότυπα του «Οριενταλισμού», όπως αυτός νοείται και επικρίνεται στο ομώνυμο βιβλίο του Σαϊντ, που δυστυχώς επικρατούν ακόμη στις πανεπιστημιακές σχολές κι αποτελούν τη σκευή των αποφοίτων τους.

Ο Γούτας όμως, αντιμετωπίζοντας τις μεταφραστικές δραστηριότητες ως σύνθετο κοινωνικό φαινόμενο, βλέποντάς τις δηλαδή στην πραγματική τους διάσταση και σε σχέση με τις ανάγκες της αυτοκρατορίας των Αββασιδών, της κοινωνίας της, και της ακμάζουσας αραβόφωνης επιστήμης και φιλοσοφίας της εποχής, αναλύει και αξιοποιεί αριστουργηματικά τα κείμενα αυτά, δίνοντάς μας (πέραν της πολύτιμης συμβολής του στην κατανόηση του φαινομένου αλλά και πολλών άλλων ζητημάτων της ιστορίας των Αββασιδών εν γένει) μια εξαιρετικά ζωντανή και ομιλούσα εικόνα του κόσμου που τα δημιούργησε.

Περιορίζομαι σ' αυτά και δεν αποκαλύπτω λεπτομέρειες για τη δομή και το ακριβές περιεχόμενο του βιβλίου – ακριβώς επειδή αξίζει να διαβαστεί και να διαβαστεί προσεκτικά.

Ο Δημήτρης Γούτας είναι καθηγητής της αραβικής γλώσσας και γραμματείας στο Πανεπιστήμιο του Γέηλ. Εκτός από το συγκεκριμένο έργο [τίτλος πρωτοτύπου: *Greek Thought, Arabic Culture* (1998)], έχει γράψει ακόμη δύο, εξίσου σημαντικά βιβλία: *Greek Wisdom Literature in Arabic Translation* (1975), *Avicenna and the Aristotelian Tradition* (1988), καθώς και πολλά άρθρα σχετικά με τις μεσαιωνικές μεταφράσεις ελ-

που επιβάλλει η Νέα Τάξη έχει ως αναπόφευκτο επακόλουθο την ανάπτυξη της πολιτικής αντιβίας, που παίρνει στις μέρες μας άλλοτε τη μορφή της λαϊκής «τρομοκρατίας» κι άλλοτε τη μορφή του κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης. Ο νέος «πόλεμος» έχει ξεκινήσει και είμαστε μάρτυρες αλλαγών που πλήττουν δραματικά την ισορροπία στον κόσμο.

Λόγια γυναικών του Ιράκ.

Το δράμα ενός έθνους μέσα από τα μάτια των γυναικών, ένα θαυμάσιο αφήγημα-ντοκουμέντο της **Ιναάμ Κασάσι** (μετάφραση: **Μάρω Φιλίππου**, εκδ. Κέδρος, 2003)· υποδειγματικό για τις γυναίκες όλου του κόσμου, για τον αγώνα και τις αγωνίες του ιρακινού λαού, για τη λυτρωτική διαδικασία της γραφής, ακόμη κι όταν «το αίμα έχει γίνει πιο φτηνό από το μελάνι».

Μια ποιητική διαδρομή (εκδ. Σοκόλη, 2003): Ένα βιβλίο για την πολωνή ποιήτρια **Βισουνάβα Σιμπόρσκα**, που τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ το 1996, είναι μια ουσιαστική προσφορά του **Βασίλη Καραβίτη** (Μετάφραση-Σχόλια-Επίμετρο) που έδωσε στην ποίησή της ακρίβεια και ποιητικό τόνο ταιριαχτό στη γλώσσα μας. «... Όμως μονάχα σ' ένα σώμα και σ' ένα διακοπτόμενο ψίθυρο. / Σε σώμα και ποίηση. / Στη μια μεριά ο λαιμός στην άλλη το γέλιο, / ανάλαφρο που γρήγορα σβήνει. / Εδώ μια βαριά καρδιά εκεί NON OMNIS MORIAR, / μόλις τρεις μικρές λέξεις σαν τρία φτερά σε άνοδο. / Το χάσμα δεν μας χωρίζει

στα δύο / Το χάσμα μας περιβάλλει».

Νέες εκδόσεις: 1. Πάνος Καζάκος, Το αβέβαιο μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Τουρκία. Ιστορική ταυτότητα, θεσμοί και υπερεπέκταση στην Ευρώπη (εκδ. Παπαζήση, 2003)· ένας προβληματισμός για τις δύο πιθανές προοπτικές της Ε.Ε.: συνεκτική και μη περαιτέρω διευρυμένη - ανοιχτή και παγκοσμιοποιημένη, όπου, κατά την άποψη του μελετητή, θα μετασχηματιζόταν σ' έναν νέο διεθνή οργανισμό. Στην πρώτη περίπτωση ο Π.Κ. δεν βλέπει την ένταξη άλλων χωρών, όπως λ.χ. η Τουρκία, στη δεύτερη περίπτωση θεωρεί ότι θα χαθεί η ευρωπαϊκή ταυτότητα. Ωστόσο δε μας εξηγεί το τι ακριβώς είναι αυτή η ευρωπαϊκή ταυτότητα, όπως τουλάχιστον ο ίδιος το εννοεί. Οψόμεθα...

2. Σώτη Τριανταφύλλου-Ηλίας Ιωακείμoglou, Αριστερή τρομοκρατία, δημοκρατία και κράτος (εκδ. Πατάκη, 2003)· θεωρητική και ιστορική προσέγγιση του φαινομένου της τρομοκρατίας, ένα βιβλίο που προσπαθεί να απομακρυνθεί από τη δημοσιογραφική επικαιρότητα, όπως διαμορφώθηκε μετά τη σύλληψη των μελών της 17 Νοέμβρη. Ωστόσο είναι ένα βιβλίο που κυρίως συζητά την «αριστερή τρομοκρατία» και προσπαθεί να την ορίσει και να την ερμηνεύσει. Συζητά παράλληλα και τα παρεπόμενα της καταστολής που συνεπάγονται τη συρρίκνωση των δημοκρατικών θεσμών.

ο χαρτοκόπτης

ληνικών έργων στα αραβικά, την ιστορία της αραβικής φιλοσοφίας και την αραβική φιλολογία [κάποια από αυτά ανατυπώθηκαν στη σειρά Variorum Reprints: *Greek Philosophers in the Arabic Tradition* (2000)]. Μαζί με τον Gerhard Endress του Πανεπιστημίου του Bochum, από το 1992 εκδίδει το *A Greek and Arabic Lexicon. Materials for a Dictionary of the Medieval Translations*

from Greek into Arabic.

Καλό θα ήταν σε μια επόμενη έκδοση να γίνει μια προσεκτικότερη παραβολή των μεταγραμμένων αραβικών λέξεων με τις μεταγραφές που υπάρχουν στο αγγλικό πρωτότυπο, και να διορθωθούν τα τυπογραφικά λάθη όπως και κάποια ακόμη λάθη στην επιμέλεια.

Νεφέλη Παπουτσάκη

Οι αθόρυβες συγγραφείς

Μάγδα Έλληνα, Ριγέ ουρανός, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002, σελ. 214.

Στα έργα της Μάγδας Έλληνα (*Στις όχθες της Βαβυλίδας, Κώδικας, Το στοιχειό της λίμνης, Ριγέ ουρανός*) ανακαλύπτουμε, μέσα από μυθικές και ταυτόχρονα ρεαλιστικές αφηγήσεις, το ελληνικό παρελθόν και παρόν. Η πορεία των ηρώων και των ηρωίδων της με τα μικρά και τα μεγάλα θαύματα που τους ακολουθούν, η ένταξή τους σε μια μυθολογία διαμορφωμένη από ένα τοπίο λαϊκών παραδόσεων και συνηθειών, σηματοδοτούν την ιστορία και το κλίμα του τόπου που εμπλέκεται με τις ζωές των κατοίκων. Στο μυθιστόρημα *Ριγέ ουρανός*, κεντρικός ήρωας είναι ο ωραίος Αρίστος της φτωχογειτονιάς, ο οποίος αν και φτιαγμένος για «τα μεγάλα και τ' αλλιώς», καταλήγει «φυλακισμένος σε μια ανιαρή πραγματικότητα». Το βάρος της αφήγησης πέφτει στη σκιαγράφηση των παθών, των φιλοδοξιών και των ερωτικών περιπετειών του ήρωα. Η συγγραφέας, νοσταλγός γενικά των περασμένων τρόπων τέχνης και διαβίωσης, σκιαγραφεί τον ήρώα της με βάση χαρακτηριστικούς λαϊκούς τύπους της παλαιότερης λογοτεχνίας μας.

Ραλλού Γιαννουσοπούλου, Οι μικρές καρδούλες αναπνέουν σιγά, σχεδόν αθόρυβα, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2002, σελ. 131.

Η συγγραφέας εντάσσει σε ένα οικείο, βιωματικό τοπίο, οντολογικές αναζητήσεις μεταφυσικά χρωματισμένες («γαλαζωπές - ενίοτε ασημένιες»). Καταγράφει φορτισμένα αισθήματα, όταν η ψυχή γυρίζει, επιταχύνεται, ταλαντεύεται, περιστρέφεται (σ. 67). Η περιπλάνηση των ηρώων και των ηρωίδων μοιάζει περισσότερο με πορεία σε ένα λαβύρινθο, ο οποίος αντί να τους φέρνει αντιμετώπους με την πραγματικότητα, τους οδηγεί όλο και βαθύτερα σε ένα στροβιλισμό στα βάθη του εαυτού τους με την πλέον με-

ταφυσική έννοια. Χαρακτηριστικές είναι οι τελικές φράσεις και των δεκατριών διηγημάτων του τόμου· π.χ. «Κατάματα, αλλά με τ' άλλα μάτια. Εκείνα της ψυχής» (σ. 23), «Κυκλοφορούσε ανάμεσά μας σαν πνεύμα άυλο πέρα από τη ζωή και το θάνατο ή κάτι μεταξύ ζωής και θανάτου... όπως οι άγιοι» (σ. 32), «Μια μουσική βαθέων αισθημάτων, που κανένα ανθρώπινο αυτί δεν είχε το προνόμιο ν' ακούσει» (σ. 78), κτλ.

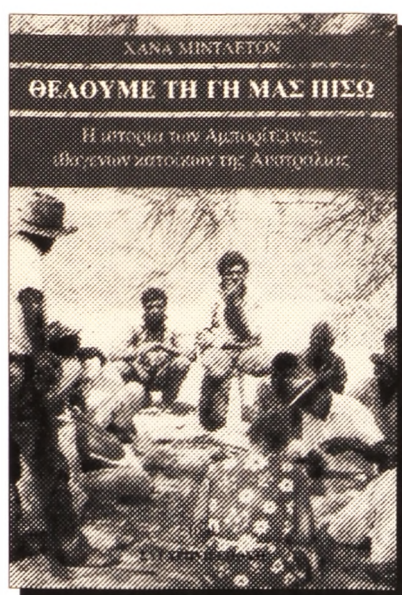
Δέσποινα Λάππα-Κόντου, Η Νεραντζούλα, εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 431.

Η συγγραφέας ξετυλίγει τη ζωή μιας γυναίκας, της Νεραντζούλας, και της φαμίας της, από το 1912, όταν οι Τούρκοι έφυγαν από τη Μακεδονία, μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Λεπτομέρειες για υπαρκτά πρόσωπα και πραγματικά συμβάντα που ενέπνευσαν τη συγγραφέα, έρχονται να συμπληρώσουν τις ψηφίδες του παρελθοντικού βίου. Αναδύονται σκηνές μιας αλλοτινής ζωής, σκιαγραφημένες με νοσταλγική τρυφερότητα αλλά και οδύνη, με σκοπό τη διάσωσή τους στη μνήμη των σημερινών νέων. Η ιστορία εκτυλίσσεται μέσα από τα μικρά που είναι τελικά και τα μεγάλα, σύμφωνα με τις νεότερες κατευθύνσεις της επιστημονικής ιστορικής έρευνας. Στα πέντε κεφάλαια του μυθιστορήματος, ο χρόνος μέσα στον οποίο αναπτύσσεται η υπόθεση, προσδιορισμένος υποκειμενικά (από την πλευρά των ηρώων που ζουν κάτω από δύσκολες συνθήκες συνεχών μετακινήσεων), αντιστοιχεί επίσης σε κρίσιμες περιόδους της ελληνικής ιστορίας: Πρώτο κεφ.: Τα χρόνια της ξενοιασιάς. Δεύτερο κεφ.: Τα χρόνια του Μεγάλου Πολέμου. Τρίτο κεφ.: Τα χρόνια του Εμφύλιου Πολέμου. Τέταρτο κεφ.: Τα χρόνια της Ξενιτιάς. Πέμπτο κεφ.: Τα χρόνια του Γυρισμού.

Ηρώ Σταυράκη

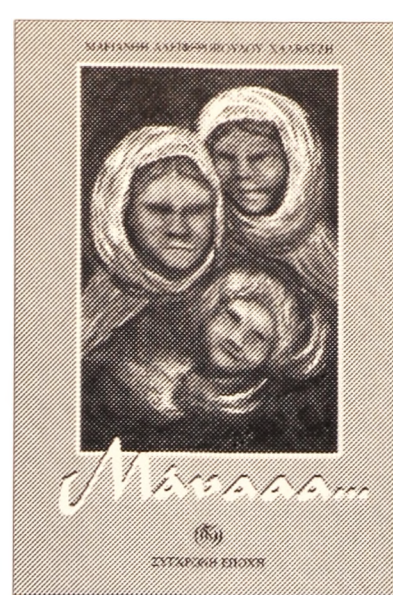
Α. Λάμπρου
Στη γροθιά του Σούπερμαν
μελέτη

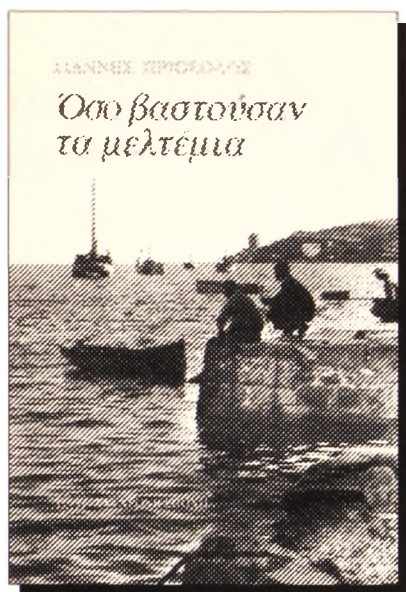
Χ. Μίντλετον
Θέλουμε τη γη μας πίσω

Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
Ο Θόδωρος Δερβενιώτης
και το μετεμφυλιακό τραγούδι

Μ. Αλειφεροπούλου-Χαλβατζή
Μάνααα...

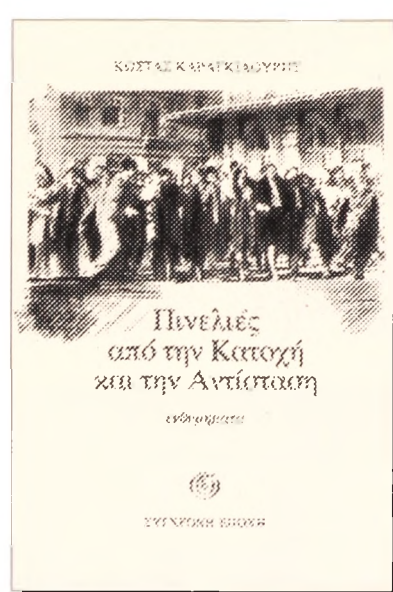
Γ. Πριόβολος
Όσο βαστούσαν τα μελέμια

Κ. Θεοχάρους
Αυγούστα Θεοδώρα
Ιστορικό μυθιστόρημα

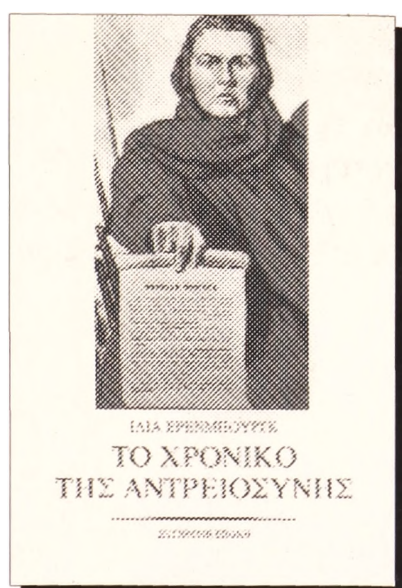
Β. Λιόγκαρης
Τι είδε η Γιασμίν;

Κ. Καραγκιαούνης
Πινελιές από την Κατοχή
και την Αντίσταση

Στ. Παπαγεωργιάκης
Η Ικαρία στη θύελλα

Ι. Εφρεμπουργκ
Το χρονικό
της αντρειοσύνης

Ν. Κυρίτσης
Δημοκρατικός Στρατός Ελλάδας
Βασικοί σταθμοί του αγώνα

Χ. Σακελλαρίου
Η παιδεία στην Αντίσταση

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103820835, 2103823649. Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Μπακατσέλου 3 & Εγνατία 65, Τηλ.: 2310283810. 3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090.

ΜΑΥΡΟ ΒΕΛΟΥΔΟ

Raymond Chandler

Η μικρή αδερφή

Sébastien Japrisot

Παγίδα για τη Σταχτοπούτα

Andrew Bergman

Ο Υπέροχος κύριος Λεβαίν

Léo Malet

Ομίχλη στη γέφυρα Τολμπιάκ

Ross MacDonald

Υπόθεση Γκάλτον

Philip Kerr

Οι Βιολέτες του Μάρτη

Οι εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ κυκλοφορούν το *Μαύρο Βελούδο*, μια σειρά που φιλοδοξεί να παρουσιάσει ένα πανόραμα της καλής αστυνομικής λογοτεχνίας.

Κλασικά νουάρ από
σημαντικούς δημιουργούς,
αστυνομικά μυθιστορήματα

με πολιτική, κοινωνική, ιστορική ή ψυχολογική χροιά,
μια προσεγμένη και καλαίσθητη εκδοτική πρόταση,
προσιτή στο ευρύ κοινό.

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ

Κ Ε Δ Ρ Ο Σ